

**T.C
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**SPOR MÜSABAKALARINDA ORTAYA ÇIKAN ZARARLARDAN DOLAYI
SPORCULARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU**

Ayşenur ERMAN

Yüksek Lisans

**KONYA
Ocak 2023**

SPOR MÜSABAKALARINDA ORTAYA ÇIKAN ZARARLARDAN DOLAYI
SPORCULARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU

Ayşenur ERMAN

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Mert DOĞU

Konya
Ocak 2023

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans/Doktora tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

24 Ocak 2023

Ayşenur ERMAN

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Dr. Öğretim Üyesi Hakkı Mert DOĞU danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez/proje çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez/proje çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

24 Ocak 2023

Ayşenur ERMAN

TEŞEKKÜR

Spor Mősabakalarında Ortaya ıkan Zararlardan Dolayı Sporcuların Sorumluluğu başlıklı bu tezin hazırlanmasında bilgisini, tecrőbesini ve yardımlarını esirgemeyen değerli danıŐman hocam Dr. Őęr. Őyesi Hakkı Mert Doğu'ya teŐekkőr ederim. Ayrıca tez savunma sınavıma jőri Őyesi olarak katılan ve kıymetli gőrőŐlerini paylaŐan değerli hocalarım Dr. Őęr. Őyesi Mahmut Kızır'e ve Dr. Őęr. Őyesi Fırat Korkmaz'a saygılarımı ve teŐekkőrlerimi sunarım.

Doğduğum günden bu güne hayatımın her aşamasında beni destekleyen ve asla emeklerinin karşılığını Ődeyemeyeceęim aileme, tez yazım sőrecinde bana her tőrlő yardım ederek, beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, hayat arkadaŐım değerli eŐim Hasan Erman'a ve henőz doęmamıŐ olsalar da, bana kendimi çok gőlő ve Őanslı hissettiren ikiz ocuklarım İbrahim Asaf ve Mehmet Asım'a Őőkranlarımı sunarım.

24 Ocak 2023

Ayşenur ERMAN

ÖZET

Ayşenur ERMAN

Spor Müsabakalarında Ortaya Çıkan Zararlardan Dolayı Sporcuların Hukuki Sorumluluğu

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2023

Bu tezin amacı, spor müsabakalarında yaralanma ve ölümün gerçekleşmesi durumunda ortaya çıkan zararlardan dolayı sporcuların hukuki sorumluluğunu ortaya koymaktır. Sportif faaliyetler kapsamında sporcuların antrenman veya müsabaka esnasında karşılıklı olarak gerçekleştirdikleri eylemleri inceleme konusu yapılmış olup söz konusu eylemlerin hangi koşullar altında hukuki sorumluluğu doğuracağı belirlenmeye çalışılmıştır. Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi kapsamında düzenlenen haksız fiile ilişkin genel esaslardan bahsedilmiş olup bu hususun spor hukukuna yansımaları konusunda bir takım ayrıcalıkların olduğu ortaya konmuştur. Sporun doğasında hareket serbestisi olduğundan, müsabakada gerçekleştirilen hukuka aykırı her fiil hukuki sorumluluğu doğurmayacaktır. Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebebin gerçekleşmesi durumunda ve/veya kabul edilen risk kapsamında sporcunun hukuki sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Ayrıca genel çerçevede düzenlenen haksız fiile ilişkin ilkelerden farklı olarak spor müsabakalarında geçerli olan sporcunun kusuru ve ihmali durumları da ayrı özelliklere sahiptir. Sporcunun hukuki sorumluluğunun doğması halinde zararın tazmini amaçlı maddi ve manevi tazminat davası ikame edilmesi gündeme gelecektir.

Günümüzde spora ilginin artması ve sportif faaliyetlerin yaygınlaşması, spor hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların ve hukuki sorunların ortaya çıkma ihtimalini daha da artırmaktadır. Ortaya çıkan sorunlar kanuni düzenlemeler, doktrindeki çalışmalar ve yargı kararları ile çözülmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Spor, spor hukuku, sporcu, haksız fiil, zarar, kusur, kabul edilen risk

ABSTRACT

Ayşenur ERMAN

Legal Responsibility of Athletes Due to the Damages in Sports Competitions

Master's Thesis

Konya, 2023

The purpose of this thesis is to reveal the legal responsibility of the athletes due to the damages that occur in the event of injury or death in sports competitions. Within the scope of sports activities, the actions of the athletes that they do mutually during training or competition are examined and it is tried to determine under which conditions these actions will result in legal liability. The general principles regarding to the illegal act regulated within the scope of Article 49 of the Turkish Code of Obligations have been mentioned and it has been revealed that there are some privileges concerning the reflection of this issue on sports law. Since there is freedom of movement in the nature of sports, every illegal act performed in the competition will not create legal responsibility. In case of occurrence of a reason that eliminates the illegality and/or within the scope of accepted risk, the athlete will not be legally responsible. In addition, unlike the principles regarding illegal acts regulated in the general framework, the fault and the negligence of the athlete, which is valid in sports competitions, also have separate characteristics. In the event that the athlete's legal responsibility arises, a lawsuit for pecuniary and non-pecuniary damages will come to the fore.

Today, the rise of interest in sports and the spread of sports activities increase the possibility of disputes and legal problems related to sports law. The problems that arises are tried to be solved with legal regulations, studies in the doctrine and judicial decisions.

Key Words

Sport, sport law, athlete, illegal act, damage, fault, accepted risk

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	ix
1.GİRİŞ.....	1
2. SPOR KAVRAMI	4
2.1. Sporun Tanımı	4
2.1.1. Sporun Gelişimi.....	8
2.1.2. Sporun Amaçları.....	9
2.1.3. Sporun İşlevleri	10
2.2. Sporun Evreleri	11
2.2.1. Hayat İçin Zorunlu Hareketler Evresi	11
2.2.2. Eğlence ve Sağlık Evresi	12
2.2.3. Ekonomik Evre	12
2.2.4. Politik Evresi.....	13
2.3. Sporun Çeşitleri.....	14
3. SPOR HUKUKU	16
3.1. Spor Hukukunun Tanımı	16
3.2. Spor Hukukunun Niteliği ve Özellikleri.....	18
3.3. Spor Hukukunun Kaynakları	20
3.4. Spor Hukukunun Søjeleri	23
3.4.1. Sporcular	23
3.4.2. Teknik Direktörler	27
3.4.3. Antrenörler	28
3.4.4. Hakemler.....	29
3.4.5. Spor Kulüpleri	31
3.4.6. Seyirciler	32
4. BİR HAK OLARAK SPOR	34
4.1. Genel Olarak Spor Hakkı	34
4.1.1. İnsan Hakkı Olarak Spor.....	34

4.1.2. Kişilik Hakkı Olarak Spor	36
4.2. Spor Hakkının Temelleri	38
4.2.1. Spor Hakkının Anayasal Temelleri	38
4.2.2. Spor Hakkının Özel Hukuk Temelleri	39
4.3. Spor Hakkının Korunması	39
4.3.1. Spor Hakkının Hak Sahibine Karşı Korunması	40
4.3.2. Spor Hakkının Dışa Karşı Korunması	41
5. GENEK OLARAK HUKUKİ SORUMLULUK.....	47
5.1. Hukuki Sorumluluk Kavramı.....	47
5.2. Hukuki Sorumluluk Türleri	48
5.2.1. Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumluluk	48
5.2.2. Sözleşme Dışı Sorumluluk.....	49
6. SPORCULARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU	54
6.1. Genel Olarak	54
6.2. Sporcunun Sorumluluğun Şartları.....	55
6.2.1. Sporcunun Fiilinin Hukuka Aykırı Olması.....	55
6.2.2. Sporcunun Kusurlu Olması.....	78
6.2.3. Sporcunun fiili neticesinde zararın meydana gelmesi	94
6.2.4. Sporcunun fiili ile zarar arasında illiyet bağının olması	95
7. YARALANMA HALİNDE ZARARIN TAZMİNİ	97
7.1. Maddi Tazminat Davası Açma Hakkı	98
7.1.1. Genel Olarak	98
7.1.2. Zararın ve Tazminatın Belirlenmesi	99
7.1.3. Yaralanmaya İlişkin Zararın Çeşitleri	102
7.2. Manevi Tazminat Davası Açma Hakkı	108
7.2.1. Genel Olarak	108
7.2.2. Manevi Tazminatın Belirlenmesi ve Ödenme Şekilleri.....	109
7.2.3. Yaralanma Halinde Manevi Tazminat İsteyebilecek Kişiler	111
8. ÖLÜM HALİNDE ZARARIN TAZMİNİ.....	113
8.1. Maddi Tazminat Davası Açma Hakkı	113
8.1.1. Genel Olarak	113
8.1.2. Ödenmesi Öngörülen Zararların Çeşitleri.....	113
8.2. Manevi Tazminat Davası Açma Hakkı	121

9. TAZMİNAT DAVALARINDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME İLE ZAMANAŞIMI	123
9.1. Görevli ve Yetkili Mahkeme	123
9.2. Zamanaşımı.....	123
10. SONUÇ	126
KAYNAKÇA	130
ÖZGEÇMİŞ.....	137

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
AİBD	Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi
AUSBD	Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFY	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
AHBVÜHFD	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	Baskı
Bkz.	Bakınız
BESBD	Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
C.	Cilt
CBÜ	Celal Bayar Üniversitesi
CBÜBESBD	Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi
DAAD	Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi
DEHFD	Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DÜSBD	Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
E.	Esas
Ed.	Editör
ESBD	Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi
E. T.	Erişim Tarihi
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	Hukuk Dairesi
HEAD	Helal ve Etik Araştırmalar Dergisi
HFD	Hukuk Fakültesi Dergisi
HÜSBD	Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İSHD	İstanbul Spor Hukuku Dergisi
İÜHFD	İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	Karar
KHÜHFD	Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
m.	Madde
MÜHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
s.	Sayfa Numarası
S.	Sayı
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
SDÜ	Süleyman Demirel Üniversitesi
T.	Tarih
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBK.	6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
UOK	Ulusal Olimpiyat Komitesi
USBD	Ulusal Spor Bilimleri Dergisi

vd. Ve Devamı
vb. Ve Benzeri
YHGK Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
Y. Yıl
YÜHFD Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi

1. GİRİŞ

Spor müsabakalarında ortaya çıkan zararlardan dolayı sporcuların hukuki sorumluluğu konusu üç ana bölümde incelenmektedir. Çalışmanın birinci bölümü üç ana başlıktan oluşmakla birlikte, öncelikle spor kavramının unsurlarından, sporun gelişim evrelerinden ve sporun çeşitlerinden bahsedilmektedir. Bir diğer başlıkta, spor hukukunun tanımı, niteliği, özellikleri, kaynakları ve sùjeleri detaylı şekilde anlatılmıştır. Söz konusu bölümün son başlığında ise, spor hakkının temelleri ve korunması hususlarına değinilerek birinci bölüm sonlandırılmaktadır. Ayrıca çalışmanın ana konusu olan ve daha kapsamlı bir şekilde ele alınan 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen haksız fiil hükümlerinin yanı sıra Anayasa ve diğer kanunlarda yer alan düzenlemelere de yer verilmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, hukuki sorumluluk kavramı genel çerçevede anlatılmakta ve devamında konumuz gereği sporcuların hukuki sorumluluğu ayrıntılı olarak ortaya konmaktadır. Bu kapsamda hukuki sorumluluk kavramı, sözleşmeden kaynaklanan ve sözleşme dışı sorumluluk olmak üzere hukuki sorumluluğu türleri aktarılmaktadır. Bölümün ikinci ana başlığında sporcuların hukuki sorumluluğu anlatılmakta, TBK. m. 49 uyarınca haksız fiil hükümleri ekseninde spor müsabakalarında ortaya çıkan zararlardan kaynaklı sorumluluğu doğması için gerekli şartlara kapsamlı olarak yer verilmektedir. Bu kapsamda sporcunun fiilinin hukuka aykırı olması, sporcunun kusurlu olması, sporcunun fiili neticesinde zararın doğması ve fiil ile zarar arasında nedensellik bağının olması şartları ayrı ayrı incelenmektedir. Ayrıca burada kabul edilen risk kavramı ile hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler üzerinde durulmakta ve konuya ilişkin görüşümüz belirtilmektedir. Yine aynı başlık altında çalışmanın en temel konusu olan sporcunun kusur durumu kasti ya da ihmali olmak üzere iki ihtimalli şekilde anlatılmakta ve kusur ehliyetinden bahsedilmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, spor müsabakalarında yaralanma ve ölüm olaylarının gerçekleşmesi halinde söz konusu zararın nasıl ve ne şekilde tazmin edilebileceği hususuna değinilmektedir. Bu bölüm üç ana başlıktan oluşmakla birlikte yaralanma ve ölüm ayrı ayrı incelenmiş ve her iki olay için de maddi ve manevi tazminat davası açma hakkı anlatılmaktadır. Bu kapsamda ilk başlıkta yaralanmanın

gerçekleşmesi halinde ikame edilebilecek maddi tazminat davasında zararın ve tazminatın hesaplanması ve TBK. m. 54 uyarınca zarar çeşitlerinin neler olduğu hususlarına yer verilmektedir. Yine yaralanma durumunda ikame edilebilecek manevi tazminat davasında da tazminatın belirlenmesi ve ödeme şekli ile manevi tazminat talebinde bulunabilecek kişilerin kim olduğundan bahsedilmektedir. İkinci başlıkta ise, ölüm durumunda açılacak maddi tazminat davasında TBK. m. 53 gereğince tazmini mümkün olan zararların çeşitleri anlatılmış olup bu kısımda destekten yoksun kalma tazminatına ayrıntılı olarak yer verilmektedir. Devamında ise ölümün gerçekleşmesi durumunda manevi tazminat davası açma hakkı ve söz konusu davayı kimlerin açabileceği hususu ortaya konmaktadır. Bölümün üçüncü başlığında ise maddi ve manevi tazminat davaları açısından görevli ve yetkili olan mahkeme ile zamanaşımı hakkında bilgi verilmektedir.

Çalışmada haksız fiilin incelenme şekli yöntem olarak kullanılmış olup haksız fiilin unsurları başlık olarak kullanılmıştır. TBK kapsamında gerektiği yerlerde genel hükümlere yer verilerek spor müsabakalarına dair farklı hususlara değinilmiştir. Söz konusu metot kullanılırken, doktrin yanında uygulamaya ilişkin bilgilere de yer verilmiş olup bazı konuların detaylarına ilişkin düzenlemelere ve tartışmalara dipnotlarda veya metin içerisinde yer verilmiştir. Ayrıca çalışma Türk Hukuku temel alınarak hazırlanmış olup gerektiği yerlerde aydınlatıcı olması amacıyla yabancı hukuk sistemlerinden de faydalanılmıştır.

Spor, önceden belirlenmiş kurallara uygun şekilde yapılması zorunlu bir sosyal faaliyettir. Dolayısıyla spora ilişkin her türlü faaliyetin profesyonel ya da amatör olarak yapılmasına bakılmaksızın ilgili spor dalının kurallarına uygun olarak yapılması zorunludur. Kurallara uyulmadan yapılan bir yarışma ya da müsabakada meydana gelen veya icra edilen sporun izin vermediği sert davranışlara başvurulması durumunda gerçekleşen yaralanma ve ölümden dolayı sporcuların hukuki ve cezai sorumlulukları doğacaktır. Bu durumda söz konusu sorumluluğun ve ortaya çıkan zarardan kimlerin sorumlu olacağının belirlenmesi için genel çerçevede TBK kapsamında düzenlenen haksız fiile, özelde ise spor hukukunun ayırıcı özelliklerinin üzerinde durulması gerekmektedir.

Spor hukuku, sportif faaliyetler nedeniyle oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol oynayan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerinin karşılaştıkları durumları düzenleyen ve sorunları çözümlen hukuk dalıdır. Günümüzde sporun yaygınlaşması ve her yaş grubu tarafından sportif faaliyetlerin icra edilmesi nedeniyle spor müsabakalarında ortaya çıkan yaralanma ve ölüm oranlarının artma ihtimali kuşkusuz ortadadır. Dolayısıyla sportif faaliyetlerin gerçekleştirildiği her dönemde spor hukuku kaynaklı uyuşmazlıklar da gündeme gelmekte olup sporcuların hukuki sorumluluğunun tespit edilmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu doğrultuda kanuni düzenlemeler, doktrindeki çalışmalar ve yargı kararları ile spor hukukuna dair uyuşmazlıklara yönelik ihtiyaçlar giderilmeye çalışılmaktadır.

Spor müsabakalarında ortaya çıkan yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı sporcuların hukuki sorumluluğu, sorumluluk hukukunun genel düzenlemelerinden ayrı kendine has özelliklere sahiptir. Dolayısıyla TBK kapsamında doğrudan haksız fiil hükümlerinin uygulanması mümkün olmadığından spor hukukunun ayırıcı özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmalıdır. Bu çalışmanın amacı da, söz konusu ayırıcı özelliklerin anlatılması sayesinde spor hukukunda ortaya çıkan zararlardan dolayı sporcuların hukuki sorumluluğunun nasıl ve ne şekilde tespit edileceğini ortaya koymaktır. Ayrıca sorumluluğu doğan sporcunun zarar verdiği sporcuya yönelik zararını tazmin şekli de bu çalışmada incelenecek olup konunun tüm yönleriyle ele alınması hedeflenmektedir.

2. SPOR KAVRAMI

2.1. Sporun Tanımı

Spor kelimesinin geçmişine bakıldığında zaman Latince “dağıtmak, eğlenmek, bir birinden ayırmak” anlamlarına gelen ‘disporate’ ve ‘desport’ kelimelerine dayandığı görülmektedir. Söz konusu kelimeler zamanla değişime uğramış ve günümüze gelene kadar ‘sport’ kelimesinin ortaya çıkmasını sağlamıştır⁵.

Bugüne kadar yaşanan toplumsal gelişme ve değişim sonucunda sporun tanımlanması ve sınırlandırılması mümkün olmadığından, tek bir tanımının yapılması mümkün değildir. Zira spor kelimesi basit anlamda ve geniş anlamda olmak üzere birbirinden farklı anlamları haizdir⁶. Basit anlamda spor, “*oyun, oyalanma, işten uzaklaşma*” olarak tanımlanırken; geniş anlamda spor ise “*kişinin, önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak, maddi bir karşılık veya zevk için, araçlı veya araçsız, tek ya da takım halinde, kendisiyle, doğayla veya başkasıyla rekabet esasına dayanan mücadelelerini içeren, fiziksel ve zihinsel yeteneklerini kullandığı ve geliştirdiği etkinlikler ile bu alanla uğraşan mesleklerin ve ilgililerin faaliyetlerini içermektedir*”⁷. Söz konusu tanımlardan

⁵ÇAĞLAYAN, Ramazan, Spor Hukuku, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2007, s. 12; ERTEN, Rıfat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınları, Ankara, 2007, s. 10, (Milletler Arası Özel Hukukta Spor); TÜRKEL, Umutcan, “*Spor Hukuku Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı*”, KHÜHFD, C. 4, S. 1, 2016, s. 84; MEMİŞ KARTAL, Pınar, “*Bir Hak Olarak Spor Faaliyeti*”, MÜHFHAD, Aralık 2020, C. 26, S. 2, s. 539; GÜLŞEN, Recep, Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 2013, s. 3 (Spor Hukuku); GÜLŞEN, Recep, Spor Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 2020, s. 21 (Spor Hukuku Genel Esaslar); DOĞU, Hakkı Mert, 61 Soruda Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, 2022, s. 15 (61 Soruda Spor Hukuku); ŞİMŞEK, Alparslan, “*Spor Müsabakalarında Sporcuların Yaralanmasından Ve Ölmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, SBE, 2013, s. 13 (Sporcuların Hukuki Sorumluluğu); ERKİNER, Kısmet, “*Spora Tarihsel Bir Bakış*”, Spor Hukuku Dersleri, Ed; Kısmet Erkiner/ Ali Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2007, s. 59 (Spora Tarihsel Bir Bakış).

⁶ ERTAŞ, Şeref/ PETEK, Hasan, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2017, s. 31; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 3; USLU, Ferhat, Spor Hukuku Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 2.

⁷ AYDIN, Zübeyt, “*Sporda Adalet ve Hak Mahrumiyeti*”, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Şen Matbaa, 2021, s. 100; ERTEN, Rıfat, “*Türk Sporunun Yapısal Düzeni*”, GÜHFD, C. 10, S. 1, 2, 2006, s. 120, (Türk Sporunun Yapısal Düzeni); ERTAŞ/ PETEK, s. 31; MEMİŞ KARTAL, s. 539; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 15; ERTEN, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 11.

da anlaşılacağı üzere; spor önceden belirlenmiş kurallar dâhilinde yapılmakla birlikte bu husus, sporu oyundan ayıran en önemli özelliktir⁸.

Konumuz gereği de, sporcuların müsabakalarda ortaya çıkan zararlardan dolayı hukuki sorumluluğunun tespit edilmesi hususunda yapılan sporun önceden belirlenen kurallar doğrultusunda yapılması belirleyici faktördür. Zira sporcu icra ettiği sporla ilgili belirlenen tüm kurallara uymasına rağmen ortaya bir zarar çıkmışsa, sporcunun söz konusu zararından dolayı sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir⁹.

Sporla ilgili yukarıda yer alan tanımlardan yola çıkılarak elde edilen unsurlardan ilki, bir faaliyetin spor olarak değerlendirilmesi için fiziksel veya zihinsel bir insan davranışının icra edilmesidir. Bir faaliyetin spor olarak sayılabilmesi için bir hareketin var olması aranır, bu hareketin mutlaka bedensel davranış sonucunda gerçekleşmesi beklenmez¹⁰. Bu noktada zihinsel davranışların spor olarak sayılıp sayılmayacağı hususu gündeme gelmektedir¹¹. Örneğin satranç oyununda taşların hareket ettirilmesi ya da hamlenin ardından ilgili tuşa basılması gibi hareketlerin varlığı sayesinde az da olsa fiziksel aktivite yer alsada; ağırlıklı olarak zihinsel aktivite rol oynamaktadır. Satrancın spor olarak kabul edilip edilmeyeceği hususu halen tartışmalıdır¹². Kanaatimizce, sporun gerçekleştirilmesi yalnızca fiziksel davranışa bağlı olmadığından yoğunluk olarak zihinsel davranış içeren satrancın da spor olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir diğer yandan, e-sporun spor olarak değerlendirilip

⁸ **FİŞEK**, Kurthan, Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da ve Türkiye' de Spor Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, 2. Baskı, Ankara, 1998, s. 37; Ayrıca spor ile oyun arasındaki diğer farklar şu şekildedir: Oyun bütün canlılar tarafından gerçekleştirilen bir faaliyet iken; spor sadece insanlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Oyunun amacı sadece manevi haz olmasına rağmen sporun amacı maddi bir karşılık, eğlence, sağlık, statü, sosyalleşmek ya da güç kazanmak olabilir. Son olarak oyun belli bir nedene dayanmaksızın rastlantı sonucu ortaya çıkarken; sporda rastlantı söz konusu olmadığı gibi var kuralları baştan bellidir ve söz konusu kurallar dâhilinde yapılması gerekmektedir. (**ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 10; **FİŞEK**, s. 34- 36; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 12- 19).

⁹ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 11.

¹⁰ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 12; **ÇAĞLAYAN**, s. 12; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 11; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 120.

¹¹ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 16.

¹² **CANDAN**, Tolga, "Briç Kart Oyunu Bir Spor Dalı Mıdır? Avrupa Birliği Hukuku Açısından Bir Değerlendirme", AHBVÜHFD, C. 25, S. 1, 2021, s. 107; Ayrıca satrancı spor olarak kabul edenler ve kabul etmeyenlere bkz. **CANDAN**, s. 107, 29 nolu dipnot.

değerlendirilmeyeceği hususu da tartışmalıdır¹³. Bilgisayar kullanımının yaygınlaşması ve oyun konsollarının gelişmesiyle günümüzde birçok evde e-spor oyunları oynanmaktadır. Milyonlarca oyuncularının varlığı ve bu tür oyunlara ilişkin yarışmaların da düzenlenmesi sayesinde e-spor oyunları açısından da rekabet ve yarışma unsuru oldukça güçlü hale gelmiştir¹⁴. Dolayısıyla son zamanlarda e-sporun da spor olarak kabul edilmesi gerektiğine ilişkin doktrinde görüşler yer almaktadır¹⁵. Kanaatimizce de, e-spor oyunlarında da el ve göz koordinasyonu sağlanması gerektiğinden ve zihinsel aktivite¹⁶ de ağırlıklı olarak yer aldığından spor kapsamında değerlendirilmelidir. Bir diğer yandan, şans oyunlarında zihinsel aktiviteden bahsedilemeyeceği ortada olup başarının şansa bağlı olmasından dolayı spor olarak değerlendirilmesi mümkün değildir¹⁷. Fiziksel veya zihinsel davranışların araç kullanılarak ya da araç kullanmaksızın yapılması da mümkündür. Spor yapılırken ifa edilen davranışların birbirinden farklı amaçlarının olması da normaldir. Fiziksel veya zihinsel davranış şartından dolayı spor, yalnızca insanlar tarafından yapılabilmektedir¹⁸.

İkinci unsur olarak sportif faaliyetlerin yarışma, kendini geliştirme ya da eğlence amaçlı yapılması gerekmektedir. Belli bir dönem içerisinde spor, insanların boş vaktini değerlendirmeleri için eğlence ya da yarışma amaçlı yapılmıştır. Bu dönemde oluşan amaç değişikliği zamanla sporun vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. Nitekim günümüzde insanlar tarafından spor, yarışma ve eğlence amaçlı maddi karşılık beklenerek ya da beklenmeksizin gerçekleştirilmektedir¹⁹. Bu doğrultuda spor kimi

¹³ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 16. E-sporla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. **DOĞU**, Hakkı Mert, “E-Spor ve E-Spor Hukuku Sporcu Sözleşmeleri”, AÜHFD, C. 69, S. 2, 2020, s. 445 vd. (E- Spor); **PASLI**, Ali/ **GÖKÇE**, Sinan Görkem/ **YOLLU**, Yağmur/ **KARACA**, Nimet, E- Spor: Hukuki Bakış, Seçkin Yayıncılık, 2021, s. 29 vd.; **SOYSAL**, Tamer, “Dijital Çağda Spor: Ekonomik ve Hukuki Yönleriyle E-Spor”, İSHD, C. 3, S. 2, 2021, s. 84 vd.; **ESENDAL**, Nihan, “E- Spor ve E- Spora İlişkin Uyuşmazlıklarda Spor Tahkim Mahkemesinin Yetkisi”, İSHD, C. 2, S. 2, 2020, s. 58- 59 (E- Spor).

¹⁴ **KÖSE**, Hüseyin Alpay, “E-Spor ve Hukuki Boyutu”, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Şen Matbaa, 2021, s. 528 (E- Spor); **CANDAN**, s. 108.

¹⁵ **DOĞU**, E- Spor, s. 16; **CANDAN**, s. 108.

¹⁶ **AKANDERE**, Mehibe/ **AKTAŞ**, Samet/ **ER**, Yusuf; “Zihinsel Antrenman ve Spor”, Özdemir Özok Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, TBB Yayınları, 2018, s. 4 vd.

¹⁷ **CANDAN**, s. 107.

¹⁸ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 12; **ÇAĞLAYAN**, s. 12; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 11; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 120.

¹⁹ **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 10; **ÇAĞLAYAN**, s. 12; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 11; **YETİM**, A. Azmi, Sosyoloji

insanlar tarafından maddi karşılık beklenerek profesyonel bir şekilde meslek olarak icra edilmekteyken; kimi insanlar tarafından yarışma içerisinde ödül kazanmak veyahut yalnızca eğlence amaçlı icra edilmektedir²⁰. Bu noktada profesyonel sporcu ile amatör sporcu ayrımı gündeme gelmektedir. Profesyonel sporcu, sporu para kazanmak amaçlı mesleki olarak icra ederken, amatör sporculukta böyle bir amaç söz konusu değildir²¹. Amatör sporcu, sporu; hobi amaçlı, sağlığının korunması ya da eğlence amaçlı icra etmektedir²².

Üçüncü unsur olarak da önceden belirlenmiş kurallara uyarak spor yapma bilinciyle sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir²³. Literatürde spor bilinci kavramının yer aldığı ilk metin Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul edilen 2001 yılında güncellenen Avrupa Spor Şartı'dır²⁴. Esasında spor bilinci, sporun insanlar açısından bedensel ve psikolojik gelişimlerini sağlaması, toplum içinde birbirleriyle sosyal ilişkilerini geliştirmesi ve katıldıkları her müsabakada en başarılı olma amacını ortaya koymaktadır. Spor bilincinin varlığı, sporun maddi kazanç sağlama boyutundan hariç asıl olarak manevi yönüne işaret etmektedir²⁵. Bir toplumda spor bilincinin gelişmiş olması; hem bireysel anlamda hem toplumsal anlamda önemli gelişmelerin yaşanmasını beraberinde getirmektedir. Nitekim spor bilinciyle yetiştirilen toplumlarda, takım ruhunun benimsenmesi, birlikte başarabilme içgüdüğü ve başarılı olmaya yatkınlık duyguları daha etkin bir şekilde varlığını göstermektedir. Bu nedenle devletler açısından, insanların bilinçli şekilde spor yapmasını sağlayarak bu yönde politikalar ve

ve Spor, Gazi Kitabevi, Ankara, 2019, s. 186- 187 (Sosyoloji ve Spor); **YETİM**, Sporun Sosyal Görünümü, s. 71- 72.

²⁰ **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 3- 4; **USLU**, s. 1- 2.

²¹ **SERİN**, Emre, "Profesyonel, Amatör ve Sedanter Futbol Oynayanların Fiziksel, Fizyolojik ve Motorik Özelliklerinin Değerlendirilmesi – Anaerobik Dayanıklılıklarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi", CBÜBESBD, C. 14, S. 2, 2019, s. 345.

²² **SERİN**, s. 346.

²³ "Fransız Danıştay'ının önemli iki kararında spor faaliyeti; Yarışmada ve faaliyette var olan fiziki performans söz konusu müsabakanın ya da faaliyetin düzenli ve temel karakterini oluşturmalı ve bu faaliyetler belirli kurallara tabi kılınmış olmalıdır." (Bkz. **MEMİŞ KARTAL**, s. 540.)

²⁴ **TAŞ**, İlkay/ **ŞEMSİT**, Sühal/ **EYLEMER**, Sedef, "Avrupa Birliği Örneğinde Uluslararası Spor Politikasının Gelişimi: Ekonomik, Sosyal Ve Siyasal Boyut", SDÜ Vizyoner Dergisi, C. 4, S. 9, 2013, s. 137; **MEMİŞ KARTAL**, s. 541.

²⁵ **MEMİŞ KARTAL**, s. 541.

bilimsel çalışmalara destek verilmesi günümüzde sporun daha da yaygınlaşması ve çeşitlenmesi noktasında oldukça önemlidir²⁶.

2.1.1. Sporun Gelişimi

Tarihsel geçmişe bakıldığında zaman sporun ilk olarak kim tarafından ve ne şekilde yapıldığının tespiti oldukça zordur²⁷. Ancak eski çağlarda yaşayan insanların spor olarak yaptıkları faaliyet daha çok hayatlarını devam ettirebilmek için yapmak zorunda oldukları ok atma, hayvan avlama, atlama, tırmanma gibi faaliyetlerdir²⁸. Bir başka deyişle, ilk insanların spor olarak yaptıkları faaliyetler, eğlence ya da maddi kazanç sağlamak amacıyla değil yalnızca hayatlarını idame ettirebilmek için zorunlu olarak yapıldığı bilinmektedir. Bu nedenle eski insanların gerçekleştirdiği söz konusu davranışlar spor kavramına uymamaktadır. Bu şekilde ortaya çıkan davranışlar savaş yeteneklerini geliştirmek ve olası bir tehlike anında kendilerini korumak amacıyla yapılan davranışlar olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda yapılan araştırmalar ışığında M.Ö. 3000-1500 yılları arasında Sümerlerin güreş, boks ve at yarışları yaptığı; Asurluların, Antik Mısır Medeniyetinin ve Hintlilerin güreş, boks ve at yarışına ek olarak okçuluk ve binicilik faaliyetlerini gerçekleştirdiği anlaşılmaktadır²⁹.

Orta Çağ Avrupası'nda her türlü tehlikeye hazırlıklı olup ona karşı gelerek hayatta kalabilmek için beden gücüne dayalı oyunlara çok daha fazla yer verilmiştir. İlerleyen süreçte 17. Yüzyıla gelindiğinde ise düello yasaklanmış ve bu sayede oyunlardaki şiddet azalmış; avcılık, binicilik ya da araba yarışlarına rağbet artmıştır³⁰. 19. Yüzyılda ise Almanlar; beden eğitimi ve jimnastik faaliyetlerine eğilim göstererek güreş, koşu, atlayış ve futbol dâhil birçok sportif etkinliklerin yer aldığı yarışmalar gerçekleştirmiştir. Almanların söz konusu faaliyetlerinin yanında İngilizler de ilerleyen

²⁶ **ÖZER**, Uğur/ **ÇOLAKOĞLU**, Tekin, “Çağdaş Spor Bilincinin Oluşmasına İlişkin Spor Yöneticilerinin Görüşleri”, USBD, C. 1, S. 2, 2017, s. 1- 7; **YETİM**, Sosyoloji ve Spor, s. 166.

²⁷ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 13; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 4; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31.

²⁸ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 13; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 4.

²⁹ **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 9- 13; **APAYDIN**, Bahadır, “Türk Spor Hukukunun Tarihsel Gelişimi”, GÜHFD, S. 2005/2, 2007, s. 87; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 13; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 4; **ÇAĞLAYAN**, s. 13.

³⁰ **ERKİNER**, Spora Tarihsel Bir Bakış, s. 75.

süreçte spor derneklerine hız vermiş, futbol, rugby, atletizm sporlarına ilişkin spor kulüpleri kurmuşlardır³¹.

Günümüzde ise spor, bütün ülkelerde ulusal ya da uluslararası arenada çok çeşitli şekilde icra edilmektedir. Bununla birlikte spor, sadece şahısların bireysel bir faaliyeti değil; sponsor firmalar, yazılı ve görsel medya, spor organizatörleri, seyirci kitleleri ve sporun diğer süjeleri ile birlikte tüm insanların büyük bir kısmını ilgilendiren toplumsal bir faaliyet haline gelmiştir. Dolayısıyla spor faaliyetleri geçmişten günümüze ciddi anlamda yaygınlaşmış ve benimsenmiş olup artık toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsurudur³².

2.1.2. Sporun Amaçları

Tarih boyunca yaşanan zamanın gerekleri ve şartları doğrultusunda sporun amaçları birçok değişikliğe uğramıştır. Eski çağlarda yaşayan insanların avlanma, ok atma ya da kaçma, tırmanma gibi davranışlarındaki genel amaç hayatta kalabilmektir. İlerleyen süreçte sanayileşmenin yaşanmasıyla makine gücüne daha fazla ihtiyaç duyulmuş olup insan gücüne gereksinim azaldığından insanların boş zamanı oluşmaya başlamıştır³³. Dolayısıyla bu zaman diliminde sporun amacı, boş zamanı değerlendirmek, eğlence ve sağlığını korumaktır. Zaman ilerledikçe insanların spora yatkınlığı artmış ve spor kendisine yeni bir amaç daha edinmiştir. Bu kapsamda spor, ekonomik boyutu da kazanarak profesyonel sporculuğun önünün açılması sağlanmıştır³⁴. Spor sayesinde birçok insan; kazanç sağlamaya başlamış hatta günümüzde de maddi gelirini yalnızca sporculuk yaparak elde eden birçok profesyonel sporcu bulunmaktadır. Zira profesyonel sporda, sporcular; eğlenmek ya da boş zaman değerlendirmek için spor yapmamakta aksine sporu meslek olarak görüp para kazanmak amaçlı yaptıklarından ciddi emek ve çaba sarf etmeleri şarttır. Bu nedenle profesyonel sporcular, günlük yaşamlarını da spor

³¹ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 7.

³² DOĞU, Hakkı Mert, “Devlet Sporcuları”, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Şen Matbaa, 2021, s. 305 (Devlet Sporcuları); ŞAHİN, Mustafa/ BAŞ, Mustafa/ ÇELİK, Akın, “Öznel İyi Oluş Ve Spor”, BESBD, C. 17, S. 1, 2015, s. 23; ÇERİBAŞ, Dinçer, “Spor Hukuku Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020, s. 1.

³³ ÇAĞLAYAN, s. 13; ERTAŞ/ PETEK, s. 31; ERTEN, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 14; ERTEN, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14.

³⁴ ÇAĞLAYAN, s. 13; ERTAŞ/ PETEK, s. 31; ERTEN, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 14; ERTEN, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118- 119; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14.

yapmak üzerine planlamak zorunda olduklarından başka bir işle uğraşma fırsatları da fiilen mümkün olmamaktadır³⁵. Spor yalnızca icra edilmekle kazanç sağlamamış; sponsor firmalar ve forma satıcıları da yayınladıkları reklamlarla gelir elde etmişlerdir. Hatta spor estetik yönüyle de spor ekonomisine ciddi katkıda bulunmuştur³⁶.

2.1.3. Sporun İşlevleri

Geçmişten günümüze insan hayatında sporun kişiye ve topluma sağladığı birçok fayda ve işlevi bulunmaktadır. Buna paralel olarak spor günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiş olup sportif faaliyetlerin ve etkinliklerin, yalnızca kişiler açısından bedensel ve ruhsal etkisi bulunmamakta; toplumsal olarak da birçok fonksiyonu bulunmaktadır³⁷. Buna ek olarak spor faaliyeti; farklı uluslara, dine, ırka, mezhebe ve dile mensup insanlar arasında da hiçbir ayrıcalık oluşturmadan onları da birbirine yaklaştırmaktadır. Bu nedenle sporun işlevleri yalnızca ulusal değil uluslararası alanda da kendini göstermektedir³⁸.

Düzenli bir şekilde sportif faaliyet icra etmenin fiziksel ve ruhsal sağlık açısından birçok yararının olduğu bilimsel çalışmalar ile ortaya konmuştur³⁹. Araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda sporun bireysel ve sosyal işlevlerini; kişilerin eğlenmesi ve boş zamanlarını değerlendirmesi, vücut ve zihin yeteneklerinin geliştirilmesi, vücut ve zihin sağlığının korunması, dostluk ilişkilerinin geliştirilmesi, saldırgan duyguların yerine barışçıl ve sevecen duyguların devamlılığının sağlanması ve toplumun ekonomik yönden gelişmesi şeklinde sıralamak mümkündür⁴⁰.

Sporun varlığı sayesinde insanlar birbirleriyle daha iyi iletişime geçerek ilişkileri güçlenmektedir. Kişi spor yapması sonucunda sorumluluk sahibi olmakta ve bu sayede

³⁵ ÇAĞLAYAN, s. 13; ERTAŞ PETEK, s. 32- 33; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14.

³⁶ ÇAĞLAYAN, s. 13; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14.

³⁷ DOĞU, Hakkı Mert, “Spor ve Spor Hukukunda Kadının Yeri”, TBB Dergisi, 2017, s. 314; GÜNAL, A. Nadi/ KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, “Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı”, TBB Dergisi, S. 3, 1998, s. 1040 (Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı); FİŞEK, s. 39; ERTAŞ/ PETEK, s. 34- 35; ÇAĞLAYAN, s. 15; SOYGÜDEN, Aydoğan, “Sporda Yaşanan Örnek Etik Davranışların Toplumsal Karakterin Oluşmasına Etkileri”, HEAD, S. 1, 2019, s. 61.

³⁸ ERTAŞ PETEK, s. 34.

³⁹ ASAN, Selim/ ÇİNGÖZ, Yunus Emre/ PAKTAŞ, Yakup, “Takım Ve Bireysel Spor Yapan Bireylerin Bilişsel Davranışçı Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Karşılaştırılması”, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. 23, S. 2, 2021, s. 169.

⁴⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 34- 35.

hayatını daha iyi planlamayı öğrenmekte, kendi öz disiplini en verimli şekilde kazanmaktadır⁴¹. Bunun dışında spor müsabakalarının kazandırdığı yarışma işlevi, kişinin kendisini koruma işlevi, insanların spor yapmaları sayesinde bağışıklıklarının güçlenmesi ve sağlıklı olma, hastalıklardan korunma ve tedavi etme işlevi, oyun ihtiyacını sağladığından eğlence işlevi, estetik bakış açısı kazandırma ve profesyonel sporcular açısından meslek olma işlevi de söz konusudur⁴².

2.2. Sporun Evreleri

Sporun gelişimi ve amaçları incelendiği takdirde geçmişten günümüze sporun dört ayrı evreden geçtiğini söylemek mümkündür. Söz konusu evreler; hayat için zorunlu hareket evresi, eğlence ve sağlık evresi, ekonomik evre ve politik evredir. Saymış olduğumuz evreleri sırasıyla inceleyelim.

2.2.1. Hayat İçin Zorunlu Hareketler Evresi

Eski çağlarda spor, insanlar tarafından hayatlarını devam ettirebilmek için zorunlu olarak gerçekleştirilen davranışların tamamıdır⁴³. Bu insanlar savaşta kendilerini koruyabilmek için ok atma, tırmanma, ata binme, kaçma, koşma vb. ya da beslenme ihtiyaçlarını sağlayabilmek için avlanma, vurma, yürüyüş, koşu gibi hareketler icra etmişlerdir. Bu kapsamda sporun hayat için zorunlu hareket olarak yapıldığı evrede temel amaç, günlük yaşamın sürekliliğini sağlamak, sosyal ve ferdi yaşama fayda sağlamakla birlikte; şartlar dâhilinde olabildiğince en iyi şekilde hayatını devam ettirmektir⁴⁴.

⁴¹ **ÖZTÜRK**, Musa, “*Yaygın Spor Faaliyetlerine Katılım Tercihlerinde Rol Oynayan Faktörlerin Değerlendirilmesi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2020, s. 5- 13.

⁴² **YETİM**, A. Azmi, “*Sporun Sosyal Görünümü*”, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, S. 1, 2000, s. 64 (Sporun Sosyal Görünümü); **USLU**, s. 1- 2; **ÖZTÜRK**, s. 5.

⁴³ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ERKİNER**, Spora Tarihsel Bir Bakış, s. 61- 64

⁴⁴ **ÇAĞLAYAN**, s. 13; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 14; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17.

2.2.2. Eğlence ve Sağlık Evresi

Sanayi devriminin gerçekleşmesinden önce makinalar etkin şekilde kullanılmadığından insan gücüne fazlasıyla gereksinim duyulmuş olup insanlar sürekli çalışmak zorunda olduklarından, spor yapmak ya da herhangi sportif bir faaliyeti gerçekleştirme imkânı bulamamıştır⁴⁵. İlerleyen süreçte sanayileşmenin yaşanmasıyla fabrika ve sanayilerde insan gücüne duyulan ihtiyaç azalmış olup bu sayede insanların boş zamanları ortaya çıkmıştır. İnsanlar da söz konusu zaman dilimi içerisinde boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla spora yönelmişler ve sportif faaliyetlere daha fazla ilgi göstermişlerdir⁴⁶. Önceden hayatta kalmak için zorunlu olarak yapılan davranışlar terk edilmiş ve eğlenmek, sağlıklı kalmak, boş zamanlarını değerlendirmek amaçlı spor yapılmıştır. Bu sayede ulusal ve uluslararası alanda birçok spor türü ortaya çıkmış ve bu sporların icra edilmesi için fazlaca spor alanı oluşturulmuştur⁴⁷.

2.2.3. Ekonomik Evre

Günümüzde insanların eğlenmek ve sağlıklarını korumak amacıyla spora olan ilginin artması üzerine spor olarak adlandırılan faaliyetlerin niteliği değiştirilmiş ve alanı daha da genişletilmiştir. Sporun eğlence ve spor amaçlı değil de başka amaçlarla da yapılmaya başlanması sporun estetik (gösteri) ve ekonomik boyutunun meydana gelmesini sağlamıştır⁴⁸. Bir başka deyişle, önce amatör olarak yapılan spor, insanlar tarafından yaygın ve çeşitli şekilde icra edilmeye başlanmasıyla ve estetik yönünün de eklenmesiyle birlikte ekonomik fonksiyon ortaya çıkmıştır⁴⁹. Bu kapsamda forma reklamlarından ve maç sahalarında yayınlanan reklamlardan kazanılan gelirler, radyo ve

⁴⁵ **KARAKUŞ**, Seydi/ **KÜÇÜK**, Veysel, “21. Yüzyıla Girerken Beden Eğitimi Ve Sporun Önemi, Tesislerin Yapımı, Kullanımı Ve Organizasyonları İçin Bazı Öneriler”, DÜSBD, S. 1, 1999, s. 271; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17; **ÇAĞLAYAN**, s. 13; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 14; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14; **BERKTAŞ**, Sena, “Sanayi Devrimi İle Gelen Değişim: İş Bölümü Ve Yabancılaşma”, AUSBD, S. 6, 2021, s. 1- 5.

⁴⁶ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17; **ÇAĞLAYAN**, s. 13; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 14; **ERTEN**, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 118; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 14.

⁴⁷ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 31; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17.

⁴⁸ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 32.

⁴⁹ **EPÖZDEMİR**, Rezan, “Müşabaka Alanlarındaki Sporcuların Hakaret İçeren Eylemleri İle Kasten Yaralama Ve Mala Zarar Verme Eylemlerinin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, DEHFD, C. 21, S. 2, 2019, s. 779; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 32.

televizyon yayınlarından elde edilen gelirler, sponsorluk gelirleri⁵⁰, sporcu bonservis ücretleri⁵¹, bağışlar, bilet ve hediyelik eşya satışlarından kazanılan gelirler ve daha birçok şekilde elde edilen gelirler sporun profesyonel boyutta da yapılmasını gerektirmiştir. Bu sayede profesyonel sporculuk kavramı ortaya çıkmış olup bazı sporcular yalnızca spor sayesinde gelirlerini elde etmeye başlamıştır⁵².

Ekonomik evrede spor sayesinde para kazanılması ve bu sayede sporcuların profesyonel manada sporu meslek olarak görüp, bu doğrultuda sıkı plan ve program yaparak spor faaliyetlerini icra etmeleri ön plana çıkmıştır⁵³. Bununla birlikte sporun ekonomik evresi, sporla hukuk arasında bağlantının oluşmaya başladığı evre olarak da ifade edilebilir⁵⁴.

2.2.4. Politik Evresi

Spor zamanla yalnızca kulüpler ve şirketler tarafından değil ülkelerin de benimsedikleri ve gelişmesi için destek verdikleri bir olgu haline gelmiştir. Devletler yetiştirdikleri sporcular sayesinde kendi güçlerini ispat etme yoluna gitmişler ve bu sayede diğer devletleri etkilemeye çalışmışlardır. Zira günümüzde sportif başarılar, ülkelerin tanıtımını sağlamakla birlikte, o ülkeye bakış açısını da olumlu yönde etkilemektedir⁵⁵. Bir başka deyişle, sporun yüksek düzeyde ve çeşitli şekillerde gelir kazandırmasıyla birlikte kitlesel bir boyuta ulaşması; devletlerin uluslararası politik boyutta diğer rakip ülkeleri etkilemeye çalışmasına vesile olmuştur⁵⁶.

⁵⁰ Sponsorluk, spor, eğlence, kar amacı gütmeyen olaylar veya organizasyonlar gibi bir mala ödenen nakdi ve/veya aynı ücret ve bunu karşılığında mal ile ilişkilendirilmiş ticari potansiyelin işletilebilirliğine ulaşılan bir faaliyet olup bu şekilde elde edilen gelirlere sponsorluk geliri adı verilmektedir.

⁵¹ Bonservis, bir takımla sözleşmesi süren bir oyuncunun başka bir takımla transfer görüşmesi yapabilmek için ödenmesi gereken ücrettir.

⁵² **ERTAŞ/ PETEK**, s. 32- 33; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 11- 14.

⁵³ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 32- 33; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17

⁵⁴ **GÜRTEEN**, Kadir/ **ERENEL**, S. Ege, “*Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği*”, İÜHFD, C. 3, S. 1, 2012, s. 298; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 17- 18.

⁵⁵ **GÜNAL**, A. Nadi/ **KÜÇÜKGÜNGÖR**, Erkan, Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Yetkin Yayınları, 1998, s. 11 (Türk Spor Hukukunun Genel Esasları); **ERTAŞ/ PETEK**, s. 34; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 14; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 18.

⁵⁶ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 18; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 14- 15; **KILIÇARSLAN**, Ekrem Ayhan, “*Spor Müsabakalarında Yaralama*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, SBE, 2019, s. 12.

2.3. Sporun Çeşitleri

Günümüzde icra edilen çok fazla spor çeşidi bulunmakla birlikte doktrinde spor çeşitleri birçok yazar tarafından çok farklı tasniflere tabi tutulmuştur⁵⁷. Genel anlamda spor çeşitleri; bireysel, takım ve ekstrem (sıra dışı) sporlar olmak üzere üç ana başlıkta incelenebilir. Bireysel sporlar “*kişinin tek başına yaptığı ya da birden fazla sporcunun katılımıyla her sporcunun tek başına mücadele verdiği sporlar*”⁵⁸ olarak tanımlanabilirken; bisiklet yarışı, kısa ya da uzun mesafe koşusu, sırıkla atlama, kayak, atletizm, golf, jimnastik, gülle atma, tenis, halter ve eskrim örnek olarak gösterilebilir⁵⁹. Bireysel sporlar; aynı yöne doğru bireysel sporlar ve karşılıklı bireysel sporlar olmak üzere ikiye ayrılır. Bu doğrultuda yüzme, atletizm ve bisiklet yarışı gibi sporlar aynı yöne doğru bireysel sporlardan olup tenis, judo, taekwon-do, karate, boks, güreş ve eskrim de karşılıklı bireysel sporlardandır⁶⁰. Takım sporları ise, birden çok kişinin oluşturduğu herhangi bir takım ile aynı şartlarda birden çok kişinin meydana getirdiği bir başka takım ile aralarında yapmış oldukları müsabakadır. Futbol, voleybol, basketbol, rugby, buz hokeyi gibi sporlar takım sporlarının en bilindik örneklerindedir⁶¹. Şunu belirtmek isteriz ki, yapılan bir araştırma sonucunda takım sporlarında yarışan sporcuların, bireysel sporla uğraşan sporculardan daha yüksek seviyede saldırgan davranışlar sergiledikleri ortaya konmuştur⁶². Ekstrem sporlar ise, içerisinde tehlike, macera ve mücadele barından, sıradan olmayan, bazen bir defa cesaret edilebilen eğlence amaçlı gerçekleştirilen faaliyetler⁶³ olup; serbest atlayış,

⁵⁷ MEMİŞ KARTAL, s. 541; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 18.

⁵⁸ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 18; MEMİŞ KARTAL, s. 542- 543.

⁵⁹ MEMİŞ KARTAL, s. 543; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 18.

⁶⁰ MEMİŞ, Pınar, “*Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi, SBE, 2010, s. 27; MEMİŞ KARTAL, s. 544.

⁶¹ MEMİŞ KARTAL, s. 545.

⁶² TUTKUN, Erkut/ Ç. GÜNER, Buket/ AĞAOĞLU, S. Ahmet/ SOSLU, Recep, “*Takım Sporları Ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi*”, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 1, 2010, s. 26.

⁶³ ŞİMŞEK, Kerem Yıldırım, “*Ekstrem Spor Tüketim Güdülerinin Türkiye’deki Ekstrem Spor Katılımcılarının Algıladıkları Değere, Algıladıkları Tatmine Ve Davranışsal Niyetlerine Etkisi*”, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2011, s. 2 (Ekstrem Spor Güdülerinin Spor Katılımcılarına Etkisi).

yamaç paraşütü, bungee jumping, kaya tırmanışı, serbest dalış, rafting ekstrem sporlardandır⁶⁴.

⁶⁴ **ŞİMŞEK**, Kerem Yıldırım, “*Dünya Spor Endüstrisinde Ekstrem Sporların Gelişimi ve Yeri*”, CBÜBESBD, C. 5, S. 1, 2010, s. 22 (Ekstrem Sporların Gelişimi).

3. SPOR HUKUKU

3.1. Spor Hukukunun Tanımı

Toplumsal yaşamın vazgeçilmez parçalarından biri haline gelen sporun hukuk kurallarından ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Nitekim yukarıda da belirttiğimiz gibi spor faaliyetleri önceden belirlenmiş kurallar dâhilinde gerçekleştirilmektedir. Söz konusu kuralların varlığı ve bunlara uyulup uyulmaması, sportif faaliyetler sırasında ortaya çıkan zararlar sonucunda sporcuların hukuki sorumluluğuna gidilip gidilemeyeceğini belirlemede önemli rol oynamaktadır. Spor müsabakalarında ortaya çıkan sorunların çözüme kavuşturulması ve meydana gelen zararın önlenmesi için sporun da hukuka ihtiyacı vardır⁶⁵.

Spor kavramının tanımında olduğu gibi spor hukukunun da doktrinde yer alan birçok tanımı bulunmaktadır. Söz konusu tanımlardan bazıları şu şekildedir:

“Spor hukuku; spor öznelerinin (kişiler ve spor kuruluşları) birbirleriyle münasebetlerini düzenleyen, bunların hak ve yükümlülüklerini ortaya koyan kurallar bütününi sistematik biçimde inceleyen disiplindir⁶⁶.”

“Spor hukuku; sporcular ile kulüpler, kulüpler ile kulüpler, kulüpler ile federasyonlar veya sporun diğer sükeleri arasında ortaya çıkan problemlerin çözümüne spor ruhuna uygun hukukun genel ilkeleriyle bağdaşır çözümler bulan bir disiplindir⁶⁷.”

“Spor hukuku; sportif faaliyetlerle ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik bir şekilde inceleyen hukuk dalıdır⁶⁸.”

“Spor hukuku; sporcuları, kulüplerin, takım sahibi şirketlerin, ulusal ve uluslararası federasyonların, uluslararası bölgesel federasyonların, UOK'nın, devletin ilgili kurumlarının birbirleriyle sportif eylem ve etkinliklere ilişkin ilişkileri, sporun

⁶⁵ VIEWEG, Klaus, “Spor Hukukunun Büyüsü”, İÜHFD, C. 1, S. 1, 2010, s. 15; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 16; ERTEN, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 119.

⁶⁶ ÇAĞLAYAN, s. 17.

⁶⁷ GENÇ, Durmuş Ali, Spor Hukuku, Alfa Basın Yayın Dağıtım, 1998, s. 61; KARAOĞLU, Ercan, Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Seçkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 18.

⁶⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 40.

özgünlüğünü göz önünde bulundurarak düzenleyen kurallardan oluşan, kendine özgü bir hukuk dalıdır⁶⁹.”

“Spor hukuku; sportif faaliyetler ve sportif örgütlerle ilgili hukuk kurallarını sistematik şekilde inceleyen hukuk dalıdır⁷⁰.”

“Dar anlamda spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenleyen, spor dünyasını yöneten, spor yarışmalarının ve kuruluşlarının kurumsallaşmasını sağlayan hukuk dalıdır. Geniş anlamda spor hukuku ise, spordan ötürü oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerinin karşılaştıkları durumları düzenleyen ve sorunları çözümlleyen hukuk dalıdır⁷¹.”

Spor hukukuna ilişkin en geniş tanım ise şu şekildedir:

“Spor hukuku, amatör ve profesyonel sporcular, teknik adamlar, kulüpler, ulusal ve uluslararası federasyonlar, uluslararası spor örgütleri başta olmak üzere sportif yapıları, oyun kurallarını, spora ilişkin meslek kurallarını, sağlık ve güvenliği, dopingi, spor ahlakı ve etiğini, sponsorları, spora ilişkin reklam ve yayınları, sportif faaliyetlere tahsis edilen alanların maliklerini ve seyircileri kapsayan geniş bir hukuk dalıdır⁷².”

Doktrinde yer alan tanımlardan anlaşılacağı üzere, spor hukuku birçok yazar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu nedenle Roma Hukukundaki “*omnis definito periculosa est*” (her tanım tehlikelidir) ilkesinden yola çıkıldığında, spor hukuku konusunda herkes için geçerli olan bir tanımın yapılması çok zordur⁷³. Zira tanımların her biri farklı kavramları ve görüşleri içermekle birlikte biri tarafından yapılan tanımın bir başka kişi tarafından eksik bulunma ihtimali oldukça fazladır. Dolayısıyla ortaya konulan tanımların her biri yalnızca söz konusu tanımı ortaya koyan kişi tarafından

⁶⁹ **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 56.

⁷⁰ **GÜLŞEN**, Spor Hukuku Genel Esaslar, s. 87.

⁷¹ **ERKİNER**, Kısmet, “Türkiye’de Spor Hukukunun Oluşumu”, İBD, Özel S. 3, 2007, s. 18 (Türkiye’de Spor Hukukunun Oluşumu); **USLU**, s. 3; **GERÇEKER**, Hasan, Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulları, Seçkin Yayıncılık, 2016, s. 17 (Spor Hukuku); **GERÇEKER**, Hasan, “Spor Hukuku Ceza Hukuku İlişkisi”, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Şen Matbaa, 2021, s. 393 (Spor Hukuku ve Ceza Hukuku).

⁷² **EKŞİ**, Nuray, Spor Tahkim Hukuku, Beta Basın Yayın Dağıtım, 2015, s. 5.

⁷³ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 41.

bağlayıcı olduğunun belirtilmesi gerekmektedir⁷⁴. Kanaatimizce de spor hukuku, önceden belirlenen kurallar dâhilinde sporun yapılmasını sağlayan ve spor özneleri arasındaki ilişkileri düzenleyen bir hukuk dalıdır⁷⁵.

3.2. Spor Hukukunun Niteliği ve Özellikleri

Spor hukukunun niteliği hususunda doktrinde kabul edilen ortak bir görüş bulunmamaktadır. Doktrinde yer alan bir görüşe göre⁷⁶, spor hukuku özel hukukun bir dalıdır. Bu görüş, spor örgütlerinin genel olarak dernek ya da şirket şeklinde kurulmasından dolayı sporcular ile arasındaki ilişkiyi dernek üyeliği veya hizmet akdine benzetmekte ve özel hukuk tüzel kişisi olan şirket veya derneklerin üyeleri ile arasındaki ilişki özel hukuk tarafından düzenlendiği için spor hukukunun özel hukuk dalı olduğunu savunmaktadır. Bu durumun doğal sonucu olarak da sportif faaliyetler neticesinde meydana gelen uyuşmazlıkların çözümünde özel hukuk hükümleri uygulanacak ve ihtilaflar adli mahkemelerde görülecektir⁷⁷.

Doktrinde yer alan diğer bir görüşe göre⁷⁸ de spor hukuku kamu hukukunun bir dalıdır. Zira bu görüş, spor hukukunun kişiler arası ilişkileri düzenlemesi, sporla ilgili bazı düzenlemelerin Anayasa'da yer alması, spor kurallarının ihlali ya da disiplin cezalarından dolayı Ceza Hukuku kurallarının uygulanması veya sporun bir kamu hizmeti niteliğinden ötürü devlet tarafından imkânlar oluşturulması nedeniyle spor hukukunun kamu hukuku niteliği taşıdığını benimsemiştir.

Her iki görüşün de kendi içerisinde tutarlı ve haklı yanları bulunmaktadır. Zira spor hukuku ile ilgili düzenlemelerin Anayasa'da ve çeşitli kamu hukuku metinleri içerisinde bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle spor hukukunun kamu hukukundan ayrı olarak düşünülmesi imkânsızdır. Bir diğer yandan, spor hukukunda spor kulüpleri ve örgütlerinin dernek veya şirket şeklinde oluşmalarından dolayı sporcularla ilişkilerinde ve sportif faaliyetlerden doğan ilişkilerde özel hukuk hükümleri ağırlıklı olarak uygulanmaktadır. Bu nedenle spor hukukunun, sadece kamu hukuku ya da özel hukuk

⁷⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 41.

⁷⁵ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21.

⁷⁶ ERTAŞ/ PETEK, s. 41; GENÇ, s. 61- 62.

⁷⁷ GENÇ, s. 61- 62; ERTAŞ/ PETEK, s. 41.

⁷⁸ ÇAĞLAYAN, s. 19.

dalı olarak düşünülmesi mümkün değildir. Sonuç olarak, spor hukuku hem kamu hukuku hem de özel hukuk kurallarını barındıran karma bir hukuk dalıdır⁷⁹. Dolayısıyla spor hukuku alanında ortaya çıkan ihtilaflar, spor hukukunun kendine özgü özellikleri temel alınarak yaşanan problemin içeriği doğrultusunda adli yargı veya idari yargı mercilerinde çözüme kavuşturulacaktır⁸⁰.

Spor hukukunun kendine has bazı özellikleri bulunmaktadır. Söz konusu özelliklerden ilki spor hukukunun kendi kendini düzenleyen bir sistem olmasıdır. Bu özelliğinden hareketle ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının sporla ilgili konuları ayrıntılı bir şekilde inceleme, bu hususları uygulamaya geçirme ve gerektiği takdirde faaliyete geçirme yetkisini haizdir⁸¹.

Spor hukukunun ikinci özelliği ise, ulusal niteliğe sahip olduğu gibi uluslararası niteliğe de sahip olmasıdır⁸². Nitekim günümüzde sportif faaliyetlerin çoğu uluslararası arenada düzenlenmektedir. Sporun globalleşmesi sporun her türlü alanında varlığını göstermekte, gerek ulusal takımlar ve bireysel sporcular gerekse de dernekler hususunda da yaşanmaktadır. Spor hukukunun uluslararası özelliğe sahip olmasının bir diğer etkisi ise, tüm spor hukuku olaylarının bütün ülkelerin hukuk düzenlerinde benzer şekilde ortaya çıkmasıdır. Örneğin, uluslararası spor hukuku gazeteleri, uluslararası spor hukuku ya da uluslararası spor hukuku dernekleri tüm ülkelerde benzer şekilde varlığını göstermektedir⁸³. Spor hukuku, uluslararası alanda meydana gelen yenilikler ile ulusal ve uluslararası spor örgütlerinin aldığı kararlar doğrultusunda sürekli olarak gelişen bir hukuk dalıdır.

Spor hukukunun üçüncü özelliği ise, çift yapılı yani iki izli olmasıdır. Spor organizasyonlarının kendilerine has özerkliği nedeniyle ulusal federasyonların koydukları kurallardan oluşan federasyon hukuku ile herkes için geçerli olan devlet

⁷⁹ **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 55; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21- 22; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 26- 27.

⁸⁰ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 27; **ERTEN**, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, s. 55; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21- 22.

⁸¹ **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 60; **VIEWEG**, s. 16; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 22; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku Genel Esaslar, s. 88.

⁸² **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 23; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 60.

⁸³ **GÜLŞEN**, Spor Hukuku, s. 61; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 23; **VIEWEG**, s. 17.

hukuku ve devletlerüstü hukuk bir arada bulunmaktadır. Spor hukukunun söz konusu özelliği nedeniyle bazı durumlarda federasyon hukuku ile devlet hukuku ya da devletlerüstü hukukun çatıştığı görülmektedir⁸⁴.

Spor hukukunun dördüncü özelliği de, karma hukuk dalı olmasından dolayı birçok hukuk dalının kesişme alanına girmesidir. Bu kapsamda spor hukuku; anayasa hukuku, ceza hukuku, idare hukuku, medeni hukuk, ticaret hukuku ve milletlerarası hukuk gibi birçok alanın kapsamı içerisinde yer almaktadır⁸⁵. Ancak her ne kadar spor hukukunun karma hukuk dalı olduğu kabul edilse de; sportif faaliyetlere ilişkin kapsamlı hukuki düzenlemelerin olması ve söz konusu düzenlemelerin kendine özel kurallarının bulunması, spor hukukunun da diğer hukuk dallarından bağımsız bir şekilde varlığını sürdürerek ayrı hukuk dalı olma yolunda ilerlediğini ortaya koymaktadır⁸⁶.

Spor hukukunun son özelliği ise, ekonomik işlevinin varlığından dolayı spordan doğrudan ya da dolaylı olarak kazanç sağlayan gerçek ve tüzel kişilerle veya spor organizasyonlarıyla ilgili kuralları içinde barındırmasıdır. Örneğin, sporculara gerçek ya da tüzel kişilerin sponsor olması durumu bu şekildedir⁸⁷.

3.3. Spor Hukukunun Kaynakları

Spor hukukunun başlıca kaynağı yazılı hukuk kurallarıdır⁸⁸. Bu kapsamda sportif faaliyetleri düzenleyen hükümler; öncelikle ulusal hukukta, anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve her spor alanı için özel olarak çıkartılan talimatlarda bulunmaktadır⁸⁹.

Spor hukuku alanında herhangi bir uyuşmazlık çıktığında söz konusu uyuşmazlığın çözümü için öncelikle o spor dalı için çıkartılan talimatta yer alan hükümler uygulanmalıdır. Söz konusu uyuşmazlığın çözümü konusunda talimatta herhangi bir düzenleme bulunmadığı takdirde, ikinci aşamada o spor dalı ile ilgili başka

⁸⁴ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 60; VIEWEG, s. 17; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 23.

⁸⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 41; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 61.

⁸⁶ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 22.

⁸⁷ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 61; VIEWEG, s. 17- 18.

⁸⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 47; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 27; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 23.

⁸⁹ ERTAŞ/ PETEK, s. 43- 48; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 27- 29.

düzenlemelerin olup olmadığı araştırılır. Problemin çözümü açısından ilk olarak ilgili spor dalının sınırları içerisinde bir çözüm yolunun varlığı aranır. Her iki aşamada da herhangi bir sonuca ulaşılamaz, çözüm yolu bulunamazsa; son aşamada uyuşmazlık konusuyla ilgili genel düzenlemelere başvurulur. Özetle, spor hukukunda yaşanan bir uyuşmazlığın çözümü için başvurulması gereken ilk düzenleme söz konusu spor dalı için düzenlenen talimatlardır⁹⁰. Sonraki aşamada yine o spor dalı temel alınarak talimatlar dışında var olan herhangi bir düzenleme varsa o dikkate alınır⁹¹. Eğer ki, her iki kaynakta da düzenleme yer almıyorsa; ortaya çıkan uyuşmazlıkla bağlantılı genel hükümlere başvurulur ve uyuşmazlık çözüme kavuşturulur⁹².

Bir diğer yandan, spor hukukunun uluslararası özelliğe sahip olmasından dolayı uluslararası alanda da kaynakları bulunmaktadır. Buradan hareketle sportif faaliyetlere ve organizasyonlara ilişkin kurallar, genel olarak uluslararası spor organizasyonları tarafından düzenlenmektedir. Uluslararası spor federasyonları tarafından düzenlenen bu kurallar ve söz konusu kurallar uyarınca oluşan Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) kararları “*lex sportiva*” olarak adlandırılmaktadır⁹³.

Spor Tahkim Mahkemesi’ne ait usul hükümlerinin yer aldığı “Cod”u ve içtihatları⁹⁴ ile Dünya Anti Doping Ajansı’nın “Cod”u ve uygulamaları da spor hukukunun kaynakları arasında yer almaktadır⁹⁵.

⁹⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 117- 118; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 23. Mevcut düzenlemeler gereğince, 4857 Sayılı İş Kanunu sporcular hakkında uygulanamayacaktır. Bu kapsamda futbol spor dalına ilişkin düzenlenen Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı’nda yer alan hüküm, uyuşmazlığın çözümü için uygulanacaktır. Söz konusu talimatta herhangi bir düzenleme bulunmadığı takdirde futbolla ilgili diğer kanun, talimat ve yönerge hükümleri dikkate alınacaktır. Örneğin Futbol Disiplin Talimatı, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı vb. Söz konusu kaynaklarda da herhangi bir düzenleme bulunamadığı takdirde genel hükümlere başvurulması gerekmektedir. Örneğin Türk Borçlar Kanunu hizmet sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanabilir.

⁹¹ **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 23; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 117- 118.

⁹² **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 23.

⁹³ **WILL**, Michael R. “*Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni*”, Çev. Doç. Dr. Cengiz KOÇHİSARLIOĞLU, AÜHFD, C. 43, S. 1- 4, 1993, s. 282; **ERKİNER**, Türkiye’de Spor Hukukunun Oluşumu, s. 18; **ESENDAL**, Nihan, “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Uygulamasının Türk Hukuku ve Cas Kuralları Açısından Karşılaştırılması*”, Hacettepe HFD, C. 4, S. 1, 2014, s. 154 (Spor Hukuku Uyuşmazlıkları); **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 21.

⁹⁴ **BAĞLAN**, Aysu Melis, Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye’de Hukuki Durum, Seçkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 46 (Tahkim).

Yazılı kaynaklar haricinde, spor hukukunda yıllardır uygulana gelmiş ve genel anlamda herkes tarafından uyulması zorunlu kabul edilen örf ve adet hukuku kapsamında gelişen, kendiliğinden oluşan yazılı olmayan kurallar da mevcuttur. Örneğin fair play⁹⁶ olarak adlandırılan spor ahlak kuralları zamanla kendiliğinden meydana gelmiştir⁹⁷. Ayrıca spor hukuku uyuşmazlıklarının yargıda çözüme kavuşturulmasıyla zaman içinde spor hukukuna kaynak teşkil edecek niteliği haiz ulusal mahkeme kararları da ortaya çıkmıştır⁹⁸.

Spor hukukunun kaynakları incelendiği zaman görülecektir ki, spor hukukuna ilişkin düzenlemeler mevzuatta dağınık şekilde yer almakta olup yalnızca spor hukukunda uygulanacak olan Spor Kanunu gibi genel bir düzenleme bulunmamaktadır⁹⁹. Bu durumun nedeni kanaatimizce, her spor dalının kendine özgü kuralları ve özellikleri olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak yine de bütün spor dallarında uygulanabilecek nitelikte genel ilkeleri gösteren ve belli uyuşmazlıkların çözümü için başvurulabilecek bir kanunun düzenlenmesi ülkemiz açısından faydalı olacaktır.

⁹⁵ BAĞLAN, Aysu Melis, Aysu Melis, Spor Hukuku Pratik Çalışmalar, Temel Kavramlar ve Mevzuat Değerlendirmesi, Çözümlü Pratik Çalışmalar, Test Soruları ve Cevapları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 58 (Spor Hukuku); ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 29.

⁹⁶ Fair play kavramı sporun kurallara, oyun disiplinine uygun ve rakiplere saygılı olarak yapılması şeklinde tanımlanmaktadır.

⁹⁷ ERTAŞ/ PETEK, s. 47; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 29.

⁹⁸ Örneğin, Danıştay 10. Dairesi tarafından 1991/1149 Esas, 1991/2286 Karar, 17.06.1991 Tarihli Kararında; “(A) Klasmanı futbol hakemi olan davacının (B) klasmanına düşürülmesine ilişkin Türkiye Futbol Federasyonu Merkez Hakem Kurulu işleminin iptali istemiyle açılan dava sonunda;

... Kamu idaresince kamu gücü kullanılarak tek taraflı olarak tesis edilen ve ilgililerin hukukunu etkileyen işlemlerin idari işlemler olduğu idare hukukunun bilinen ilkelerindedir.

Uyuşmazlık konusu olayda, dava Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı Merkez Hakem kurulunca tesis edilen ve futbol hakemi olan davacının klasmanın (A) grubundan (B) grubuna düşürülmesine ilişkin olan işlemin iptali istemiyle açılmıştır. Bu haliyle dava konusu işlem, 3461 sayılı Yasa ile Tüzel kişilik kazanmış bulunan Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığına bağlı Merkez Hakem kurulunca tek taraflı olarak davacının hukukunu etkileyecek birimde tesis edilmiş idari bir işlem niteliğindedir. Bu nedenle idari nitelikteki dava konusu işlemde doğan uyuşmazlığın idari yargı yerince çözümü gerekir.”(Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 02.11.2022).

⁹⁹ ERTAŞ/ PETEK, s. 47- 48; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, 23- 24.

3.4. Spor Hukukunun Sjeleri

3.4.1. Sporcular

Sporcu, sporun en önemli ögesi olup spor faaliyetinin gerçekleştirilmesi açısından vazgeçilmez unsurdur, doğrudan aktif öznesi konumundadır¹⁰⁰. Sporcuların tüzel kişi olma ihtimali bulunmamaktadır. Sporcu; önceden belirlenmiş belirli kurallara göre araç kullanarak veya kullanmadan, toplu veya ferdi olarak sportif faaliyetleri icra eden, ileri aşamalarda sporu meslek olarak gören, hırslı, dayanışmacı, rekabetçi ve spordan maddi ve manevi beklentisi olan sporun aktif süjesi şeklinde tanımlanabilir¹⁰¹.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere, sporcular; ilgilendikleri spora ilişkin belirlenen kurallara uyararak spor faaliyetlerini gerçekleştiren ve rakiplerini yenerek başarılı olmak için emek veren, çaba sarf eden kişilerdir. Bir başka ifadeyle, sporcular; sportif hareketleri icra eden, önceden belirlenmiş kurallara riayet ederek, kabiliyeti ve bilgisi ile diğer rakip sporcuları yenmeye çalışırlar¹⁰². Yüksek Mahkeme tarafından da sporcu kavramı; “spor yapan ve sporla uğraşan kimse”, “aktif olarak içinde yer alan, yarışan, maç yapan kişi” şeklinde tanımlanmış olup doktrinde yer alan tanımlarla aynı doğrultuda tanıma yer verilmiştir¹⁰³.

¹⁰⁰ KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, GÜHFD, 1998, C. 2, S. 2, s. 39 (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu); GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 17.

¹⁰¹ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 17.

¹⁰² ÇAĞLAYAN, s. 58; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 17; USLU, s. 3.

¹⁰³ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2003/19877 Esas, 2003/20178 Karar Sayılı 08.12.2003 tarihli kararında da; yine aynı doğrultuda karar vermiştir: “Davacı, davalı spor kulübü derneğinde voleybol antrenörü olarak çalışırken sözleşmesinin bitim tarihinden önce feshedilmesi nedeniyle mahrum kalınan ücret ile kıdem tazminatı alacakları isteğinde bulunmuştur. İş Yasası'nın 5. maddesi ile sporcular İş Yasası kapsamı dışında bırakılmışlardır. Davacının durumunun değerlendirilebilmesi için "spor, sporcu ve antrenör" tanımlarının açıklığa kavuşturulması gerekir.

Spor, ferdi veya kolektif oyunlar şeklinde yapılan ve genellikle yarışmaya yol açan beden hareketleridir.

Sporcu ise, spor yapan ve sporla uğraşan kimse olarak sözlüklerde tanımlanmaktadır. Yasada "sporcu" olarak belirtilen kişilerin yarışma ve müsabakalara katılan şahıslar olarak kabul edilmesi gerekir. Antrenörün asli görevi spor yapmak değil, sporcuları yarışma veya karşılaşmalara hazırlamaktır. Yani başka bir anlatımla antrenör, öğreten ve eğitim veren kişidir. Yasamın açık anlatımından da profesyonel sporcuların istisna kapsamına alındıkları anlaşılmaktadır.

Davacı antrenör olarak hizmet akdi ile çalıştığına göre, işverenle aralarında çıkan uyuşmazlıkta görevli mahkeme iş mahkemesi olduğundan mahkemenin vermiş olduğu görevsizlik kararının bozulması gerekmiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.11.2022).

Sporcuları amatör ya da profesyonel sporcular olarak iki kategoriye ayırarak incelemek mümkündür. Sporcuların amatör veya profesyonel olarak gruplandırılması, sporcuların faaliyetlerinin konu olduğu hukuki ihtilafların çözümünde hukuki durumlarının tespiti açısından oldukça önem arz etmektedir¹⁰⁴.

Amatörlük kelimesi, Latince kökenli hoşlanmak, sevmek anlamına gelen “*amare*” kelimesinden türetilmiştir. Anlamından da anlaşılacağı üzere, amatör sporculuk; “*sporunun sevdiği ve hoşlandığı için spor yapmasını ifade eder*¹⁰⁵.” Buradan hareketle, amatör sporcular; ilgilendikleri sporu meslek olarak seçmez ve devamlı gelir elde etmek için sporla uğraşmazlar¹⁰⁶. Amatör sporcuların spor yaparak para kazanma ya da gelir elde etme gibi bir gayeleri bulunmamakla birlikte sporu eğlence amaçlı veya boş zamanlarını değerlendirme amacı vardır¹⁰⁷. “*Amatör sporcu spor icra ederken, profesyonel sporcu meslek icra eder*¹⁰⁸.”

Profesyonel sporcular ise sporu eğlence ve zevk için değil de, mesleki anlamda icra edip gelir elde eden kişilerdir¹⁰⁹. Bir başka deyişle, icra ettiği spor dalını meslek edinen ve buradan kazanç elde eden, bu kazançla hayatını devam ettiren kişi profesyonel sporcudur. Ülkemizde “profesyonellik” yalnızca futbol dalında tanınmıştır¹¹⁰. Ancak daha birçok spor dalında da sporunu profesyonel olarak icra eden ve sadece buradan gelir elde eden sporcular bulunmaktadır. Bu şekilde spor yapan profesyonel sporculara,

¹⁰⁴ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 31.

¹⁰⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 355; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 31; ÇAĞLAYAN, s. 59; KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 40.

¹⁰⁶ ERTAŞ/ PETEK, s. 355; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 17; ÇAĞLAYAN, s. 59; KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 40.

¹⁰⁷ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 32.

¹⁰⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 355.

¹⁰⁹ KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 40; ERTAŞ/ PETEK, s. 356; ÇAĞLAYAN, s. 52- 53; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 17; EPÇELİ, Sevgi, “*Futbol Maçlarının Eser Niteliğinde Olup Olmadığı Konusunda Verilen Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 84, S. 3, 2010, s. 1585; EFİL, Yıldray, “*Basketbolda Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü*”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 84, S. 3, 2010, s. 1619.

¹¹⁰ Türkiye Futbol Federasyonu tarafından hazırlanan Haziran 2009 Tarihli Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının 3. maddesinde profesyonel futbolcu şöyle tanımlanmıştır: “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcudur.” Talimatın 4. maddesinde ise amatör futbolcu şöyle tanımlanmıştır: “Madde 3’te belirtilen tanımın dışında kalan tüm futbolcular amatör futbolcu olarak kabul edilirler.” Talimatın 4/ f.2. maddesinde “bir maç ile ilgili gerçekleşen ulaşım, konaklama, malzeme, sigorta, beslenme ve antrenman giderlerinin karşılanması futbolcunun amatör statüsünü” bozmayacağı belirtilmiştir.

doktrinde gizli profesyonellik¹¹¹, fiili profesyonel sporcu¹¹² ya da sözleşmeli sporcu¹¹³ adı verilmektedir.

Bu kapsamda Ertaş ve Petek'e göre¹¹⁴, profesyonel sporculuk, para kazanmak amaçlı meslek kabul edip spor yapmak şeklinde değerlendirilecek olursa; futbol dışında daha birçok spor dalında da profesyonelliğin varlığından söz edilebilecektir. Ancak profesyonellik, yalnızca kanunun veya yönetmeliklerin verdiği bir sıfat olarak anlaşılacak olursa; ülkemizde sadece futbol dalında profesyonellik kavramı söz konusu olacaktır. Profesyonel sporculuğun bu şekilde kabul edilmesi sonucunda, futbol dışında herhangi bir spor dalında faaliyet gösteren esasında profesyonel sporcu niteliğini haiz olan sporcular; hukuken profesyonel olarak kabul edilemez. Ancak her ne kadar hukuken profesyonel sporcu olarak sayılmasalar da; icra ettikleri sporu ücret ya da para karşılığında bir sözleşmeyle ilgili spor kulüplerine bağlı olarak yaptıklarından *fiili profesyonel sporcu* olarak kabul edilmeleri gerekmektedir.

Küçükgüngör ve Gülşen'e göre¹¹⁵; öncelikle profesyonel spor dalı ile profesyonel kavramının birbirinden ayrılması gerekmektedir. Bunun için yapılması gereken ilk şey, herhangi bir spor dalının, mevzuatta yer alan hukuki düzenleme sonucunda hukuken profesyonel olarak kabul edilip edilmediğine dikkat edilmeksizin bu kavramların ayrı ayrı incelenmesidir. Nitekim hukuki bir düzenlemeyle bir spor dalı açıkça veya zımnen profesyonel kategorisine dâhil edilmiş olsa da; söz konusu sporla ilgilenen sporcu, bağlı olduğu kulübünden ücret aldığı takdirde bu sporcunun profesyonel sporcu olarak nitelendirilmesi gerekmektedir. Böyle düşünüldüğü zaman profesyonellik ya da amatörlük kavramlarıyla ilgili ayrımın spor dalları konusunda değil, sporcuların özel durumuna göre değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Buradan hareketle, herhangi bir sporcunun icra ettiği spor dalının, hukuken profesyonel spor olarak kabul edilmesine bakılmaksızın, söz konusu sporcunun bağlı olduğu kulüpten ücret alması durumunda bu

¹¹¹ KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 41.

¹¹² ERTAŞ/ PETEK, s. 358- 359.

¹¹³ ÇAĞLAYAN, s. 55- 59.

¹¹⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 358- 359.

¹¹⁵ KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 42; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 18.

sporunun profesyonel sporcu olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu şekilde profesyonel sporcu sayılma türüne de *gizli profesyonellik* adı verilmelidir.

Çağlayan'a göre¹¹⁶ ise, ülkemizde sadece futbol profesyonel spor dalıdır ve bu nedenle futbol haricinde herhangi bir sporla uğraşan sporcular eğer ücret karşılığı spor yapıyorlarsa, bu sporcular, *sözleşmeli sporcu* olarak nitelendirilmelidir. Bu itibarla, hukuken profesyonel kategorisine alınmayan bir spor dalında, hukuken profesyonel sporcu olarak kabul edilmeyen bir sporunun ücret ya da para karşılığında çalışması mümkündür.

Yargıtay da profesyonel sporcu konusunda doktrinle aynı doğrultuda olacak şekilde kararlar vermiştir¹¹⁷. Uygulamada da, doktrinde kabul gördüğü gibi, bir spor dalı hukuken profesyonel olarak tanınmamış olsa da; kazanç sağlamak ya da gelir elde etmek için spor yapan sporunun profesyonel olduğu kabul edilmektedir¹¹⁸. Profesyonel sporculuk konusunda doktrinde kabul gören görüş ile uygulamada verilen kararlar aynı doğrultudadır. Bu itibarla futbol haricindeki branşlarda faaliyet gösteren sporcuların da profesyonelliği kabul edilmiştir¹¹⁹. Bir diğer yandan, hukuki düzenlemeler kapsamında amatör sayılan bir spor dalını icra eden sporcu; bağlı olduğu kulüpten ücret alarak profesyonel anlamda spor yapabileceği gibi, bir başka sporcu da, hukuken profesyonel

¹¹⁶ ÇAĞLAYAN, s. 55- 59.

¹¹⁷ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2002/14234 Esas, 2003/3148 Karar, 20.03.2003 Tarihli kararında; “Davacı profesyonel voleybolcudur. Davalı kulüp ile aralarında imzalanan 1.8.2000 başlangıç tarihli sözleşme Türkiye Voleybol Federasyonunca 31.8.2000 tarihinde tasdik edilmiş tek tip sözleşmedir. Bu sözleşmede taraflar uyuşmazlıkların Türkiye Voleybol Federasyonunca incelenip çözümleneceğini ve bu kurulun kararlarına uyacaklarını kararlaştırmışlardır. Bu durumda davacı voleybolcu ile davalı kulüp arasındaki ihtilafı çözmeye Türkiye Voleybol Federasyonu görevlidir¹¹⁷.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.11.2022).

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2012/5555 Esas, 2012/14356 Karar, 04.06.2012 Tarihli kararında da; “Ücret karşılığında çalışan bir güreşçinin alacakları için açmış olduğu davasında, güreşçinin profesyonel bir sporcu olduğunu şöyle ifade etmiştir: “Bu aşamada profesyonel sporcu ile amatör sporcu arasında bir ayırım yapılmalı ve sigortalılığın göreve etkisi tartışılmalıdır. Profesyonel sporcular, işverenleri durumundaki kulüplerinin gösterdiği yer ve belirlediği saatlerde işveren veya vekilinin emir ve talimatı halinde antrenman ve karşılaşma yapmaları, önceden yapılan sözleşme gereğince ücret almaları nedeniyle bu sporcular ile kulüplerin arasındaki ilişki iş sözleşmesi sayılmaktadır. Amatör sporcular ise, bir kulübe bağlı olmadıklarından en başta bir işverenleri bulunmamakta, iş sözleşmesi söz konusu olmamaktadır. Amatör sporcular spor faaliyetlerini meslek edinme ve para kazanma amacı gütmeyen yürüten kişiler olduklarından sigortalı sayılmamaktadırlar. Dosyadaki tüm belgelerden davacının profesyonel olarak bu sporu yaptığı anlaşılmaktadır¹¹⁷.” yönünde hüküm vermiştir. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.11.2022).

¹¹⁸ KÖSE, Hüseyin Alpay, Avrupa Birliğinin Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 68- 71 (Spor Hukuku).

¹¹⁹ KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 42.

kabul edilen bir spor branşında ücret almadan amatör olarak da sporuna devam edebilir¹²⁰. Bu nedenle, sporcunun icra ettiği spor branşının profesyonel olup olmadığına bakılmaksızın, söz konusu sporcu, sporu mesleği olarak görüp bu şekilde gelir elde ediyorsa, bu sporcunun profesyonel sporcu olarak kabul edilmesi gerekir¹²¹. Kanaatimizce de, sporcunun branşının herhangi bir önemi olmaksızın, icra ettiği spor dalını mesleği olarak görüp kazancını spordan sağladığı takdirde, bu sporcunun profesyonel kategorisinde değerlendirilmesi gerekir. Sporcuların spora olan yatkınlığının artması, devamlılığın sağlanması ve ülkemizde sporu profesyonel olarak gerçekleştiren sporcuların yaygınlaştırılması açısından futbol dışındaki tüm spor dallarına da profesyonellik açısından imkân tanınması daha uygun olacaktır.

3.4.2. Teknik Direktörler

“Teknik direktörler, sporculardan sonra takımlar açısından hayati öneme sahip olan ve takımların başında yönetici olarak yer alan kişilerdir¹²².”

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından da teknik direktörlerin tanımı yapılmıştır:

“... Teknik direktör ise, eğitim sonucu aldığı teknik bilgileri sporcunun ve doğal olarak çalıştırdığı takımın başarısı için kullanan daha sonra bu bilgileri spor becerileri, strateji ve eğitici kimliği ile birleştiren ve antrenör ve yardımcıları aracılığı ile uygulatan, eğiten, bu anlamda direktif veren kişidir¹²³...”

Teknik direktörler, hem bireysel hem takım sporlarında sporcuların müsabakayı kazanmaları için gerekli taktikleri veren ve her sporcunun maç alanında nerede aktiflik göstereceğini belirleyen en önemli yöneticidir. Bununla birlikte oyun esnasında maçın kazanılması adına oyunlar kurarak takımın başarılı olması için önemli kararlar alırlar ve takımın yetersiz olduğu durumda yeni oyuncu alınması hususunda talepte bulunarak

¹²⁰ WILL, s. 272; KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 42.

¹²¹ BAŞTÜRK, Faruk, İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s. 8; AYDIN, Ufuk, Profesyonel Sporda Sendikalaşma, PFA Örneği ve Türkiye, Türk-İş Yayınları, Ankara, 2007, s. 20; ÖZDEMİR KOCASAKAL, Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 35- 36; ERTAŞ/ PETEK, s. 355; KÜÇÜKGÜNGÖR, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, s. 42; ÇAĞLAYAN, s. 55.

¹²² GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 20; USLU, s. 4.

¹²³ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2010/45651 Esas, 2010/35814 Karar, 02.12.2010 Tarih (Sinerji Mevzuat, İhtihat ve İcra Programı, Erişim Tarihi: 04.11.2022).

takım güçlenmesi için gerekli özeni gösterirler. Ayrıca teknik direktörler, bağlı oldukları kulüp ile aralarında hizmet sözleşmesi imzalarlar ve bu doğrultuda görev ve sorumluluklarını yerine getirirler¹²⁴.

3.4.3. Antrenörler

“Antrenörler, bir amaç için mücadele eden sporcuların eğitimi yöneticileridir¹²⁵.” Antrenörler hakkında yapılan bir başka tanıma göre; *“Antrenörler, ilgili sporun kurallarını, incelik ve taktiklerini öğretmek suretiyle onların yeteneklerini kullanmalarını öğrenip yarışmalara hazırlayan ve sporcuları disipline eden gerçek kişilerdir¹²⁶.”* 14 Aralık 2019 tarihli 30978 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Antrenör Eğitim Yönetmeliği'nin tanımlar başlıklı 4. maddesinin (a) bendinde de antrenör kavramı; *“Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili spor federasyonlarından alınan antrenörlük belgesine sahip kişi”* şeklinde tanımlanmıştır¹²⁷.

Tanımlardan anlaşılacağı üzere, antrenörlerin sporcu yetiştirecekleri spor dalında eğitimi olması şarttır. Örneğin, tekvando alanında antrenörlük yapmak isteyen bir kişinin, tekvando alanında eğitim alması ve söz konusu eğitimi başarılı şekilde tamamlayıp konuya ilişkin yetkili kurumlardan antrenörlük yapabileceğine dair yeterlilik belgesi alması gerekmektedir. Antrenör olabilme niteliğini haiz kişilerin alacağı yeterlilik belgesi; Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne veya icra edilen spor dalının bağlı bulunduğu federasyon tarafından düzenlenmektedir¹²⁸.

Antrenörlerin de sporcularda olduğu gibi amatör ya da profesyonel anlamda faaliyet gösterebilmeleri mümkündür. Antrenörler, bizzat spor yapmazlar; sporcuları müsabakalara hazırlar¹²⁹. Esasında antrenörler, teknik direktörlerin yardımcısı sıfatında olup kendi bilgi, deneyim ve yeteneklerini stratejileri ile birleştirip yetiştirdikleri

¹²⁴ ÇAĞLAYAN, s. 60; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 20.

¹²⁵ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 21.

¹²⁶ USLU, s. 4.

¹²⁷ Ayrıca Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından hükmedilen 2010/45651 Esas, 2010/35815 Sayılı kararında; *“... Antrenör, gerekli bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanan daha sonra bu bilgileri spor becerileri ve strateji ile birleştiren kişidir¹²⁷.”* şeklinde tanım yapılmıştır.

¹²⁸ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 36- 37.

¹²⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 37.

sporculara aktararak, sporculara zihinsel, bedensel ve psikolojik yönlerden destek olarak onları müsabakaya hazırlar¹³⁰. Bu nedenle antrenörlerin bir eğitmen sıfatıyla; ulusal veya uluslararası kural ve teknikleri bilerek, değişikliklerden haberdar olarak buna uygun şekilde sporcuları yetiştirmek, müsabakalara en iyi ve verimli şekilde hazırlanmalarını sağlama ve sporcuların durumunu takip etmek gibi yükümlülükleri bulunmaktadır. Antrenörlerin görevi yalnızca müsabaka öncesiyle sınırlı olmadığı gibi müsabaka anında ve sonrasında da devam etmektedir¹³¹.

3.4.4. Hakemler

*Hakemler; karşılaşmaları, yarışmaları ulusal ve uluslararası kurallara uygun ve yansız olarak yöneten veya sayı, zaman, yer, durum saptaması, beceri ve teknik değerlendirme gibi görevleri yürüten, kararlarına ve saptamalarına uyulması zorunlu olan görevlilerdir*¹³². Bütün spor dallarında görev alan hakemlerin görev kapsamının içerisine müsabaka öncesinde, müsabaka sırasında ve müsabaka sonrasında gerçekleşen olayların tamamı girmektedir. Örneğin, futbol müsabakaları için düzenlenen FIFA Oyun Kuralları Talimatının 5. maddesinde; “*Her maç, maç ile ilgili Oyun Kurallarını uygulamada tam yetkili bir hakem tarafından yönetilir.*” hükmü yer almaktadır¹³³.

Bir futbol hakeminin müsabaka öncesinde vermiş olduğu sahayla, maçın oynanacağı topla, oyuncu sayısı, takım formlarıyla, kale ağlarının denetimiyle, oyuncuların lisans kontrolüyle ilgili ve daha birçok konuya ilişkin vermiş olduğu kararlar idari nitelikte olup kesindir. Ancak, özerk federasyonlara bağlı olan hakemlerin vermiş olduğu kararlar idari nitelikte olmadığından kesin değildir. Zira özerk spor federasyonları özel hukuk tüzel kişileri grubunda yer almaktadır¹³⁴. Müsabaka öncesinde vermiş olduğu kararları idari nitelikte ve kesin olan hakemler, Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olan federasyonlarda çalışan hakemlerdir.

¹³⁰ MİL, Halil İbrahim/ ŞANLI, Savaş, “*Sporla Şiddet ve Medya Analizi: Bir Maçın Analizi*”, ESBD, C. 14, S. 55, 2015, s. 236.

¹³¹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 37; MİL/ ŞANLI, s. 236.

¹³² GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 21; USLU, s. 4.

¹³³ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 42.

¹³⁴ YAKIN, Merve, “*Yerli Ve Yabancı Profesyonel Futbolcu Alacaklarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu İle Çözümü*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, SBE, 2011, s. 8-10.

Hakemler müsabaka sırasında da yaşanan olayların söz konusu spor kurallarına uygun olup olmadığı konusunda muhakeme ederek kararlar vermektedir. Bu kararlar yargısal niteliktedir¹³⁵. Örneğin, bir futbol hakeminin müsabaka anında oyuncu değiştirilmesi, müsabakanın başlaması, devre arasına girilmesi veya bitmesi, faul yapan sporcuya sarı kart veya herhangi bir yaptırım kararı uygulanması, sakatlanan sporcunun tedavisini yapacak kişilerin sahaya çağırılması gibi kararları yargısal niteliktedir ve istisnai durumlar dışında, bu tür hakem kararları da kesindir. Kesin niteliği haiz olan hakem kararlarına karşı herhangi bir şey yapılması mümkün değildir. Zira böyle olması spor müsabakalarının devamlılığı açısından oldukça gereklidir. Hakem kararlarına karşı müdahalede bulunulmasının yolu açık bırakılıyorsa, müsabakalar karmakarışık bir hale dönüşürdü. Sonuç olarak, herhangi bir spor dalına ilişkin müsabakaların sağlıklı ve devamlı şekilde yürütülebilmesi için müsabakada görevlendirilen hakem kararlarının kesin olması sporun doğasına uygundur¹³⁶.

Futbol hakemlerince müsabaka sonrasında müsabakaya ilişkin rapor yazılması, maç sonucunun Türkiye Futbol Federasyonu'na bildirilmesi gibi işlemler de idari nitelikte olup söz konusu kararlar da kesindir. Bu nedenle hakemin penaltı, ofsayt vb. kararlarına karşı itiraz edilmesi ve işbu kararların verilmesine neden olan olaylara ilişkin video kayıtların izlenmesi neticesinde değiştirilmesi de mümkün değildir¹³⁷.

Bazı istisnai durumlarda hakem kararları kesin nitelik taşımaz. Örneğin dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eden hakem kararları kesin değildir. Nitekim tüm hukuk düzenince geçerli olan ve korunan dürüstlük kuralı aynı şekilde spor hukukunda da korunmaktadır. Ayrıca disiplin içerikli kararlar da kesin olmamakla birlikte ancak belirli koşulların varlığı halinde değiştirilebilmesi mümkündür¹³⁸.

¹³⁵ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 22.

¹³⁶ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 22; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 42- 43. Bir diğer yandan, birçok yargı kararında ve hukuki düzenleme sonucunda, hakemler tarafından verilen teknik konulara ilişkin kararlar kesin niteliktedir. Örneğin, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, 2004/209 Esas, 2004/204 Karar, 18.11.2004 Tarihli kararı ve FIFA'nın 25.11.1994 Tarih ve 546 Sayılı Sirküleri ve 11 Ocak 2005 Tarih 848 Sayılı Sirküleri.

¹³⁷ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 22.

¹³⁸ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 44- 46.

Spor müsabakalarında görev yapan hakemler, 6222 Sayılı Şiddet ve Düzensizliklerin Önlenmesine Dair Kanunun¹³⁹ 20. maddesinde yer alan; “*Spor müsabakalarında görev yapan hakem, gözlemci, saha komiseri ve temsilciler bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.*” hükmü gereğince kamu görevlisi konumundadır¹⁴⁰.

3.4.5. Spor Kulüpleri

Spor kulüplerinin kuruluşuna ilişkin 3289 Sayılı Kanunun 20. maddesi 26/04/2022 tarihli 31821 Sayılı Resmi Gazete ile yürürlüğe giren 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu neticesinde mülga edilmiştir¹⁴¹. Bu nedenle spor kulüplerine ilişkin her türlü hususta 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Söz konusu kanunun tanımlar başlıklı 2. maddesinin (ö) bendinde spor kulübünün tanımı; “*Bakanlık ve spor federasyonlarının faaliyetlerine katılmak amacıyla Bakanlığa tescilini yaptıran özel hukuk tüzel kişileridir.*” şeklinde yapılmıştır¹⁴².

Aynı kanunun 3. maddesine göre, spor kulüpleri; en az 7 kişinin bir araya gelmesiyle spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulur. Ayrıca spor kulübünün kurulması için yapılması gereken ilk adım, kulübün kuruluş bildirimini, kulüp tüzüğü ve gerekli diğer belgelerle Gençlik ve Spor Bakanlığına başvuruda bulunulmasıdır¹⁴³. Gerekli işlemlerin tamamlanmasının ardından kurulan spor kulübüne, fiil ehliyetine sahip olan kişiler, söz konusu spor kulübüne üye olabilirler. Üye olmak isteyen kişiler tarafından işbu başvuru

¹³⁹ R.G., 14/04/2011, 27905.

¹⁴⁰ BAĞLAN, Spor Hukuku, s. 45; Ayrıca 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun Ek 1. maddesinde düzenlenen; “*Kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılır. Ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır.*” hükmü uyarınca hakemler, maçı yönettikleri süre boyunca kamu görevlisi sayılmaktadır.

¹⁴¹ 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu madde 58’de;

“(1) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası, 18 inci, 19 uncu, 20 nci, 21 inci, 24 üncü ve 25 inci maddeleri... yürürlükten kaldırılmıştır.”

¹⁴² EGE, Önder, Türk Medeni Hukuku’na Göre Spor Kulüpleri, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2022, s. 162; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 83.

¹⁴³ EGE, s. 162.

yazılı şekilde yapılır ve yönetim kurulu tarafından otuz gün içinde karara bağlanır. Yönetim kurulu tarafından verilen karar, üyelik başvurusunda bulunan kişiye yazılı olarak bildirilir, üyeliğinin kabul edilmesi durumunda üyelerin kaydedildiği deftere kaydedilir¹⁴⁴.

Spor kulüplerine ilişkin 5253 Sayılı Dernekler Kanununda da hüküm yer almaktayken; 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanununun yürürlüğe girmesiyle Dernekler Kanunu m. 14 mülga edilmiştir¹⁴⁵.

3.4.6. Seyirciler

“*Seyirciler, çıkarı aynı olan ve bir spor yarışmasında aynı tepkiyi gösteren, daha önce organize edilmemiş insan grubudur*¹⁴⁶.” Spor hukuku kapsamında seyirciler üç gruba ayrılabilir. İlk grupta gerçek seyirciler yer almaktadır. Gerçek seyirciler, bir spor müsabakasını bir film sahnesi, tiyatro ya da opera konserindeymiş gibi izleyen seyircilerdir. Yani gerçek seyirciler, spor karşılaşmasını keyif almak amacıyla izler ve söz konusu müsabakayı estetik bir olay olarak görüp şiddet kullanmayan kişilerdir¹⁴⁷. İkinci grupta, taraftarlar bulunmaktadır. Taraftarlar, duygusal yönden takımına bağlı, şartsız olarak ve ihtirasla kulübünün arkasında duran, kendilerini kulübüyle ve onun kaderiyle özdeşleştiren, takımının mağlup olduğu esnada sporcuları ateşleyen ve takımına her daim sadık kalan kişilerdir¹⁴⁸. Taraftarlar bazen şiddete yönelebildikleri gibi tek amaçları rakip takımın yenilmesiyle takımlarının dolayısıyla kendilerinin kazanmasını sağlamaktır¹⁴⁹. Üçüncü grup seyirciler ise holigan veya fanatik taraftarlardır. Bu kişiler, “*sadece heyecan, serüven, riziko ve hissi deneyim aramak için spor karşılaşmasına gider kişiler olup bunlar, spor karşılaşmasını kendi ihtiyaçlarını*

¹⁴⁴ Bkz. 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu madde 6’da düzenleme altına alınmıştır.

¹⁴⁵ 7405 Sayılı Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu madde 58’de;

(2) 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun 14 üncü maddesi, yürürlükten kaldırılmıştır.”; EGE, s. 162; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 83.

¹⁴⁶ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 23.

¹⁴⁷ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 24.

¹⁴⁸ GENÇ, s. 45- 46; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 24; GİRESUNLU, Gökçe, Şike Şike Futbol, Destek Yayınevi, İstanbul, 2011, s. 128- 129.

¹⁴⁹ GİRESUNLU, s. 128- 129; GENÇ, s. 45- 46; GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 24.

karşılama için bir fırsat olarak kullanırlar¹⁵⁰.” Bu kişiler, maçta olan olaylarla ilgilenmekten çok rakip takım taraftarlarına karşı bedensel saldırıda bulunma, onlarla sürekli ağız dalaşına girme, yönetici ve hakemler dâhil sahada bulunan herkese küfür etme gibi aşırı olumsuz davranışlarda bulunurlar ve sürekli çatışmaya girerek şiddete başvururlar¹⁵¹.

¹⁵⁰ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 24.

¹⁵¹ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 24- 25.

4. BİR HAK OLARAK SPOR

4.1. Genel Olarak Spor Hakkı

Hak kavramının tanımı genel anlamda şu şekilde yapılabilir: “*Hak, hukuk sisteminin tanıyıp koruduğu ve sahibine bundan yararlanması ve korunması için gerekli yetkilerin tanındığı menfaate denir*¹⁵².”

İnsanların bir şeyi gerçekleştirmesinde ya da gerçekleştirmemesinde menfaati bulunabilir. Spor yapan insanların da gerek fiziksel ve ruhsal sağlığını korumak gerekse maddi kazanç elde etmek gibi hususlarda menfaatleri bulunmaktadır. Ancak kişiler tarafından beklenen menfaat, hukuk tarafından korunmadığı takdirde, bu menfaatin hak olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Bir başka deyişle, spor yapan kişinin spor yapmaktaki menfaati engellendiğinde veya ihlal edildiğinde, kişi bir zarara uğramışsa; kişilerin, kendisine zarar verenlere karşı dava açma ve zararlarını tazmin ettirme imkânı verilmezse spor yapma hususundaki bu çıkar, bir hak olarak kabul edilemez¹⁵³.

4.1.1. İnsan Hakkı Olarak Spor

Spor hakkı, “*kişilerin spor yapabilme yetenekleri ve spor yapma özgürlükleri üzerindeki haklarının toplamıdır*¹⁵⁴.” Ulusal ve uluslararası birçok hukuki metin ve belgede düzenleme altına alınmıştır. Bu kapsamda spor hakkının bir insan hakkı olduğu ilk kez Olimpizmin Temel İlkeleri¹⁵⁵ başlıklı hukuki metinde yer almıştır. Söz konusu ilkelerin 4. maddesinde; “*Spor faaliyetlerine katılmak bir insan hakkıdır. Her birey herhangi bir*

¹⁵² OĞUZMAN, Kemal/ BARLAS, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, Vedat Kitapçılık, 20. Baskı, İstanbul, 2014, s. 135; ERTAŞ/ PETEK, s. 49. Hak kavramına ilişkin diğer tanımlar için bkz. BİLGE, Necip, Hukuk Başlangıcı, Hukukun Temel Kavram ve Kurumları, Turhan Kitabevi, 32. Baskı, Ankara, 2014, s. 210; YILMAZ, Süleyman/ YILDIRIM, Abdülkerim, Medeni Hukuk- I, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Ed; İbrahim Ermenek, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2021, s. 92; ANTALYA, O. Gökhan/ TOPUZ, Murat, Medeni Hukuk, Giriş, Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri, Ed; O. Gökhan Antalya, Seçkin Yayıncılık, C.1, 4. Baskı, Ankara, 2021, s. 115.

¹⁵³ ERTAŞ/ PETEK, s. 49; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 54- 55.

¹⁵⁴ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 24; ERTAŞ/ PETEK, s. 63.

¹⁵⁵ Modern Olimpizm kavramı 1894 yılının Haziran ayında bir girişim yaparak, Paris’te Uluslararası Atletik Kongreyi gerçekleştiren Pierre de Coubertin tarafından başlatılmıştır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) 23 Haziran 1894 tarihinde kurulmuştur. Olimpik Antlaşma (OC) Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından benimsenen Olimpizmin Temel İlkeleri, Kuralları ve İşletme Tüzüklerinin kanunname şeklinde toplanmasını sağlayan bir belgedir. (https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf, Erişim Tarihi: 08.11.2022).

ayrımcılığa maruz kalmaksızın, Olimpiyat ruhu içerisinde spor yapma olasılığına sahip olmalıdır. Bunu yapmak için dostluk, dayanışma ve fair-play anlayışının hâkim olması gerekmektedir.” şeklinde yer alan düzenleme ile sporun bir insan hakkı olduğu belirtilmiştir¹⁵⁶.

Bir diğer yandan, Evrensel İnsan Hakları Beyannamesinin¹⁵⁷ 24. maddesinde de; herkesin dinlenme ve boş zaman hakkının olduğu düzenleme altına alınmış olup söz konusu düzenleme de; sporun insan hakkı olduğunu destekleyici niteliktedir¹⁵⁸. Ayrıca UNESCO Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartının 1. maddesinde yer alan düzenleme ile kişilerin hem bedensel hem sosyal kişiliğinin gelişmesi ve sağlıklı yaşam için önemli olan beden eğitimi ve spora ulaşmanın temel hak olduğu ifade edilmiştir. Aynı şartın 3. maddesinde, spor faaliyetlerinin ve beden eğitimine ilişkin programların kişilerin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir¹⁵⁹. Söz konusu hukuki metinlerde yer alan düzenlemelerden anlaşılacağı üzere, spor bir insan hakkıdır. Bir insanın doğduğu andan yaşlandığı ana kadar geçirdiği tüm biyolojik aşamalar dikkate alındığında, insan varlığının harekete göre şekillendiği kabul edilirse, çocukluk evresinde oyun ve sporun çok daha önemli rol oynadığı görülmektedir. Dolayısıyla spor, çocuklar için en temel haklardan biridir¹⁶⁰. Bu kapsamda yaradılış gereği her insanın; güçlü ve gelişen bir yaşamı devam ettirmek, bilinçli yaşamak, sağlıklı bir bedene ve zihne sahip olmak gibi hakları mevcuttur. Zira insanın doğası buna uygun olarak inşa edilmiştir ve yaradılıştan olan bu hak bir temel

¹⁵⁶ **ERKİNER**, Kısmet, “Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü”, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu (Haziran), Spor Hukukunda Günel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu, 2009, 15 Kasım 2008 Cumartesi Olimpiyatevi, s. 12, (Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü).

¹⁵⁷ Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu'nun Haziran 1948'de hazırladığı ve birkaç değişiklik yapıldıktan sonra 10 Aralık 1948'de, BM Genel Kurulu'nun Paris'te yapılan 183. oturumunda kabul edilen 30 maddelik bildiridir.

¹⁵⁸ **ERKİNER**, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü, s. 12; **MEMİŞ KARTAL**, s. 556.

¹⁵⁹ **ÖZTÜRK**, Pınar/ **KOCA**, Canan, “Uluslararası Politika Belgeleri Kapsamında Spor ve Toplumsal Cinsiyet Politikaları”, HÜSBD, C. 29, S. 3, 2018, s. 120- 121.

¹⁶⁰ **ERDEMLİ**, Atilla, “Çocuğun Oyun Hakkı”, Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi, S. 10, 2005, s. 40; **KÜÇÜKALİ**, Adnan, “Çocukların Oyun Oynama Hakkı Ve Değişen Oyun Kültürü”, Erzincan Üniversitesi SBE Dergisi, C. 8, S. 1, 2015, s. 5- 6; **ÖZDAMAR**, Demet/ **SUCU**, Gamze, “Çocuğun Oyun ve Dinlenme Hakkı”, Kazancı Dergisi, S. 17-18, 2003, s. 71 vd; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2012/23712 Esas, 2013/1599 Karar, 05.02.2013 Tarihli Karar (Sinerji Mevzuat İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 08.11.2022).

hak niteliğindedir. Çocuklar için vazgeçilmez bir faaliyet olan oyun da esasında bir spordur. Bu nedenle insanların oyuna en düşkün olduğu dönem, çocukluk dönemi olduğundan, çocukların spor hakkının varlığını kabul etmek gerekmektedir¹⁶¹.

Devletler de spor hakkını destekleyici politikalar uygulamakla yükümlüdür. Ülkemizde de Anayasa gereğince; spor ister amatör ister profesyonel şekilde icra edilsin fark etmeksizin, devletimizin spora destek vermek, sporu geliştirmek, sporu teşvik etmek, spor yapanları korumak gibi yükümlülükleri bulunmaktadır¹⁶². Her ne kadar spor hakkı, anayasal güvence altına alınmış olsa da; Anayasa'da sporun bir insan hakkı olduğuna ilişkin açık bir düzenleme yer almamakla birlikte spor hakkı bağımsız bir hak da değildir. Spor hakkı, günümüz düzenlemeleri kapsamında, evrensel boyutta da kabul görmüş bir insan hakkı değildir¹⁶³.

4.1.2. Kişilik Hakkı Olarak Spor

Kişilik hakkı özel (medeni) haklar kategorisi içerisinde yer almakla birlikte mutlak hakların bir çeşididir¹⁶⁴. Bu kapsamda kişilik hakkı, “*insanın kendi maddi ve manevi varlığı – ki bunlar kişilerin hayatı, sağlığı, vücut bütünlüğü, itibarı, çalışma gücü gibi kişilik değerleri- üzerindeki hakkıdır*”¹⁶⁵. Uluslararası antlaşmalarda, Anayasada, Türk Medeni Kanunu’nda, daha birçok kanun ve yönetmelikte düzenleme altına alınan kutsal bir haktır¹⁶⁶. Kişilik hakkının özelliklerini; “*Mutlak haktır, şahıs varlığı hakkıdır, şahsa*

¹⁶¹ ERDEMLİ, s. 41.

¹⁶² ERTEN, Türk Sporunun Yapısal Düzeni, s. 121.

Danıştay 10. Dairesinin 1998/5360 Esas, 2000/4924 Karar, 4.10.2000 Tarihli kararında bu husus şöyle ifade etmiştir: “...*Bilindiği gibi Anayasamızın Sporun Geliştirilmesi başlıklı 59 uncu maddesi Devlete her yaştaki Türk Vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirler almasını, sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmesini görev olarak vermiştir...*” (Sinerji İçtihat, Mevzuat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 08.11.2022).

¹⁶³ ERKİNER, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü, s. 12.

¹⁶⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 61- 63.

¹⁶⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 63; YILMAZ/ YILDIRIM, s. 106; KAYIHAN, Şaban/ ÜNLÜTEPE/, Mustafa, Medeni Hukuk Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara, 2017, s. 189.

¹⁶⁶ YILMAZ/ YILDIRIM, s. 106.

sıkı sıkıya bağlıdır, devredilemez, miras yoluyla intikal etmez, feragat edilemez ve zamanaşımına tabi değildir¹⁶⁷.” şeklinde sıralamak mümkündür.

Geniş anlamda kişilik hakkı kavramının içerisine; “kişinin yaşamı, beden bütünlüğü, sağlığı gibi bedensel değerleri; yetenek, onur ve saygınlığı, gizli alanı; inanç ve özgürlükleri, manevi değerleri, fikri değerleri; mesleki ve ticari onuru ve saygınlığı gibi mesleki ve ekonomik değerleri girmektedir¹⁶⁸.” Günümüzde sürekli gelişen insan hakları ilke ve öğretisinde de, insanın yaradılışından kaynaklı, maddi ve manevi tüm değerlerinin korunması, yani kişiliğin korunması ve geliştirilmesi amaç edinilmiştir. Bu kapsamda sporu profesyonel olarak icra eden ve sporu meslek olarak gören kişiler açısından spor da kişilik değerleri içerisinde yer alır. Daha genel ifadeyle, spor yapmak bedensel ve zihinsel sağlık açısından vazgeçilmez olduğundan kişilik hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkündür. Nitekim spor, kişilik hakkının kapsamına alındığı ölçüde herkese karşı ileri sürülebilecek ve saldırılara karşı koruma sağlayabilecektir¹⁶⁹.

Spor hakkı ise; kişilerin spor yapabilme becerileri ve spor yapma özgürlükleri üzerindeki haklarının tamamından oluşmaktadır. Bu kapsamda spor hakkı denildiği zaman iki ana unsur ön plana çıkmaktadır ki, bunlar; kişinin spor yapabilme hususunda sportif yeteneklere sahip olması ve spor yapma konusunda sportif özgürlüğe sahip olmasıdır¹⁷⁰. “Spor hakkının konusu, kişinin kendi öz varlığıdır¹⁷¹.” Kişinin spor yapma hususundaki menfaatin herkese karşı korunması gerekmektedir, bu nedenle spor hakkı da mutlak haklar arasında yer almaktadır. Türk Hukukunda her ne kadar spor hakkı özel bir kişilik hakkı olarak düzenlenmemiş olsa da; genel kişilik hakkının bir çeşidi olarak Türk Medeni Kanunu tarafından tanınmış ve korunmuştur¹⁷². Dolayısıyla kişilik hakları açısından geçerli olan özelliklerin tamamı spor hakkı için de geçerli olacaktır. Bu

¹⁶⁷ ERTAŞ/ PETEK, s. 62- 63; YILMAZ/ YILDIRIM, s. 106; KAYIHAN/ ÜNLÜTEPE, s. 189- 190.

¹⁶⁸ İMRE, Zahit, “Şahsiyet Hakkının Korunmasına İlişkin Genel Esaslar, Özellikle İsim Hakkı ve İsim Hakkının Korunması”, A. Recai Seçin’e Armağan, AÜHFY, 1974, s. 800; ÇAGLAYAN, s. 22.

¹⁶⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 62.

¹⁷⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 63; DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 24.

¹⁷¹ ERTAŞ/ PETEK, s. 64.

¹⁷² ERTAŞ/ PETEK, s. 64- 65; HELVACI, Serap, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001, s. 41- 42; DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan, Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku Cilt II, Filiz Kitabevi, 22. Baskı, İstanbul, 2021, s. 100; TEKİNAY, Selahattin Sulhi, Medeni Hukuk Giriş Dersleri, Filiz Kitabevi, 5. Baskı, İstanbul, 1987, s. 249.

kapsamda spor hakkı da; mutlak haktır, herkese karşı ileri sürülebilir, doğumla kazanılır, kazanılması için herhangi bir hukuki işleme ihtiyaç yoktur, değeri parayla ölçülemez, sadece sahibi tarafından kullanılır, başkalarına devredilemez, mirasçılara intikal etmez, kanuna ve ahlaka aykırı şekilde sınırlandırılmaz ve vazgeçilemez bir haktır¹⁷³.

4.2. Spor Hakkının Temelleri

4.2.1. Spor Hakkının Anayasal Temelleri

Türk hukukunda spor, doğrudan bir hak olarak düzenleme altına alınmamıştır¹⁷⁴. Ancak Anayasada yer alan 17, 42, 59 maddeleri spor hakkıyla yakından ilgilidir ve spor hakkının temelini oluşturur. Söz konusu hükümler, spor hakkının anayasal bir hak olduğuna işaret etmektedir. Bu kapsamda madde 17’de belirtilen kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme ve koruma hakkına spor hakkı da dâhildir. Yine madde 42’de hüküm altına alınan hiç kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmaması durumu, kimsenin herhangi bir spor dalını öğrenme hakkı kısıtlanamaz şeklinde yorumlanabilir. Madde 59’da yer alan düzenleme ise, kişinin kendisini spor dalında geliştirebilmesi için devletin sporu desteklemesini ve bu kişilere olanak sağlamasını öngörmektedir¹⁷⁵.

Spor hakkının anayasal dayanağı olarak söz konusu hükümler tek tek düşünülmemeli, hepsi bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Spor hakkıyla doğrudan bağlantılı olmasa da, Anayasada yer alan sağlık hakkını, çalışma hakkını, çalışma ve sözleşme özgürlüğünü ve dernek kurma özgürlüğünü düzenleyen maddeler de spor hakkıyla yakından ilgilidir¹⁷⁶. Ayrıca Anayasanın 13, 14 ve 15. maddeleri gereğince; temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanıldığı durumlarda, savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hallerinde ve kişinin maddi – manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkının sınırlandırılabilceği özel durumlarda (Anayasa madde 17’de belirtilen

¹⁷³ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 63; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 67; **DOĞU**, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 28.

¹⁷⁴ **MEMİŞ KARTAL**, s. 557; **DOĞU**; 61 Soruda Spor Hukuku, s. 25.

¹⁷⁵ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 56- 57; **MEMİŞ KARTAL**, s. 559; **ÇAĞLAYAN**, s. 24.

¹⁷⁶ **MEMİŞ KARTAL**, s. 557- 558; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 56- 58.

durumlar) spor hakkının tamamen veya kısmen sınırlandırılabilmesi mümkündür¹⁷⁷. Ancak bu sınırlandırma, bir kanunla ve Anayasanın özüne ve ruhuna uygun olmak şartıyla yine Anayasada belirtilen sebepler doğrultusunda yapılabilecektir¹⁷⁸.

4.2.2. Spor Hakkının Özel Hukuk Temelleri

Spor hakkı, Anayasada yer alan ilgili hükümlerle güvence altına alınmış olsa da; özel hukuk bağlamında da 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu¹⁷⁹ ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun bazı hükümlerinde dolaylı da olsa yerini almıştır. Bu kapsamda TMK. m. 23, 24, 25, 26 ve TBK. m. 56'da yer alan hükümler spor hakkının özel hukuk temellerini oluşturmaktadır.

Bahsi geçen maddeler gereğince, spor hakkı; TMK ve TBK kapsamında tanınan ve korunan bir haktır. Her ne kadar özel olarak düzenlenmemiş olsa da; söz konusu hükümler sayesinde, spor hakkı, sübjektif bir hak sayılmaktadır¹⁸⁰. Nitekim TMK madde 23, 24, 25'te yer alan kişilik hakkı ve TBK madde 56'da düzenlenen hayat ve vücut bütünlüğü üzerindeki kişilik hakkının kapsamına kişinin spor yapma yeteneği ve özgürlüğü de girmektedir¹⁸¹. Bu nedenle spor hakkı ihlal edilen kişi, kişilik hakkını koruma hükümlerinden faydalanarak hakkının korunmasını talep edebilecektir¹⁸². Ayrıca spor hakkının TMK ve TBK dışında, İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukukuyla da bağlantılı olduğu söylemek mümkündür¹⁸³.

4.3. Spor Hakkının Korunması

Yasal düzenlemeler gereğince kişilik hakkının bir çeşidi olarak kabul edilen spor hakkı; kişilik hakkını koruyan hükümler gereğince korunacaktır. Bir başka deyişle, kişilik

¹⁷⁷ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 28- 29; ERTAŞ/ PETEK, s. 59- 61.

¹⁷⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 59- 61.

¹⁷⁹ R.G., 22.11.2001, 24607.

¹⁸⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 64- 66.

¹⁸¹ ERTAŞ/ PETEK, s. 64- 66.

¹⁸² ERTAŞ/ PETEK, s. 66.

¹⁸³ DOĞU, 61 Soruda Spor Hukuku, s. 27; GÜLŞEN, Spor Hukuku Genel Esaslar, s. 98 vd.

hakkını koruyan hukuki düzenlemeler, spor hakkının da korunması bakımından uygulanacaktır¹⁸⁴.

Kişilik hakkı mutlak hakların bir çeşidi olduğundan herkese karşı korunmakla birlikte hak sahibine karşı da korunacaktır. Bu kapsamda söz konusu korunmayı sağlayan hükümler, Türk Medeni Kanunu m. 23, 24, 25 ve Türk Borçlar Kanunu m. 49'da yer alan düzenlemelerdir.

4.3.1. Spor Hakkının Hak Sahibine Karşı Korunması

Spor hakkının hak sahibine karşı korunması müessesesi, sporcunun kendi iradesi sonucunda gerçekleştirdiği ancak kendisinin aleyhine sonuçlar doğuracak nitelikteki işlemlere karşı sporcunun korunmasında önem taşınmaktadır¹⁸⁵. Bu kapsamda sporcunun kendisine karşı korunması TMK'nın 23. maddesinde düzenlenmiş olup söz konusu madde gereğince sporcunun spor yapma hususunda yapmış olduğu bazı işlemler geçersiz niteliktedir¹⁸⁶. Ayrıca spor hakkının doğasına aykırı nitelikteki sınırlamalar da hukuken geçerli değildir¹⁸⁷. Örneğin, sporcunun kulüpten para alıp almamasına bakılmaksızın, sözleşmede düzenlenen rekabet etme yasağı geçerli değildir. Ancak, sözleşmenin devamı süresince sporcu açısından bazı sınırlandırmalar söz konusu olabilir. Örneğin, rekabet yasağının bir sonucu olarak ortaya çıkan reklâm yasağına uyulması durumu bu şekildedir¹⁸⁸. Aynı şekilde, bir sporcunun gladyatör müsabakalarına katılacağına ilişkin vermiş olduğu taahhüt de geçersiz niteliktedir¹⁸⁹.

Spor hakkının hak sahibine karşı korunması durumu şike ve teşvik primi hususunda da gündeme gelir. Şike, kanunun emredici hükümlerine ve ahlaka aykırı olduğu için sporcunun şikeye konu olan taahhütleri geçerli değildir, söz konusu taahhüdün yerine

¹⁸⁴ ÇAĞLAYAN, s. 27; ERTAŞ/ PETEK, s. 68.

¹⁸⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 68.

¹⁸⁶ Örneğin, bir sporcunun ömür boyu herhangi bir spor kulübüne bağlı olarak söz konusu kulübün emrinde çalışmayı taahhüt etmesi ya da sporcunun belirlemiş olduğu bir spor dalında ömrünün sonuna kadar spor faaliyeti gerçekleştirmeyeceğine ilişkin sözleşme yapması geçersizdir. Bkz. TANDOĞAN, Haluk, "Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması", AÜHF, C. 20, S. 14, 1963, s. 4 (Şahsiyetin Korunması); ERTAŞ/ PETEK, s. 69- 70.

¹⁸⁷ ERTAŞ/ PETEK, s. 69- 70; TANDOĞAN, Şahsiyetin Korunması, s. 4.

¹⁸⁸ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 65; ERTAŞ/ PETEK, s. 74.

¹⁸⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 65.

getirilmesi talep edilemez. Örneğin, müsabakaya katılan bir sporcunun, söz konusu müsabakada pasif kalıp yenileceğine ilişkin taahhüdü geçersizdir¹⁹⁰. Şikede olduğu gibi teşvik priminin konu olduğu taahhütler geçerli değildir. Teşvik primi, “*bir takım oyuncularına, yapacakları karşılaşmayla ilgili olarak başka bir takım yöneticileri tarafından, kendi faydalarına yönelik bir performans göstermeleri ve onların, oynayacakları maçı kazanmaları için önerilen para veya başka vaatleridir*”¹⁹¹. Doktrinde ileri sürülen görüşe göre; teşvik primi, sporun yapılış amacına ve özüne aykırı olması nedeniyle şike gibi değerlendirilmektedir¹⁹².

Türk Hukukunda dopinge ilişkin yer alan düzenlemeler de, spor hakkının hak sahibine karşı korunmasının bir sonucudur. Sporcunun doping kullanması, maddi ve manevi bütünlüğünün ihlalidir. Sağlık ve ahlaki açıdan zararlı sonuçlara sebebiyet verdiğinden dopinge başvurulması yasaklanmıştır. Kaldı ki, doping içeren maddelerin listesine bakıldığında, bazı maddelerin kullanımı, TCK’da düzenlenen uyuşturucu madde kullanma suçunu teşkil etmektedir¹⁹³.

4.3.2. Spor Hakkının Dışa Karşı Korunması

Spor hakkına yönelik başkaları tarafından yapılan veya yapılacak olan saldırı ya da haksız tecavüze karşı sporcunun korunması gerekmektedir. Sporcunun kişilik hakkına ya da vücut bütünlüğüne herhangi bir saldırı gerçekleştiği takdirde TMK. m. 23, 24, 25 ile TBK’nın bazı hükümleri uygulanır¹⁹⁴. Örneğin yazılı ve görsel basın tarafından kamu yararı ve spora hizmet etme amacı olmaksızın, sporcuların özel hayatını ihlal edecek şekilde ya da onur kırıcı haberler yapılması durumunda sporcuların kişilik hakları ihlal edilecektir. Yine reklam amaçlı sporcuların fotoğraf ve görüntülerinin

¹⁹⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 76- 78; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 65.

¹⁹¹ **GENÇ**, s. 102; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 79.

¹⁹² **GENÇ**, s. 103.

¹⁹³ **SCHILD**, Wolfgang, Doping Yapılmasında Müessir Fiil Sebebiyle Cezalandırılabilirlik. Karşılaştırmalı Ceza Hukuku Serisi, Spor ve Ceza Hukuku, Çev. Ali Kemal Yıldız, Ankara, 2004, s. 101-103; **TEZONARICI**, Sarp Doğa, “*Spor Hukukunda Doping*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Özyeğin Üniversitesi, SBE, 2018, s. 55- 58; **ÜNVER**, Yener, “*Sporda Doping ve Ceza Hukuku*”, YÜHFD, C. 5. S. 2, 2008, s. 80.

¹⁹⁴ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 66; Yargıtay HGK, 2007/4-224 Esas, 2007/228 Karar, 02.05.2007 Tarih (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programı, Erişim Tarihi: 12.11.2022); **ERTAŞ/ PETEK**, s. 90.

izinsiz kullanılması sonucunda gazetede yayımlanması, dergi ve kitaplara basılması gibi durumları da kişilik hakkına saldırıdır¹⁹⁵. Ancak ne yazık ki, topluma mal olmuş sporcuların kişilik alanlarına saldırı daha geniş kapsamlı olabilmektedir¹⁹⁶.

4.3.2.1 Haksız saldırıyı önleyici davalar

Sporcunun kişilik hakkına ya da spor yapma hakkına yönelik bir saldırıda bulunulması veya haksız bir engellemenin söz konusu olduğu durumlarda saldırının önlenmesi ya durdurulması için dava açılabilir¹⁹⁷.

Kişinin spor hakkına henüz bir saldırı gerçekleşmemiş ancak gerçekleşmesi kuvvetle muhtemel ise önleme davası; saldırı başlamış ve devam etmekteyse söz konusu saldırının durdurulması için durdurma davası açılacaktır¹⁹⁸. Her iki davanın da açılabilmesi için hukuka aykırı bir saldırı olmalıdır ve olayda hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebebin bulunmaması gerekmektedir¹⁹⁹. Örneğin, bir spor müsabakasına katılan sporcunun maç esnasında fotoğrafının çekilip kamuyu aydınlatma ödevi gereğince basın tarafından bir gazetede ya da dergide yayımlanması durumunda, kanuni bir hakkı kullanan veya kamusal bir görevi yerine getiren kişiler, hukuka aykırı hareket etmiş sayılmayacağından, basın organlarının bu davranışı hukuka uygun kabul edilecektir²⁰⁰.

4.3.2.2. Tespit davaları

Kişilik hakkına yönelik gerçekleştirilen saldırının haksız olup olmadığı ya da kişilik hakkına tecavüz niteliği taşıyıp taşımadığının tespiti amaçlı ikame edilen dava tespit

¹⁹⁵ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 90; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 66.

¹⁹⁶ Bkz. Konuya ilişkin Yargıtay 4. HD. 2008/12871 Esas, 2009/8524 Karar, 25.06.2009 Tarihli kararında şu şekilde hüküm vermiştir:“... Davaya konu olayda; milli futbolcu olan davacının, kamuya mal olmuş kişilerden olduğu gözetilerek yayın tarihinden önce milli maç sırasında yaşananlar gündeme getirilmiş ve davacının davranışları eleştirilmiştir. Davacının daha sert eleştirilere katlanması konununun gereğidir. Şu durumda yerel mahkemece, yazıların eleştiri sınırı içinde kaldığının kabulü ile davanın tümünden reddi gerekirken yerinde olmayan gerekçeyle karar verilmiş olması uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir...”

¹⁹⁷ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 91; **İMRE**, s. 808; **HELVACI**, s. 155; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 68.

¹⁹⁸ **HELVACI**, s. 156; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 91 -92; **ÇAĞLAYAN**, s. 34; **İMRE**, s. 807; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 68.

¹⁹⁹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 91.

²⁰⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 91.

davasıdır²⁰¹. Tespit davası; saldırının gerçekleşmesinden önce, saldırının mevcut olduğu sırada ya da saldırının sonlanmasına rağmen etkisi halen devam ediyorsa açılması mümkündür²⁰².

Örneğin, bir futbolcunun gece alkol aldıktan sonra toplum içinde rezillik çıkardığına ilişkin bir haberin yayımlanması üzerine o futbolcuyla aynı isim ve soy isme sahip olan bir başka futbolcunun olması durumunda, mevzuyla alakası olmayan diğer futbolcunun gazete haberinde bahsedilen olayla kendisinin hiçbir alakası olmadığına ilişkin mahkemeden tespit istemesi mümkündür²⁰³. Ayrıca TMK. m. 25/2 gereğince, tespit davası açan sporcu, mahkemenin vermiş olduğu kararın yayımlanmasını ya da üçüncü kişilere bildirilmesini de talep edebilir²⁰⁴. Yine aynı sporcunun, 5187 Sayılı Basın Kanunu'nun 14. Maddesi kapsamında, yayımlanan habere karşı cevap verme ve haberi düzeltme hakkı da bulunmaktadır²⁰⁵.

4.3.2.3. Zarar giderici davalar

Bir kişinin spor hakkına yönelik gerçekleştirilen saldırı nedeniyle, sporcu maddi ve/veya manevi zarara uğramışsa, bu zararın tazmini için dava açılması mümkündür²⁰⁶. Ancak işbu davanın açılabilmesi için TBK. m. 49'da düzenlenen haksız fiilin tüm unsurlarının gerçekleşmesi şarttır. Söz konusu unsurlar kısaca şu şekildedir:

a. Saldırının hukuka aykırı olması

Hukuk düzeni tarafından konulmuş yazılı veya yazılı olmayan kurallara ve kanunun emredici hükümlerine aykırı her eylem hukuka aykırı sayılır²⁰⁷. Ayrıca sporla ilgili

²⁰¹ İMRE, s. 806; ERTAŞ/ PETEK, s. 107.

²⁰² ÇAĞLAYAN, s. 35.

²⁰³ ERTAŞ/ PETEK, s. 107; ÇAĞLAYAN, s. 35; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 68-69.

²⁰⁴ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 69; ERTAŞ/ PETEK, s. 107.

²⁰⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 107.

²⁰⁶ ERTAŞ/ PETEK, s. 92; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 69; ÇAĞLAYAN, s. 35.

²⁰⁷ OĞUZMAN, M. Kemal/ ÖZ, Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-2, Vedat Kitapçılık, 15. Bası, İstanbul, 2020, s. 11; EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Yetkin Yayınları, 23. Baskı, Ankara, 2018, s. 540- 541; ERTAŞ/ PETEK, s. 92; TEKİNAY, Selahattin Sulhi/ AKMAN, Sermet/ BURCUOĞLU, Haluk/ ALTOP, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Filiz Kitabevi, 7. Baskı, İstanbul, 1993, s. 476; REİSOĞLU, Safa, Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayıncılık, 23. Baskı, İstanbul, 2012, s. 164; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 69; ÇAĞLAYAN, s. 35; İMRE, s. 805; ANTALYA, O. Gökhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt- II,

hukuki düzenlemelere, sporun genel ilkeleri gereğince spor yarışma ve ahlak kurallarına aykırı hareketler de hukuka aykırı davranıştır²⁰⁸. Bu şekilde hukuk kurallarına ve sporla ilgili hukuki düzenlemelere aykırı davrandığını bilen ve bunun sonucunda zarar verdiğinin farkında olan kişiler, vermiş oldukları zararı tazmin etmekle yükümlüdürler. Ancak tazminat borcunun doğması için hukuka uygunluk sebeplerinin bulunmaması gerekir²⁰⁹. Genel düzenlemeler kapsamında yer alan hukuka uygunluk sebepleri, spor hakkına yönelik haksız saldırının gerçekleşmesi durumunda da aynı şekilde uygulanacaktır²¹⁰.

b. Zarar verenin kusurlu olması

Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan düzenlemeler kapsamında haksız fiil sorumluluğunun doğması için zarar verenin yani failin kusurlu olması şarttır²¹¹. Kanunda kusurun tanımı yapılmamış olup doktrinde yer alan hâkim görüşe göre; kusur, hukuk düzeninin kınadığı davranış biçimidir²¹². Fail tarafından gerçekleştirilen saldırının kasti ya da ihmali bir davranış sonucunda olması sorumluluğun tespitinde ve tazminat miktarının belirlenmesinde dikkate alınacaktır²¹³.

c. Saldırı sonucunda bir zararın doğmuş olması

Kişinin şahıs varlığında ya da mal varlığında ortaya çıkan eksilmeye zarar adı verilmekle birlikte, söz konusu zararın maddi veya manevi yönden olması mümkündür. Maddi zararın ortaya çıkması ile ilgili ilk ayırım fiili zarar ya da yoksun kalınan kar şeklindedir. Örneğin, bir kişinin hareketi sonucunda, bir futbolcunun ayağı kırılmış ise, bu sakatlığın tedavisi için yapılan harcamalar fiili zararı; futbolcunun ayağından dolayı

Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkileri, Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 15- 17 (Borçlar Hukuku Genel Hükümler).

²⁰⁸ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 92; **ÇAĞLAYAN**, s. 35; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 69.

²⁰⁹ **ÇAĞLAYAN**, s. 35- 36; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 93.

²¹⁰ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 70.

²¹¹ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 71; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 104.

²¹² **EREN**, s. 594; **KILIÇOĞLU**, s. 326; **KORKMAZ**, Fırat, Türk Borçlar Hukukunda Kusur İlkesinin Haksız Fiiller Açısından Değerlendirilmesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s. 59.

²¹³ **REİSOĞLU**, s. 172; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 493; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 104; **EREN**, s. 599; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 54- 64.

oynayamadığı sezon nedeniyle elde edemediği gelir ise yoksun kalınan kârı meydana getirir²¹⁴.

Maddi zararlar ilgili bir diğer ayırım ise doğrudan zarar ile dolaylı zarar ayırımıdır. Türk hukukunda doğrudan zararın tazmini mümkün iken; dolaylı zarar sonucunda ortaya çıkan zararın tazmini kural olarak istenememektir²¹⁵. Örneğin, müsabaka sırasında sakatlanan bir sporcunun tedavi masrafları ve oynayamaması sebebiyle kazanamadığı geliri doğrudan zarar iken; sporcunun bağlı olduğu kulübün seyirci hasılatında kayıp yaşaması dolaylı zarardır²¹⁶.

d. Uygun illiyet bağının olması

“Gerçekleşen zararlar, sorumluluğun bağlandığı olay veya davranış arasındaki sebep sonuç ilişkisine illiyet bağı adı verilmektedir²¹⁷.” İlliyet bağı hususunda Türk Hukukunda hâkim olan teori, uygun illiyet bağı teorisidir²¹⁸. Söz konusu teori doktrinde, *“somut olayda gerçekleşen türden bir sonucu, olayların normal akışına ve hayat tecrübelerine göre, niteliği ve ana temayülü itibarıyla meydana getirmeye genel olarak elverişli olan veya bu türden bir sonucun gerçekleşme ihtimalini objektif olarak artırmış bulunan zorunlu şart ile söz konusu sonuç arasındaki bağ²¹⁹”* şeklinde tanımlanmaktadır. Haksız fiilin gerçekleşmesi için gerekli unsurlardan birisi de meydana gelen zarar ile spor hakkına yönelik saldırı arasında uygun illiyet bağının bulunmasıdır²²⁰.

Saldırının gerçekleşmesinin ardından zarar meydana gelene kadar geçen süre içerisinde araya bir başka fiilin girmesi durumunda nedensellik bağı kesilir. Örneğin, bir sporcunun kasti faulü sonucunda diğer sporcuya zarar vermesi halinde, zarar gören

²¹⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 105; **REİSOĞLU**, s. 170; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 71-72; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 546 vd.

²¹⁵ **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 562- 564; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 105; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 72; **ÇAĞLAYAN**, s. 39.

²¹⁶ **ÇAĞLAYAN**, s. 39; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 562- 564; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 105; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 72.

²¹⁷ **EREN**, s. 561; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 567; **ANTALYA**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 205.

²¹⁸ **ANTALYA**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 208; **EREN**, s. 565.

²¹⁹ **EREN**, s. 565; **ANTALYA**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 209.

²²⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 106.

sporcunun tedavi gördüğü hastanede doktorların ihmali davranışı nedeniyle ayağı kesilecek olursa; kasti faul yapan sporcu kesilmeden değil yaralamadan dolayı sporcunun uğramış olduğu zararlardan sorumlu tutulur²²¹.

²²¹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 106.

5. GENEK OLARAK HUKUKİ SORUMLULUK

5.1. Hukuki Sorumluluk Kavramı

Sorumluluk kavramı öğretide en temel anlamıyla “bir kişinin başkasına vermiş olduğu zararı giderim yükümlülüğü” olarak tanımlanmıştır²²². Sorumluluk hukukunun temelinde “*neminem laedere*” ilkesi yani hukuka aykırı olarak kimseye zarar vermeme düşüncesi yer almaktadır²²³. Bu doğrultuda sorumluluk hukukunun amacı, bir kişinin malvarlığında iradesi dışında ortaya çıkan azalmanın nakdi veya ayni olarak giderilmesini sağlayarak, zarar görenin yaşamış olduğu olay neticesinde mal varlığında azalan değerlerin, nicelik veya nitelik olarak eş bir değerle tazmin edilmesini, zararın hiç ortaya çıkmamasını ve ihlal edilen hakkın devam ettirilmesini sağlamaktır²²⁴. Bu nedenden dolayı sorumluluk hukukuna tazminat hukuku da denmektedir²²⁵.

²²² ÇELİK, Çelik Ahmet, Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı, Seçkin Yayınları, B. 3, İstanbul, 2018, s. 481 (Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk); ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1- 2; EREN, s. 510; BAŞAKOĞLU, Başak, “Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku Ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler”, İÜHFD, C. 6, S. 2, 2015, s. 30; KILIÇOĞLU, Mustafa, Tazminat Hukuku, Birinci Kitap, Bilge Yayınları, 6. Baskı, Ankara, 2016, s. 3 (Tazminat Hukuku).

²²³ BAŞAKOĞLU, s. 30; ÇELİK, Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk, s. 481; YAVUZ, Cevdet, “Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Hâlleri ve İlkeleri”, MÜHAD, C. 14, S. 4, 2008, s. 29- 30; EREN, s. 531.

²²⁴ NOMER, Haluk N., Haksız Fiil Sorumluluğunda Maddi Tazminatın Belirlenmesi, Beta Yayınları, İstanbul, 1996, s. 33 vd; EREN, s. 510- 511; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 6; GÖNÜL KOŞAR, Günhan, “Haksız Fiil Hukukunun Amacı”, AÜHFD, C. 69, S. 3, 2020, s. 1438- 1439 (Haksız Fiil Hukukunun Amacı). Sorumluluk Hukukunun söz konusu üç amacı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu’nun 06.07.2018 Tarihli 2017/5 Esas, 2018/7 Karar sayılı kararında şu şekilde ifade edilmiştir:

“Sorumluluk Hukukunun Amaçları:

A-Zararı denkleştirme (giderme karşılama) amacı; Bu amaç zararın zarar gören üzerinde kalmayıp ondan alınarak başkasına ve özellikle zarar verene yükletilmesi, aktarılmasıdır. Bu suretle zarar görenin zararının giderilmesi, mal yarlığı veya şahıs varlığında uğradığı eksilmenin karşılanması amacı güdülmektedir.

B-Zararı önleme amacı; zararı önleme amacı, aynı zamanda bir yaptırım görevi de görür. Öncelikle kusur sorumluluğunda, kusurlu ve hukuka aykırı bir davranışın sonuçlarına tazminat sorumluluğunu bağlamak, herkesi davranışlarında daha dikkatli olmaya, başkalarına zarar vermemek için gerekli iradi çabayı harcamaya sevk eder. Kişinin zarar verici bir davranışta bulunma girişimini de önler.

C-Tazminat talebinde ihlal edilen hakkın devamı (takibi) amacı; hukukça korunan bir hakkın ihlali sonucunda, ihlal edilen bu hakkın yerine, zarar görenin, zarar verene karşı talip olduğu tazminat talebi geçmektedir. Böylece, hakkın takibi veya devamı fikriyle ihlal edilen hak, taşıdığı değere karşılık bir tazminat talebine dönüşmekte ya da onun yerine geçmektedir.”(Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 28.01.2022).

²²⁵ ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1; ÇELİK, Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk, s. 481; KILIÇOĞLU, Ahmet M., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Turhan Kitabevi, B. 20, Ankara 2016,

Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan düzenlemeler gereğince sorumluluğun doğabilmesi için kural olarak, dört temel unsurun varlığı aranmaktadır. Bu unsurlar şu şekilde sıralanabilir: Hukuka aykırı fiil, kusur, zarar ve zarar ile zarara sebep olan fiil arasında uygun nedensellik bağının bulunmasıdır²²⁶. Sorumluluğun doğması için gerekli olan bu unsurlara karşılık, kusurun aranmadığı sorumluluk çeşitleri de mevcuttur²²⁷.

5.2. Hukuki Sorumluluk Türleri

Sorumluluk hukuku, doktrinde genel olarak geniş ve dar anlamda sorumluluk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu doğrultuda geniş anlamda sorumluluk, hem sözleşmeden kaynaklanan sorumluluğu hem de sözleşme dışı sorumluluğu kapsarken; dar anlamda sorumluluk ise sadece sözleşme dışı sorumluluğu belirtmektedir²²⁸.

5.2.1. Sözleşmeden Kaynaklanan Sorumluluk

İnsanların yerine getirmek zorunda oldukları hukuki yükümlülükleri, özel veya nispi yükümlülükler ve genel yükümlülükler olmak üzere ikiye ayrılır²²⁹. Bu kapsamda genel yükümlülükler emredici hukuk kurallarından oluşmakla birlikte herkesi bağlayıcı, genel, objektif ve soyut niteliktedir. Özel yükümlülükler ise sözleşmelerden ve hukuki işlemlerden doğar, yalnızca sözleşmenin taraflarını yani belli kişileri bağlar²³⁰.

s. 290- 291 (Borçlar Genel); **ANTALYA**, Gökhan, “*Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler*”, MÜHAD, C. 14, S. 4, 2008, s. 63, (Sorumluluk Hukuku).

²²⁶ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 12; **EREN**, s. 540; **KURTULAN**, Gökçe, “*Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru*”, MÜHFHAD, C. 23, S. 1, 2017, s. 466; **TANDOĞAN**, Haluk, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, Ajans- Türk Matbaası, Ankara, 1961, s. 11 (Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet); **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 475; **NART**, Serdar, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Hükümler, Adalet Yayınevi, B. 1, Ankara, 2014, s. 49; **BAŞAKOĞLU**, s. 30.

²²⁷ **BAŞAKOĞLU**, s. 30; **GÖKCAN**, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Seçkin Yayıncılık, B. 4, Ankara, 2018, s. 339; **AYAN**, Mehmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Mimoza Yayıncılık, B. 9, Konya 2015, s. 267 (Borçlar Hukuku); **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 6- 7.

²²⁸ **TANDOĞAN**, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 3- 4; **TUNÇOMAĞ**, Kenan, Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C. 1, Sermet Matbaası, 6. Baskı, İstanbul, 1976, s. 22; **EREN**, s. 511; **NARTER**, Sami, Kusursuz Sorumluluk, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 5.

²²⁹ **EREN**, s. 531; **NARTER**, s. 15; **TANDOĞAN**, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 3; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 74.

²³⁰ **NARTER**, s. 15- 16; **EREN**, s. 531- 532.

Borçlu, sözleşmeden doğan yükümlülüğünü yerine getirmez ve karşı tarafa bir zarar verirse, söz konusu zararı tazminle yükümlüdür. Bu yükümlülük sözleşme sorumluluğu olarak adlandırılır²³¹. Taraflar arasında önceden akdedilen bir sözleşmenin varlığından dolayı sözleşme sorumluluğunda, zararın gerçekleşmesinden önce zarar görenle zarar veren arasında özel bir hukuki ilişki mevcuttur²³².

5.2.2. Sözleşme Dışı Sorumluluk

Hukuk düzeninin emredici kurallarla herkesi uymakla yükümlü kıldığı genel ve objektif bir yükümlülüğün ihlal edilmesiyle ortaya çıkan sorumluluk türü sözleşme dışı sorumluluktur²³³. Burada - *sözleşme sorumluluğunun aksine* - zararın meydana gelmesinden önce zarar verenle zarar gören arasında herhangi bir ilişki bulunmamaktadır. Taraflar arasında meydana gelen ilişki ancak zararın doğumundan sonra söz konusu olur²³⁴.

Sözleşme dışı sorumluluk genel olarak kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır²³⁵. TBK kapsamında kusursuz sorumluluk halleri de olağan sebep sorumluluğu, hakkaniyet sorumluluğu ve tehlike sorumluluğu olarak üç grupta incelenmektedir²³⁶.

5.2.2.1. Kusur sorumluluğu

Türk Borçlar Kanunu m. 49'da yer alan düzenleme gereğince; kusur, haksız fiil sorumluluğunun kurucu unsurudur²³⁷. Bir başka deyişle, haksız fiil sorumluluğunda sorumluluk, zarar veren kişinin kusurlu davranışına dayanmaktadır²³⁸. Bu doğrultuda

²³¹ **EREN**, s. 531- 532; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 74; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 3.

²³² **EREN**, s. 532.

²³³ **NARTER**, s. 16; **EREN**, s. 532.

²³⁴ **EREN**, s. 532; **NARTER**, s. 16.

²³⁵ **NARTER**, s. 16.

²³⁶ **EREN**, s. 639; **NARTER**, s. 17- 18.

²³⁷ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 6; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 16; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 74; **NARTER**, s. 18; **EREN**, s. 40.

²³⁸ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 74.

kusur sorumluluğu, birçok yazara göre dar anlamda haksız fiil sorumluluğu olarak adlandırılmaktadır²³⁹.

Haksız fiil sorumluluğunun doğması için hukuka aykırı bir fiilin gerçekleşmesi, bu fiilin sonucunda bir kişiye zarar verilmesi, fiil ile zarar arasında uygun illiyet bağının varlığı ve failin kusurlu olması şarttır²⁴⁰.

5.2.2.2. Olağan sebep sorumluluğu (Özen sorumluluğu)

Kanuni düzenlemeler uyarınca öngörülen objektif özen yükümlülüğünün ihlaline dayanan ve kusurun aranmadığı sorumluluk çeşidi sebep sorumluluğudur²⁴¹. Sebep sorumluluğunda kusur veya özel tehlike kurucu unsur olarak aranmaz²⁴². Mutlaka kanunla düzenlenmesi gerekir²⁴³. Burada sorumluluğun doğması için hukuka aykırı fiil, zarar ve illiyet bağı yeterlidir²⁴⁴. Bir başka deyişle, sebep sorumluluğu hallerinde sorumluluğun oluşması için meydana gelen olay ile zarar arasında sebep sonuç ilişkisinin bulunması gerekmektedir²⁴⁵.

Türk Borçlar Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda yer alan düzenlemeler uyarınca, sebep sorumluluğu halleri; adam çalıştıranın sorumluluğu (TBK. m. 66), yapı makilinin sorumluluğu (TBK. m. 69), hayvan bulunduranın sorumluluğu (TBK. m. 67- 68), ev

²³⁹ **EREN**, s. 540; Ayrıca sorumluluk sebeplerinin bütünü haksız fiil başlığı altına toplayan görüş için bkz. **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 497; Kusurun arandığı durumlara dar anlamda haksız fiil sorumluluğu görüşü için bkz. **EREN**, s. 540; **HATEMİ**, Hüseyin, Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku, Filiz Kitabevi, 2. Baskı, İstanbul, 1998, s. 97 vd.; Borca aykırı davranış sonucu sorumluluğun dışındaki hukuka aykırı şekilde verilen davranışlardan sorumluluğu haksız fiil başlığı altında toplayıp, hukuka aykırılık söz konusu olmamasına rağmen sorumluluğun kabul edildiği halleri ise haksız fiil dışında tutan görüş için bkz. Oğuzman ve Öz, s. 1- 2.

²⁴⁰ **GÖNÜL KOŞAR**, Günhan, Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur ve Etkisi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 96 (Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur); **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 12; **NARTER**, s. 412-428; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 17; **EREN**, s. 540; **KANETİ**, Selim, Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, Kazancı Yayınları, İstanbul, 2007, s. 4- 5.

²⁴¹ **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 18- 19; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 75.

²⁴² **NARTER**, s. 91; **EREN**, s. 642; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 20- 21.

²⁴³ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 5; **NARTER**, s. 91.

²⁴⁴ **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 20; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 497.

²⁴⁵ **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 497; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 20.

başkanının sorumluluğu (TMK. m. 369) ve taşınmaz malikinin sorumluluğudur (TMK. m. 730)²⁴⁶.

Sebepl sorumluluğunda, zarardan sorumlu tutulan kişinin, herhangi bir kusuru olmadığı halde sebebiyet verdiği zararı gidermekle yükümlü olacağı düşünülerek; zararın meydana gelmemesi için özen göstermiş olabileceği düşünölmektedir. Bunun sonucu olarak da bazı sebepl sorumluluğu hallerinde zarardan sorumlu kişinin gerekli dikkat ve özeni gösterdiğini veya bu dikkat ve özeni gösterseydi bile zararın yine doğacağını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilme imkânı tanınmıştır²⁴⁷. Örneğın ev başkanının sorumluluğu, hayvan bulduranın sorumluluğu ve adam çalıştırmanın sorumluluğu hallerinde sorumlu kişinin, yasanın kendisine yüklediğı objektif özen yükümlölüğünü yerine getirdiğini ispat ederek yani kurtuluş kanıtı sunarak sorumluluktan kurtulması mümkündür²⁴⁸. Bu kapsamda kurtuluş kanıtı getirilemeyen sorumluluk halleri doktrinde “ağırlaştırılmış özen sorumlulukları” olarak da adlandırılmaktadır²⁴⁹.

5.2.2.3. Tehlike sorumluluğu

Türk Borçlar Kanunu. m. 71’de²⁵⁰ düzenlenen tehlike sorumluluğu, insanların can ve mal güvenliğini tehdit eden ve zarara sebebiyet verebilen tehlikeli bir faaliyeti gerçekleştirme veya işletmeye sahip olma olgusuna dayanan kusursuz sorumluluk

²⁴⁶ NARTER, s. 91; EREN, s. 642; ÇELİK, s. 484; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 9; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 21.

²⁴⁷ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 21; EREN, s. 642.

²⁴⁸ NARTER, s. 91- 92; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 21; EREN, s. 642.

²⁴⁹ EREN, s. 642.

²⁵⁰ Madde şu şekildedir: “Önemli ölçüde tehlike arz eden bir işletmenin faaliyetinden zarar doğduğu takdirde, bu zarardan işletme sahibi ve varsa işleten müteselsilen sorumludur.

Bir işletmenin, mahiyeti veya faaliyette kullanılan malzeme, araçlar ya da güçler göz önünde tutulduğunda, bu işlerde uzman bir kişiden beklenen tüm özenin gösterilmesi durumunda bile sıkça veya ağır zararlar doğurmaya elverişli olduğu sonucuna varılırsa, bunun önemli ölçüde tehlike arz eden bir işletme olduğu kabul edilir. Özellikle, herhangi bir kanunda benzeri tehlikeler arz eden işletmeler için özel bir tehlike sorumluluğu öngörölmüşse, bu işletme de önemli ölçüde tehlike arz eden işletme sayılır.

Belirli bir tehlike hâli için öngörölen özel sorumluluk hükümleri saklıdır.

Önemli ölçüde tehlike arz eden bir işletmenin bu tür faaliyetine hukuk düzenince izin verilmiş olsa bile, zarar görenler, bu işletmenin faaliyetinin sebep olduğu zararlarının uygun bir bedelle denkleştirilmesini isteyebilirler.”

halidir²⁵¹. Tehlike sorumluluğunun doğması için kusurun varlığı ve gözetim yükümlülüğünün ihlali aranmaz²⁵².

İşletilen kuruluşun ya da gerçekleştirilen işin tehlike içermesi ile ortaya çıkan zarar arasında illiyet bağının bulunması sorumluluk için yeterlidir²⁵³. Bu nedenle tehlike sorumluluğu, sorumluluk çeşitlerinin en ağıridır²⁵⁴. Burada işletenin kusurlu olup olmadığı, dikkat ve özen yükümlülüğünü ihlal edip etmediği, işletme organizasyonunda herhangi bir eksiklik ya da bozukluğun mevcut olup olmadığı ortaya çıkan zararın tazmini açısından hiçbir önemi bulunmamaktadır²⁵⁵. Ayrıca tazmin yükümlülüğünden kurtulabilmek için kurtuluş kanıtı getirme imkânı tanınmamış olup yalnızca zarar ile olay arasında illiyet bağına kesen bir durumun varlığı halinde sorumluluktan kurtulabilme şansı bulunmaktadır²⁵⁶.

5.2.2.4. Hakkaniyet sorumluluğu

Türk Borçlar Kanunu m. 65 uyarınca, hakkaniyetin gerektirdiği durumlarda, hakim tarafından ayırt etme gücünden yoksun kişilerin verdiği zararın kısmen veya tamamen giderilmesine karar verilmesi halinde hakkaniyet sorumluluğu gündeme gelir²⁵⁷.

²⁵¹ **KANETİ**, s. 6; **TİFTİK**, Mustafa, Türk Hukukunda Tehlike Sorumluluklarının Genel Kuralla Düzenlenmesi Sorunu, Yetkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2005, s. 18 vd. (Tehlike Sorumluluklarının Genel Kuralla Düzenlenmesi); Yargıtay HGK 1991/11-583 Esas 1992/2 Sayılı kararında tehlike sorumluluğu kavramını şu şekilde açıklamıştır:

“... Hemen belirtmek gerekir ki, demiryolu işletmeciliği riskli (tehlikeli) bir faaliyettir. Bütün riskli çalışmalarda olduğu gibi davalı işletmede, gerek taşıdığı yolculara gerekse üçüncü kişilere zarar vermemek için yüksek özen göstermek zorundadır. Bu nedenle de insan hayatının söz konusu olduğu durumlarda idarenin kazayı önleyici her türlü çağdaş önlemi alması gerekir. Bunların yerine getirilmesinde maddi olanakların yetersizliği savunmasına sığınılmaz. İşletmenin kazayı önleyici her türlü güvenlik tedbirini alması işletmenin faaliyetlerinin niteliği gereği göstermek durumunda olduğu yüksek özen borcunun gereğidir...”

²⁵² **ÇELİK**, s. 484; **NARTER**, s. 92- 93; **EREN**, s. 521.

²⁵³ **BÜYÜKSAĞIŞ**, Erdem, “Tehlike Esasına Dayanan Genel Sorumluluk Kuralı Üzerine Eleştirel Değerlendirmeler”, DEÜHFD, C. 8, S. 1, 2006, s. 1 vd.; **NARTER**, s. 94- 95; **EREN**, s. 521.

²⁵⁴ **ÇELİK**, s. 484; **EREN**, s. 521.

²⁵⁵ **EREN**, s. 521.

²⁵⁶ **REİSOĞLU**, s. 153; **TİFTİK**, Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Tazminatın Kapsamı, Yetkin Yayınları, Ankara, 1994, s. 37 (Akit Dışı Sorumlulukta Tazminat); **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 76.

²⁵⁷ **EREN**, s. 519; **ÇELİK**, s. 485; **NARTER**, s. 96; **KANETİ**, s. 11- 12.

Sorumluluğun doğması kusura, tehlikeye veya özen yükümlülüğünün ihlaline değil, hakkaniyete bağlıdır²⁵⁸. Hakkaniyet sorumluluğu ancak kanunda düzenlendiği zaman söz konusu olmaktadır²⁵⁹.

Hakkaniyet sorumluluğunda asıl unsur zararın tazminini hakkaniyetin gerektirmesidir. Söz konusu husus her somut olayın özelliklerine göre değerlendirilir. Hakkaniyet unsuru ayırt etme gücünden yoksun kişi ile zarar gören kişinin mali ve ekonomik durumlarının araştırılması sonucunda değerlendirilir²⁶⁰. Bu kapsamda ekonomik olarak güçlü konumda olan ayırt etme gücünden yoksun failin, ekonomik yönden daha zayıf olan kişiye verdiği zararı tazmin etmesi gerektiğine ilişkin karar verilmesi mümkündür²⁶¹.

²⁵⁸ NARTER, s. 96; EREN, s. 519.

²⁵⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 76.

²⁶⁰ Bkz. Yargıtay 4. HD. 2018/615 Esas, 2018/1403 Karar 01.03.2018 Tarihli Kararında; “Mahkemece, yargılama sırasında toplanan delillerin birlikte değerlendirilmesi sonucu; tarafların tespit edilen sosyal ve ekonomik durumları itibarıyla hakkaniyetin gerektirdiği hallerde ayırt etme gücü bulunmayanların başkalarına verdikleri zararların tazminine hükmedileceğine ilişkin kanun hükmünün somut olayda uygulama koşullarının bulunup bulunmadığı ile ilgili bir değerlendirme yapılmasının ardından elde edilecek neticeye göre karar verilmesi gerekirken, davalı hakkında açıklanan şekilde bir araştırma yapılmadan tazminata hükmedilmiş olması doğru olmayıp kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinergi Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 15.11.2022).

²⁶¹ NARTER, s. 96.

6. SPORCULARIN HUKUKİ SORUMLULUĞU

6.1. Genel Olarak

Spor hakkı, Anayasada temel bir hak olarak kabul edilip devletçe korunmuş olmakla birlikte; özel hukuk alanında da kişilik hakkı kapsamında değerlendirilerek sübjektif bir hak olarak tanınıp korunmaktadır²⁶². Her ne kadar temel bir hak ve kişilik hakkı olarak kabul edilse de; bağımsız bir hak olarak tanınmadığından diğer anayasal haklarla birlikte korunmakta ve değerlendirme altına alınmaktadır²⁶³.

Spor, önceden belirlenmiş kurallar dâhilinde yapılması zorunlu bir sosyal faaliyet olduğundan sporu yapan kişi, amatör ya da profesyonel olması fark etmeksizin söz konusu kurallara uymakla yükümlüdür. Gerçekleştirilen bir spor karşılaşmasında kurallara uyulmaması sonucunda ortaya çıkan ya da uyulması zorunlu oyun kurallarının izin vermediği ağır darbelerin uygulanması neticesinde meydana gelen yaralanma ve ölümlerden dolayı hukuki ve cezai sorumluluk doğacaktır²⁶⁴. Bu durumda sözleşme dışı bir sorumluluk ortaya çıkar²⁶⁵. İstisnai olarak belirtmek isteriz ki, gösteri amaçlı düzenlenen bir spor müsabakasından önce taraflar arasında sözleşme akdedilmesi durumunda, sözleşmeden kaynaklanan sorumluluğa gidilmesi de mümkün olabilecektir.

Sporda gerçekleşen yaralanma ve ölüm olaylarından kaynaklı hukuki sorumluluğun doğması muhtemel olaylar açısından ayrı bir hukuki düzenleme mevcut değildir²⁶⁶. Fakat bunun yanında sportif faaliyetlerin kendine münhasır özelliklerinden doğan bir takım farklılıklar da mevcuttur²⁶⁷. Spor müsabakasına katılan kişiler arasında sözleşmesel ya da hukuki bir ilişki mevcut olmadığından, ortaya çıkan sorumluluk türü haksız fiil sorumluluğudur²⁶⁸. Dolayısıyla sporcunun haksız fiilden kaynaklı

²⁶² ERTAŞ/ PETEK, s. 538- 539.

²⁶³ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 78.

²⁶⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 538- 539.

²⁶⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 78- 79; ERTAŞ/ PETEK, s. 539- 541.

²⁶⁶ KOCASAKAL, Ümit, “Sporda Hukuki ve Cezai Sorumluluk”, 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı, Ankara Barosu Yayınları, Ankara, 2010, s. 54.

²⁶⁷ KOCASAKAL, s. 54.

²⁶⁸ ÇAĞLAYAN, s. 178; ERTAŞ/ PETEK, s. 540.

sorumluluğunun doğması için hukuka aykırı fiil, kusur, zarar ve kusurla zarar arasında uygun illiyet bağının varlığı aranacaktır²⁶⁹.

Spor yarışmalarına katılan her kişi, karşı tarafta yer alan sporcuların kurallara itaat edeceğine ve bu sınırlar dâhilinde davranacağına inanıp güvenmektedir²⁷⁰. Bu kapsamda sportif faaliyetler sırasında kurallara uyulmaması sonucunda diğer sporcunun yaralanmasına ya da ölmesine sebep olunması halinde zarar gören sporcunun hem spor hakkına tecavüz hem de kişinin vücut bütünlüğüne yapılan bir saldırı söz konusu olur. Bu durumda zarar gören sporcu, TBK. m. 49 hükümleri kapsamında maddi zararını tazmin etme hakkına sahiptir. Ayrıca sporcunun manevi zararının da meydana gelmesi halinde, TBK. m. 56 veya 58 uyarınca manevi tazminat isteme hakkı da bulunmaktadır²⁷¹. Ancak yalnızca spor hakkına tecavüz gerçekleştirildiği takdirde, spor hakkının kişilik hakkı kapsamında değerlendirilmesinden dolayı yalnızca TBK. m. 56 ve 58 gereğince manevi zararın tazmini mümkün olacaktır²⁷². Örneğin, antrenörün sevmediği sporcuyu spor salonuna almayarak spor yapmasını engellemesi durumunda sporcunun spor hakkı tecavüze uğramış olur.

6.2. Sporcunun Sorumluluğunun Şartları

6.2.1. Sporcunun Fiilinin Hukuka Aykırı Olması

6.2.1.1. Fiil

Fiil, yapma ya da yapmama şeklinde gerçekleştirilen insan davranışıdır²⁷³. Bu davranış, olumlu yani aktif bir davranış olarak ortaya çıkabileceği gibi yapmama anlamında olumsuz davranış şeklinde de meydana gelebilir²⁷⁴. Hukuki düzenlemeler gereğince haksız fiilin kurucu unsuru fiildir, bu nedenle zarar verenin hukuki sorumluluğunun doğması için öncelikle zarar veren şahıs tarafından gerçekleştirilen bir fiilin varlığı

²⁶⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 79; ERTAŞ/ PETEK, s. 544.

²⁷⁰ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 78.

²⁷¹ ERTAŞ/ PETEK, s. 557- 558.

²⁷² ERTAŞ/ PETEK, s. 558.

²⁷³ KANETİ, s. 15; EREN, s. 540; KILIÇOĞLU, Borçlar Genel, s. 292; GÖKCAN, s. 40.

²⁷⁴ GÖKCAN, s. 40; TURGUT/ ÖZ, s. 13; EREN, s. 541- 543; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 12 vd.

şarttır²⁷⁵. Bu kapsamda sporcu, müsabaka ya da antrenman esnasında olumlu hareketleriyle rakip sporcuya zarar verebileceği gibi olumsuz davranışları sonucunda da zarar verebilmesi mümkündür. Sporcunun olumsuz davranışı neticesinde herhangi bir zararın ortaya çıkması ve söz konusu zarardan sporcunun sorumlu tutulabilmesi için fail sporcuya, yapma görevini yükleyen bir hukuk kuralı bulunmalıdır²⁷⁶. Bu doğrultuda zarar veren sporcunun da, zarar gören sporcuya yönelik kaçınılan bir davranışta bulunması gerekmektedir²⁷⁷. Örneğin bir futbol maçında diğer takım futbolcularından birinin düşeceğini fark edip onun düşmesini önlemeye yönelik hiçbir davranışta bulunmadan düşmesine izin veren sporcunun herhangi bir sorumluluğu söz konusu olmaz. Nitekim hiçbir sporcuya, rakip sporcunun düşmesini engelleme gibi bir yapma ödevi yüklenmediğinden, bunu yerine getirmeyen sporcunun da sorumluluğu doğmaz²⁷⁸.

6.2.1.2. Hukuka aykırılık

Spor hukukunda da haksız fiil sorumluluğunun doğması için fiilin ya da insan davranışının gerçekleştirilmesi tek başına yeterli değildir. Söz konusu fiilin icra edilen spor çeşidi uyarınca belirlenen kurallara aykırı olması yani hukuka aykırılığın ortaya çıkması gerekmektedir²⁷⁹.

Doktrinde hukuka aykırılığı açıklayan sübjektif, objektif ve üçüncü hukuka aykırılık teorisi olmak üzere üç teori bulunmaktadır. İlk olarak sübjektif teoriye göre, hukuka aykırılık “haksızlık” anlamına gelmektedir²⁸⁰. Söz konusu teori, zarar veren kişinin bu hususta hakkının olup olmadığını araştırır, ortaya çıkan zararın niteliği ile ilgilenmez²⁸¹. Yani bu teoriye göre, failin zarar verici davranışını hukuka aykırı yapan husus, onun başka bir kişiye zarar verme hakkının olmamasına dayanmaktadır. Fail, kendisine

²⁷⁵ KANETİ, s. 15; EREN, s. 540; TURGUT/ ÖZ, s. 12- 13.

²⁷⁶ EREN, s. 543- 544; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 13; TANDOĞAN, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 13.

²⁷⁷ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 13; TANDOĞAN, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 13; EREN, s. 543- 544.

²⁷⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 546.

²⁷⁹ KANETİ, s. 246; GÖKCAN, s. 40; ERTAŞ/ PETEK, s. 544- 545; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 12- 14; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 87.

²⁸⁰ EREN, s. 609.

²⁸¹ KORKMAZ, s. 208; KURTULAN, s. 468.

tanınan yetki alanı içerisinde, bir hakka dayanarak bir başkasına zarar vermiş olsa bile, failin bu davranışı hukuka aykırı olmayacaktır²⁸².

Objektif teoriye göre, hukuka aykırılığın tespitinde failin davranışı esas alınmalıdır. Failin zarar verici davranışı, ancak bir başka kişinin hak ve menfaatlerini koruyan objektif hukuk normuna aykırı olduğu zaman hukuka aykırılık ortaya çıkacaktır. Söz konusu teori, ihlal edilen yazılı veya yazılı olmayan davranış kuralı niteliğindeki temel ya da özel koruma normunun varlığına dayanmaktadır. Bu teoriye göre hukuka aykırılık, şahısların kişisel ve mala ilişkin değerlerini koruma amacı güden emredici hukuk kurallarına aykırı davranılmasıdır²⁸³. Doktrinde kabul gören teori, objektif teori olup normatif teori olarak da adlandırılmaktadır²⁸⁴. Bu doğrultuda hukuki düzenlemeler kapsamında yazılı veya yazılı olmayan kurallar uyarınca belirlenen emir ve yasaklara aykırı gerçekleştirilen her türlü hareket hukuka aykırı kabul edilir²⁸⁵.

Üçüncü hukuka aykırılık teorisi, sübjektif ve objektif hukuka aykırılık teorilerine karşı olarak hukuka aykırılığı farklı bir temele dayandırarak son yıllarda ileri sürülmüştür. Bu teori “yeni hukuka aykırılık teorisi” veya “özen yükümlülüğüne aykırılık teorisi” olarak da adlandırılmaktadır²⁸⁶. Söz konusu teoriye göre, hukuka aykırılığın ortaya çıkması için mutlak hak ve diğer menfaatler arasında veya temel koruma normları ve özel koruma normları arasında herhangi bir ayrıma gidilmeksizin; genel bir davranış yükümlülüğüne aykırılık temel alınmalıdır²⁸⁷. Genel davranış kurallarına aykırı davranan kişinin fiili hukuka aykırı olacaktır. Burada da hukuka aykırılık - *objektif hukuka aykırılık teorisinde olduğu gibi* - davranışta aranır ancak üçüncü hukuka aykırılık teorisi, davranış kuralları sınırını objektif hukuk kuralları sınırından

²⁸² EREN, s. 609; KORKMAZ, s. 207.

²⁸³ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 88; EREN, s. 611; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 476; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 14; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 18; KANETİ, s. 92; VON TUHR, Andreas, Borçlar Hukuku 1-2, Çev. Cevat EDEGE, Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983, s. 363; KORKMAZ, s. 207.

²⁸⁴ EREN, s. 610.

²⁸⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 545; GÖKCAN, s. 40; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 80; EREN, s. 611.

²⁸⁶ KURTULAN, s. 477.

²⁸⁷ KORKMAZ, s. 219; KURTULAN, s. 477- 478.

genişleterek genel davranış kurallarının ihlaline dayandırmıştır. Dolayısıyla objektif hukuka aykırılık teorisinden çok daha geniş bir sorumluluk alanı belirlemiştir²⁸⁸.

Hukuka aykırılığın olumlu ve olumsuz olmak üzere iki unsurunun bulunduğu söylenir²⁸⁹. Bunlardan olumlu unsur, ortaya çıkan zararı yasaklayan veya zararlı sonucu önlemeye yönelik belirli bir davranışın yapılmasını emreden hukuk kuralına aykırı hareketin varlığıdır. Olumsuz unsur ise meydana gelen olayda hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi birinin bulunmamasıdır²⁹⁰. Bu kapsamda spor karşılaşmalarında ortaya çıkan ölüm ve yaralanma olaylarında sporcunun hukuki sorumluluğunun doğması için icra edilen hareketin söz konusu sporun kurallarına aykırı olarak yapılması şarttır²⁹¹.

Kanaatimizce, hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi birinin bulunmadığı durumlarda, başkalarına verilecek zararı önlemeye yönelik konulan ya da zarar vermeyi yasaklayan emredici hukuk kurallarına aykırı olarak yapılan bütün davranışlar hukuka aykırı sayılır²⁹².

Spor hakkı, kişilik hakkının bir çeşidi olmasından dolayı mutlak hak niteliğindedir. Mutlak haklara yönelik gerçekleştirilen bütün saldırıların ise hukuka aykırı olduğu kabul edilir²⁹³. Örneğin taekwondo sporunun kuralları gereğince rakibe tekme atılması sonucunda kişinin maddi ve manevi varlığına, yani mutlak bir hakkı olan kişilik hakkına saldırı gerçekleşmektedir. Ancak gerçekleştirilen spor çeşidinin kuralları doğrultusunda yapılan bir hareketle ortaya çıkan zarardan dolayı; hukuka uygunluk sebeplerinin ve kabul edilen riskin varlığı nedeniyle sporcunun sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir²⁹⁴. Dolayısıyla maç ya da antrenman sırasında sporcunun, ilgili sporun kuralları dışında gerçekleştirdiği bir fiil ile rakip sporcuya yönelik herhangi bir zarar vermesi

²⁸⁸ **KORKMAZ**, s. 219- 220.

²⁸⁹ **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 87- 88; **EREN**, s. 612.

²⁹⁰ **EREN**, s. 612.

²⁹¹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 545- 546; **KANETİ**, s. 246

²⁹² Benzer şekilde bkz. **EREN**, s. 611.

²⁹³ **KANETİ**, s. 246; **DESCHENAUX**, Henri/ **TERCIER**, Pierre, Sorumluluk Hukuku, Çev. Salim Özdemir, Yargıtay Yayınları, Ankara, 1983, s. 42; **ABİK**, Yıldız, “Normun Koruma Amacı Teorisi”, **AÜHF**, C. 59, S. 3, 2010, s. 371; **EREN**, s. 617.

²⁹⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 545- 546; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 81.

halinde zarar gören sporcunun mutlak hakkın ihlali nedeniyle oluşan zararın tazmini gündeme gelir²⁹⁵. Bahsi geçen hususun hukuki dayanağı da TBK. m. 49 ve TMK. m. 24'tür²⁹⁶. Ancak zarar gören sporcunun uğramış olduğu söz konusu zararın rakip sporcunun kurallara aykırı davranışı sonucunda gerçekleşmiş olduğunu ispat etmesi şarttır²⁹⁷. Ayrıca TBK. m. 49/2'de yer alan hükmün, spor hukukuna yansımaları doğrultusunda, fair playe yani spor ahlak kurallarına aykırı davranışlar da hukuka aykırı fiil olarak kabul edilmektedir. Ancak TBK. m. 49/2'nin uygulanabilmesi için kastın varlığı şart olduğundan; bilerek ve isteyerek spor ahlak kurallarına uygun davranmayan sporcular, söz konusu davranışı sonucunda meydana gelen zararı tazmin etmekle yükümlüdürler²⁹⁸.

Türk Borçlar Kanunu m. 49/1 uyarınca, temel koruma normları ile doğrudan doğruya korunan hakların yani mutlak hakların ihlal edilmesi durumunda ve bireylerin diğer menfaatlerinin yani özel koruma normlarının ihlal edilmesi halinde hukuka aykırılık ortaya çıkar. Zira davranış kuralları, her zaman kişilerin mutlak haklarını korumayı amaçlamaz. Mutlak haklar dışında korunan menfaatler kişinin mamaleki ve ticari menfaatleridir. Söz konusu menfaatlerin korunmasını sağlayan normlar da özel koruma normları olarak adlandırılır. Bu doğrultuda TBK. m. 49/1'e göre, yalnızca mutlak hakların değil, bireylerin mamaleki ve ticari menfaatlerinin ihlal edilmesi durumunda da hukuka aykırılık ortaya çıkar²⁹⁹.

Burada hukuka aykırılığın zarar verici davranışta mı yoksa zarar verici sonuçta mı olduğu tartışmalı olup hukuka aykırı davranış teorisi ile hukuka aykırı sonuç teorileri gündeme gelmektedir³⁰⁰. Hukuka aykırı davranış teorisi, hukuka aykırılığı fail açısından ele almaktadır. Buna göre, hukuka aykırılık, kullanılan araç veya failin davranışı esas alınarak değerlendirilir. Söz konusu teoriye göre hukuka aykırılığın konusu insan davranışdır³⁰¹. Nitekim hukuka aykırılık, bir hukuk kuralına aykırı davranılıp

²⁹⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 80.

²⁹⁶ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 80.

²⁹⁷ ERTAŞ/ PETEK, s. 545- 546.

²⁹⁸ NARTER, s. 415; GÖKCAN, s. 41- 42; ERTAŞ/ PETEK, s. 546.

²⁹⁹ EREN, s. 620.

³⁰⁰ KORKMAZ, s. 211.

³⁰¹ EREN, s. 620; KORKMAZ, s. 211.

davranılmadığının tespitinden ibaret olup bu hukuk kuralına aykırılık da ancak bir insan davranışıyla gerçekleştirilebilir³⁰². Buradan hareketle hukuk düzeninin emir ve yasaklarına aykırı nitelikteki her davranış, hukuka aykırı olacaktır³⁰³.

Hukuka aykırı sonuç teorisine göre, hukuka aykırılığın değerlendirilmesi hususunda ortaya çıkan sonuç dikkate alınmalıdır. Bu nedenle hukuka aykırılığı oluşturan sonucun, nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığı önemli değildir³⁰⁴. Bu teoriye göre hukuka aykırılığın ortaya çıkmasını sağlayan şey, “*davranış kuralını ihlal eder mahiyetteki zararlı sonuçtur*³⁰⁵.”

6.2.1.3. Hukuka aykırılık bağı

Hukuka aykırılığa ilişkin açıklamış olduğumuz teoriler dışında, bir diğer önemli husus da, hukuka aykırılık bağı teorisi veya ihlal edilen hukuk normunun koruma amacı teorisidir³⁰⁶. Hukuka aykırılık bağı, ihlâl edilen hukuk normunun koruma amacı ile hukuka aykırı nitelikteki fiilin meydana getirdiği zararlı sonuç arasındaki bağı ifade etmektedir³⁰⁷. Örneğin, bir spor müsabakasında, rakip sporcunun hukuka aykırı fiili neticesinde yaralanan sporcunun; gelecekte düzenlenen müsabakalarda sakatlığı sebebiyle oynayamamasından kaynaklı bağı olduğu kulübünün bir zararı meydana gelmişse, söz konusu zararın tazmini zarara sebebiyet veren rakip sporcudan istenemez. Nitekim kulüp açısından meydana gelen ekonomik zarar ile sporcu açısından ihlal edilen norm arasında hukuka aykırılık bağı bulunmamaktadır.

Söz konusu teori, sorumluluğun doğmasına sebebiyet veren zararlı davranışın, zararı önlemek amacıyla yasaklanıp yasaklanmadığını yani hukuka aykırı sayılıp sayılmadığını araştırır. Dolayısıyla hukuka aykırılık bağı teorisi, daha çok davranışın hukuka aykırılığıyla ilgilenmektedir. Bu teoriye göre, ihlal edilen hukuk normu; zarar veren failin davranışını, bir kişinin menfaatini, başka bir menfaat yanında korumak amacıyla yasaklanmış olmalıdır. Örneğin, dolandırıcılık fiilini icra eden fail, bu

³⁰² **KORKMAZ**, s. 211; **EREN**, s. 620.

³⁰³ **EREN**, s. 620- 621.

³⁰⁴ **EREN**, s. 621; **KORKMAZ**, s. 211.

³⁰⁵ **KORKMAZ**, s. 211.

³⁰⁶ **EREN**, s. 622.

³⁰⁷ **EREN**, s. 622.

davranışı sonucunda kişilerin bireysel menfaatini korumayı amaçlayan hukuk normunu da ihlal edeceği için aynı zamanda haksız fiil de işlemiş olacaktır. Haksız rekabet, kıymetli evrakta sahtecilik, aldatma ve korkutma hallerinde de durum aynı şekilde olduğundan failin zarar verici davranışı TBK. m. 49 uyarınca hukuka aykırıdır³⁰⁸.

Normun koruma amacı teorisi ise, sorumluluğu doğuran ve ihlal edilen normun koruma amacının ne olduğuyula ilgilenmektedir. Bu kapsamda ihlali gerçekleşen norm, temel koruma normlarından³⁰⁹ birisi ise, normun amacı mutlak hakları korumak; özel bir koruma normu ise, normun amacı ekonomik bir menfaati korumaktır. Bu teoriye göre, bir davranış kuralının ihlalinin, hukuka aykırı nitelikte olması için söz konusu kuralın zarar görenin mutlak hakkını veya ekonomik bir menfaatini korumaya yönelmiş olması gerekmektedir³¹⁰.

Türk Borçlar Kanunu m. 49/1 uyarınca, hukuka aykırılık; dar şekilde anlaşılmalıdır. Dolayısıyla Türk Hukukunda, haksız fiilin gerçekleşmesi için gerekli unsurlar içerisinde hukuka aykırılığın yanında hukuka aykırılık bağı yani ihlal edilen normun koruma amacı yer almamaktadır. Nitekim temel veya özel bir koruma normunun, sorumluluğa sebebiyet verecek şekilde, bir davranışla ihlal edilmesi durumunda hukuka aykırılık ortaya çıkar³¹¹.

6.2.1.4. Kabul edilen risk kavramı ve hukuki niteliği

Kabul kelimesi bir şeyi isteyerek ya da istemeyerek razı olmak anlamındayken, risk kelimesi ise gelecekte tehlikeli bir şeyin gerçekleşme olasılığı veya zarara uğrama tehlikesi anlamındadır³¹². Bu doğrultuda spor müsabakalarında kabul, icra edilen sporun kuralları dâhilinde gerçekleştirilen bir hareket sonucunda meydana gelen zarara razı

³⁰⁸ EREN, s. 622.

³⁰⁹ Temel koruma normları beş alt norma ayrılabilir. Bunlar şu şekildedir:

- a- Başkasını öldürme yasağı
- b- Başkasının vücut bütünlüğünü ihlal yasağı
- c- Başkasının kişiliğini ihlal yasağı
- d- Başkasının aynı hak ve zilyetliğini ihlal yasağı
- e- Dürüstlük kuralına aykırı davranma yasağını içeren normlardır.

³¹⁰ EREN, s. 622.

³¹¹ EREN, s. 623.

³¹² ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 89.

olmaktır. Risk ise, söz konusu sporun izin verdiği davranış ya da hareket neticesinde ortaya çıkabilecek zararı ifade etmektedir³¹³. Kabul edilen risk kavramı da, “*spor veya gösteri amaçlı oyun ve yarışmalara katılan kişilerin, bu gibi oyun ve yarışmalardan doğabilecek yaralanmaları ve buna benzer sonuçları göze almış sayılmasıdır.*” şeklinde tanımlanmıştır³¹⁴.

Hukuk düzeni tarafından izin verilen bir takım faaliyetlere kendi isteği ile iştirak ederek açık veya örtülü rızası ile spor müsabakasında rakibinin bir davranışı neticesinde zarar gören sporcu, gerçekleştirilen faaliyet neticesinde kendisinde meydana gelen zararları kabul ettiği varsayılır³¹⁵. Doktrinde bazı yazarlar tarafından, kabul edilen risk kavramı yerine zararı göze alarak katılım ifadesi de kullanılmaktadır³¹⁶.

Spor müsabakalarında kabul edilen riskin varlığından söz edilebilmesi için sporcunun gerçekleştirmiş olduğu zararlı hareketin icra edilen sporun doğasından kaynaklanması gerekmektedir. Bir başka deyişle, zarara sebebiyet veren hareket olmaksızın söz konusu sporun gerçekleştirilmesi mümkün olmamalıdır³¹⁷. Bu nedenle ilgili spor dalında yapılabilecek riskli hareket belirli olmalı ve bu riskli hareketin gerçekleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan zararın sporcunun hareketine bağlanabilmesi gerekmektedir. Nitekim spor kurallarını aşan ve doğasına aykırı davranışlarla verilen zararlara yönelik gönüllü olarak yaralanma ya da ölme riskinin, kabul edilen risk kapsamında kabul edilmesi mümkün değildir³¹⁸.

İnsan doğası gereği bir başkası tarafından kendisine zarar verilmesini elbette arzu etmez. Bu doğrultuda müsabakaya katılan hiçbir sporcu da, spora konu olan riskli

³¹³ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 89.

³¹⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 99.

³¹⁵ **ŞİMŞEK**, Alparslan, “*Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat Ve Özen Yükümlülüğü*”, TBB Dergisi, S. 121, 2015, s. 383 (Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar).

³¹⁶ Zararı göze alarak katılım ifadesini kullanan yazarlar için bkz. **ÇAĞLAYAN**, s. 37; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 99.

³¹⁷ **VIEWEG**, s. 43; **ŞİMŞEK**, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 383; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 99.

³¹⁸ **ŞİMŞEK**, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 383.

davranışlar sonucunda meydana gelebilecek zararı istemez³¹⁹. Dolayısıyla spor müsabakalarında söz konusu olan kabul edilen risk kavramında kullanılan “kabul” kelimesindeki amaç, yarışmaya katılan sporcunun zararlı sonucu istemesi değil; kabul edilen risk uyarınca, kendisine zarar veren sporcudan tazminat talep edememesidir³²⁰.

Benzer bir durum da tıbbi müdahalede bulunulması gerektiği için ameliyat olan hasta açısından geçerlidir. Hasta iyileşmek amacıyla tıbbi müdahaleyi kabul etmekte, hiçbir zaman ölmeyi istememektedir³²¹.

³¹⁹ ÇAĞLAYAN, s. 38; ZEVLİLİLER, Aydın/ ACABEY, M. Beşir/ GÖKYAYLA, Emre, Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku- Aile Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara, 1999, s. 506; ERTAŞ/ PETEK, s. 98- 99; ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 383.

³²⁰ Bkz. Yarg. HGK 2013/4- 364 Esas 2013/1543 Karar 06.11.2013 Tarihli kararında;

“... Spor müsabakaları hukuka uygunluk nedeni bakımından değerlendirildiğinde; Kanun'un verdiği yetkinin kullanılması bakımından, bir sporcu, ilgili spor kurallarının kendisine verdiği yetkiyi kullanmaktaysa, yaptığı hareketler sonucu bir zarar doğmuş olsa bile bu zarar nedeniyle sporcunun sorumluluğuna gidilmesi mümkün olmayacaktır. Zira oyun kurallarına uygun hareket etmiş olması nedeniyle sporcunun eylemi hukuka uygun kabul edilecektir. Bununla birlikte sporcunun eylemi oyun kuralları içinde kalsa bile spor ahlakı denilen fair play kurallarına aykırı olması halinde de BK 41/2 maddesi uyarınca hukuka aykırı sayılmalı ve rakip sporcuya bu şekilde davranan sporcunun sorumlu olacağı kabul edilmesi gerekmektedir (Ş. Ertaş, H. Petek, Spor Hukuku, Ankara-2005 s, 313).

Mağdurun rızası ile ilgili hukuka uygunluk nedenine gelince, emredici hukuk kurallarına, ahlak ve kişilik haklarına aykırı olmadığı takdirde, mağdurun rızası eylemi hukuka uygun hale getirecektir. Eylem emredici hukuk kurallarına, ahlaka ve kişilik haklarına aykırı ise, mağdurun rızası olsa bile hukuka uygun hale gelmeyecektir. Spor karşılaşmalarında sporcular, oyun kuralları içerisinde kalması koşuluyla rakiplerinin müdahalelerine izin verdikleri kabul edilmektedir. Burada sporcuların rakiplerine verdikleri izin kendilerini yaralaması konusunda olmayıp, oyun kurallarının izin verdiği müdahalelerdir. Bu nedenle eylemin oyun kuralları içerisinde kalan bir eylem olduğunun tespiti önemli olacaktır. Zararı göze alma konusuna gelince, spor veya gösteri amaçlı oyun ve yarışmalara katılan kişilerin, katıldıkları oyun ve yarışmalardan doğabilecek yaralanmaları ve benzer sonuçları göze alarak katıldıkları kabul edilir. Burada verilen izinden kasit oyunda yaralanmaya açıkça izin değil, yarışmalardan doğabilecek yaralanma ve benzer sonuçlarını görüp göze alıp oyuna ve yarışmaya katılmasıdır. Sporcu oyuna ve yarışmaya katılırken, oyun kuralları çerçevesinde meydana gelebilecek normal yaralanmalara izin verdiğinin kabulü gerekir, yoksa oyun kurallarına uymayan eylemlerle karşıdaki sporcuya verilen zararlar için izinden bahsedilmesi mümkün olmayıp söz konusu eylem sporcunun kişilik haklarına yapılan bir saldırı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. (Ertaş,/Petek, a.g.e. s, 63).

Sonuç olarak, zarara sebep olan kişinin oluşan yaralanmaların hepsi için sorumlu tutulması ilgili müsabaka kurallarına uyulmuş olması halinde, her halükarda yerinde olmayıp, sporcuların, ancak tasvip edilen sertliğin ve böylece adil olmanın sınırlarının aşıldığı durumlar bakımından yaralanmalar nedeniyle sorumlu tutulmalıdırlar(R. Gülşen, Spor Hukuku, Ankara 2013 s.78) Ağır bir kural ihlalinin ne zaman kabul edilebileceği ise yapılan spor müsabakasının çeşidine bağlı olarak her somut olayın koşulları göz önüne alınarak araştırma yapılması gerekmektedir.” (Sinerji Mevzuat, İctihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 22.11.2022).

³²¹ ÇAĞLAYAN, s. 38; ZEVLİLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 506.

Kabul edilen riskin varlığından söz edilebilmesi için üç şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartlardan ilki, sporcu uğrayabileceği zararı göze alarak spor yarışmasına katılmalıdır³²². Burada kastedilen, kişinin yarışma sırasında yaralanmaya açıkça izin verilmesi değildir. Örneğin, buz hokeyi yapan bir yarışmacı, kayma sırasında diğer yarışmacıların kendisine çarpması sonucunda zarar görmesi hususunda onlara açıkça izin vermiş olmamakla birlikte böyle bir zararı görmeyi de istemez. Ancak diğer yarışmacıların kendisine çarpmasıyla düşüp yaralanması olasılığını göze alarak yarışmaya katılmıştır. Bu nedenle yarışmacı zarar görmeyi her ne kadar istemese de; yarışmaya katılarak zarara katlanmayı göze almıştır³²³. Sporcu, zarar görebileceği veya riskli hareket neticesinde ortaya çıkan zararı kabul etme iradesini açık veya zımni iradesi ile ortaya koymaktadır³²⁴.

İkinci şart, gerçekleştirilen yarışın veya oyunun spor kavramı içerisinde yer alması ve bu sporun Devlet tarafından izin verilen bir spor olması gerekmektedir³²⁵. Dolayısıyla toplumun aleyhine olacak şekilde kişilerin aşırı hırçın, kanlı ve dehşet verici gösteri ya da yarışmalara katılmasını sağlayacak anlaşmalar geçersizdir³²⁶. Örneğin, gladyatör müsabakası ya da çok tehlikeli motosiklet ve bisiklet yarışları spor olarak değerlendirilemez³²⁷. Bu nitelikteki yarışmalara katılması sonucunda yarışmacının vücut bütünlüğüne zarar verilmesi halinde kişilik hakkına saldırı gerçekleşmiş olacağından *-diğer hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi biri yoksa-* zararın tazmin edilmesi gerekmektedir³²⁸. Nitekim böyle bir olayda kabul edilen riskin varlığından bahsedilemez. Ancak zarar gören mağdurun birlikte kusurunun bulunduğu varsayılarak tazminattan indirim yapılması mümkündür³²⁹.

Kabul edilen riskin varlığından bahsedebilmek için gerekli son şart ise, spor müsabakasının ya da yarışmasının ilgili spor dalının kurallarına uygun şekilde

³²² ERTAŞ/ PETEK, s. 99.

³²³ ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 506; ÇAĞLAYAN, s. 38; ERTAŞ/ PETEK, s. 99.

³²⁴ ÇAĞLAYAN, s. 38; ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 384.

³²⁵ ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 384; ERTAŞ/ PETEK, s. 101.

³²⁶ ERTAŞ/ PETEK, s. 101.

³²⁷ ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 506; ÇAĞLAYAN, s. 38; ERTAŞ/ PETEK, s. 101.

³²⁸ ÇAĞLAYAN, s. 38; ERTAŞ/ PETEK, s. 101; ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 506.

³²⁹ ERTAŞ/ PETEK, s. 101.

gerçekleştirilmesidir³³⁰. Hakkaniyet gereği sporcuların, yarışmaya katılırken kurallara uyulmasına rağmen ortaya çıkan zararlı sonuçlara izin verdiği kabul edilmelidir³³¹. Yarışma kapsamında uyulması gereken kurallar dışında eylemlerin gerçekleştirilmesi sonucunda sporcuya zarar verilirse vücut bütünlüğüne ve kişilik hakkına saldırı söz konusu olur³³². Örneğin, beyzbol turnuvasında sporcunun elindeki sopanın fırlayarak diğer sporculardan birinin yüzüne gelmesi durumunda, bu yarışmacının hukuki sorumluluğu söz konusu olmaz. Ancak yine aynı sporcu, diğer sporculardan birine sinirlenip elindeki sopayla o sporcuya vuracak olursa, bu davranışı kurallar haricinde gerçekleşeceğinden karşı tarafın vücut bütünlüğüne ve kişilik haklarına saldırı gerçekleşmiş olur. Bir başka örnekte ise, bir boks maçında kurallara uygun şekilde maç yapılırken sporculardan birinin çok daha güçlü ve kuvvetli olmasından kaynaklı rakibine vurduğu bir yumruk sonucunda onu nakavt etmesinde herhangi bir sorumluluk doğmayacaktır. Fakat aynı sporcu hakemin maçı durdurduğu esnada kendine engel olamayarak rakip boksörü ringin köşesinde sıkıştırıp, ona öldürücü darbeler vurarak rakibini nakavt ederse; bu kural dışı hareketinden sorumlu tutulur. Futbol maçlarında da kurallar dâhilinde belli oranda sert davranışlara izin verilmiştir. Ancak bilerek ve isteyerek bir futbolcunun, diğer futbolcunun yüzüne kafa ya da dirsek atması durumunda sporcunun sorumluluğu doğar. Maç esnasında hakem tarafından fark edilmeyerek bu davranışa herhangi bir ceza ya da faul kararı verilmemiş olması, ikame edilecek olan ceza veya tazminat davasında mahkeme hakimini bağlamaz³³³.

Doktrin ve uygulamada kabul edilen risk kavramının hukuki niteliği, ağırlıklı olarak hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep olarak kabul edilmektedir³³⁴. Ancak bazı

³³⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 100.

³³¹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 100- 101.

³³² **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 91; **ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA**, s. 506; **ÇAĞLAYAN**, s. 38; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 100.

³³³ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 101; **İNAL**, Tamer, “*Sportif Alanda Hukuka Aykırı Davranışlardan Doğan Sorumluluğun Sonuçları*”, Kazancı Hukuk Dergisi, S. 31- 32, 2007, s. 22.

³³⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 98- 102; **ÇAĞLAYAN**, s. 37- 38; **ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA**, s. 506; **TANDOĞAN**, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 32; **EREN**, s. 630; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 491; **KANETİ**, s. 246; **GÜLŞEN**, Spor Hukuku Genel Esaslar, s. 180- 181; **OĞUZMAN**, Kemal, “*İsviçre ve Türkiye’de Medeni Kanun ve Borçlar Kanununda Şahsiyetin Hukuka Aykırı Tecavüze Karşı Korunması ve Özellikle Manevi Tazminat Davası Bakımından Yapılan Değişiklikler*”, Tandoğan’a Armağan, Ankara, 1990, s. 13; **AYAN**, Mehmet, “*Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk*”, Kazancı Hukuk Yayınları, Ankara, 1991, s. 12- 79 (Tıbbi

yazarlar tarafından söz konusu kavramla ilgili farklı değerlendirmelere yer verilmektedir³³⁵. Bu kapsamda kabul edilen risk kavramı; Ertaş ve Petek tarafından, zarar görenin rızasından ayrı bir hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebep olarak³³⁶; Çağlayan, Kılıçoğlu, Eren, Kaneti, Zevkliler/ Acabey/ Gökyayla tarafından zarar görenin rızası³³⁷ olarak; Gülşen'e göre hakkın kullanılması³³⁸ ve Akyol'a göre dürüstlük kuralına aykırılık³³⁹ kapsamında inceleme altına alınmıştır. Bahsi geçen yazarların ilgili kavrama ilişkin görüşlerini ayrıntılı şekilde inceleyelim.

Ertaş ve Petek³⁴⁰, kabul edilen risk kavramı yerine “zararı göze alarak katılım” kavramını kullanmayı tercih etmektedir. Bu doğrultuda, zararı göze alarak katılım kavramının, zarar görenin rızası ve kanunun verdiği yetkinin kullanılmasından hariç ayrı bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu kapsamda kabul edilen riske ilişkin üç unsurdan birinin gerçekleşmediği durumda, - *diğer hukuka uygunluk sebeplerinden de herhangi birisi bulunmuyorsa*- spor faaliyeti sırasında yaralanan ya da ölen sporcunun yakınları tazminat talebinde bulunabilme hakkına sahiptir. Örneğin bir gladyatör müsabakasında sporcunun zarar görmesi, kişilik hakkına saldırı sayılacağından; zarar gören sporcunun yakınlarının tazminat talep edebileceği ve bu olayda zararı göze alarak katılım şeklindeki hukuka uygunluk sebebinden bahsedilemeyeceği belirtilmektedir.

Çağlayan da³⁴¹, aynı şekilde kabul edilen risk kavramı yerine “zararı göze alarak katılım” kavramını kullanmıştır. Ancak Çağlayan'a göre, zararı göze alarak katılım

Müdahaleden Doğan Sorumluluk); **ÇİLİNGİROĞLU**, Cüneyt, Tıbbi Müdahaleye Rıza, Filiz Kitap Evi, İstanbul, 1993, s. 51; İlgili kararlar için bkz. Yargıtay 4.Hukuk Dairesi 1976/6297 Esas, 1977/2541 Karar, 07.03.1977 Tarih; Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 1976/6297 Esas, 1977/2541 Karar, 07.03.1977 Tarih; Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2004/9-213 Esas 2005/3 Karar 01.02.2005 Tarih; Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 2006/10068 Esas, 2006/13288 Karar, 10.10.2006 Tarih (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programı, Erişim Tarihi: 22.11.2022).

³³⁵ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 94.

³³⁶ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 98- 102.

³³⁷ **ÇAĞLAYAN**, s. 37- 38; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 97; **EREN**, s. 628- 630; **KANETİ**, s. 246; **ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA**, s. 506.

³³⁸ **GÜLŞEN**, Spor Hukukunun Genel Esasları, s. 181.

³³⁹ **AKYOL**, Şener, Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, İstanbul, 2005, s. 65.

³⁴⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 101- 102.

³⁴¹ **ÇAĞLAYAN**, s. 37- 38.

kavramı zarar görenin rızasından ayrı bir hukuka uygunluk sebebi olarak değil; zarar görenin rızası kapsamında değerlendirilmesi gereken bir hukuka uygunluk sebebidir. Bir spor organizasyonuna kendi açık veya örtülü rızasıyla katılan sporcu, ortaya çıkan zarara katlanmak zorunda olduğundan ilgili sporun kurallarına uyulmak şartıyla zarara sebep olan kişinin, söz konusu zarardan sorumlu olmayacağını savunmaktadır. Çağlayan da, Ertaş ve Petek gibi zararı göze alarak katılım kavramını benimsemiş olsa da; söz konusu kavramı zarar görenin rızası kapsamında değerlendirerek, Ertaş ve Petek'ten farklı bir görüşe sahiptir. Ancak her üç yazarın görüşü de genel manada incelendiğinde, zararı göze alarak katılım kavramını hukuka uygunluk sebebi olarak kabul ettikleri görülmektedir.

Kılıçoğlu'na göre³⁴², kabul edilen risk; TBK'da yer alan düzenlemeler uyarınca hukuka uygunluk sebeplerinden olan zarar görenin rızası kapsamında değerlendirilmektedir. Kişinin icra ettiği sporda tehlikeli ve zararlı sonuçların meydana gelebileceğini, söz konusu sporu yaparak zarara yönelik önceden rızasının olduğunu ve riski kabul ettiğini ifade ederek, sporcunun verdiği zarardan sorumlu tutulmayacağını belirtmiştir. Bu kapsamda zararlı sonuçların kuvvetle muhtemel ortaya çıkabileceği dövüş sporlarında, kurallar dâhilinde rakip sporcuya zarar vererek vücut bütünlüğüne saldırıda bulunulmasını; müsabakaya katılarak zarara rıza gösterildiğinden hukuka uygun hale geleceğini ortaya koymuştur.

Eren³⁴³, sporcunun, müsabaka ya da antrenman esnasında gerçekleştirdiği davranışları, ilgili sporun kuralları içerisinde kalmak şartı ile vücut bütünlüğüne zarar verdiği takdirde; zarara veya tehlikeye ilişkin önceden zımni ya da açık rızanın varlığını kabul edilerek sorumluluğun doğmayacağını ifade etmektedir. Fakat spor kurallarına aykırı davranılarak taşkınlık yapıldığı takdirde söz konusu fiil hukuka aykırı olacaktır. Örneğin bir tekvando maçında rakibin yasak bölgelerine vurulması durumunda hukuka aykırılık gerçekleşecektir.

Zevkliler, Acabey ve Gökyayla³⁴⁴; sporcunun, ilgili sporun kurallarına uyularak gerçekleştirilen bir sportif faaliyete katılım sağlamasını, meydana gelebilecek zararları

³⁴² KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 97.

³⁴³ EREN, s. 628- 630.

³⁴⁴ ZEVKLİLER/ ACABEY/ GÖKYAYLA, s. 506.

göze aldığıını savunarak, bu şartlar dâhilinde zarara sebep olan fiilin hukuka uygun hale geleceğini ileri sürmektedir.

Kaneti'ye göre³⁴⁵, spor oyun ve yarışmalarına bilerek katılan kişiler, bundan doğabilecek tehlikelere de katlanmayı kabul etmiş sayılmalıdır. Dolayısıyla spor müsabakalarında ortaya çıkan zararlar, hukuka uygunluk sebebi olan zarar görenin rızası kapsamında ele alınmalıdır.

Gülşen'e göre³⁴⁶, yasal düzenlemeler gereğince kabul edilen hakkın kullanılması durumunda; yarışma ya da oyun kurallarına uygun şekilde yapılan bir hareket sonucunda meydana gelen ölüm veya yaralanma olayından sporcunun sorumluluğu doğmaz. Bu durumda hukuka uygunluk nedenlerinden biri olan hakkın kullanılması hukuki müessesesi gerçekleştiğinden, tazminat yükümlülüğü de söz konusu olmayacaktır.

Akyol'a göre³⁴⁷, kabul edilen risk kavramı dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmektedir. Spor ya da oyun yarışmasına katılan sporcu, söz konusu katılım iradesi ile ortaya çıkabilecek zararlara önceden rıza göstermiş olup bu rızası ile vücut bütünlüğünde meydana gelebilecek zararlara karşı onay vermiştir. Bu nedenle icra edilen sporun izin verdiği hareketler sonucunda oluşan zararlara ilişkin tazminin sonra talep edilmesi, önceki rıza gösterme işleviyle çelişki oluşturduğundan dürüstlük kuralına aykırı niteliktedir.

Kanaatimizce, kabul edilen risk kavramı; doktrinde de ağırlıklı olarak kabul gördüğü gibi hukuka uygunluk nedenlerinden zarar görenin rızası kapsamında değerlendirilmelidir. Nitekim kabul edilen risk, zarar görenin rızası hususunun sportif faaliyetlere yansımış şekli olarak nitelendirilebilir. Zira her iki kavram da; müsabaka ya da yarışma esnasında spor kurallarına uygun davranışlar neticesinde ortaya çıkabilecek zararlara önceden izin vermek anlamında kullanılmaktadır. Bu kapsamda spor organizasyonlarına kendi açık veya örtülü rızasıyla katılan sporcu, ortaya çıkan zarara katlanmak zorunda olduğundan ilgili sporun kurallarına uyulması şartıyla zarara sebep olan kişi, ortaya çıkan zarardan sorumlu olmayacaktır. Bir başka deyişle, bir sporcu, icra

³⁴⁵ KANETİ, s. 246.

³⁴⁶ GÜLŞEN, Spor Hukukunun Genel Esasları, s. 181.

³⁴⁷ AKYOL, s. 65.

ettiği sporun içeriğinde tehlikeli davranışların var olduğunu bilmesine rağmen yarışmaya katılarak; ortaya çıkabilecek zararlı sonuçlara önceden rıza göstermekte ve söz konusu riski kabul etmektedir. Bu nedenle ilgili sporun kuralları çerçevesinde hareket edildiği sürece ortaya çıkan zarardan herhangi bir sorumluluk doğmaz. Yani kabul edilen risk kavramı, hukuka aykırılık ile zarar arasındaki bir ilişkidir. Esasında sporcunun fiili sonucunda bir zarar meydana gelmekte ve söz konusu zarar ilgili sporun izin verdiği bir davranış neticesinde ortaya çıkmaktadır. Zarara sebebiyet veren sporcu, kabul edilen risk gereği zararından sorumlu olmamaktadır. Bu durumda sporcunun fiili her ne kadar TBK. m. 49 gereğince hukuka aykırı bir fiil olsa da; zararlar arasındaki hukuka aykırılık bağı, kabul edilen risk ile ortadan kaldırılmıştır. Sporcu, kabul edilen riskin varlığı ile zarar verici fiilin sonuçlarından kurtulmuştur. Örneğin, dövüş sporlarında, kurallar dâhilinde davranılması şartıyla, rakip sporcuya zarar verilmesi vücut bütünlüğüne saldırı niteliğinde olması gerekirken; sporcuların müsabakaya katılarak zarara yönelik göstermiş olduğu rıza, gerçekleştirilen fiili hukuka uygun hale getirir³⁴⁸. Dolayısıyla kabul edilen risk kavramının, ayrı bir hukuka uygunluk sebebi olarak düşünülmesine gerek olmaksızın zarar görenin rızası kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

6.2.1.5. Spor müsabakalarında hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler

a. Meşru müdafaa (Haklı savunma)

Türk Borçlar Kanunu m. 64/1 gereğince, hukuka uygunluk sebeplerinin ilki meşru müdafaa³⁴⁹. Bir şahsın gerek kendisinin gerekse başkasının hukuki varlığına yönelik yapılan mevcut ya da gerçekleşmesi çok yakın hukuka aykırı bir saldırıyı önlemek için

³⁴⁸ Konuya ilişkin karar için bkz. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2004/9-213 Esas, 2005/3 Karar, 01.02.2005 Tarihli kararında; "... İstisnai iki halde vücut bütünlüğüne karşı yapılan müdahaleler hukuka uygunluk sebepleri arasında kabul edilmiştir. Bunlar spor karşılaşmaları ve tıbbi müdahalelerdir. Spor oyunları sırasında oyun kuralları içerisinde rakibe karşı müessir fiilde bulunması durumunda hukuka uygunluk sebebi mevcuttur. Çünkü bizzat devlet veya uluslararası kuruluşlar bu faaliyeti organize etmekte, izin vermektedir." şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 21.11.2022).

³⁴⁹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 93.

saldırıda bulunana karşı zorunlu olarak savunmada bulunmasına meşru müdafaa denilir³⁵⁰.

Spor hakkına yönelik gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan hukuka aykırı bir davranışa karşı, olayın yaşandığı anda geçerli hal ve şartlar doğrultusunda söz konusu saldırı ile orantılı bir şekilde savunma yapılması durumunda meşru müdafaa söz etmek mümkündür³⁵¹. Hukuka aykırı bir şekilde kişiye yönelmiş tecavüzleri engellemek amacıyla gerçekleştirilen hareketler hukuka aykırı sayılmadığından, meşru müdafaa kapsamında saldırıda bulunana verilen zararlardan, savunmada bulunanın hukuki sorumluluğu doğmaz. Örneğin, bir basketbol müsabakasında, sporculardan birisi karşı takımın sporcularından birine yumruk atarsa, yumruk yiyen sporcu da kendisini korumak maksadıyla yumruk atarsa, ortaya bir zarar çıksa da karşı takım sporcusu bu zarardan sorumlu tutulamaz³⁵². Başka bir örnekte, bir boks maçında, rakip boksör kuralları aşarak rakibine saldırırsa, kendisini savunmak için aynı şekilde karşılık veren boksör, meşru müdafaa hükümleri kapsamında rakibinin gördüğü zarardan sorumlu olmaz³⁵³.

Maç esnasında bir başka sporcuya saldırıda bulunulması halinde de saldırıda bulunan sporcuya yönelik meşru müdafaa bulunulması mümkündür. Zira üçüncü kişi lehine de meşru müdafaa bulunulabilir³⁵⁴. Örneğin, bir basketbol maçında rakip takım sporcularından birinin, kendi takım arkadaşına karşı oyun kuralları haricinde davranarak saldırıda bulunan sporcunun mevcut saldırısını önlemeye çalışırken vermiş olduğu zarardan dolayı sorumlu tutulamaz³⁵⁵. Ayrıca saldırıda bulunan sporcu akıl hastası olması sebebiyle kusurlu olmasa bile bu sporcunun zarar verici fiiline karşı meşru

³⁵⁰ UNGAN, Abdulkadir, Haksız Fiil Tazminatı ile Koruma Tedbirlerine Aykırılıktan Doğan Tazminat, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 27- 28; EREN, s. 631; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 3; REİSOĞLU, s. 132; ERTAŞ/ PETEK, s. 93; ÇAĞLAYAN, s. 179.

³⁵¹ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 29- 30; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 98; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 70.

³⁵² ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 70.

³⁵³ ERTAŞ/ PETEK, s. 94.

³⁵⁴ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 29; REİSOĞLU, s. 132.

³⁵⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 110.

müdafaada bulunulması mümkündür. Bir başka deyişle, meşru müdafaanın söz konusu olması için saldırıda bulunan şahsın kusurlu olması şart değildir³⁵⁶.

b. İzdırrar hali (Zaruret hali)

Bir kişinin kendisinin veya bir başkasının kişilik ya da malvarlığı hakkını bir zarardan veyahut gerçekleşmesi muhtemel bir tehlikeden korumak maksadıyla zorunlu olarak yine bir başka kişinin mal varlığına zarar vermesi durumunda zaruret(ızdırrar) hali ortaya çıkmıştır³⁵⁷. İzdırrar halinde bir başkasının yalnızca malına zarar verilmesi söz konusu olabilir, zira üçüncü kişinin şahıs varlığına zarar verilmesi halinde ızdırrar hali gerçekleşmez³⁵⁸.

Örneğin, bisiklet yarışına katılan bir kişi, rakiplerinin hamlelerinden kurtulmak için bir başkasının bisikletine çarparsa verdiği zarardan sorumlu olmaz. Ancak TBK.m.64/II uyarınca, hakkaniyetin gerektirdiği durumda olayın şartları zarar görene tazminat ödenmesini haklı gösterirse tazminat ödemesi gerekebilir³⁵⁹.

c. Kanunun verdiği yetkinin kullanılması

Kanuni düzenlemeler gereğince verilen bir yetkinin kullanıldığı sırada, sporcunun kişilik hakkına herhangi bir zarar verilirse, hukuka aykırılık söz konusu olmaz³⁶⁰. Ancak bunun için kanunun çizdiği sınırların aşılmaması ve fiilin keyfi olarak gerçekleştirilmemesi gerekmektedir, aksi takdirde fiil hukuka aykırı sayılır³⁶¹. Örneğin, bir sporcunun kişilik hakları ihlal edilmediği sürece, hakkında çıkan haberlerin basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekir³⁶². Bir başka örnek, eskrim müsabakasında sporun doğası gereği kılıç kullanılması mümkün olduğundan, kurallar

³⁵⁶ REİSOĞLU, s. 132; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 111.

³⁵⁷ ÇAĞLAYAN, s. 37; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 487- 488; EREN, s. 634; ERTAŞ/ PETEK, s. 94- 95; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 31.

³⁵⁸ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 32.

³⁵⁹ ERTAŞ/ PETEK, s. 95; ÇAĞLAYAN, s. 37; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 71.

³⁶⁰ ÇAĞLAYAN, s. 179; ERTAŞ/ PETEK, s. 96.

³⁶¹ REİSOĞLU, s. 131; VON TUHR, s. 370; ERTAŞ/ PETEK, s. 96; Kanun tarafından tanınan hakkın kullanıldığı görünümü altında başkasının kişilik haklarının ihlali halinde amaç ve sınır aşıldığında elbette sorumluluk söz konusu olacaktır. İlgili karar için bakınız. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2007/4-224 Esas, 2007/228 Karar, 02.05.2007 Tarihli Kararı (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 21.11.2022).

³⁶² ERTAŞ/ PETEK, s. 96- 97.

dâhilinde izin verilen bir kılıç olması ve bunun, kurallara uygun bir şekilde kullanılması şartıyla ölüm veya yaralanma durumu ortaya çıksa bile sporcunun sorunluluğu söz konusu olmaz³⁶³.

Kanun tarafından sporcuya tanınmış olan yetkinin belirlenmesinde ilgili sporun kendi kuralları dikkate alınmalıdır. Örneğin tekvando sporunda sporcuya verilen yetki ile badminton müsabakasında sporcuya verilen yetki birbirinden farklıdır. Önemli olan nokta, tüm sporlarda, kurallara uygun gerçekleştirilmesi şartı ile kanunun tanıdığı yetkinin kullanılmış olmasıdır³⁶⁴.

d. Zarar görenin rızası ve birlikte kusur

“*Volenti non fit iniuria*”³⁶⁵ ilkesi uyarınca, mağdurun rızasının söz konusu olduğu hallerde, rıza hukuka ve ahlaka aykırı olmadığı sürece, ortaya çıkan zarar açısından hukuka aykırılık gündeme gelmez³⁶⁶. Mağdurun zarara ilişkin önceden göstermiş olduğu rızası söz konusu fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaktadır³⁶⁷.

Rıza, açık olabileceği gibi örtülü de olabilir³⁶⁸. Konumuz gereği, spor müsabakalarına katılan sporcuların ilgili sporun kuralları dâhilinde davranıldığı sürece, ortaya çıkabilecek zararlara önceden örtülü rıza gösterdiği varsayılır. Bu kapsamda spor yarışmaları açısından zarar görenin rızası “kabul edilen risk” kavramıyla ifade edilir ve zarar verici fiil her ne kadar hukuka aykırı nitelikte olsa da; kurallar çerçevesinde hareket edildiği sürece, kabul edilen riskin varlığından dolayı hukuka aykırılık ortaya çıkmaz³⁶⁹.

³⁶³ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 112.

³⁶⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 96- 97; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 112.

³⁶⁵ Açıklamalar ve “zarara rıza gösteren hak iddia edemez” (volenti non fit iniuria) ilkesi için bkz. BOZKURT, Enver/ KÜTÜKÇÜ, M. Akif/ POYRAZ, Yasin, Devletler Hukuku, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2004, s. 283-284; YILMAZ, Merve Nur, “Uluslararası Çevre Hukukunda Hakça Kullanım İlkesi”, TBB Dergisi, S. 135, 2018, s. 237.

³⁶⁶ GÜRTEN, Kadir, “Roma Hukuku’nda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Yaralanmalar ve Ölümler Nedeniyle Hukuki Sorumluluk”, Hacettepe HFD, C. 4, S.1, 2014, s. 181- 183; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 94.

³⁶⁷ ÇAĞLAYAN, s. 37- 38; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 71; ERTAŞ/ PETEK, s. 97.

³⁶⁸ EREN, s. 628.

³⁶⁹ EREN, s. 630. Ayrıntılı açıklamalar için çalışmamızın kabul edilen risk kavramıyla ilgili bölümüne bakınız. Ayrıca konuya ilişkin bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2013/4-364 Esas, 2013/1543 Karar, 06.11.2013 Tarihli kararında; “Spor müsabakaları hukuka uygunluk nedeni bakımından

Zarar gören mağdur gerçekleşen olaya ilişkin rızasını zararın doğumundan önce göstermesi gerekmektedir ki, söz konusu rızanın fiilin gerçekleşmesine kadar geri alınması mümkündür³⁷⁰. Zararın gerçekleşmesinden sonra zarar gören tarafından rıza gösterilmesi halinde fiil hukuka aykırı kalmaya devam eder, sonradan gösterilen rıza tazminat talebinden vazgeçme veya ibra şeklinde kabul edilebilir³⁷¹.

Mağdurun rızasının geçerli olabilmesi kişinin ayırt etme gücüne sahip olması³⁷² ve üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği hakkın varlığı gerekmektedir³⁷³. Nitekim TBK. m. 27/1 uyarınca, yasaklayıcı ve emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, ahlaka ve kişilik haklarına aykırılık teşkil eden izin batıl olacağından söz konusu fiilin hukuka uygun sayılması mümkün değildir. Örneğin, bir antrenörün sporcusuna maç öncesinde

değerlendirildiğinde; Kanun'un verdiği yetkinin kullanılması bakımından, bir sporcu, ilgili spor kurallarının kendisine verdiği yetkiyi kullanmaktaysa, yaptığı hareketler sonucu bir zarar doğmuş olsa bile bu zarar nedeniyle sporcunun sorumluluğuna gidilmesi mümkün olmayacaktır. Zira oyun kurallarına uygun hareket etmiş olması nedeniyle sporcunun eylemi hukuka uygun kabul edilecektir. Bununla birlikte sporcunun eylemi oyun kuralları içinde kalsa bile spor ahlakı denilen fair play kurallarına aykırı olması halinde de BK 41/2 maddesi uyarınca hukuka aykırı sayılmalı ve rakip sporcuya bu şekilde davranan sporcunun sorumlu olacağı kabul edilmesi gerekmektedir. (Ş. Ertaş, H. Petek, Spor Hukuku, Ankara-2005 s. 313). Mağdurun rızası ile ilgili hukuka uygunluk nedenine gelince, emredici hukuk kurallarına, ahlak ve kişilik haklarına aykırı olmadığı takdirde, mağdurun rızası eylemi hukuka uygun hale getirecektir. Eylem emredici hukuk kurallarına, ahlaka ve kişilik haklarına aykırı ise, mağdurun rızası olsa bile hukuka uygun hale gelmeyecektir. Spor karşılaşmalarında sporcular, oyun kuralları içerisinde kalması koşuluyla rakiplerinin müdahalelerine izin verdikleri kabul edilmektedir. Burada sporcuların rakiplerine verdikleri izin kendilerini yaralaması konusunda olmayıp, oyun kurallarının izin verdiği müdahalelerdir. Bu nedenle eylemin oyun kuralları içerisinde kalan bir eylem olduğunun tespiti önemli olacaktır. Zararı göze alma konusuna gelince, spor veya gösteri amaçlı oyun ve yarışmalara katılan kişilerin, katıldıkları oyun ve yarışmalardan doğabilecek yaralanmaları ve benzer sonuçları göze alarak katıldıkları kabul edilir. Burada verilen izinden kasıt oyunda yaralanmaya açıkça izin değil, yarışmalardan doğabilecek yaralanma ve benzer sonuçlarını görüp göze alıp oyuna ve yarışmaya katılmasıdır. Sporcu oyuna ve yarışmaya katılırken, oyun kuralları çerçevesinde meydana gelebilecek normal yaralanmalara izin verdiğinin kabulü gerekir, yoksa oyun kurallarına uymayan eylemlerle karşıdaki sporcuya verilen zararlar için izinden bahsedilmesi mümkün olmayıp söz konusu eylem sporcunun kişilik haklarına yapılan bir saldırı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. (Ertaş./Petek, a.g.e. s. 63). Sonuç olarak, zarara sebep olan kişinin oluşan yaralanmaların hepsi için sorumlu tutulması ilgili müsabaka kurallarına uyulmuş olması halinde, her halükarda yerinde olmayıp, sporcuların, ancak tasvip edilen sertliğin ve böylece adil olmanın sınırlarının aşıldığı durumlar bakımından yaralanmalar nedeniyle sorumlu tutulmalıdırlar. (R. Gülşen, Spor Hukuku, Ankara 2013 s.78) Ağır bir kural ihlalinin ne zaman kabul edilebileceği ise yapılan spor müsabakasının çeşidine bağlı olarak her somut olayın koşulluları göz önüne alınarak araştırma yapılması gerekmektedir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 24.12.2022).

³⁷⁰ ERTAŞ/ PETEK, s 97.

³⁷¹ EREN, s. 630; ERTAŞ/ PETEK, s. 97.

³⁷² ERTAŞ/ PETEK, s. 97.

³⁷³ YAĞCIOĞLU, Ali Haydar, Haksız Fiil Sebebiyle Aynı Zarardan Birden Fazla Kimsenin Müteselsil Sorumluluğu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014, s. 196; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 71; ÇAĞLAYAN, s. 37; ERTAŞ/ PETEK, s. 97.

doping kullandırması, sporcunun ise bunun doping olduğunu bilmesine rağmen zorunlu olarak kabul etmesi halinde sporcunun rızası geçerli olmaz, antrenör ve sporcu birlikte kusurlu sayılabilir³⁷⁴. Bir başka örnek verecek olursak, bir tekvando maçında sporcunun maç sırasında takması gereken safeguardını (sevkartını), kaskını, vücut korumalıklarını takmaması nedeniyle kendisine çok daha fazla zarar verilmesine sebep olması durumunda sporcu da kusurlu sayılır ve birlikte kusur meydana gelir. Bu durumda TBK. m. 52 gereğince, zarar, zarar görenin kusuru oranında indirilebileceği gibi neticeten tazminata hiç hükmedilmemesini de gerektirebilir.

e. Kendi hakkını bizzat koruma

Türk Borçlar Kanunu m. 64/III uyarınca, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerden birisi de kendi hakkını bizzat koruma halidir. Genel düzenlemeler uyarınca, kural olarak hiç kimse kendi hakkını korumak için güce başvuramaz, ancak hakkının korunmasını devletin yetkili organlarından talep edebilir. Fakat istisnai bazı hallerde kişinin güç kullanarak kendi hakkını koruma hakkı bulunmaktadır³⁷⁵.

Burada meşru müdafaa olarak farklı olarak, aktif bir saldırı sona ermiş veya saldırıya uğrayan hak, sadece pasif bir davranışla veya kaçma yoluyla ihlal edilmek istenmiştir. Hakkın korunması için devlet kuvvetlerinin yetiştirme ihtimali ya da saldırıyı sonlandırma imkânı olmamalıdır. Saldırıya uğrayan kişinin orantılı bir şekilde saldırıyı defetmek için şiddete başvurması mümkündür³⁷⁶. Örneğin bisiklet yarışına katılan bir sporcuya, bir diğer sporcunun kimsenin görmeyeceği bir yerde çarpmasının ardından kaçmaya çalışan sporcuyu durdurmak amaçlı kuvvet kullanılması halinde sorumluluk doğmaz³⁷⁷. Ayrıca meşru müdafaa ve ızdırar halinden farklı olarak üçüncü kişinin hakkının korunması amacıyla kendi hakkını koruma yoluna gidilemez³⁷⁸.

³⁷⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 97- 98; **ÇAĞLAYAN**, s. 37.

³⁷⁵ **EREN**, s. 636.

³⁷⁶ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 32; **EREN**, s. 636- 637; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 96.

³⁷⁷ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 96.

³⁷⁸ **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 41; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 32.

6.2.1.6. Fair play kurallarına aykırılık

Fair play kavramı “*sporun kurallara, oyun disiplinine uygun ve rakiplere saygılı olarak yapılması*”³⁷⁹ şeklinde tanımlanmaktadır. İngilizcede fair; zarif, hoş, saf, güzel, dürüst, adil davranan, şerefli, centilmen, dürüst, doğru anlamındadır. Söz konusu kavram spora endekslendiğinde; sporcunun rakibine saygı duymasını, kurallar dâhilinde davranmasını, dürüstçe ve centilmen bir şekilde faaliyetlerini gerçekleştirmesini, rakibinin dezavantajlarından yararlanarak onun kötülüğü için çabalamamasını, aksine maç yaparken her iki tarafın da spordan zevk almayı sağlamasını ifade eder³⁸⁰. Ülkemizde de fair play kavramı aynı anlama işaret etmektedir³⁸¹.

19. yüzyılın ilk yarısında³⁸² İngiltere’de ilahiyatçı ve tarihçi olan Thomas Arnold, müdürlük yaptığı dönemde tembel, uyumsuz ve sorumsuz çocukların olumlu şekilde yetiştirilmesi için sporu kullanmıştır. Çocukların boş zamanlarında spor yapmalarına imkan tanımış, öğrencilerin centilmen bir şekilde yetişmelerini amaçlamıştır. Arnold’un söz konusu davranışı oldukça olumlu sonuçlar vermiş ve zamanla tüm okullarda yaygınlaşmıştır. Bu sayede sporda fair play kavramı ülke sınırlarını aşmış ve tüm dünyada kabul edilir hale gelmiştir³⁸³. Modern anlamda olimpiyatların başlamasıyla da fair play kavramı, vazgeçilmez bir ilke olarak sayılmış ve olimpizm ruhu içinde ifade edilmeye başlanmıştır. Bir başka deyişle, ilk zamanlarda fair play, insan ahlakına ve onuruna yönelik gösterilen saygının göstergesi olarak ortaya çıkmış olup ilerleyen

³⁷⁹ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 133.

³⁸⁰ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117.

³⁸¹ Fair play kavramı dilimizde “*dürüst oyun*” olarak ifade edilmektedir. Bkz. ŞAHİN, Ahmet, “*Sporda Fair Play Kavramı: Fair Play’in Önemi*”, Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi, C.3, S.1, 2016, s. 26. Fair play, “insan onurunun dokunulmazlığı” ilkesinin spordaki karşılığını oluşturur. Bkz., TALAY, Şenol, “*Spor Hukuku ve Spor Etiği Işığında Fair Play*”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Salmat Matbaası, 2013, s. 711. Ayrıca bkz., YILDIRAN, İbrahim, “*Fair Play: Kapsamı, Türkiye’deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri*”, Gazi BESBD, C. 9, S. 4, 2004, s. 5. Fair play kelimesinin “sportif erdem” şeklinde ifadesi için bkz., MAVİ, Seved/ DOLAŞIR TUNCEL, Semiha, “*Sporcuların ‘Sporda Hoşgörü’ Kavramına İlişkin Alguları*”, Spormetre BESBD C. 10, S. 4, 2012, s. 126; GÜRPINAR, Bahri/ KURŞUN, Sinem, “*Basketbolcuların ve Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri*”, AİBD, C. 3, S. 1, 2013, s. 172.

³⁸² YILDIRAN, s. 5- 6; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117.

³⁸³ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117.

süreçte her türlü spor dalında ve sporun her aşamasında centilmence, kurallara uygun ve saygılı bir şekilde spor yapmanın ahlaki ilkesi olarak kabul görmüştür³⁸⁴.

Uluslararası Fair Play Bildirgesi³⁸⁵ uyarınca, fair play ilkesi yalnızca spor kurallarına uyulması olarak anlaşılmamalı; sporcunun rakibine yönelik her türlü saygılı ve centilmence davranmasını, rakibinin maddi- manevi dokunulmazlığının korunmasına dair davranışlarını da kapsamaktadır³⁸⁶. Dolayısıyla fair play kavramı, esasında sadece spor kuralları dâhilinde hareket edilmesini değil sporun tüm özneleri arasında dürüstlük ilkesinin uygulanması gerektiğini belirtmektedir³⁸⁷. Bir başka anlatımla, gerçekleştirilen müsabakanın her alanında olduğu gibi söz konusu müsabakada görevli tüm sùjeler açısından da fair play ilkesi geçerlidir³⁸⁸. Fair playin varlığı sayesinde spora duyulan güven, ilgi ve alaka arttığı gibi sporun gelişmesi de hız kazanmaktadır³⁸⁹.

Fair play kurallarına aykırılık hallerini; dopinge başvurulması, şike ve rüşvet yoluna gidilmesi, ayrımcılık yapılması ve spor yapan kişilerin birbirlerine kötü söz söylemesi, saldırıda bulunması ya da ahlaki kuralları aşarak şiddeti tercih etmeleri şeklinde sınıflandırmak mümkündür³⁹⁰. Bu kapsamda örneğin, sporcunun yarışmayı kazanmak için doping kullanmaması³⁹¹, hakemlerin, antrenörlerin ve diğer sùjelerin şike ve

³⁸⁴ DOĞU, Hakkı Mert, “*Türk Spor Hukuku’nda Fair Play*”, TBB Dergisi, S. 133, 2017, s. 678 (Sporda Fair Play); GÜLŞEN, Spor Hukuku- 133- 134; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117.

³⁸⁵ 1993 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi statüsüne uygun hazırlanan yönetmeliktir. Söz konusu Fair Play yönetmeliğinin hazırlanmasıyla, "ülke çapında Fair Play ruhunun yayılması, anlaşılması ve ödüllendirilmeye layık olanların belirlenmesi" görevlerini üstlenen TMOK Fair Play Konseyi kurulmuştur. Ayrıca bkz. YILDIRAN, s. 8.

³⁸⁶ GÜLŞEN, Spor Hukuku, s. 133.

³⁸⁷ BAYSALING, Özer, Sporda Her Yünüyle Doping, İlpres Yayınları, İstanbul 2000, s. 27; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 118.

³⁸⁸ PEHLİVAN, Zekai, “*Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi*”, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. 2, S. 2, 2004, s. 49.

³⁸⁹ TEL, Mikail, “*Türk Toplum Yaşantısında Fair Play*”, International Journal of Science Culture and Sport, Özel Sayı 1, 2014, s. 698.

³⁹⁰ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117- 120.

³⁹¹ Doping, bilimsel olmayan bir maddenin veya birden çok maddenin, sporcunun fiziksel ve ruhsal verimini yapay olarak yükseltmek için sporcunun tarafından bilinerek ve istenerek alınması anlamına geldiği belirtilmiştir (BAYSALING, s. 55). Fakat doping yalnızca belirli yasak maddelerin vücuda alınması ya da vücutta kullanılması değil, ek olarak bu maddelerin alınmasıyla birlikte veya ondan bağımsız olarak belirli yöntemlerin kullanılması da doping eylemi sayılmaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Konseyi Anti-Doping Sözleşmesinin 2. Maddesinde; doping yöntemlerinin uygulanması da doping eylemi sayılmıştır. Bir diğer yandan, doping yalnızca belirli maddelerin sporcuya verilmesi veya uygulanmasını değil, yasaklı maddelerin bizatihi sporcunun tarafından kullanılması da doping eylemine vücut verecek olup aynı hukuksal

rüşvete başvurmaması³⁹², sporcular arasında ayrımcılık yapılmaması, sporcuların ya da diğer spor süjelerinin birbirlerine yönelik kötü söz veya saldırı içerikli davranışlarda bulunmaması³⁹³, kuralları aşarak şiddet yoluna başvurmaması durumları fair playe uygun davranışlar içerisindedir³⁹⁴.

Fair play ilkesi, TMK. m. 2/1'de düzenleme altına alınan dürüstlük kuralının spor hukukuna yansıyan şekli olmakla birlikte; sporcuların ve diğer spor süjelerinin sadece

sonuçlara yol açacaktır. Dolayısıyla bu eylemlerin sporcunun rızası dâhilinde veya rızası dışında yapmış olması sonucu değiştirmeyecektir (ÜNVER, s. 52- 56). Ayrıca dopinge başvurulması dolandırıcılığın bir başka şekli niteliğinde olduğundan, hileli harekette bulunulması ve kişilerin zekalarıyla ve doğal kas güçleriyle yapabileceği faaliyetlere dışarıdan sağlanan etkenlerle müdahale edilmesi sonucunda performansının en üst seviyeye çıkarılması spor ahlakına aykırılık oluşturmaktadır (ÜNVER, s. 48).

³⁹² Yargıtay 19. CD 2016/ 629 Esas 2017/248 Karar 16.01.2017 Tarihli kararında;

“Spor, günümüzde gerek ekonomik gerekse sosyal boyutuyla sonuç elde etmeye yönelik sportif faaliyetler (rekabet sporu) olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor, ekonomik boyutuyla profesyonel sporcular, teknik adamlar, medya kuruluşları, lisanslı üreticileri, reklam kuruluşları, spor kulüpleri ve şirketleri gibi birçok kişi ve kuruluşu içine alan ticari bir sektör haline gelmiştir. Sosyal boyutuyla ise, medya sayesinde sporun bilhassa futbolun, toplumun geniş kesiminin ilgi duyduğu ve popüler bir faaliyet haline dönüşmüştür. Bu iki boyut birbiri ile devamlı etkileşim halinde bulunması nedeniyle sportif faaliyetlerinin spor ahlakına ve hukuka aykırı eylemlere maruz kalma riskini arttırmaktadır. Bu nedenle ki, sportif faaliyetlerini hem ekonomik hem de sosyal olarak desteklen seyircilerin, spor müsabakalarının dürüstlük (fair-play) esasları dâhilinde yapıldığına yönelik inancın ve güvenin korunması gereklidir. Şike ve teşvik primi eylemleri ise, sporun doğasında olan rekabet ortamını sarsan ve seyircilerin güvenini zedeleyen başlıca sebeplerdendir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 24.11.2022).

³⁹³ Yargıtay HGK 2013/ 4- 364 Esas 2013/1543 Karar 06.11.2013 Tarihli kararında;

“... Bir eylem hukuka aykırı olsa bile, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran hukuka uygunluk nedenlerinden birinin bulunması halinde, sorumluluktan söz edilmesi mümkün değildir. Somut olay bakımından eylemin hali sahada oynanan futbol müsabakası sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, spor karşılaşmaları bakımından hukuka uygunluk nedenleri olarak, Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesinde düzenlenen meşru müdafaa hali, BK 44 maddesinde düzenlenen mağdurun izni ve birlikte kusur hali, kanunun verdiği yetkinin kullanılması ile zararı göze alma olarak sayılabilir. Sonuç olarak, zarara sebep olan kişinin oluşan yaralanmaların hepsi için sorumlu tutulması ilgili müsabaka kurallarına uyulmuş olması halinde, her halükarda yerinde olmayıp, sporcuların, ancak tasvip edilen sertliğin ve böylece adil olmanın sınırlarının aşıldığı durumlar bakımından yaralanmalar nedeniyle sorumlu tutulmalıdırlar(R. Gülşen, Spor Hukuku, Ankara 2013 s.78) Ağır bir kural ihlalinin ne zaman kabul edilebileceği ise yapılan spor müsabakasının çeşidine bağlı olarak her somut olayın koşulluları göz önüne alınarak araştırma yapılması gerekmektedir.

Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde;

Davacının ayağının muhtelif yerlerinden kırılması sonucu ve % 4,3 sürekli işgücü kaybına uğrayacak şekilde yaralanması ile sonuçlanan olayda davalı eyleminin; futbol oyun kurallarına aykırı olarak sert ve ciddi faul eylemi olup olmadığı, tasvip edilen sertliğin yani adil olmanın sınırlarının aşılmadığı, sportmenliğe veya fair play (spor ahlakı) ilkesine aykırı tutum ve davranış olup olmadığı hususu dosya kapsamında yeteri açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu bakımdan, futbol konusunda uzman, futbol hakemi, futbol teknik adamı ve futbol oyuncusundan oluşacak üç kişilik bilirkişi heyetinden rapor alınarak, bu husus açıklığa kavuşturulup varılacak uygun sonuca göre bir karar verilmesi gerekmektedir.” Şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 24.11.2022).

³⁹⁴ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 117- 120.

kurallara uyararak ilgili sporu icra etmelerini değil, diğer tüm alanlarda da dürüst davranma sorumluluğunu yüklemektedir³⁹⁵. Bu nedenle fair play kurallarına aykırı davranışlar da ortaya çıkan zarardan doğacak hukuki sorumluluğun belirlenmesinde önemli rol oynayacaktır³⁹⁶. Kanaatimizce, sporcu ya da diğer spor süjelerinin bu şekilde yasak davranışlara yönelmeleri halinde yaralanma ve ölme meydana gelmişse ve illiyet bağı da kesilmemişse, haksız fiil hükümleri gereğince sorumlulukları doğacaktır.

6.2.2. Sporcunun Kusurlu Olması

6.2.2.1. Kusur kavramı ve çeşitleri

Türk Borçlar Kanunu'nda kusur kavramının tanımı yapılmamıştır³⁹⁷. Kusurun tanımı doktrin ve uygulamaya bırakılmış olup hâkim görüşe göre; kusur, hukuk düzeninin kınadığı davranış biçimidir³⁹⁸. Doktrinde kusura ilişkin sübjektif ve objektif olmak üzere iki teori mevcuttur. Öncelikle sübjektif teoriye göre, kusur; irade zayıflığı ya da bir irade eksikliği olup failin iradi veya zihin yapısıyla ilgilidir. Bu teori kusurun değerlendirilmesi yapılırken, failin haksız fiili işlerken içinde bulunduğu fikri ve psikolojik şartları, fiziki güçlerini, meslek becerilerini, eğitim ve öğretim düzeyini, yetişme şekli ve kültür seviyesini göz önünde tutmak gerektiğini ileri sürmektedir. Bu kapsamda söz konusu teoriye göre, failin belirtilen özellikleri doğrultusunda, somut olayda gerçekleştirdiği davranışının zararlı sonuçlarını önceden öngörebilmesine ve bu sonuçtan kaçınabilmesine göre kusur değerlendirmesi yapılacaktır³⁹⁹.

³⁹⁵ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 120.

³⁹⁶ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 120.

³⁹⁷ **EREN**, s. 594; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 54; **KORKMAZ**, s. 58. Bkz. Yargıtay HGK. 2014/77 Esas, 2015/1712 Karar, 19.06.2015 Tarihli kararında;

"...Kusurun kanunlarımızda tanımı yapılmamıştır. Uygulama ve öğretilerde kabul görmüş tanıma göre; kusur, hukuk düzenince kınanabilen davranıştır. Kınamanın nedeni, başka türlü davranma olanağı varken ve zorunlu iken, bu şekilde davranılmayarak, bu tarzdan sapılmış olmasıdır. Kısacası; kusur, genel tanımıyla, hukuk düzeni tarafından bir davranış tarzının kınanması olup; bu kınama, o davranışın belirli koşullar altında bireylerden beklenen ortalama hareket tarzından sapmış olmasından kaynaklanır. Yine, öğreti ve uygulamadaki hâkim görüşe göre, sorumluluk hukuku açısından kusurun, kast ve ihmal (taksir) olmak üzere ikiye ayrılacağı kabul edilmektedir. Bu bağlamda, kast hukuka aykırı sonucun bilerek ve isteyerek meydana getirilmesi; ihmal ise, hukuka aykırı sonucu istememekle birlikte, böyle bir sonucun önlenmesi için gerekli önlemlerin alınmaması ve gereken özenin gösterilmemesidir..." şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 24.11.2022).

³⁹⁸ **EREN**, s. 594; **KILIÇOĞLU**, s. 326; **KORKMAZ**, s. 59.

³⁹⁹ **EREN**, s. 595.

Objektif teoriye göre ise, kusur tespiti yapılırken fail değil, objektif bir tip ele alınmalıdır. Bahsi geçen tip, fail ile aynı sosyal veya mesleki grup içinde ve faille aynı şartlar altında yaşayan makul, dürüst, orta zekâlı bir insan tipidir⁴⁰⁰. Dolayısıyla objektif teori uyarınca kusur değerlendirilmesi yapılırken, failin somut olaydaki davranışı değil; örnek tipin aynı şartlar altındaki örnek davranışı dikkate alınır. Bu doğrultuda belirlenen örnek tipin davranışı ile somut olaydaki failin davranışı kıyaslanır ve örnek tipte uymayan her davranış kusurlu olarak kabul edilir⁴⁰¹. Türk Hukukunda kusurun değerlendirilmesi açısından hâkim olan teoridir.

Kusurun varlığı için öncelikle hukuka aykırı bir davranışın varlığı gerekmektedir⁴⁰². Dolayısıyla kusurlu olan bir davranış, daima hukuka aykırı bir davranıştır⁴⁰³. Kusur, sorumluluk hukukunun temel kavramlarından biri olmakla birlikte; kusur sorumluluğu hallerinde sorumluluğun doğması için gerekli kurucu unsur kusurdur⁴⁰⁴. Genel çerçevede incelendiği zaman hukuka aykırı bir sonucun doğmasını isteyen veya söz konusu hukuka aykırı sonucu önlemek için gerekli dikkati ve özeni göstermeyen kimse kusurlu sayılacaktır⁴⁰⁵. Meydana gelen zararı tazmin etme yükümlülüğü zarara sebep olan kişiye yani faile ait olacağından kusurun varlığına ilişkin tespit ve kusurun derecesi oldukça önemlidir. Kusur; hem sorumluluğun doğmasında hem tazminatın kapsamının tespit edilmesinde başlıca etken olduğundan sorumluluğu sınırlandıran bir yönü de bulunmaktadır⁴⁰⁶. Bu nedenle hukuki sorumluluğun belirlenmesinde ve tazminat miktarının tespit edilmesinde kusur ve kusurun yoğunluğu belirleyici unsurdur⁴⁰⁷.

Sportif faaliyetlere katılan bir sporcunun kusurundan söz edilebilmesi için sporcunun meydana gelen hukuka aykırı sonucu istemesi veya söz konusu sonucu istememiş olsa

⁴⁰⁰ EREN, s. 595.

⁴⁰¹ EREN, s. 602.

⁴⁰² OĞUZ, s. 277; EREN, s. 596; NARTER, s. 432.

⁴⁰³ EREN, s. 594.

⁴⁰⁴ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 102; EREN, s. 596.

⁴⁰⁵ NARTER, s. 432.

⁴⁰⁶ KAHVECİ, Nuri, “Sorumluluk Hukuku Açısından Zarar Görenin Kusurunun Hukuki Sonuçları”, DAAD, C. 2, S. 3, 2002, s. 131; OĞUZ, s. 278.

⁴⁰⁷ OĞUZ, s. 278.

da, gerçekleşen hukuka aykırı davranışından kaçınmak için yeterince iradesini kullanmaması gerekmektedir⁴⁰⁸. Sporcunun bu şekilde davranışı da kastını veya ihmali ortaya koyar. Bu kapsamda yarışmaya veya müsabakaya katılan sporcu kusurun her derecesinden sorumlu tutulacaktır⁴⁰⁹.

Sorumluluk hukukunda kusurun çeşitleri kast ve ihmal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁴¹⁰. Nitekim bir sporcu kasti olarak yaptığı bir davranış sonucunda da ihmali olarak gerçekleştirdiği bir hareket sonucunda da bir başka sporcuya zarar verebilir⁴¹¹.

Hukuka aykırı bir fiilden failin sorumlu tutulabilmesi için kusur türlerinin önemi bulunmamakla birlikte kusur çeşitlerinin asıl işlevi TBK. m. 51/1 uyarınca, tazminatın miktarının tespitinde belirleyici olmasıdır⁴¹². Kast ve ihmalden doğan hukuki sorumlulukta ağırlık dereceleri birbirinden farklı olsa da ikisi de kusurun farklı şekilleri olduğundan kınanan bir davranıştır⁴¹³.

6.2.2.2. Sporcunun kusurlu davranışının kusur çeşitleri dikkate alınarak değerlendirilmesi

a. Sporcunun kastı

Kast, haksız fiili gerçekleştiren failin ortaya çıkan hukuka aykırı sonucu bilerek ve isteyerek hareket etmesidir⁴¹⁴. Eş deyişle, kast; kusurun en ağır derecesi olmakla birlikte failin hukuka aykırı sonucu bildiğini ve bu sonucu istemesini ifade etmektedir⁴¹⁵. Bu doğrultuda kast, iki unsurdan meydana gelmektedir. Bunlar tasarlama ve isteme olup tasarlama unsuru failin hukuka aykırılığı bilmesini ve öngörmesini ifade ederken; isteme unsuru da söz konusu sonucun fail tarafından istenmesi, kabul edilmesi

⁴⁰⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 104

⁴⁰⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 171.

⁴¹⁰ NARTER, s. 432- 433; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 56; ERTAŞ/ PETEK, s. 104; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 104- 105; GÖKCAN, s. 52- 53.

⁴¹¹ ERTAŞ/ PETEK, s. 104; ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 385.

⁴¹² ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 121; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 56.

⁴¹³ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 56- 57.

⁴¹⁴ NARTER, s. 433; ERTAŞ/ PETEK, s. 104; GÖKCAN, s. 52; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 105.

⁴¹⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 121; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 56; KANETİ, s. 52; REİSOĞLU, s. 137; VON TUHR, s. 378; EREN, s. 241; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 493.

demektir⁴¹⁶. Dolayısıyla ortaya çıkan hukuka aykırılığın kabul edilmesi ve göze alınması kastın gerçekleşmesi için kural olarak yeterlidir⁴¹⁷. Ancak bu hususun istisnası TBK. m. 49/2'de düzenlenen ahlaka aykırı fiillerdir. Ahlaka aykırı fiil sonucunda kasti olarak zarar verilmesi için yalnızca hukuka aykırı sonucun bilinmesi yeterli olmaz, failin zarar verme isteğinin de varlığı şarttır⁴¹⁸. Bu kapsamda bir sporcunun ahlaka aykırı hareketinden dolayı sorumluluğunun doğması için hukuka aykırı sonucu bilerek ve isteyerek hareket etmiş olması gerekmektedir. Bir başka deyişle, sporcunun kasten ahlaka aykırı davranışı sonucunda rakip sporcuya zarar vermesi durumunda söz konusu zarardan sorumluluğu doğacaktır⁴¹⁹. Ayrıca sporcu ilgili sporun kuralları dâhilinde izin verilen bir davranışı ahlaka aykırı şekilde gerçekleştirir ve rakip sporcuya zarar verirse yine sorumluluğu doğacaktır⁴²⁰.

Kusur açısından hâkim olan objektif teori uyarınca, kastın değerlendirilmesi yapılırken makul örnek tipin davranışı esas alınır ve failin somut olaydaki davranışı, örnek tipin davranışı ile kıyaslanır. Örnek tipin davranışından bilerek ve istenerek sapan her davranışta kastın var olduğu kabul edilir. Kural olarak, kastın tespitinde makul tipin örnek davranışı temel alınmakla birlikte fail, ortalama tipten daha yüksek bilgi ve yeteneğe sahipse artık makul tip dikkate alınmaz⁴²¹. Örneğin, profesyonel sporcular açısından kastın değerlendirilmesi yapılırken ancak onunla aynı bilgi ve yeteneğe sahip sporcunun aynı şartlar altındaki davranışı esas alınabilir.

Sporcuların antrenman ya da müsabaka esnasında hukuka aykırı nitelikteki fiili ile hukuka aykırı sonucu öngörmesine rağmen bilerek ve isteyerek bir başka sporcuya zarar vermeleri halinde kastın varlığından söz edilebilir. Örneğin bir basketbol maçında takım oyuncularından biri, diğer sporculardan birine kasten kafa atarak gözünü morartması durumunda söz konusu davranış kural dışı olduğundan zarar veren sporcunun sorumluluğu doğacaktır⁴²². Nitekim sporcu bu şekilde davranarak icra ettiği sporun

⁴¹⁶ EREN, s. 600.

⁴¹⁷ NARTER, s. 433; EREN, s. 600.

⁴¹⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 104; NARTER, s. 433; KORKMAZ, s. 68.

⁴¹⁹ NARTER, s. 433; ERTAŞ/ PETEK, s. 104.

⁴²⁰ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 115- 116.

⁴²¹ EREN, s. 600.

⁴²² ÇAĞLAYAN, s. 16; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 122.

kuralları dışına çıktığını ve gerçekleştirdiği davranışın zarar vereceğini öngörmesine rağmen bilerek ve isteyerek söz konusu fiili gerçekleştirmektedir. Amatör ya da profesyonel sporcu olunması, fiilin kasten gerçekleştirilmesi hususunda herhangi bir değişikliğe sebep olmayacaktır. Sporcu, ister amatör olsun isterse profesyonel olsun kasten bir zararın doğmasına neden olmuşsa, söz konusu zarardan dolayı hukuki sorumluluğu doğacaktır⁴²³.

Genel düzenlemeler uyarınca kastta yer alan isteme unsurunun ortaya çıkış şekline göre kastın iki çeşidi bulunmaktadır. Bu kapsamda fail, meydana gelen sonucu doğrudan doğruya istemekte ve kabul etmekte ise doğrudan kast söz konusudur. Ancak meydana gelen sonuç fail tarafından açıkça istenmemiş olmakla birlikte; işlediği fiilin hukuka aykırı sonuç doğuracağını öngörmüş ve kabul edilmişse ihmali kast ortaya çıkar⁴²⁴. Örneğin, bir basket maçında sporculardan biri kurallar dışında davranarak faul yapması sonucunda rakip takım sporculardan birisine zarar verirse doğrudan kast meydana gelir. Bir başka örnek ise, bir profesyonel futbolcu kramponunun iplerinin sağlam bağlanmadığı durumda ayağından fırlayarak diğer sporculara zarar verebileceğini öngörmesine rağmen; kramponunun iplerini bağlamadan çıktığı maçta kramponunun ayağından fırlayarak bir başka sporcunun gözüne zarar görmesi durumunda ihmali kast gerçekleşmiş olur. Söz konusu durumların ikisi de kastın iki farklı ortaya çıkma şekli olduğundan hukuki sonuçları arasında herhangi bir fark yoktur⁴²⁵.

Sporcunun ilgili sporun kuralları dışına çıkması sonucunda rakip sporcuya verdiği zarardan sorumlu olacağından söz konusu kuralları bilmediğini ileri sürerek sorumluluktan kurtulması mümkün değildir⁴²⁶. Sporcunun kasti davranışından dolayı sorumlu tutulması için doğacak zararın biçimini ve kapsamını bilmesi aranmamakla birlikte yalnızca fiilin hukuka aykırı olduğuna ilişkin bilincinin varlığı ve hukuka aykırı sonucun gerçekleşmesine ilişkin isteğinin olması yeterlidir⁴²⁷.

⁴²³ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 122.

⁴²⁴ GÖKCAN, s. 52; ERTAŞ/ PETEK, s. 104; EREN, s. 600.

⁴²⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 104; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 122.

⁴²⁶ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 122; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 57.

⁴²⁷ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 57.

b. Sporcunun ihmali

“İhmal, failin, hukuka aykırı sonucu istememesine rağmen, bu sonucun meydana gelmemesi için iradesini yeteri derecede kullanmaması, hal ve şartların gerektirdiği dikkat ve özeni göstermemesi” şeklinde tanımlanmaktadır⁴²⁸. İhmalin söz konusu olduğu durumda zarar veren, hukuka aykırı sonucu istemese de bunu öngörmesine rağmen zarar verme niteliği olan fiili isteyerek gerçekleştirmektedir⁴²⁹. İhmali olarak icra edilen davranış olumlu bir yapma fiili sonucunda ortaya çıkabileceği gibi olumsuz bir yapmama fiili neticesinde de ortaya çıkabilir⁴³⁰.

Türk Hukukunda ihmalin değerlendirilmesi hususunda objektif teori hâkim olup ihmalin varlığı objektif kıstaslara göre belirlenmektedir⁴³¹. Söz konusu objektif kusur anlayışı uyarınca, failin sosyal konumuna uygun orta seviyede, normal, makul örnek bir tip belirlenir. Somut olayda failin davranışı ile belirlenen örnek tipin alması gereken önlemler, göstereceği özen ve harcadığı çaba kıyaslanarak ihmalin değerlendirilmesi yapılır⁴³². Söz konusu araştırma yapılırken failin cinsiyeti, yaşı, kültür seviyesi ve zekâsı doğrultusunda ortaya çıkan zararı öngörme imkânının olup olmadığına bakılır⁴³³. Eğer ki somut olayda, fail; kendi özelliklerinin bulunduğu normal bir insanın göstermesi gereken dikkat ve özeni göstermemiş, öngörmesi gereken olayı öngörmemişse kusurlu kabul edilir⁴³⁴. Kusur değerlendirilmesi yapılırken objektif ölçütün kabul edilmesi, oluşturulan örnek tipin; mutlak, değişmez ve tüm insanlar için geçerli olması sonucunu doğurmaz⁴³⁵. Zira ortalama örnek tipin belirlenmesinde mutlak objektiflik mevzu bahis değildir, ancak objektif bir anlayış mevcuttur. Dolayısıyla failin mesleği, cinsiyeti, yaşı,

⁴²⁸ EREN, s. 601; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 494; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 56; KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 106; REİSOĞLU, s. 137- 138; VON TUHR, s. 380; KANETİ, s. 52; ERTAŞ/ PETEK, s. 104; ÇAĞLAYAN, s. 39; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 123; GÖKCAN, s. 52; NARTER, s. 433.

⁴²⁹ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 106; EREN, s. 601.

⁴³⁰ EREN, s. 601.

⁴³¹ Objektif görüşte olan yazarlar için bkz. EREN, s. 602; VON TUHR, s. 380- 381; REİSOĞLU, s. 172; TUNÇOMAĞ, s. 284; ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 428.

⁴³² KORKMAZ, s. 76; NARTER, s. 434; EREN, s. 602; GÖKCAN, s. 52.

⁴³³ KOÇİSARLIOĞLU, Cengiz, “Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi”, AÜHFĐ, C. 53, S. 4, 2004, s. 2; OĞUZ, s. 282; GÖKCAN, s. 52- 53; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 59- 60; EREN, s. 602.

⁴³⁴ GÖKCAN, s. 52- 53; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 59- 60.

⁴³⁵ EREN, s. 602; KORKMAZ, 78.

engel durumu, fiziksel veya zihinsel yetenekleri örnek tipin belirlenmesinde dikkate alınmalıdır⁴³⁶. Örneğin, bir spor müsabakasında tecrübeli, yıllardır tekvando sporuyla ilgilenen profesyonel sporcunun gerçekleştirdiği bir davranışın kusurlu olup olmadığına ilişkin değerlendirme yapılırken; ortalama tip olarak profesyonel bir sporcu seçilmeli ve onun farazi davranışı esas alınmalıdır. Örneği canlandıracak olursak; bir profesyonel tekvandocu müsabaka esnasında rakibinin boyun bölgesine yumruk atmaması gerektiğini bilmesine rağmen dikkatli davranmayarak rakibinin boynuna yumruk atmış ve rakibinin nakavt olmasına sebep olmuştur. Bu durumda belirlenecek örnek tip somut olayda olduğu gibi profesyonel sporcu olmalıdır. Zira spora yeni başlayan amatör bir sporcunun bu kuralı bilmiyor olması gayet normal olarak karşılanabilir, bu nedenle somut olaydaki sporcu profesyonel sporcu iken, örnek tip olarak amatör sporcu seçilmesi hukuka ve hakkaniyete aykırı olacaktır. Kusurun değerlendirilmesi yapılırken bu şekilde davranılarak önce oluşturulan objektif, makul, ortalama tip; failin yaşı, cinsiyeti, mesleği gibi belirli sınırlarda yumuşatılmaktadır⁴³⁷.

Ayrıca objektif kusur anlayışında, fail açısından subjektif manada mazur görülebilecek nedenlere önem verilmemektedir⁴³⁸. Örneğin, çocuğu ölen bir sporcu, yaşadığı manevi üzüntü sebebiyle maç esnasında dikkatini toplayamayıp rakip sporcuya zarar verirse; ihmalinin var olduğu kabul edilir. Zira objektif ihmal teorisinde dikkate alınan ortalama tip, çocuğu ölen bir insan olmayacağından ortalama tipin bu şekilde davranmayacağı varsayılır⁴³⁹.

Sübjektif kusur teorisi ise, kusurun tespitini yaparken ortalama tipi değil failin şahsi özelliklerini, dikkat derecesini, eğitim durumunu, yetişme seviyesini, içinde bulunduğu sosyal konumunu dikkate alır. Buradan hareketle, failin kişisel özellikleri, yetenekleri, akli, fiziki ve iradi kuvvetleri temel alınarak somut olayda ortaya çıkan hukuka aykırı sonucu öngörebilme ve önleyebilme durumunun varlığına göre ihmalin değerlendirilmesi yapılır. Eğer ki, failin belirtilen özellikleri doğrultusunda somut olayda gerçekleşen zararı önceden öngörüp, engel olması kendisinden beklenebileceği

⁴³⁶ KORKMAZ, s. 78.

⁴³⁷ KORKMAZ, s. 78- 79.

⁴³⁸ EREN, s. 603; KORKMAZ, s. 75.

⁴³⁹ KORKMAZ, s. 76.

kanısına varılırsa; failin ihmalinin olduğu kabul edilir⁴⁴⁰. Bu teoriye göre, kusurun tespiti yapılırken failin zararlı sonucu öngörebilme ve önleyebilmesine ilişkin hususlar da dikkate alındığından; failin iradesi de gözetilmektedir⁴⁴¹. Dolayısıyla subjektif teori uyarınca, kusur; kınanabilir bir irade ve fiil sonucunda gerçekleştiğinden, söz konusu teori, kusurun ahlaki temeline dayanmaktadır⁴⁴².

Kanaatimizce de, kusurun tespiti yapılırken objektif ölçütlere göre sonuca varılması gerekmektedir. Nitekim subjektif ölçütlere göre kusurun tayini yapılırken failin kendi yaşamında ne gibi yeteneklerinin ve ayırt edici özelliklerinin olduğunu, ne denli dikkat ve özen gösterme kabiliyetine sahip olduğunu veya iradi olarak ne kadar güçlü olduğunu belirlemek yaşanan her olay açısından oldukça zordur. Kaldı ki, her insanın başına gelen her olayda farklı tepki ve dikkat göstereceği de kuvvetle muhtemeldir. Dolayısıyla bu hususların hepsini bir bütün olarak değerlendirdiğimizde insanların somut olay karşısındaki subjektif durumlarını tespit etmek hiç de kolay değildir. Ayrıca subjektif teori gereğince, aynı failin ahlaki değerleri ve şahsi özellikleri doğrultusunda farklı olaylar karşısındaki subjektif durumuna göre karar verilmesi keyfiliğe ve adaletsizliğe yol açabilir. Objektif teoride ise bu şekilde bir değerlendirme söz konusu olmadığından kusurun tespiti açısından daha elverişli olup hakkaniyete de uygundur.

İhmali davranışlar, ağırlık derecesine göre ağır ihmal (culpa lata) ve hafif ihmal (culpa levis) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır⁴⁴³. Fail tarafından hukuka aykırı sonucu meydana getiren fiil ifa edilirken, söz konusu fiili ifa eden orta zekâlı makul kimsenin göstereceği dikkat ve özenin gösterilmemesi durumunda ağır ihmal gerçekleşir⁴⁴⁴. Yani aynı somut olay karşısında eşit şartlara sahip olan makul her insan tarafından gösterilmesi gereken

⁴⁴⁰ TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 53; KORKMAZ, s. 84.

⁴⁴¹ KORKMAZ, s. 85.

⁴⁴² KORKMAZ, s. 86.

⁴⁴³ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 58; KORKMAZ, s. 71; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 495- 496; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 55; EREN, s. 604. Ayrıca yalnızca teoride yapılan bir ayırım daha bulunmaktadır. Bahsi geçen ayırım, bilinçli ihmal ve bilinçsiz ihmaldir. Fail, hukuka aykırı sonucun ortaya çıkma ihtimalini öngörmesine rağmen bu sonucun gerçekleşmeyeceğini ümit ederek, gerekli tedbirleri almaması durumunda "bilinçli ihmal" gerçekleşmiş olur. Bir diğer yandan, fail yine hukuka aykırı sonucu öngörmesine rağmen gerekli dikkat ve özeni göstermezse "bilinçsiz ihmal" ortaya çıkmıştır. (Bkz. EREN, s. 605; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 58- 59).

⁴⁴⁴ KILIÇOĞLU, Tazminat Hukuku, s. 107; EREN, s. 605; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 58; GÖKCAN, s. 53.

dikkat ve özenin fail tarafından gerçekleştirilmemesi halinde ağır ihmâl ortaya çıkar⁴⁴⁵. Hafif ihmâlde ise dikkatli ve özenli davranan kişinin göstereceği dikkat ve özenin fail tarafından gösterilip gösterilmediğine bakılır. Yani burada orta zekâlı, makul insan değil aynı şartlar altında dikkat ve özen gösterecek kişinin hareketleri temel alınarak failin davranışı değerlendirilir⁴⁴⁶.

Sporculardan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünün sosyal hayatta normal bir insandan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünden daha farklı olduğu birçok hukuk sistemi tarafından kabul görmektedir⁴⁴⁷. Yarışma sırasında sporcunun hareketlerinin doğuştan var olduğu, önceden planlanmadığı ve o sırada sporcudan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünün, normal sosyal hayatta beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünden farklı olduğu düşünülerek karar verilmesi gerektiği ilk olarak Kanada'da Agar v. Canning kararında vurgulanmıştır⁴⁴⁸. Ayrıca müsabaka ya da antrenman sırasında meydana gelen yaralanma ve ölüm hakkında bütün sporcuların objektif özen yükümlülüğü altında olmasıyla birlikte, bu hususun belirlenmesinde subjektif ölçülerin ele alınması gerektiği ifade edilmiştir. İlerleyen süreçte İngiltere mahkemesinde görülen Caldwell v Maguire and Fitzgera kararında da ihmâlin subjektifleştirilmesi daha somut olarak ortaya konulmuş ve sporculardan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğü belirlenmiştir. Bu kapsamda İngiliz Hukukunda yer alan düzenlemeler gereğince, öncelikle her sporcu diğer sporcuların yaralanmaması ve ölmemesi konusunda dikkat ve özen yükümlülüğü altında olup bu yükümlülük yarışma boyunca devam eder. Söz konusu yükümlülük uyarınca, ilgili sporun türüne göre müsabakanın özelliğine uygun ve makul olan her türlü özen gösterilmeli ve objektif şartlar altında diğer sporcuların yaralanmasına ve ölmesine sebep olmaktan

⁴⁴⁵ **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 495- 496; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 55; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 107; **EREN**, s. 605; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 58; **GÖKCAN**, s. 53; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 104; **ŞİMŞEK**, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Zararlar, s. 387.

⁴⁴⁶ **EREN**, s. 605; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 496; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 58- 59; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 49; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 107; **GÖKCAN**, s. 53; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 104.

⁴⁴⁷ **VIEWEG**, s. 45; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 124.

⁴⁴⁸ **ŞİMŞEK**, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Zararlar, s. 387; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 123- 124.

kaçınılmalıdır. Rakip oyuncunun da ilgili sporun kurallarına uygun davranacağı beklenir⁴⁴⁹.

Ayrıca müsabaka sırasında ortaya çıkan stres halinde sporcu tarafından hataya düşülmesi, bir anlık yanlış karar verilmesi ya da beceriksiz davranılması dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlal edilmesi sonucunu doğurmayacağı ifade edilmektedir⁴⁵⁰.

Alman Hukukunda ise müsabaka sırasında zarara sebep olan sporcunun meydana gelen yaralanma ve ölümden sorumlu tutulması ilgili sporun kurallarına uyulmaması şartına bağlanmıştır⁴⁵¹. Bu doğrultuda icra edilen spor türüne göre uygun görülen bir sertliğe izin verilmiş ve adil davranıldığı sürece sporcuların sorumlu olmayacağı ifade edilmiştir⁴⁵². Sporun uyulması gereken kurallarının varlığı sebebiyle ilgili sporda yerine getirilmesi gereken özen yükümlülüğünün değişime uğrayacağı ortaya konulmuştur. Bu bağlamda müsabaka kurallarının sıradan bir davranış ile ihlal edilmesi rakipler arasında mevcut olan rekabet bağlamını aşmayacağı ve sporcunun müsabaka esnasında objektif olarak dikkatsiz olduğu belirtilmiştir⁴⁵³. Bununla birlikte her somut olayın kendine has şartları dikkate alınarak ve ilgili sporun çeşidine göre dikkat ve özen yükümlülüğünün değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır⁴⁵⁴.

Birçok hukuk sisteminde spor müsabakalarına konu olan ihmal subjektifleştirilmiş ve özen yükümlülüğünün ihmali için sadece oyun kurallarına uymamak yeterli görülmemiş, buna ek olarak bazı hususların da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Türk Hukukunda ise sporcunun dikkat ve özen yükümlülüğü konusunda

⁴⁴⁹ **ŞİMŞEK**, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 387- 388.

⁴⁵⁰ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 124- 125. Ayrıca Avusturalya Hukuku da aynı durum geçerlidir. Spor kuralları dâhilinde yapılan bir hareket neticesinde meydana gelen zarardan sorumlu olmamak için de dikkat ve özen yükümlülüğüne uyulması gerektiği belirtilmiştir. Avusturalya’da, ragbi sporcusu olan McCracken, 2000 yılında katıldığı bir müsabakada, spear-takle hareketi sonucu boyun ve bel kemiğinde önemli kırılmalar oluşmuş ve spor hayatı bitmiştir. İki rakip takım oyuncusu komple kurarak McCracken’e zarar verdiği için mahkeme tazminata hükmetmiştir. (**ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125).

⁴⁵¹ **VIEWEG**, s. 45; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125.

⁴⁵² **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125; **VIEWEG**, s. 46.

⁴⁵³ **RÖSSNER**, Dieter, “*Sporla Hukuki ve Cezai Sorumluluk*”, 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı, Ankara Barosu Yayınları, 12 Ocak 2009, Ankara, 2010, s. 51; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125.

⁴⁵⁴ **VIEWEG**, s. 46; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125.

hüküm verilirken, genel hükümler ve doktrinde ileri sürülen görüşler nazara alınarak sonuca varılacaktır⁴⁵⁵.

Sporcuların, dikkat ve özen yükümlülüğünün tespitinde subjektif ve objektif özen yükümlülüğü ile profesyonel ya da amatör sporcu olmaları önem taşımaktadır. Bahsi geçen hususları ayrıntılı şekilde inceleyelim.

Yarışma veya antrenman esnasında sporcuların şahıs olarak dokunulmazlık alanlarına müdahale edildiği zaman söz konusu fiil için hukuka aykırılık söz konusu olur. Bu noktada kabul edilen riskin ve ihmalin sorumluluğu sınırlayıcı veya kaldırıcı etkisinin nazara alınması gerekmektedir⁴⁵⁶. Yarışmaya katılan her sporcu, rakip sporcuların öngörülebilir, tahmin edilebilir hareketleri sonucunda oluşacak yaralanmalara karşı objektif ölçüde akla uygun olarak dikkat ve özeni göstermelidir. Bir başka deyişle, hukuken uygun görülen bir spor müsabakasına katılım sağlayan bir sporcunun diğer yarışmacılara karşı özen yükümlülüğü bulunmaktadır⁴⁵⁷. Bu kapsamda dikkat ve özen yükümlülüğünün değerlendirilmesi yapılırken, sporcunun gerçekleştirdiği davranışın türü, ilgili sporun kuralları ve özellikleri, yaralanma olasılığı vb. hususların kümülatif şekilde incelenmesi gerekmektedir. Örneğin, spor kuralları dâhilinde kabul edilebilir bir davranış sonucu yaralanma gerçekleşirse özen yükümlülüğünün ihlali söz konusu olmaz⁴⁵⁸. Ancak sporun izin verdiği her hareket sonucunda ortaya çıkacak yaralanmalar her seferinde kabul edilen riske bağlanamaz. Kabul edilen risk bağlamında gerçekleşen bir zararın ihmali davranış sonucunda oluşmaması gerekir. Müsabakaya katılan tüm sporcuların gerekli tüm dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmesi lazımdır⁴⁵⁹. Bu şekilde kurallar konulması, ihmali tespit eder tarzda hukuk kuralının varlığını göstermektedir. Nitekim bazı durumlarda hukuka aykırılığın, kınanabilir davranışları tespit eder tarzda düzenlendiği görülmektedir. Örneğin, emniyet şeridinden gidilmesi hukuk kurallarına aykırı bir davranıştır, ancak bu şekilde davranılması sonucunda doğrudan ortaya bir zarar çıkmaz. Doktrinde bazı yazarlar; bu tarzda düzenlenen hukuk

⁴⁵⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 125.

⁴⁵⁶ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 126; ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 389.

⁴⁵⁷ ŞİMŞEK, Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar, s. 390.

⁴⁵⁸ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 126.

⁴⁵⁹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 126.

kurallarının ihlal edilmesinin hukuka aykırılık olarak değerlendirilmesi durumunda, kusur ile hukuka aykırılığın ayırt edilmesinin güçleşeceğini ileri sürmektedir⁴⁶⁰. Bazı durumlarda da söz konusu düzenlemeler, bir şeyin yapılmasını emreder, fakat bunlara menfi bir davranışla aykırı davranılırsa, hukuka aykırılık ortaya çıkar. Bu şekildeki normatif düzenlemeler ihmalin tespiti için uygun olup bunlara aykırı davranan kişinin ihmali söz konusu olacaktır. Bu doğrultuda hareket edildiği takdirde, hukuka aykırılık ile ihmal arasındaki fark ise büyük ölçüde ortadan kalkacaktır⁴⁶¹.

Doktrinde kusura ilişkin geliştirilen objektif teori uyarınca; somut olayda ihmalin değerlendirilmesi yapılırken; söz konusu olayın özelliklerinden hareket edileceği için rastgele normal bir insan tipi değil, somut olayda ilgili fail ile aynı şartlar altındaki insan tipinin örnek davranışı dikkate alınmaktadır⁴⁶². Bu nedenle uyumsuzluk hakkında karar veren hâkimin, somut olaya konu olan yaş, mesleki ve teknik beceri, cinsiyet, ahlaki güç ve yetenek gibi hususlar göz önünde tutarak makul yani örnek bir insan tipi belirlemesi gerekmektedir⁴⁶³. Belirlenen makul insanın örnek davranışıyla failin somut olaydaki

⁴⁶⁰ **KORKMAZ**, s. 233; İlgili görüş için bkz. **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet s. 19- 20.

⁴⁶¹ **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet s. 19- 20; **KORKMAZ**, s. 233- 234.

⁴⁶² **EREN**, s. 602; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 59- 60; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet s. 52.

⁴⁶³ **EREN**, s. 602; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 126- 127; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet s. 52; **KANETİ**, s. 53; Yargıtay 4. HD 1980/10380 Esas, 1980/13359 Karar, 20.11.1980 Tarihli kararında konuya ilişkin şu şekilde hüküm kurulmuştur:

*Doktrinde kusurun objektifleştirildiğini görmekteyiz: "Buna göre, ne haksız fiil failinin davranışı ne de olağan üstü özenli kişilerin davranışı esas alınacaktır, davranış biçiminin örnek ve ölçü alınmasında objektif hareket edilecektir; kusur ve ihmalin tayininde, fail ya da olağanüstü özenli kişilere özgü subjektif ölçüler yerine, objektif ölçü ve esasların göz önünde tutulmasına" kusurun objektifleştirilmesi" adı verilmektedir." (A. Kılıçoğlu, s. 225); Aynı doğrultuda bkz. **REİSOĞLU**, s. 138.*

Yargıtay 13. HD 1974/2637 Esas, 1974/2492 Karar, 14.10.1974 Tarihli kararında; "Bir meslek veya sanat erbabı, meslek ve sanatını icra ederken muhakkak surette bilmesi gereken bir konuyu bilmemesi veya zararın önüne geçmek için bilimin lüzum gösterdiği tedbirleri ihmal etmesi yüzünden zarara sebebiyet verirse sorumlu olur. Ancak muhakkak olmayan, tartışma konusu olup genellikle kabul olunan bilim kurallarına riayetsizlik sorumluluğu gerektiren bir kusur sayılmaz. Doktorlar tarafından yapılan ameliyatlarda beklenen iyi sonucu vermemiş olsa dahi tıp biliminin kabul ettiği bütün kurallara uygun bir müdahale yapılmış ise, artık doktora kusur zıfı edilemeyeceğinden meydana gelen sonuçtan sorumlu tutulamaz. Yapılan müdahalede ihmal ve tedbirsizliğin varlığının kabulü için ölçü, zararı meydana getirenin subjektif niteliklerine bakılmaksızın yalnız orta seviyede bir kimsenin, yani tedbirli bir doktorun aynı hal ve şartlar altında göstereceği mutad ihtimamdan ibarettir." şeklinde hüküm kurulmuştur.

Yargıtay kararlarından, tıbbın kurallarına uygun davranan doktorun kusurlu olmayacağını; objektif özen yükümlülüğünü yerine getirdiği için meydana gelen zarardan sorumlu olmayacağı görüşü ortaya çıkmaktadır. Yani, tıbbın kurallarına uygun davranılmakla beraber sonucun değişmemesi halinde

davranışları karşılaştırılacak ve failin, örnek davranışlardan sapan her davranışı ihmal olarak kabul edilecektir⁴⁶⁴. Aynı durum müsabaka ya da yarışma esnasında diğer sporcunun yaralanmasına ya da ölmesine sebep olan sporcu açısından da uygulanacaktır. Spor müsabakasında meydana gelen bir olay incelenirken, ilgili sporun kendine özgü özellikleri ve kuralları temel alınarak, aynı şartlar altındaki normal ve makul bir sporcunun o anda göstermesi gereken dikkat ve özenin gösterilip gösterilmediğine bakılacaktır. Bir başka deyişle, sportif faaliyetlere dair bir haksız fiil uyuşmazlığı çözüleceğinde; zarar veren sporcunun cinsiyeti, daha önceki deneyimleri, yaşı, amatör ya da profesyonel olduğu, ilgili sporun kuralları ve o an geçerli olan şartlar dikkate alınacaktır⁴⁶⁵.

Kanaatimizce, oyun kurallarına uyulmuş olması ihmalin tespiti için yeterli değildir. Zira müsabaka esnasında bazen basit düşüncesiz davranışlar sonucunda da izin verilen ölçüde sertlik yaşanması mümkündür, bu durumda oyun kurallarının dışına çıkıldığına dayanılarak sporcunun ihmali söz konusu olmamalıdır⁴⁶⁶. Ancak söz konusu davranış

doktor, objektif özen yükümlülüğüne uyduğu için sorumlu olmayacağı belirtilmiştir. Özen yükümlülüğünün normatifleştirilmesi neticesinde bu tür kararların oluştuğunu görmekteyiz. Özen yükümlülüğünün normatifleştiği bir diğer alan trafikte de aynı husus karşımıza çıkmaktadır. Trafik kurallarına uygun davranan kişi, meydana gelen zarardan sorumlu olmayacaktır. Bu kişi tehlikeli bir faaliyet içerisinde bulunmaktadır ve trafiğe çıkan kişi, trafik kurallarına riayet eden bir kişinin kendisine zarar verebileceğini göz önüne alarak çıkmaktadır. Trafik kurallarına uygun davranan kişinin sorumlu olmayacağı yönünde kararlar için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 2002/10585 Esas, 2003/780 Karar, 27.01.2003 Tarih; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 2003/11276 Esas, 2003/12088 Karar; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2009/4-413 Esas, 2009/481 Karar, 04.11.2009 Tarih (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 28.11.2022) .

Kabul edilen riskin görüldüğü diğer alanlarda, Yargıtay, gerekli kurallara uygun davranmakla kusurlu olunmayacağını belirtmiştir. Bir mesleğin icrası olan durumlarda hafif kusurdan dahi sorumlu olunacağını belirtmiştir. Bu durumda, bir mesleğin icrası olan hallerde ve tehlikeli bir faaliyette bulunan kişilerin, faaliyetin ve mesleğin gerektiği tüm kurallara uygun davranma yükümlüğü vardır. Bu kuralların ihlali neticesinde, kişi kusurlu sayılacaktır. Sonuç olarak, Yargıtay'ın ihmalin tespitinde objektif teoriyi benimsediğini görmekteyiz. Nitekim Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 1967/2876 Esas, 1967/5612 Karar, 29.06.1967 Tarihli kararında bu hususu şöyle ifade etmiştir: “... İhmal ve tedbirsizliğin varlığının tespiti için ölçü, zararı meydana getirenin subjektif niteliklerine bakılmaksızın, yalnız orta seviyede bir kimsenin, yani tedbirli bir kimsenin aynı hal ve şartlar altında göstereceği mutlak ihtimamdan ibarettir...” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 28.11.2022) .

⁴⁶⁴ EREN, s. 602.

⁴⁶⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 128.

⁴⁶⁶ Yargıtay 1. CD. 1937/2809 Esas, 1937/615 Karar, 11.12.1937 Tarihli kararında benzer bir değerlendirmeye yer verilmiştir. Somut olayda, bir futbol maçında kafaları birbirine tokuşan sporculardan biri ölmüştür. Diğer sporcunun cezalandırılması için açılan davada; “ Bir futbol oyununda kafaları birbirine tokuşarak Ömer'in ölümüne sebebiyet vermede 455. maddedeki suç mevcut görülmemesine binaen verilen karar kanuna uygundur.” gerekçesine yer vermiştir (ALİCANOĞLU, Mahmut, Türk Ceza Kanunu ve Yargıtay İçtihatları ve Harçlar Kanunu, Cilt- 2, Halk Basımevi, İstanbul, 1952, s. 267).

sonucunda izin verilen sertlikten daha ağır bir sertlik meydana gelirse sporcunun elbette hukuki sorumluluğu doğacaktır. Müsabakaya katılan her sporcu; kendi bilgisi, deneyimi ve niteliklerini taşıyan bir başka sporcudan beklenen dikkat ve özeni göstermekle yükümlü olacaktır. Bu kapsamda objektif teori gereğince, örnek tip belirlenmeli ve söz konusu tip, somut olaya konu sporcunun cinsiyeti, yaşı, tecrübe ve yetenekleri, engel ve ruhsal durumu, profesyonel veya amatör olması gibi subjektif özellikleri de dikkate alınarak objektif tip yumuşatılmalıdır. Bu şekilde davranılması, spor hukukunun doğasına uygun olacağı gibi hakkaniyete de uygun olacaktır.

İhmalin değerlendirilmesi yapılırken dikkat edilecek bir diğer husus, zarar veren sporcunun profesyonel ya da amatör sporcu olmasıdır. Profesyonel sporcunun para kazanmak amacı olduğundan ve sporu mesleği olarak gördüğünden amatör sporcuya göre çok daha dikkatli olması gerekmektedir. Dolayısıyla sporu amatör olarak yapan sporcular ile profesyonel manada yapan sporcuların dikkat ve özen yükümlülüğü hususunda farklı değerlendirmeler söz konusu olacaktır⁴⁶⁷. Kanaatimizce, profesyonel sporcular icra ettikleri spor faaliyetlerini daha ciddi ve özenle yapmak zorunda olduklarından, hafif ihmallerinden bile sorumlu olmaları gerekmektedir. Amatör sporcularda ise böyle bir ciddiyet söz konusu olmayacağından, hukuki sorumluluklarının doğması için kastının veya ağır ihmalinin varlığı aranmalıdır⁴⁶⁸. Ayrıca profesyonel sporcu ve amatör sporcu ayrımı yapılmaksızın, her sporcu sportif dürüstlük kurallarına uymakla yükümlüdür. Sporcunun amatör ya da profesyonel olduğuna bakılmaksızın, bütün sporcular söz konusu sporun kurallarına uymanın yanı sıra sporun doğasına yakışır şekilde sportif davranışlarda bulunması gerekmektedir⁴⁶⁹. Örneğin, bir tekvando maçında rakip sporcuyu ringin köşesine sıkıştırarak, normal

Kafaların birbirine tokuşması futbol oyun kuralları içerisinde yer almamaktadır. Ancak, bu hareket neticesinde meydana gelen ölümden dolayı tedbirsizlik ile ölüme sebebiyet verme suçunun unsurlarının oluşmadığı belirtilmiştir.

Oyun oynayan çocuklardan birinin dirseğinin diğerinin gözüne gelmesi sonucu çocuğun yaralanması olayında da Yargıtay 3. HD. 2012/23712 Esas, 2013/1599 Karar, 05.02.2013 Tarihli kararında şu şekilde hüküm kurmuştur: “... *Küçük oğlunun vazgeçilmez oyun oynama hakkı kapsamında kalan ve genelde tehlike yaratmayan bir oyunu oynaması s irasında beklenmedik bir davranıştan doğan zarardan sorumlu tutulmaması gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir...*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 28.11.2022).

⁴⁶⁷ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 551.

⁴⁶⁸ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 130; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 551.

⁴⁶⁹ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 130.

şartlarda orta hakemin maçı durdurması gerekirken durdurmamasını fırsat bilip, rakip sporcunun adeta ölmesi için çok sert ve acımasız şekilde tekme atan sporcunun bu davranışı sonucunda rakip sporcu ölürse sporcunun hukuki sorumluluğu doğacaktır. Nitekim her ne kadar zarar veren tekvandocu ilgili sporun kuralları dâhilinde hareket etmiş olsa da, hakemin pasifliğini avantaj bilip rakip sporcuya zarar verdiğiinden spor ahlakına aykırı davranmıştır. Bu şekilde davranan bir sporcu ister profesyonel ister amatör olsun, vermiş olduğu zarardan dolayı hukuki sorumluluğu doğacaktır⁴⁷⁰.

6.2.2.3. Kusur ehliyeti

Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan düzenlemeler gereğince, bir kişinin haksız fiilden sorumlu tutulabilmesi için gerçekleştirdiği fiilin önemini ve sonucunu kavrayabilecek, buna uygun şekilde davranabilecek derecede zihni olgunluğa sahip olması gerekmektedir. Bu noktada kişinin kusurlu sayılabilmesi ve kusurundan dolayı hukuki sorumluluğunun doğması için temyiz kudretinin varlığı şarttır⁴⁷¹.

Ergin olmayan bir sporcu, gerçekleştirdiği davranışının sebep olacağı sonuçları algılayamıyorsa ayırt etme gücünden yoksun kabul edilir ve haksız filli sonucunda bir başka sporcuya zarar vermesi durumunda TBK. m. 65'te yer alan hüküm gereğince, hakkaniyet gerektiriyorsa sorumlu tutulacaktır⁴⁷². Bir diğer yandan, zarar veren küçük sporcu, ergin olmamasına rağmen zarar verici fiilin sonuçlarını kavrayabilecek durumda ise ayırt etme gücüne sahip olduğu kabul edilecek ve hukuki sorumluluğu doğacağından tazminat ödemekle yükümlü olacaktır. Bu durumda olan ergin olmayan sporcu üzerinde TMK. m. 369 uyarınca gözetim yükümlülüğü bulunan kişilerin de ev başkan sıfatıyla kusursuz sorumluluk gereğince sorumlulukları doğacaktır⁴⁷³.

⁴⁷⁰ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 130.

⁴⁷¹ GÖKCAN, s. 54; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 134; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 60- 61.

⁴⁷² OĞUZMAN/ ÖZ, s. 61; GÖKCAN, s. 54; ERTAŞ/ PETEK, s. 551- 552.

⁴⁷³ ERTAŞ/ PETEK, s. 551. Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2020/ 8098 Esas, 2020/10536 Karar, 27.11.2020 tarihli kararında; “Somut olay itibariyle, futbol maçı sırasında davalı İhsan Doğan'ın davacıyı yaraladığı ve TCK'nın 456/1. Ve 55/3. Maddeleri gereğince cezalandırıldığı, ceza dosyası içeriğinden anlaşılmaktadır. Olay günü itibariyle davacı 17 yaşında davalı İhsan ise 18 yaşının içindedir. MK'nın 320. Maddesinde düzenlenen aile başkanının sorumluluğu, kusursuz sorumluluktur. Bu düzenleme gereğince aile başkanı olan davalı Cemil Doğan, reşit bulunmayan oğlu İhsan Doğan'ın haksız eyleminden kusursuz olarak sorumludur. Davalı aile başkanı yönünden kurtuluş beyyinesi savunulmadığı ve bu yönde kanıt gösterilmediği gibi, yerel mahkemenin aile başkanının sorumluluğunu dar alana indirgeyerek futbol maçında nezaret yükümlülüğü bulunmadığına ilişkin gerekçesi de aile başkanının

Türk Borçlar Kanunu m. 65 gereğince, sürekli olarak ayırt etme gücü bulunmayan sporcunun müsabaka esnasında rakip sporcuya vermiş olduğu zarar, hakkaniyet gerektiriyorsa, tazmin edilmelidir⁴⁷⁴. Bir diğer yandan, TBK. m. 59'da yer alan düzenleme uyarınca, ayırt etme gücünü geçici olarak kaybeden kişi, bu haldeyken bir başkasına vermiş olduğu zararı tazminle yükümlüdür ancak ayırt etme gücünü kaybetmesi hususunda kendi kusuru olmadığını ispatlamak şartıyla sorumluluktan kurtulabilecektir⁴⁷⁵. Eğer ki kendi kusuru olmadan ayırt etme gücünü kaybettiğini ispatlarsa, söz konusu olayda kişinin ayırt etme gücünün kaybına sebebiyet veren kişi zarardan sorumlu tutulacaktır⁴⁷⁶. Örneğin, müsabakaya katılan bir sporcunun haberi ve rızası olmamasına rağmen antrenörü tarafından kendisine doping verilirse, bu haldeyken verdiği zarardan dolayı antrenörün sorumluluğu doğacaktır. Ancak sporcu kendisinin kusuru olmadığını, gerekli tüm dikkat ve özeni göstermesine rağmen kendisine doping kullandırıldığından haberi olmadığını ispat edemezse diğer sporcuya vermiş olduğu zarardan dolayı sorumlu tutulacaktır⁴⁷⁷.

Doktrinde, sportif faaliyetler sırasında yaralanan veya ölen sporcuların korunması gerektiği ifade edilerek zarar gören sporcunun hakkaniyet sorumluluğu uyarınca tazminat isteme hakkının olduğu ileri sürülmektedir. Kanaatimizce de, ilgili sporun kuralları dâhilinde davranılmasına rağmen zarar verenin de herhangi bir kusuru bulunmadığı durumda *-hakkaniyet gerektiriyorsa-* zarar görene tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekmektedir⁴⁷⁸. Ancak günümüzde geçerli olan hukuk kuralları gereğince bu hususun uygulanması pek mümkün gözükmemektedir⁴⁷⁹. Nitekim TBK.

sorumluluğunun küçüğün yetiştirilmesi halini de içermesi karşısında, yerinde görülmemiş ve olaya uygun bulunmamıştır. Mahkemece davalı Cemil Doğan'ın da sorumluluğuna karar verilmek üzere hükmün bozulması gerekmiştir.” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 28.11.2022).

⁴⁷⁴ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 551- 552.

⁴⁷⁵ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 61; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 552.

⁴⁷⁶ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 552

⁴⁷⁷ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 134- 135.

⁴⁷⁸ Doktrinde, TBK'nın 65. Maddesinde düzenlenen hakkaniyet sorumluluğunun; haksız fiillerin bir unsurunun oluşmadığı diğer hallerde de zarar verenin mal varlığı durumu ile zarar görenin mal varlığı durumu kıyaslandığında, zararın tazmin edilmemesinin hakkaniyete aykırı görüldüğü durumlarda da uygulanabileceği savunulmaktadır. Buna göre, bir spor karşılaşmasında oyun kurallarına uygun şekilde hareket eden sporcu rakibine zarar vermişse ve hakkaniyet gerektiriyorsa, zarar gören tazminat isteyebilecektir.

⁴⁷⁹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 552.

m. 65'te yer alan düzenleme yalnızca ayırt etme gücünden yoksun olan sporcuların verdikleri zararın tazmininde uygulanmaktadır⁴⁸⁰.

6.2.3. Sporcunun fiili neticesinde zararın meydana gelmesi

Müsabaka ya da antrenman sırasında bir sporcu hukuka aykırı bir fiil işlemiş ve kusurlu olsa bile, eğer ki rakip sporcuda herhangi bir zarar meydana gelmemişse sporcunun sorumluluğu söz konusu olmaz⁴⁸¹. Dolayısıyla sporcunun hukuki sorumluluğunun doğması için hukuka aykırı fiili neticesinde zararın meydana gelmesi şarttır. Bu kapsamda Türk hukukunda kabul gören fark teorisi uyarınca, zarar; *“mal varlığının zarar verici olaydan sonraki durumu ile zarar verici olay meydana gelme idi bulunacağı durum arasındaki farktan ibarettir⁴⁸².”* Örneğin, bir judo müsabakasında sporculardan biri diğer sporcuya kurallara aykırı şekilde davranarak yere devirmesine rağmen rakip sporcu bundan hiçbir zarar görmemişse herhangi bir tazmin yükümlülüğü de söz konusu olmaz⁴⁸³.

Sporcunun hukuka aykırı fiili sonucunda ortaya çıkan zarar maddi olabileceği gibi manevi zarar⁴⁸⁴ şeklinde olması da mümkündür. Maddi zarar; fiili zarar ve yoksun

⁴⁸⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 553.

⁴⁸¹ **ÇAĞLAYAN**, s. 180; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 135; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 553.

⁴⁸² Yargıtay 7. HD. 2008/1366 Esas, 2008/2014 Karar, 06.05.2008 Tarihli kararında fark teorisine dair şu şekilde betimleme yapmıştır: *“...Bilindiği gibi hukukumuzda zarar konusunda fark teorisi benimsenmiştir. Bu teori gereğince zarar, mal varlığının zarar verici olaydan sonraki durumu ile zarar verici olay meydana gelme idi bulunacağı durum arasındaki farktan ibarettir. Bu olgu dikkate alındığında hükmedilecek zararın hesaplanmasında zarar verici olayın malvarlığı üzerindeki olumsuz etkileri yanında olumlu etkilerinin de değerlendirilmesi ve yararlarla zarar denkleştirilmek suretiyle gerçek zararın belirlenmesi gerekir...”* (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

⁴⁸³ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 553.

⁴⁸⁴ **GÖKCAN**, s. 56. Yargıtay HGK 2006/ 4-355 Esas, 2006/ 457 Karar, 21.06.2006 Tarihli kararında manevi zarar nedeniyle ödenecek manevi tazminat şu şekilde ifade edilmiştir:

“Kişilik hakları hukuka aykırı olarak saldırıya uğrayan kimse manevi tazminata hükmedilmesini isteyebilir. Hâkim manevi tazminatın miktarını tayin ederken saldırı teşkil eden eylem ve olayın özelliği yanında tarafların kusur oranını, sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate almalıdır. Miktarın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözönünde tutularak takdir hakkını etkileyecek nedenleri karar yerinde objektif olarak göstermelidir. Çünkü kanunun takdir hakkı verdiği hususlarda hâkimin hak ve nasfetle hüküm vereceği Medeni Kanun'un 4. maddesinde belirtilmiştir. Hükmedilecek bu para, zarara uğrayanda manevi huzuru doğurmayı gerçekleştirecek tazminata benzer bir fonksiyonu olan özgün bir nitelik taşır. Bir ceza olmadığı gibi mamelek hukukuna ilişkin zararın karşılanmasını da amaç edinmemiştir. O halde bu tazminatın sınırı onun amacına göre belirlenmelidir. Takdir edilecek miktar, mevcut halde elde edilmek istenilen tatmin duygusunun etkisine ulaşmak için gerekli olan kadar olmalıdır.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

kalınan kâr şeklinde ortaya çıkabileceği gibi doğrudan zarar ve dolaylı zarar olarak da gerçekleşebilir. Örneğin, bir sporcunun kolunun kırılması nedeniyle yapılan tedavi masrafları fiili zararı, bu sporcunun kırık kolu sebebiyle kulübüyle yeni sözleşme imzalamaması durumunda ise yoksun kalınan kârı oluşturur. Ayrıca yine aynı sporcunun tedavi masrafları ve voleybol oynayamaması sebebiyle kazanamadığı geliri doğrudan zararı oluştururken; bu sporcunun maça çıkamaması sebebiyle takımın maç kaybetmesi ya da bağlı olduğu kulübün hasılat kayıpları dolaylı zararı oluşturur⁴⁸⁵.

6.2.4. Sporcunun fiili ile zarar arasında illiyet bağının olması

Genel düzenlemeler uyarınca, illiyet bağı hukuka aykırı fiil ile ortaya çıkan zarar arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Bir başka deyişle, illiyet bağının varlığı gerçekleşen iki olay arasındaki sebep- sonuç ilişkisi olup sorumluluğun temel şartıdır⁴⁸⁶. Günümüzde öğretide ve mahkeme içtihatlarında kabul gören illiyet bağı teorisi uygun illiyet bağı teorisidir⁴⁸⁷. Söz konusu teori, “*hayat tecrübelerine göre, bir fiilin, olayların normal akışında meydana getirebileceği zararlarla olan mantıki nedensellik bağının kurulmasını*⁴⁸⁸” ifade etmektedir. Dolayısıyla zarar veren sporcunun sorumluluğunun doğması için gerçekleştirdiği fiili ile ortaya çıkan zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir⁴⁸⁹. Örneğin, bir eskrim sporunda sporculardan birisi rakip sporunun kasti bir davranışı sonucunda yaralanmış ve hastaneye kaldırılırken ambulansın trafik kazası geçirmesi nedeniyle sporcu ölmüşse; ortaya çıkan yaralanma olayı ile ölüm arasında uygun illiyet bağı bulunmamaktadır. Zira günlük yaşam tecrübeleri doğrultusunda her yaralanmanın sonucunda ölüm gerçekleşmemektedir.

⁴⁸⁵ ÇAĞLAYAN, s. 39; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 562- 564; GÖKCAN, s. 55; ERTAŞ/ PETEK, s. 553; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 135.

⁴⁸⁶ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 45; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 136; EREN, s. 565. Yargıtay HGK 2002/199 Esas, 2002/256 Karar, 03.04.2002 Tarihli kararında; “*Borçlar Yasasının 49. maddesi gereğince, kişilik hakkı hukuka aykırı bir biçimde saldırıya uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para isteyebilir. Anılan maddeye göre manevi tazminat istenilebilmesi için; yayımlanan olay açıklaması ya da eleştirinin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olması, bu saldırının manevi bir zarar doğurması, kişilik haklarına saldırı ile zarar arasında uygun illiyet bağı kurulabilmesi ve yayında hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmaması gerekir.*” şeklinde hüküm kurmuştur. (Sinerji Mevzuat, İctihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

⁴⁸⁷ GÖKCAN, s. 57; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 45; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 136; EREN, s. 565.

⁴⁸⁸ EREN, s. 565; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 45.

⁴⁸⁹ ERTAŞ/ PETEK, s. 553.

Hukuka aykırı fiil sonucunda meydana gelecek zarar henüz gerçekleşmeden, araya başka bir fiil girmiş yani ambulansın kaza yapmasıyla üçüncü kişinin ağır kusuru ortaya çıkmış ve illiyet bağı kesilmiştir. Dolayısıyla müsabaka esnasında zarar veren sporcunun sorumluluğu yalnızca yaralama olayına ilişkin olacaktır⁴⁹⁰.

Genel hükümler uyarınca geçerli olan illiyet bağının tespitine ilişkin düzenlemeler burada da aynen uygulanır. Bu kapsamda illiyet bağını kesen sebepler üçüncü kişinin ağır kusuru haricinde mücbir sebepler ve zarar görenin ağır kusurudur⁴⁹¹.

⁴⁹⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 554.

⁴⁹¹ GÖKCAN, s. 57- 59; ERTAŞ/ PETEK, s. 554. Yargıtay 4. HD tarafından 2008/1699 Esas, 2008/13767 Karar, 10.11.2008 Tarihli Kararında şu şekilde hüküm kurulmuştur:

“Kusursuz sorumluluğun tüm hallerinde, uygun illiyet bağının zarar görenin veya üçüncü kişinin ağır kusuru ile beklenmeyen bir halin varlığı durumunda kesileceği, gerek teoride ve gerekse yargısal kararlarla kabul edilmiş bulunmaktadır. Aksi halde risk veya şart nazariyesi öne çıkacak ve zararın var olduğu her halde, kusursuz sorumlu olanın sorumluluğu yoluna gidilecektir ki böyle bir sonuç, hukukumuzda kabul edilmemiştir. Somut olayda, davacılarından A. Erdoğan'ın şikayetçi ifade tutanağındaki beyanından sahte kimlik kullanarak araç satışı için kendilerine vekalet veren şahsa aynı gün araç satış bedelini ödedikleri, ilişik kesme belgesi geldikten sonra işbu belge ile birlikte sahte ruhsat da kendilerinde olduğu halde sahteliği ve şasi no'ları arasındaki farkı görmedikleri gibi kati satış sözleşmesini yaptıktan sonra ruhsat kılıfı içinde bulunan sigorta poliçesinden aracın başkası adına sigortalı olduğunu görmeleri üzerine şüphelenerek gerçek Hüseyin'e, ondan sonra da aracın gerçek sahibine ulaştıkları ve aracın çalıntı olduğunu anladıkları anlaşılınca, zararın doğumuna vekalet tanziminden aracın kati satışının yapıldığı güne kadarki tutumlarıyla neden oldukları anlaşılınca birlikte, bu durum davalıların eylemleri ile zarar arasındaki uygun illiyet bağını kesmez, ancak zarardan indirim nedeni olarak kabul edilebilir. Bu nedenle davacı O. Deniz'in maddi tazminat talebine ilişkin davanın tümünden reddi doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

Konuya ilişkin Yargıtay'ın bir başka kararı şu şekildedir:

“Dava, rücuen tazminat istemine ilişkindir... Davacı idare, davalının haksız eylemi ile yaralanan dava dışı polis memuruna 2330 sayılı Yasa gereğince ödediği tazminatın rücuen tazmini isteminde bulunmuştur.

Polis memurunun bu yaralanmasından önce sol dizinde menisküs yırtığının bulunduğu da anlaşılmaktadır. Adli Tıp Kurumu raporundan, söz konusu yaralanma ile dizdeki patolojik bulgular arasında nedensellik bağının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Şu halde, davalının eylemi nedeniyle dava dışı polis memurunun olay günündeki yaralanmasına ilişkin doktor raporu değerlendirilerek, yaralanmasının kaç gün iş ve güç kaybına engel olduğunun belirlenmesi ve buna göre rücuen tazminat kapsamı hesap ettirilerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, Adli Tıp Kurumu raporu yanlış değerlendirilerek istemin tümünden reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.” (Yargıtay 4. HD. 2015/1601 Esas, 2015/4004 Karar, 01.04.2015 Tarihli Kararı) (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

Yargıtay 17. HD. 2015/6479 Esas, 2015/10289 Karar, 08.10.2015 Tarihli kararında; *“Somut olayda, davalı Yapı Denetim Ltd. Şti adına trafikte kayıtlı olan araç 06.07.2013 tarihinde diğer davalı M.. T.. yönetiminde iken, sürücünün aracın içine giren eşek arısı sebebiyle panikleyip, direksiyon hakimiyetini kaybetmesi sonucu yolun sağından dışarıya çıkararak takla atmış, aracın motoru vs. koparak düştüğü ormanlık alanda yangın çıkmasına ve zarara sebebiyet vermiştir. Yangının trafik kazası sonucu çıktığı, davalının zararının oluştuğu, davalı M.. T..'ın aracın sürücüsü olduğu ve kazanın oluşumunda kusurlu*

7. YARALANMA HALİNDE ZARARIN TAZMİNİ

Türk Medeni Kanunu uyarınca, spor hakkı, kişilik haklarının bir türü olarak değerlendirilebildiğinden dolayı spor müsabakalarında zarar gören sporcuların korunması gerekmektedir. Bu kapsamda spor hakkına yönelik dıştan yapılan saldırılara karşı zarar görenin üç tür dava açma hakkı bulunmaktadır. Bu davaların ilki saldırıyı önleyici davalar, ikincisi saldırı sonucu zararı giderici davalar olup üçüncüsü ise haksız saldırıyı tespit edici davalardır. Bahsi geçen davalardan saldırıyı önleyici dava ve haksız saldırıyı tespit edici davanın açılabilmesi spor müsabakaları açısından işlevsel değildir, zarar gören sporcuya herhangi bir fayda sağlamayacaktır⁴⁹². Nitekim sporcunun asıl arzusu müsabaka ya da antrenman sırasında görmüş olduğu zararının giderilmesi yani tazmin edilmesini sağlamaktır. Bu noktada ise TBK. m. 49 uyarınca spor müsabakalarında ortaya çıkan yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı maddi ve manevi tazminat davasının ikame edilmesi gündeme gelecektir⁴⁹³.

Sporculara yönelik gerçekleştirilen haksız saldırılar, haksız fiil niteliğini haiz olduğundan, meydana gelen maddi veya manevi zararın tazmini için açılacak davada haksız fiilin beş unsurunun da bir arada bulunması şarttır. Bu kapsamda spor müsabakalarında yarışan sporcuların; haksız fiilden kaynaklı maddi veya manevi tazminat davası ikame edilebilmesi için bir sporcunun bir başka sporcuya hukuka aykırı ve kusurlu bir fiiliyle zarar vermesi ve zarar verici fiil ile ortaya çıkan zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir⁴⁹⁴.

olduğu ihtilafsızdır. Davalı taraf araç işleteni ve sürücüsü olmaları sebebiyle zarardan müteselsilen sorumludurlar. Davalı M. T., kusurlu hareketiyle verdiği zararı gidermekle yükümlü olduğu gibi davalı Yapı Denetim Ltd. Şti de araç işleteni olarak zararı kusursuz sorumluluk ilkeleri gereğince gidermekle yükümlüdür. Davalıların sorumluluğunun özel hukuk hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Trafik kazası ile orman yangını arasında illiyet bağı bulunduğu gibi yangınla, davacı zararı arasında da uygun illiyet bağı bulunmaktadır. Olayda mücbir sebep, zarar gören veya bir 3.kişinin kusuru bulunmamaktadır. TBK'nun 74.maddesi gereğince hukuk hakimi, ceza mahkemesinde belirlenen kusur durumu ile bağı olmadığı gibi ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleriyle ve beraat kararıyla da bağı değildir. Bu durumda mahkemece işin esasına girilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı olduğu biçimde "davalının kaza eylemi ile ormanın yanması ve zarar arasında illiyet bağının bulunmadığı, davalı tarafından zararın öngörülemeyeceği ilk hareketin kazadan sadır olduğu" gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

⁴⁹² ERTAŞ/ PETEK, s. 543- 544.

⁴⁹³ ERTAŞ/ PETEK, s. 543- 544.

⁴⁹⁴ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 169; ERTAŞ/ PETEK, s. 544.

7.1. Maddi Tazminat Davası Açma Hakkı

7.1.1. Genel Olarak

Maddi zarar, zarar verici fiile maruz kalan kişinin mal varlığında zarar verici fiil neticesinde meydana gelen durum ile söz konusu fiilin gerçekleşmesinden önce mevcut olan durum arasındaki farktır⁴⁹⁵. Zarar verici eylemin mal varlığına ya da şahıs varlığına yönelik gerçekleşmesi mümkündür⁴⁹⁶. Maddi tazminatın söz konusu olabilmesi için mal varlığındaki azalmanın gerçek olması ve gerçekleşen haksız fiile bağlanması gerekmektedir⁴⁹⁷.

Türk Borçlar Kanunu m. 50/1 uyarınca; zarar görmesi nedeniyle tazminat talep eden sporcunun, meydana gelen zararını ve zarar verenin kusurunu ispatlama yükümlülüğü bulunmaktadır⁴⁹⁸. Ancak Türk hukukunda zararın ispatına ilişkin zorluklar da dikkate alınmış ve spor karşılaşması sırasında gerçekleşen zarar miktarının tam olarak ispat edilemediği durumda aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince, olayların olağan akışı ve zarar gören sporcunun aldığı tedbirler hâkim tarafından göz önünde tutularak hakkaniyete uygun şekilde tazminat miktarının belirlenebileceği düzenleme altına alınmıştır⁴⁹⁹.

Spor müsabakalarında ortaya çıkan yaralanma ve ölüm olaylarından dolayı tazminat davası açılabilmesi için haksız fiil unsurlarının tamamının gerçekleşmesi gerektiği gibi hiçbir hukuka uygunluk sebebinin de bulunmaması gerekmektedir. Bu doğrultuda hukuka uygunluk sebeplerinden meşru müdafaa, ızdırar hali, kendi hakkını bizzat koruma, kanunun verdiği yetkinin kullanılması ile mağdurun izni ve birlikte kusur

⁴⁹⁵ **TANERİ**, Gökhan/ **TANERİ**, Selman, Karayolları Trafik Kanununa Göre Hukuki ve Cezai Açıldan Trafik Kazaları, Sorumluluk- Tazminat- Sigorta- Rücu Davaları, Bilge Basım Yayım, 1. Baskı, Ankara, 2015, s. 1162; **NARTER**, s. 905; **GÖKCAN**, s. 585; **EREN**, s. 749.

⁴⁹⁶ **NARTER**, s. 905; **GÖKCAN**, s. 586.

⁴⁹⁷ **GÖKCAN**, s. 585. Ayrıca konuya ilişkin Yargıtay 7. HD. 2010/178 Esas, 2010/1974 Karar, 06.04.2010 Tarihli kararında; “*Hukukumuzda gerçek zarar ilkesi geçerlidir. Zarar gören ancak haksız fiil sebebiyle uğradığı gerçek zararını haksız fiil sorumlularından isteyebilir. Zarar görenin zararı giderebilmek için kendi çalıştırdığı işçilerine ve araç sürücülerine ödediği ücretler ile araç yakıt giderleri genel idare giderleri olup, haksız fiil meydana gelmese dahi ödenmesi gereken giderlerdir. Bunların zarar ile ilgisi bulunmamaktadır. Özel olarak adam tutulup çalıştırıldığı kanıtlanmadıkça haksız fiil meydana gelmeseydi dahi yapılacak bu nitelikteki giderler zarar kapsamına dâhil edilemez.*” şeklinde hüküm kurmuştur.

⁴⁹⁸ **EREN**, s. 749.

⁴⁹⁹ **GÖKCAN**, s. 586; **EREN**, s. 750- 751.

hallerinden herhangi birinin bulunmaması lazımdır. Bahsedilen hukuka uygunluk sebepleri yalnızca spor hukukuna özgü olmayıp TBK'nın genel düzenlemelerinde yer alan hukuka uygunluk sebepleridir⁵⁰⁰.

7.1.2. Zararın ve Tazminatın Belirlenmesi

Spor müsabakalarında meydana gelen haksız fiillerde, zarar gören sporcu; TMK. m. 6 gereğince haksız fiilin tüm unsurlarını ispat etmekle yükümlüdür. Antrenman ya da müsabaka esnasında zarar gören sporcu; rakibinin hukuka aykırı bir fiil gerçekleştirdiğini ve kusurlu olduğunu, söz konusu fiilden zarara uğradığını ve bu fiil ile zararı arasında illiyet bağı bulunduğunu ispat etmek zorundadır⁵⁰¹. Buna karşılık zarara sebep olan sporcunun da, hukuki sorumluluğunu sınırlandıran ya da ortadan kaldıran sebepleri ispat etmek şartıyla sorumluluktan kısmen veya tamamen kurtulma imkânı bulunmaktadır⁵⁰².

Yargıtay, konuya ilişkin kararlarında haksız fiillerde önce zarar, sonra tazminat hesaplaması yapılacağını belirtmiştir⁵⁰³. Dolayısıyla olaya ilişkin herhangi bir indirim sebebi uygulanacaksa önce zararın indirim sebepleri, sonra tazminatın indirim sebepleri uygulanır⁵⁰⁴. TBK. m. 51/1 uyarınca, tazminatın kapsamı ve ödeme biçimi; hakim tarafından, durumun gereğine ve özellikle kusurun ağırlığına dikkat edilerek belirlenir. Bununla birlikte TBK. m. 52 gereğince zarar görenin, zarara ilişkin rızası varsa veya zararın ortaya çıkmasında etkisi söz konusuysa ya da zarar görenin fiili tazminat yükümlüsünün durumunu ve mevkiini ağırlaştırmışsa; hakim tazminatın indirilmesine veya tamamen kaldırılmasına karar verebilir⁵⁰⁵. Örneğin, bir voleybolcunun karşı takım oyuncularından birini kışkırtması üzerine, o sporcunun da ilgili sporun kurallarına aykırı şekilde davranarak kendisini iteklemesi durumunda hâkim tazminatın indirilmesi ya da

⁵⁰⁰ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 545- 554.

⁵⁰¹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 554.

⁵⁰² **ERTAŞ/ PETEK**, s. 554.

⁵⁰³ İlgili kararlar için bkz. Yargıtay 4. HD. 1998/1767 Esas, 1998/1704 Karar, 16.03.1998 Tarihli Kararı, Yargıtay 4. HD. 1979/13369 Esas, 1979/4345 Karar, 30.03.1979 Tarihli Kararı, Yargıtay 19. HD. 1999/4223 Esas, 1999/4615 Karar, 02.07.1999 Tarihli Kararı. (**GÖKCAN**, s. 588)

⁵⁰⁴ **GÖKCAN**, s. 588.

⁵⁰⁵ **TANERİ/ TANERİ**, s. 1159; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556; **EREN**, s. 788; **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 446- 447.

tamamen kaldırılması yönünde hüküm kurabilir⁵⁰⁶. TBK. m. 75 gereğince, kararın kesinleşmesinden itibaren iki yıl içerisinde davacı veya davalı şahıslar kararın gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahiptirler⁵⁰⁷.

Türk Borçlar Kanunu m. 54'te yer alan düzenleme gereğince, spor müsabakalarında gerçekleşen haksız fiil nedeniyle beden tamlığının ve sağlığının ihlali yani yaralanma olması durumunda zarara sebep olan sporcu tarafından tazmin edilecek zararlar; tedavi masrafları, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ile ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplardır. Ayrıca TBK. m. 75 gereğince, bedensel zararların söz konusu olduğu durumda, zararın kapsamı, karar verme anında tam olarak tespit edilemiyorsa; kararı veren hakim, kararın kesinleşmesinden itibaren iki yıl içerisinde tazminat kararını değiştirme yetkisini saklı tutabilir⁵⁰⁸. Örneğin yaralanan bir sporcunun, hükmün verildiği süreç içerisinde henüz tedavisi sonlanmamışsa ya da tedavisi sonlanmış gibi görülmesine rağmen sakatlığı ilerleyen zamanda yeniden şiddetlendiyse, hâkimin; gerçek zararın tespitinin sağlanması için kararın kesinleşmesinden itibaren iki yıl içerisinde kararını değiştirme ve gerçek zarara hükmedebilme yetkisi bulunmaktadır⁵⁰⁹.

Doktrinde, uygulamanın aksine, hükmün verildiği tarihe göre zararın hesaplanması gerektiği yönünde görüş kabul görmektedir⁵¹⁰. Uygulamada ise, kural olarak zarar, zararın gerçekleştiği güne göre hesaplanmakta; zararın gerçekleştiği tarih ile hükmün verildiği tarih arasında geçen zaman nedeniyle ortaya çıkan zarar faize hükmedilmesi yoluyla karşılanmaktadır⁵¹¹. Kanaatimizce, doktrinde hâkim olan görüş hakkaniyete

⁵⁰⁶ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556.

⁵⁰⁷ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 99; **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 448- 449; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556.

⁵⁰⁸ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 555; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 99; **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 448- 449.

⁵⁰⁹ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556.

⁵¹⁰ **KICALIOĞLU**, Mustafa, Haksız Fiillerden Doğan Tazminat Davaları, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 203; **EREN**, s. 751; **GÖKCAN**, s. 586- 587; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 264- 265; **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 602.

⁵¹¹ **GÖKCAN**, s. 587; **EREN**, s. 751; Bkz. Yargıtay 4. HD. 1982/ 7190 Esas, 1982/ 11637 Karar, 23.12.1982 Tarihli kararında; *"Dava haksız fiil nedeniyle uğranılan zararın tahsili isteği ile BK.nun 41. maddesi hükmüne dayanılarak açılmıştır. BK.nun 41. maddesinde ifade edilen zarar ise mal varlığında meydana gelen bir azalmayı ifade eder. Bu eksilme mal varlığının zarar verici eylemin işlenmesi sonucu içine düştüğü durumla, bu eylem olmasa idi mal varlığının bulunacak olduğu durum arasındaki farktan ibarettir. Tazminatın tutarı da mal varlığındaki eksilmenin meydana geldiği tarihe göre tespit olunur. İkinci bentte de açıklandığı gibi zarar mal varlığının zarar verici olaydan sonraki durumu ile bu olay*

uygun ve taraflar açısından daha tatmin edicidir. Nitekim zarar görenin mal varlığında meydana gelen eksilme açısından en doğru sonucu verecek olan tarih kararın verildiği tarihtir. Hâkim, somut olaya ilişkin kararını verdiği tarihe kadar ileri sürülen tüm olay ve delilleri değerlendirerek tazminata hükmetmelidir. Bu şekilde davranılması, zarar görenin tazminat davası açmasındaki amacına da daha uygun düşecektir. Haksız fiile ilişkin zararın hesabı yapılırken olay tarihi temel alınarak, hükmün verildiği tarihe kadar faize hükmedilmesi, zarar görenin mal varlığında meydana gelen azalmanın tespitini tam anlamıyla sağlayamamakla birlikte ekonomik adalete aykırı düşmektedir.

Türk Borçlar Kanunu m. 61 gereğince, haksız fiil neticesinde meydana gelen zarar; birden çok kişi tarafından gerçekleştirilmişse, asıl fail, teşvik eden kişi ve yardımcı kişiler ayrımı yapılmaksızın, söz konusu kişilerin tamamı zarardan müteselsilen sorumlu olurlar⁵¹². Örneğin, bir futbol maçında takım arkadaşlarının bir sporcuyu kavgaya teşvik etmesi sonucunda, bu sporcunun rakip takım sporcularından birine saldırıda bulunması durumunda, ortaya çıkan zarardan zarar veren sporcuyla birlikte takım arkadaşları da müteselsilen sorumlu tutulurlar⁵¹³.

Türk Borçlar Kanunu m. 74'te yer alan düzenleme uyarınca, hukuk mahkemesinde karar vermeye yetkili hakim, ceza mahkemesinde verilen kararla bağlı değildir. Söz konusu maddenin lafzı gereğince ceza hâkiminin vereceği beraat ya da mahkûmiyet kararları açıışından herhangi bir ayrım yapılmaksızın hukuk hâkimine serbestçe davranabilme yetkisi tanınmıştır⁵¹⁴. Ancak öğretide ve Yargıtay'ın çoğunluk kararlarında⁵¹⁵ söz konusu serbest yetkinin mutlak ve kati özellikte olmadığı ortaya

meydana gelmese idi mevcut olacak durumu arasındaki farktan ibarettir. Tazminatın amacı bu farkın giderilmesine yöneliktir. Gerçekten haksız fiile uygun illiyet rabitası ile bağlı her türlü zarar tazmin olunmalıdır. Ne var ki fail ancak uygun illiyet bağı bulunan zarardan sorumlu olur. Diğer bir deyimle haksız fiil nedeniyle zarardan sorumlu olanlar o fiilin uygun illiyet rabitasından doğmayan sonuçlarından sorumlu tutulamazlar. Zira kanun koyucu zararın gerçekleştiği gün ödenmesi gerektiği esasından hareketle geç ödemenin karşılığının o tarihten itibaren tazminata faiz yürütülmesi olarak öngörülmüştür.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 02.12.2022).

⁵¹² **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 474; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556.

⁵¹³ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 556.

⁵¹⁴ **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel., s. 482- 486.

⁵¹⁵ İlgili kararlar için bkz. Yargıtay HGK 1955/4- 18 Esas, 1955/16 Karar, 16.03.1955 Tarihli kararı; Yargıtay HGK 1963/4- 77 Esas, 1963/22 Karar, 20.03.1963 Tarihli kararı; Yargıtay 3. HD. 1969/3730 Esas, 1969/3730 Karar, 16.06.1969 Tarihli kararı; Yargıtay 9. HD. 1965/5076 Esas, 1965/51212 Karar, 10.06.1965 Tarihli kararı; Yargıtay HGK 1956/4- 83 Esas, 1956/179 Karar, 04.07.1956 Tarihli kararı;

konmaktadır⁵¹⁶. Ceza hâkiminin verdiği beraat kararları yönünden ikili ayırım yapılmaktadır. İlk olarak zarar veren sporcuya delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmişse, bu kararın hukuk hâkimini bağlamayacağı ifade edilmektedir⁵¹⁷. İkinci olarak, beraat kararı, zarar verici filin yargılanan sporcu tarafından gerçekleştirilmediğine ilişkin kesin tespite dayanıyorsa, söz konusu kararın hukuk hâkimi tarafından bağlayıcı olacağı belirtilmektedir⁵¹⁸. Mahkûmiyet kararlarında ise, bağımsızlık prensibi kanun tarafından kusurun takdiri ve zararın miktarını belirleme hususlarına ilişkin hasredilmiştir⁵¹⁹. Buna karşın Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında mahkûmiyet kararlarının da hukuk hâkimi açısından mutlak şekilde bağlayacağı nitelikte olduğu kabul edilmektedir⁵²⁰. Kanaatimizce, zarar veren sporcu hakkında ceza hakimi tarafından verilen karar, hukuk hakimi açısından bağlayıcı olmasa da; aynı olay öncesinde başka bir mahkeme tarafından incelenmiş ve karara bağlandığından hukuk hakimi için yol gösterici olmalıdır. Mahkûmiyetine hükmedilen bir sporcunun suçu ve mağdura yönelik zarar verdiği sabit olduğundan hukuk hâkimi tarafından da tazminata hükmedilmelidir. Beraat kararı verildiği durumlarda ise, sporcunun fiili her ne kadar suç teşkil etmemiş olsa da; mağdura zarar vermiş olabilir. Dolayısıyla hukuk hâkimi somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yaparak sonuca varmalıdır.

7.1.3. Yaralanmaya İlişkin Zararın Çeşitleri

7.1.3.1. Tedavi giderleri

Sporcunun yaralanması halinde yani vücut bütünlüğünün ihlali durumunda beden bütünlüğünü eski sağlıklı haline getirmeyi amaçlayan veya iyileştirmeyi sağlayan veyahut meydana gelen sakatlığın ilerlemesini önlemeye yönelik yapılan masrafların

Yargıtay HGK 1953/4- 196- 57 Esas, 1953/65 Karar, 20.05.1953 Tarihli kararı (**KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 490- 491).

⁵¹⁶ **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 490.

⁵¹⁷ **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 490.

⁵¹⁸ **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 491.

⁵¹⁹ **KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 492.

⁵²⁰ İlgili kararlar için bkz. Yargıtay 3. HD. 1958/6256 Esas, 1958/5277 Karar, 17.10.1958 Tarihli kararı; Yargıtay 3. HD. 1959/3754 Esas, 1959/3235 Karar, 05.06.1959 Tarihli kararı; Yargıtay 3. HD. 1961/1665 Esas, 1961/1275 Karar, 17.02.1961 Tarihli kararı; Yargıtay 3. HD. 1961/951 Esas, 1961/658 Karar, 27.01.1961 Tarihli kararı (**KILIÇOĞLU**, Borçlar Genel, s. 492).

tamamıdır⁵²¹. Tedavi giderlerinin kapsamına; sporcunun iyileşmesi için yapılan doğrudan tedavi giderleri, tedavi sırasında ve sonrasında yapılması zorunlu dolaylı harcamaları ve ileride yapılacak olan tedavi masrafları girmektedir⁵²². Örneğin, antrenman esnasında sakatlanan sporcunun tedavisi için yapılan doktor, hastane, ambulans, ameliyat, protez, ilaç, psikoterapi masrafları ve bunlarla birlikte hastaneye gidip gelme nedeniyle ortaya çıkan yol, ulaşım giderleri, devamlı bakımı gerektiren bir durumda ödenecek masraflar da tedavi giderleri kapsamına dahildir⁵²³.

Tedavi giderlerinin resmi bir kurum tarafından ödenmiş olması, ek zararların istenmesine engel değildir⁵²⁴. Kaldı ki, tedavi giderleri resmi tarifelerle sınırlı değildir, sübjektif değerlendirme söz konusudur⁵²⁵. Önemli olan husus, yapılan masrafların durumun gereklerine uygun olmasıdır, aksi takdirde yapılan masraf zarar kapsamında sayılmaz⁵²⁶. Bu doğrultuda durumun gereklerine uygun olarak yapılan bir masraf, resmi hastane tarifesinden yüksek tutarda olsa bile yine de tazmin edilmesine karar verilir, hatta yurt içinde tedavi mümkün değilse, yurt dışındaki tedavi masraflarının da ödenmesi gerekecektir⁵²⁷. Örneğin, profesyonel bir sporcunun eski sağlıklı günlerine kavuşması ve sakatlığının tedavisi için gerekli tüm masraflar zarar kapsamına dâhildir. Somut olayın gerekleri doğrultusunda sporcunun Türkiye’de tedavi görme imkânı

⁵²¹ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 94- 95; NARTER, s. 911.

⁵²² ÇELİK, Çelik Ahmet, Bedensel Zararlar, Sürekli İş Göremezlik Zararları, Geçici İş Göremezlik Zararları, Tedavi Giderleri, Yaşam Boyu Bakım Giderleri, Ekonomik Geleceğin Sarılması, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 248- 249 (Bedensel Zararlar); OĞUZMAN/ ÖZ, s. 95.

⁵²³ GÜLEÇ UÇAKHAN, Sema/ BASA, Necdet, Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Ulusal Kongre Cilt-1, TBB Yayınları, Ankara, 2016, s. 62 (Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-1); OĞUZMAN/ ÖZ, s. 95; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 178.

⁵²⁴ ÇELİK, Bedensel Zararlar, s. 260.

⁵²⁵ ÇELİK, Bedensel Zararlar, s. 258.

⁵²⁶ TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 604; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 95.

⁵²⁷ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 95; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 562. Ayrıca bkz. Yargıtay 17. HD. 2010/7342 Esas, 2011/3099 Karar, 05.04.2011 Tarihli kararı; “*Dairemizce de benimsenen H.G.K.nun E: 1999/4-619, 1999/737 K. sayılı kararında belirtildiği gibi, yaşam hakkı kişinin vazgeçilmez en önemli haklarından olup, somut olaydaki gibi yaralanma nedeniyle kişinin sosyal durumuna uygun özel bir sağlık kurumunda tedavi görmesinin doğal karşılanması gerekir. Davacı tarafından ödenmesi gereken tedavi gideri miktarı Sağlık Bakanlığının belirlediği resmi tarife tutarı değil, özel sağlık kuruluşlarının emsal tedaviler için uyguladığı genel ve ortalama rayiç bedelidir.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

bulunmadığı takdirde, yurt dışında gerçekleştirilen tedavi masraflarının da zarar veren sporcudan talep edilmesi mümkündür⁵²⁸.

Tedavi giderlerinin talep edilebilmesi için belgeyle ispatlanma şartı bulunmamaktadır⁵²⁹. Dolayısıyla tedavi giderlerinin her biçimde kanıtlanması mümkündür⁵³⁰. Zarar gören sporcu tarafından tedavi giderlerine ilişkin herhangi bir belge, makbuz ya da fatura sunulamamış olsa bile; mahkemece, hayat tecrübelerine, meydana gelen olayların gidişatına, yaralanma nedeniyle zarar gören organın tedavisinin süresine ve şekline göre uzman bilirkişi ataması yapılarak söz konusu tedavi giderlerinin tespit edilmesi sağlanacaktır. Bununla birlikte tedavi gören sporcu da, tedavisine ilişkin doktorunu, hemşireyi, yakınlarını vs. dinleterek tanıkla ispat yöntemine başvurabilecektir⁵³¹.

⁵²⁸ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 178.

⁵²⁹ **ÇELİK**, Bedensel Zararlar, s. 250. Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2010/3285 Esas, 2011/2160 Karar, 02.03.2011 tarihli kararı; “*Yaralanma sebebiyle tedavi gideri yapılması yaşamın olağan akışına uygun olup tüm giderlerin belgelenmesi de beklenemez. Yaralanmanın gerektirdiği belgelendirilemeyen tedavi giderleri yönünden bilirkişi incelemesi yapılarak, bu zararın da kapsamı belirlenmeli, bu yöntemle zarar tutarının belirlenememesi durumunda ise Borçlar Yasası'nun 42. maddesi gereğince takdir edilecek uygun bir tutar, belgelendirilemeyen tedavi gideri olarak kabul edilmelidir.*”

Yargıtay 17. HD. 2009/3034 Esas, 2010/145 Karar, 19.01.2010 Tarihli kararında; “*Davacı, meydana gelen kaza sonrasında geçirdiği uzun bir tedavi süreci sonunda, sürekli işgücü kaybına uğrayacak düzeyde yaralanmıştır. Bu süreçte davacının, tedavi ile ilgili yaptığı tüm harcamaları yazılı belge ile kanıtlaması imkânsızdır. Bu durumda BK'nın 42. maddesi de dikkate alınarak, hekim bilirkişiden alınacak rapor sonucuna göre, davacı tarafından yapılması zorunlu olan tedavi giderine hükmedilmesi gerekirken, kanıtlanamadığı gerekçesi ile tedavi gideri isteminin reddine karar verilmesi de doğru olmamış, kararın açıklanan nedenlerle bozulması gerekmiştir.*”

Yargıtay 4. HD. 2008/263 Esas, 2008/10591 Karar, 19.09.2008 Tarihli kararında; “*Davacı vekili, trafik kazası sonucu müvekkilinin yaralandığını, yaralanma nedeniyle tedavi gideri yapıldığını iddia ederek tedavi giderini de içerir maddi ve manevi tazminat istemiştir.*”

Dava konusu trafik kazası nedeniyle davacıda 6 ayda iyileşecek kırıklar meydana gelmiş ve % 11.2 oranında malul kalacak şekilde yaralanmıştır. Genel olarak yaralanmalar sonunda faturalı tedavi gideri yanında yaralanan kişilerin belgeye bağlanamayan tedavi giderleri olacağı da muhakkaktır. Şu durumda mahkemece davacının yaralanması ve gördüğü tedaviye göre yapması muhtemel tedavi giderleri konunun uzmanı bilirkişiden sorulmak veya Borçlar Kanunu'nun 42. maddesi gereğince olayın özelliği değerlendirilmek suretiyle bu kalem isteğinin de hüküm altına alınması gerekirken, yazılı gerekçe ile reddi usul ve yasaya aykırı görüldüğünden kararın bozulması gerekmiştir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

⁵³⁰ **ÇELİK**, Bedensel Zararlar, s. 255.

⁵³¹ **ÇELİK**, Bedensel Zararlar, s. 255- 256.

7.1.3.2. Kazanç kaybı

Antrenman veya müsabaka esnasında sakatlanması nedeniyle vücut bütünlüğü ihlal edilen sporcu, kısmen veya tamamen spor yapamazsa, söz konusu zararının da tazmin edilmesini isteyebilir⁵³². Zarar gören davacı sporcu, ikame etmiş olduğu davada hüküm verilene kadar sakatlığı nedeniyle yoksun kaldığı kazancını ispat ederek bu kaybını da talep etme hakkına sahiptir⁵³³. Bu kapsamda profesyonel sporcu, sakatlanması nedeniyle kulübünden alamadığı ücreti talep edebileceği gibi varsa kulüpten aldığı ek ödemelerin de kendisine ödenmesini isteyebilecektir⁵³⁴. Örneğin, futbol milli takımının oynayacağı bir maçta tüm sporculara ek para verilirken, futbolculardan birinin sakatlanması nedeniyle bu sporcunun maça katılamaması ve parayı alamaması durumunda sporcunun kazanç kaybı meydana geleceğinden, sporcu bu ek paranın da ödenmesini isteme hakkına sahiptir⁵³⁵. Ancak zarara uğramasına sebep olan yaralanma olayı ile arasında illiyet bağı bulunmayan zararların talep edilmesi mümkün değildir⁵³⁶. Kazanç kaybının artmasında sporcunun kendi kusurunun da bulunması halinde, birlikte kusur hükümleri uyarınca tazminattan indirim yapılacaktır⁵³⁷.

⁵³² **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 96. Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2014/13472 Esas, 2015/11250 Karar, 12.10.2015 Tarihli kararında; “*Davacı, davalının saldırısı sonucu ağır şekilde yaralandığını, hayati tehlike geçirdiğini, tedavi gördüğü süre boyunca izinli olduğundan iş ve güçten yoksun kalma zararı ve belgelendirilemeyen tedavi masrafları olduğunu belirterek uğramış olduğu maddi ve manevi zararın tazminini talep etmiştir. Dosya kapsamından, davacının tedavi masraflarının SGK tarafından karşılandığı, davacının çalıştığı iş yerinden gelen müzekkere cevabında, davacının olay tarihi itibari ile 10 gün boyunca ücretli olarak izin kullandığının belirtilmiş olduğu dolayısı ile davacının uğramış olduğu iş ve güçten kalma zararının bulunmadığı anlaşılmıştır.*”

Şu durumda, mahkemece davacının maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekirken yanılığın gerekçe ile kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiş bozmayı gerektirmiştir.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022); **GÖKCAN**, s. 667.

⁵³³ **GÖKCAN**, s. 660; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 96; Ayrıca Yargıtay’ın ilgili kararları için bkz. Yargıtay 19. HD. 1996/8808 Esas, 1996/2672 Karar, 21.03.1996 Tarihli kararı; “*Kazanç kaybının hesaplanmasında iyileşme süresinin, bir başka deyişle, fiilen çalışmama süresinin esas alınarak tazminat hesabının yapılması gerekir.*”; Yargıtay 19. HD. 1996/10399 Esas, 1996/3360 Karar, 04.04.1996 Tarihli kararı; “*Yaralanmada, mesleğin fiilen kaç gün icra edilemeyeceği usulen araştırılmadan karar verilemez.*”; Yargıtay 19. HD. 1996/8808 Esas, 1996/2672 Karar, 21.03.1996 Tarihli kararı; “*Tazminatın belirlenmesinde, mesleki işten kalma süresi esas alınmalıdır.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022); **GÖKCAN**, s. 661.

⁵³⁴ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 178; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 96.

⁵³⁵ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 178- 179.

⁵³⁶ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 96.

⁵³⁷ Yargıtay 17. HD. 2015/8566 Esas, 2015/11316 Karar, 27.10.2015 Tarihli kararı; “*Hükme esas alınan 31.05.2013 tarihli bilirkişi raporunda davacının bakıcı gideri zararının 343.068 TL olduğu belirtilmiş,*

7.1.3.3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar

Sporcunun vücut bütünlüğünün ihlal edilmesi nedeniyle çalışma gücünü geçici ya da sürekli olarak kaybetmesi mümkündür. Bu kapsamda çalışma gücünün geçici kaybedildiği durumlarda kazanç kaybı, muhtemel çalışma süresi dikkate alınarak hesaplanır⁵³⁸. Çalışma gücünün sürekli kaybedilmesi halinde ise, zarar görenin yaşamış olduğu kaybı yaşamamış olsaydı çalışabileceği tüm süre hesaba katılır⁵³⁹. Yargıtay'ın yerleşik içtihatları gereğince, ülkemizde çalışma süresi sınırı 60- 65 yaş olarak kabul edilmektedir⁵⁴⁰.

Çalışma gücünün sürekli ya da geçici azalmasından veyahut tamamen yitirilmesinden dolayı meydana gelecek kayıpların hesabında ilk olarak çalışma gücünün kayıp derecesine dikkat edilir. Bunun tespiti yapılırken somut durumların yanında zarar görenin mesleği, yaşı, cinsiyeti, zarar gören organı, sağlık durumu ve hayatını etkileme derecesi vb. hususlar da önemlidir⁵⁴¹. Örneğin profesyonel bir futbolcunun ayağındaki sakatlığı yüzünden yaşayacağı kayıp oranı ile satranç oynayan bir sporcunun ayağında meydana gelen sakatlık nedeniyle yaşayacağı kayıp oranı aynı derecede değildir⁵⁴². Dolayısıyla zarar gören şahısta meydana gelen çalışma gücünün kaybının yalnızca tıbbi açıdan değerlendirilmesi yeterli değildir, kişiye ilişkin subjektif özellikler de dikkate alınarak daha somut ve reel hesaplama yapılması gerekmektedir⁵⁴³. Söz konusu hesaplamanın en doğru şekilde yapılabilmesi için tıbbi bilirkişiye ek olarak zarar

mahkemece hiçbir gerekçe gösterilmeksizin hesaplanan bakıcı giderinden takdiren %50 oranında indirim yapılarak 171.534 TL bakıcı giderine hükmedilmiştir. Dava, trafik kazasından kaynaklanan sürekli iş göremezlik zararı, tedavi gideri ve bakıcı gideri istemine ilişkindir. Davacının davalı Sağlık Bakanlığı ambulansında yolcu olarak seyrettiği, kazada kusursuz olduğu, hiçbir şekilde müterafik kusurunun da bulunmadığı hususu sabittir. Hal böyle olunca, mahkemece hesaplanan bakıcı giderinin tamamına hükmedilmesi gerekirken, bir miktar takdiri indirim yapılarak bakiyesine hükmedilmesi doğru görülmemiş, bozma sebebi yapılmıştır.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022); GÖKCAN, s. 667.

⁵³⁸ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 179; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 97.

⁵³⁹ TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 605 vd.; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 290 vd.; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 97.

⁵⁴⁰ Bkz. Yargıtay HGK 1976/9-660 Esas, 1976/1157 Karar, 24.3.1976 Tarihli kararı; GÖKCAN, s. 675; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 97; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 179.

⁵⁴¹ EREN, s. 772; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 605; GÖKCAN, s. 674; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 97- 98.

⁵⁴² ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 179.

⁵⁴³ GÖKCAN, s. 674.

görenin mesleğine uygun uzman bir bilirkişi de mahkemece görevlendirilmelidir⁵⁴⁴. Çalışma gücünün kayıp derecesine ek olarak; zarar görenin gelir durumu, çalışma süresi, efor kaybı ve ameliyat veya devamlı tedavi gideri de hesaplama dahil edilir⁵⁴⁵.

7.1.3.4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar

Haksız fiil nedeniyle vücut bütünlüğü ihlal edilen sporcunun, çalışma gücünün kaybindan başka, zarar görenin ekonomik geleceği de sarsılmış olabilir⁵⁴⁶. Bu şekilde ortaya çıkan zarar, sporcunun çalışma gücünün tamamen veya kısmen kaybı dışında oluşan zarardır⁵⁴⁷. Sporcu, yaşadığı sakatlık nedeniyle bir daha spor yapamayacak olabilir ya da küçük yaşta olması durumunda ileride meslek seçimini etkileyebilir. Burada bahsi geçen zarar, zarar verici olay mağdurun başına gelmeseydi kazanacağı gelir ile bu zarar yüzünden gelecekte elde edeceği kazanç arasındaki farktan ibarettir⁵⁴⁸. Örneğin, okçulukla ilgilenen bir sporcunun, antrenman esnasında bir başka sporcunun dikkatsizliği sonucunda yay kanadının gözüne isabet etmesi yüzünden gözünde oluşan hasar nedeniyle gelecekte bir daha okçuluk yapamayacak olması halinde sporcunun ekonomik geleceği sarsılmış olur.

⁵⁴⁴ **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 819; **GÖKCAN**, s. 674; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 98.

⁵⁴⁵ **GÜLEÇ UÇAKHAN/ BASA**, Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-1, s. 64; **GÖKCAN**, s. 674- 675; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 98- 99; **NARTER**, s. 912; Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2014/3935 Esas, 2015/404 Karar, 19.01.2015 Tarihli kararı.

⁵⁴⁶ **EREN**, s. 775; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 180.

⁵⁴⁷ **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 180; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 100; **GÖKCAN**, s. 695.

⁵⁴⁸ **EREN**, s. 776; **GÖKCAN**, s. 695- 696. Ayrıca bkz. Yargıtay 17. HD. 2013/14373 Esas, 2015/1071 Karar, 27.01.2015 Tarihli kararı; “*Dava; iş göremezlik nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Davacı vekili dava dilekçesinde davacının üniversite öğrencisi olduğunu, kazada yaralanması nedeniyle sınavlara giremediğinden geç mezun olduğunu ve kpss kursuna devam edemediğini belirtmiştir. Davacının geç mezun olmasından kaynaklanan bir zararının olacağı hayatın olağan akışına uygundur. Ayrıca davacının okulundan mezun olur olmaz kamu hizmetinde görevli bir öğretmen olup olamayacağı, atanma için açılan sınavı kazanıp kazanamayacağı henüz belli olmasa dahi en azından özel okul veya dershanelerde öğretmen olarak çalışabileceği muhakkaktır. O halde mahkemece, davacının mezun olacağı tarih belirlenerek yeni mezun bir ingilizce öğretmenin özel okul veya dershanede çalışması halinde elde edeceği gelir miktarı belirlenmek ve buna göre davacının geç mezun olması ve mesleğine geç başlaması nedeniyle oluşan kazanç kaybının hesaplanması gerekmektedir. Böyle bir davada gerçek zararın belirlenmesi için davacıya bu konuda ispat imkânı verilmesi ve bu konu ile ilgili kuruluşlara yazı yazılarak muhtemel gelirin tespit edilerek bu miktara göre tazminatın belirlenmesi gerekirken yazılı olduğu şekilde eksik incelemeye dayalı olarak karar verilmesi doğru görülmemiştir.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

7.2. Manevi Tazminat Davası Açma Hakkı

7.2.1. Genel Olarak

Manevi tazminat, zarar gören sporcunun kişilik değerlerinde iradesi haricinde gerçekleşen eksilmelerin giderilmesidir⁵⁴⁹. Bir spor müsabakasında yaralanan sporcunun maddi zararlarından başka söz konusu haksız fiil sebebiyle ruh sağlığının bozulması, yaşama sevincinin azalması, ızdırap ve üzüntü içinde olması, artık herhangi bir sportif faaliyete katılamayacak olması gibi nedenlerden dolayı manevi zarara da uğraması mümkündür⁵⁵⁰.

Manevi zararın tazmini söz konusu olduğunda TBK. m. 56 ve 58 hükümleri uygulanacaktır. Söz konusu maddelerde de belirtildiği üzere, TBK. m. 56 kapsamında cismani bir zarara uğranması halinde manevi tazminata hükmedilmesi mümkün olup TBK. m. 58 gereğince de kişilik hakkı hukuka aykırı olarak tecavüze uğrayan kişinin manevi tazminat talebinde bulunma hakkı vardır. Spor hakkının da bir kişilik hakkı çeşidi olmasından kaynaklı, haksız fiil sebebiyle manevi zarara uğrayan sporcu; TBK. m. 56 ve 58 kapsamında kendisine manevi tazminat ödenmesini isteyebilecektir⁵⁵¹. Manevi tazminata hükmedilebilmesi için haksız fiilin unsurlarının gerçekleşmesi şart olduğu gibi ayrıca manevi bir zararın oluşması da gerekmektedir.

Manevi tazminata ilişkin talepler, TMK. m. 25/4'te yer alan; "*Manevi tazminat istemi, karşı tarafça kabul edilmiş olmadıkça devredilemez; mirasbırakan tarafından ileri sürülmüş olmadıkça mirasçılara geçmez.*" hükmü gereğince kural olarak mirasçılara geçmemektedir. Bunun tek istisnası mirasbırakanın ölmeden önce manevi tazminat

⁵⁴⁹ ATLAN, Hülya, Manevi Zararı Tazmin Yolları, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 49; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 665; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 330; GÖKCAN, s. 829; ERTAŞ/ PETEK, s. 557; EREN, s. 805; Ayrıca bkz. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2013/18799 Esas, 2014/2717 Karar, 24.02.2014 Tarihli kararında; "*Manevi zarar, bir kişinin kişilik değerlerinde iradesi dışında meydana gelen eksilmeyi ifade eder. Hayat, beden bütünlüğü, sağlık, özgürlük, isim, resim, şeref, haysiyet, ticari itibar gibi değerler, kişilik değerlerinde meydana gelen objektif eksilmedir. Manevi tazminatın şartlarının oluşması için zarar görenin söz konusu ihlal sonucu kişiliğinde, manevi varlığında objektif olarak meydana gelen bu eksilmeyi yaşamayı, duymayı, onu hissetmesi, bunun sonucunda da acı, elem, ızdırap duymasıdır.*" şeklinde hüküm verilmiştir. (ATLAN, s. 49).

⁵⁵⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 557.

⁵⁵¹ ERTAŞ/ PETEK, s. 557.

alacağını talep etmesidir⁵⁵². Yargıtay da, davacının manevi tazminat davasını açtıktan sonra ölmesi halinde ya da ölmeden önce dava açma iradesine ortaya koyması durumunda dava açma hakkının mirasçılara geçeceğini veyahut açılan davanın mirasçılar tarafından devam edilebileceğini kabul etmektedir⁵⁵³. Örneğin, müsabaka sırasında beynine darbe alan boksör, hastanede yoğun bakıma alınmış ve bu sırada zarar veren sporcudan manevi tazminat talebinde bulunulmuş ise; bu sporcunun ölümü halinde söz konusu talep mirasçıları tarafından devam ettirilebilecektir. Ayrıca manevi tazminat talebi bir defada istenebilecek olup bölünmesi mümkün değildir, Yargıtay uygulaması da bu yöndedir⁵⁵⁴.

7.2.2. Manevi Tazminatın Belirlenmesi ve Ödenme Şekilleri

Kişilik değerlerinde meydana gelen objektif eksilmenin para ile ölçülmesi mümkün değildir. Dolayısıyla manevi tazminata hükmedilmesi hususunda hâkime geniş yetki verilmiştir. Ancak ülkemizde hükmedilen manevi tazminat miktarları, Avrupa ülkelerinde hükmedilen manevi tazminat oranlarına göre çok daha düşük ve az miktardadır. Kanaatimizce, ülkemizde de daha yüksek meblağlara hükmedilmeli ve zarar gören şahıslar açısından daha tatmin edici kararlar verilmelidir.

Hâkim, zarar gören sporcuya ödenecek manevi tazminatı belirlerken; tarafların özelliklerini, işgal ettikleri makamı, diğer ekonomik ve sosyal durumların hepsini dikkate alır⁵⁵⁵. Ayrıca hakim TBK. m. 51 ve 52’de yer alan indirim sebeplerini de

⁵⁵² **EREN**, s. 812- 814; **GÖKCAN**, s. 844.

⁵⁵³ Yargıtay 11. HD. 2003/4767 Esas, 2003/11386 Karar, 02.12.2003 Tarihli kararı; “*Olay sırasında yaralanan Burhan A.’ün maddi ve manevi tazminat istemi ile işbu davayı açtıktan sonra 04.11.2001 günü vefat ettiği anlaşılmaktadır. Burhan A. mirasçıları da, açılan davaya devam etmiştir. Manevi tazminat davası açma hakkı mirasçılara geçmez. Ancak, davacı manevi tazminat davası açtıktan sonra vefat ederse, davacının mirasçıları manevi tazminat davasına devam edebilir. Doktrinde de aynı görüş paylaşılmaktadır. (Prof. Dr. Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, 1.Cilt, Ankara 1979 Bası, s.613). Mahkemece, Burhan Aktürk tarafından açılan manevi tazminat davasına, ölümünden sonra mirasçıları tarafından devam edilebileceği halde, yazılı gerekçeyle manevi tazminat isteminin reddine karar verilmesi de doğru değildir.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022); **GÖKCAN**, s. 845; **NARTER**, s. 1132.

⁵⁵⁴ **BERBEROĞLU YENİPİNAR**, Filiz, Manevi Tazminat, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 29; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, Sema/ **BASA**, Necdet, Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini, Ulusal Kongre Cilt-2, TBB Yayınları, Ankara, 2016, s. 169 (Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-2); **NARTER**, s. 1146; **GÖKCAN**, s. 850.

⁵⁵⁵ **ERTAŞ/ PETEK**, s. 557- 558. Ayrıca bkz. Yargıtay 17. HD. 2013/1307 Esas, 2013/18050 Karar, 19.12.2013 Tarihli kararı; “*Dosya kapsamından, davacı Yaren Biçen’in kaza nedeniyle yaşam*

gözeterek nihai kararını verir. Bu kapsamda kusurun ağırlığı ve durumun özelliklerinin yanında zarar gören sporcunun kabul edilen risk kapsamında gerçekleşen fiile rıza göstermesi veya zararın ortaya çıkmasında ya da artmasında etkisinin olması nedeniyle tazminat yükümlüsünün durumunun ağırlaşması durumu indirim sebebi olarak hükme yansıtacaktır⁵⁵⁶.

Türk Borçlar Kanunu m. 56'da belirtildiği üzere, adam öldürülmesi ya da beden bütünlüğünün ihlali halinde hakim, manevi tazminat olarak bir miktar paraya hükmetmek zorundadır. Spor müsabakalarında meydana gelen zararlar da genel olarak yaralanma veya ölüm şeklinde olduğundan zarar gören sporcular açısından manevi tazminat olarak paraya hükmedilecektir. Ancak yaralanma ve ölüm durumları haricinde kişilik değerlerinin ihlal edilmesi nedeniyle manevi zarara uğranması halinde, TBK. m. 58/II gereğince hakime takdir yetkisi tanınmıştır. Bu kapsamda hâkim manevi tazminatın ödenmesi yerine mağdura yönelik gerçekleştirilen haksız tecavüzü kınayan bir karar vererek, bu kararın basın yoluyla ilan edilmesi ya da hayır kurumuna bir miktar para ödenmesi şeklinde de hüküm kurabilir⁵⁵⁷. Ancak kanaatimizce, TBK. m. 58/II' de yer alan ödeme şekilleri manevi tazminat talebinde bulunan bir şahsın yaşadığı ızdırıp ve üzüntüye çare olabilecek nitelikte değildir. Dolayısıyla manevi tazminat olarak nakden paraya hükmedilmesi zarar gören sporcu açısından daha uygundur.

fonksiyonlarını ağır derecede etkileyen sağ femur ve sol tibia kırığı oluşacak şekilde yaralandığı ve iyileşme sürecinin 6 ay süreceği anlaşılmaktadır. O halde, meydana gelen trafik kazası sebebiyle duyulan acı ve elemi kısmen de olsa giderilmesi amacıyla tarafların ekonomik ve sosyal durumları ile birlikte olayın meydana geliş şekli, davalıların sorumluluğunun niteliği, kusur oranları, davacının kaza sonucu yaralanmasının niteliği, tedavi süreci göz önünde tutularak, olay tarihindeki paranın alım gücüne uygun düşen yaralanan Yaren Biçen için hak ve nesafet kuralları çerçevesinde daha yüksek manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken, düşük manevi tazminata hükmedilmesi uygun görülmemiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

⁵⁵⁶ **EREN**, s. 821; **NARTER**, s. 1150- 1151. Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2013/2098 Esas, 2013/20096 Karar, 18.12.2013 Tarihli kararında; “... Dosya kapsamından her iki davacının da kollarında kırık oluşacak şekilde yaralandığı, 09/12/2002 tarihli Bucak Devlet Hastanesi'nden alınan doktor raporuna göre davacılarından ...'in 15 gün mutad iştigaline engel, 30 günde iyileşecek şekilde; davacılarından ...'in 15 gün mutad iştigaline engel, 180 günde iyileşecek şekilde yaralandıkları anlaşılmaktadır.

Mahkemece hükme esas alınan bilirkişi raporunda belirtildiği üzere davacıların mutad iştigaline engel teşkil eden 15 günlük süreler esas alınarak geçici iş gücü kaybı tazminatına ve manevi tazminata hükmedilmiştir. Oysa, davacıların iyileşme süreleri esas alınarak, bu süreler için geçici iş gücü kaybı tazminatına karar verilmeli ve manevi tazminat miktarları da bu sürelerle göre belirlenmelidir. Bu hususun gözetilmemiş olması kararın bozulmasını gerektirmiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

⁵⁵⁷ **NARTER**, s. 1152- 1153; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 558.

7.2.3. Yaralanma Halinde Manevi Tazminat İsteyebilecek Kişiler

Beden bütünlüğünün ihlali kavramı yalnızca fiziki bütünlüğü değil, ruhsal bütünlüğün de zarara uğramasını kapsamaktadır⁵⁵⁸. Ancak TBK. m. 56'da düzenleme altına alınan hüküm gereğince, yaralanmanın normal düzeyde olması halinde zarar görenin yakınlarının manevi tazminat talebinde bulunma hakkı yoktur⁵⁵⁹. Zarar görenin manevi tazminat talebinde bulunma hakkı aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince yalnızca “ağır bedensel zarar veya ölüm” halinin gerçekleştiği durumda söz konusu olacaktır. Dolayısıyla bedensel zararın gerçekleştiği durumda talep edilecek manevi tazminat hususu kanuni düzenlemeler uyarınca iki farklı şekilde değerlendirmeye alınmaktadır⁵⁶⁰.

⁵⁵⁸ **NARTER**, s. 1130; **EREN**, s. 823.

⁵⁵⁹ **KILIÇOĞLU**, Mustafa, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun ve 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Bedensel Zarar ve Ölüm Olaylarına İlişkin Hükümlerinin Yorumuyla Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri, 4. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara, 2014, s. 39 (Tazminat Esasları ve Hesaplama Yöntemleri); **EREN**, s. 823; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 286- 288; **NARTER**, s. 1130- 1131; **GÖKCAN**, s. 842. Yargıtay TBK. m. 56 uyarınca zarar görenin yakınlarının da manevi tazminat talebinde bulunması için meydana gelen olayın kanunda ifade edilen ağırlıkta olması gerektiği yönünde kararlar vermektedir. Örneğin 4. HD. 2014/12161 Esas, 2015/9898 Karar, 16.09.2015 Tarihli kararında;

“6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 56. maddesine göre Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir. Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacı küçük Y. A.'un yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde olduğunu bildirildiği anlaşılmaktadır. Davacı Y. A. yaralanmasının hayati tehlike oluşturmadığı, kalıcı bir arıza bırakmadan iyileştiği, doktor raporlarına göre tarif edilen yaralanmanın derecesi dikkate alındığında davacı baba Y. A.'un talep ettiği manevi tazminat isteğinin yukarıda anılan yasa hükmü uyarınca reddi yerine kısmen kabulü doğru olmamış, kararın bu nedenle bozulması gerekmiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

⁵⁶⁰ **KILIÇOĞLU**, Tazminat Esasları ve Hesaplama Yöntemleri, s. 39; Bkz. Yargıtay HGK. 2017/4-1465 Esas, 2021/1062 Karar, 22.09.2021 Tarihli kararı; “... Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.” düzenlemelerine yer verilmiştir. Bu düzenlemelere göre öncelikle manevi tazminat isteme hakkı beden ve ruh tamlığı bozulmuş olan kişiye tanınmıştır.

Yargılama sırasında yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu'nun 56/2. maddesinde ise, zarar görenin yakınlarının yansına yoluyla manevi tazminat isteyebilmeleri ancak ölüm veya ağır bedensel zararın varlığı hâlinde mümkün olduğu kabul edilmiştir. Geline aşamada, yakınların yansına yoluyla hangi hâllerde manevi tazminat isteyebileceği açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır. Açıklanan tüm bu yasal düzenleme ve ilkeler çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde; zarar görenin yakınlarının yansına yoluyla manevi tazminat talep etmeleri ancak ölüm veya ağır bedensel zarar hâlinde mümkündür. Somut olayda ise murise yönelik tehdit eylemi nedeniyle manevi tazminat talep edilmiştir. Davacılar murisinin ölümünden kısa bir süre önce davalı tarafından murise yönelik olarak tehdit eylemi gerçekleştirilmiş ise de tehditten dolayı yansına yoluyla manevi tazminat istenemeyeceğinden yakını olan davacı eş yararına manevi tazminata hükmedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 03.12.2022).

Türk Borçlar Kanunu m. 56/2’de bahsedilen “yakınlık” kavramı mutlaka akrabalık bağının bulunmasını gerektirmez⁵⁶¹. Elbette zarar görenin eşi, çocukları, annesi, babası, nişanlısı, kardeşi yakınları sayılacaktır, ancak hiçbir akrabalık bağı olmayan bir kimsenin de zarar görenin yakını kategorisine dâhil edilmesi mümkündür. Burada önemli olan husus, zarar görenle arasındaki duygusal bağ gereğince, onun yaşadığı ızdırıp ve eleminden etkilenerek manevi acı ve üzüntü yaşaması normal olan ve beklenen kişi olmasıdır⁵⁶². Örneğin, bir müsabaka sırasında ağır bedensel zarara uğrayan sporcunun kendisi yaşadığı acı ve eleminden dolayı manevi tazminat talebinde bulunabileceği tartışmasızdır. Bu sporcunun antrenmanda birlikte çalıştığı, birbirlerine partnerlik yaptığı takım arkadaşı da, arkadaşının ağır sakatlığı nedeniyle en az onun kadar üzüleceğinden ve antrenmanlarında eski verimi alamayacağından dolayı manevi tazminat talebinde bulunabilecektir⁵⁶³.

⁵⁶¹ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 288.

⁵⁶² OĞUZMAN/ ÖZ, s. 288.

⁵⁶³ Yargıtay 3. HD. 2020/ 6225 Esas, 2021 / 8651 Karar, 20.09.2021 Tarihli kararı;

“Bozma kararına uyan mahkemece; sağlık bakanlığı aleyhine hizmet kusuruna dayalı olarak idari yargıda açılan manevi tazminat davasının kabulüne dair kesinleşmiş karar ile ceza yargılamasına ilişkin dava dosyasında yer alan delil ve taraf beyanları da dikkate alınarak; yalnızca maddi sağlık bütünlüğünün değil ruhsal ve sinirsel bütünlüğün de korunduğunun kabulü gerektiği, kişinin cismani zarara uğraması durumunda yakınının da aynı eylem nedeniyle ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün bozulması durumunda manevi tazminat istenebileceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulü ile davacı ... yönünden 8.000 TL, davacı ... yönünden 3.000 TL, davacı ... yönünden ise 1.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiş; hüküm, davalı ve katılma yoluyla davacılar tarafından temyiz edilmiştir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 04.12.2022).

8. ÖLÜM HALİNDE ZARARIN TAZMİNİ

8.1. Maddi Tazminat Davası Açma Hakkı

8.1.1. Genel Olarak

Spor müsabakalarında yarışan sporcuların ilgilendikleri spor dallarının farklılığına göre ölme ya da yaralanma riskleri oldukça fazladır. Örneğin, bir boks maçında sporcunun ölme veya yaralanma olasılığı, masa tenisi oynayan bir sporcudan çok daha fazladır. Bu riskin az veyahut fazla olmasının bir farkı olmaksızın, spor müsabakalarında sporcunun hukuka aykırı ve kusurlu bir fiili neticesinde rakibinin ölmesi durumunda söz konusu sporcunun hukuki sorumluluğu doğar⁵⁶⁴.

Sporcunun hukuka aykırı fiil sonucunda ölmesinden kaynaklı yakınlarının maddi ve manevi tazminat davası ikame etme hakları bulunmaktadır. Ancak bunun için - *yaralanmada olduğu gibi*- gerçekleşen olayda haksız fiile ilişkin şartlarının gerçekleşmesi ve aynı zamanda hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi birinin bulunmaması gerekmektedir⁵⁶⁵. Örneğin, bir tekvando maçında sporculardan birinin diğerinden daha güçlü olması nedeniyle daha sert bir tekme atması sonucunda rakip sporcu hayatını kaybetmişse, ortada hukuka aykırı ve kusurlu bir fiil bulunmadığından sporcunun hukuki sorumluluğu doğmaz. Ancak aynı sporcu hakemin maçı durduğu esnada hırsına engel olamayıp rakibine karşı aynı tekme atarak rakibinin ölümüne sebep olursa, bu sefer hukuka ve ahlaka aykırı davranarak kusuru bulunduğundan hukuki sorumluluk çerçevesinde maddi ve manevi zararlardan sorumlu olur⁵⁶⁶. Haksız fiil sonucunda sporcunun ölmesi durumunda yakınlarının uğrayacağı zararlar TBK. m. 53'te düzenleme altına alınmıştır.

8.1.2. Ödenmesi Öngörülen Zararların Çeşitleri

8.1.2.1. Cenaze giderleri

Spor müsabakasında gerçekleşen haksız fiil sonucunda sporcunun ölmesi halinde; ölenin na'sının taşınması, kefenlenmesi, yıkanması, ölümünün ilanı, otopsi masrafları,

⁵⁶⁴ ERTAŞ/ PETEK, s. 558- 559.

⁵⁶⁵ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 169; ERTAŞ/ PETEK, s. 559.

⁵⁶⁶ ERTAŞ/ PETEK, s. 559.

tabut, defin, mezar, yemek, dini merasim masraflarının tamamı ölüm ile doğrudan ilgili olduğundan cenaze giderleri olarak tazminat yükümlüsünden talep edilebilir⁵⁶⁷. Cenaze giderlerinin talep edilebilmesi açısından ölümün hemen gerçekleşmesinin ya da daha sonra gerçekleşmiş olmasının herhangi bir farkı bulunmamaktadır, her durumda cenaze masraflarının istenmesi mümkündür⁵⁶⁸.

Uygulamada cenaze masrafları kim tarafından yapıldıysa, onun tarafından talep edilmesi kolay olan yöntemdir. Ancak bu husus doktrinde desteklenmemekte, cenaze masrafları prensip olarak miras ortaklığının borcu sayılmakta ve mirasçılar tarafından karşılanması gerektiği savunulmaktadır⁵⁶⁹. Dolayısıyla cenaze masraflarının sporcunun mirasçıları dışında üçüncü kişi tarafından yapılması durumunda, bu kişiler TBK. m. 529 gereğince, yaptıkları masrafları mirasçılardan talep edebilirler. Mirasçılar da üçüncü kişiye ödedikleri cenaze giderlerini tazminat sorumlusundan talep etme hakkına sahiptir⁵⁷⁰.

Ölen sporcu için yapılan cenaze masraflarının bazılarının belgelendirilmesi güç olsa da bunların da talep edilmesi mümkündür. Örneğin sporcunun adına mevlit okutulması, görevli olan din adamlarına bir miktar para verilmesi durumunda yapılan masrafların belgeye bağlanması oldukça güçtür. Bu tür masrafların da geri alınabilmesi için Yargıtay; müftülüklere, belediyeye, kurumlara yazı yazılması suretiyle zorunlu defin giderlerinin öğrenilerek, masraf sahiplerine geri ödenmesi gerektiğini ifade etmektedir⁵⁷¹.

⁵⁶⁷ ÖZ, Turgut/ ACAR, Faruk/ GÖKYAYLA, Emre/ DEVELİOĞLU, H. Murat, İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu, Vedat Kitapçılık, C. 1, İstanbul, 2019, s. 765; ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 115- 166; EREN, s. 778; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 101.

⁵⁶⁸ ANTALYA, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 115; TANDOĞAN, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 298; ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 765.

⁵⁶⁹ ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 766; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 101- 102.

⁵⁷⁰ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 102; ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 766.

⁵⁷¹ Yargıtay 4.HD. 2021/ 16495 Esas, 2021 / 5547 Karar, 28.09.2021 Tarihli kararı; "... Somut olayda; Mahkemece yeterli inceleme ve araştırma yapılmadan TL cenaze ve defin giderinin davalıdan tahsiline karar verilmiştir. Eksik inceleme ile hüküm kurulamaz. Mahkemece cenazenin defnedilmesi için yapılması zorunlu masraflardan davalı tarafın sorumlu tutulabileceği, taziyeye ilişkin giderlerden sorumlu tutulamayacağına ilişkin Dairemiz'in yerleşik uygulaması göz önünde bulundurularak; ölüm nedeniyle yapılan cenaze ve defin giderlerinin neler olduğu ve cenaze dolayısıyla yapılması zorunlu olan masrafların ilgili Belediyeden sorulması suretiyle makul, uygun miktarda cenaze ve defin masrafı tespit edilip sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yazılı olduğu biçimde hüküm tesisi doğru görülmemiştir." (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 06.12.2022).

8.1.2.2. Ölümün hemen gerçekleşmediği hallerde tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar

Türk Borçlar Kanunu m. 53 gereğince, hukuka aykırı fiil nedeniyle sporcunun ölümü hemen gerçekleşmemişse; öncelikle yaralanma meydana gelmiş olacağından, yaralanma halinde talep edilebilecek tazminat kalemlerinden yalnızca tedavi giderleri ile sporcunun çalışmamasından kaynaklı malvarlığında meydana gelen azalmaların talep edilmesi mümkündür. Bir başka deyişle, sporcunun ölmeden önce geçirdiği zaman içerisinde iyileşmesi için yapılan tedavi masrafları ve bu süreç içerisinde antrenmanlarını yapamadığından ya da maçlara katılmadığından doğan zararlar talep edilebilecektir⁵⁷². Nitekim ölüm hemen gerçekleşmemiş olsa da, sonradan gerçekleştiği için yaralanma durumunda gündeme gelen çalışma gücünün azalmasından ya da tamamen yitirilmesinden doğan zararlar ile ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan zarar burada söz konusu olmaz⁵⁷³.

8.1.2.3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradığı kayıplar

a. Destekten yoksun kalma tazminatı ve hukuki niteliği

Destek kavramı doktrinde genel manada, bir kişiye fiilen sürekli ve düzenli olarak bakan ve hayatın olağan akışı içerisinde gelecekte de bu şekilde bakıp ilgileneceği kuvvetle muhtemel olan kimse şeklinde tanımlanmaktadır⁵⁷⁴. Destekten yoksun kalma tazminatının vazgeçilmez şartı, destekte bulunan kişinin ölmüş olmasıdır. Sporcu haksız fiil sonucunda %100 sakat kalsa hatta bitkisel hayatta dahi olsa, ölüm olayı

Yargıtay 4. HD. 2000/1294 Esas, 2000/3548 Karar, 17.04.2000 Tarihli kararı; “Cenaze gideri konusunda belge ibraz edilemediği gerekçesiyle bu konudaki istem reddedilmiştir. Oysa ölüm olayı gerçekleştiğine göre bunun için bir takım giderlerin de yapıldığının kabulü gerekir. Mahkemece bu konuda ilgili birimlerden bilgi alınarak karar verilebileceği gibi, BK. 42. Maddesi uyarınca da bu kalem talep için takdir edilecek tazminata hükmedilmek gerekirken belge ibraz edilmediği gerekçesiyle reddi doğru değildir, karar bu bakımdan doğru değildir.” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 06.12.2022).

⁵⁷² EREN, s. 778; ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 767; ERTAŞ/ PETEK, s. 559.

⁵⁷³ ERTAŞ/ PETEK, s. 559.

⁵⁷⁴ ŞAHİN, Şule/ NEVRUZ, Ezgi/ BULUT KARAGEYİK, Başak/ ŞİMŞEK, Güven, Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Hesaplama Yöntemleri, Aktüerya Bilirkişiliği, Aktüerya Teorisi, Finans Teorisi, Yargı Uygulamaları, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2022, s. 1; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 103; GÖKCAN, s. 705- 706; TANDOĞAN, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 300; NARTER, s. 966; ERTAŞ/ PETEK, s. 560; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 620 vd.

gerçekleşmediğinden destekten yoksun kalma tazminatı gündeme gelmez⁵⁷⁵. Nitekim burada ölümün yol açtığı zarar söz konusudur ve bu zarar, ölen sporcunun değil, sporcunun desteğinden yoksun kalan kişilerin zararıdır. Ölen sporcunun desteği yalnızca parasal olarak düşünülmemeli; yakınlarına ettiği yardım ve hizmet, onlara verdiği eşya ve yiyecek, onların bakımını yapıp, ihtiyaçlarını görmesi de destek kapsamı içerisindedir⁵⁷⁶.

Destek ilişkisinin mutlaka karşılıksız olması gerekmektedir. Örneğin bir sporcunun antrenman malzemelerini tamir eden kişiye, bu sporcunun ücret takdim etmesi durumunda destek ilişkisi söz konusu olmaz⁵⁷⁷. Ayrıca bir kişinin, bir kişiye destek olması hukuki zorunluluktan değil, kendi iradesi sonucunda ihtiyaç duyduğundan doğmalıdır⁵⁷⁸. Dolayısıyla ölen sporcunun baktığı kişilerin; aile bireyleri, mirasçısı ya da kan hısımlarından biri olması gerekmez, sporcunun kime destek olduğu fiili duruma göre tespit edilir⁵⁷⁹.

Destek çeşitleri gerçek destek ve farazi destek olmak üzere ikiye ayrılır⁵⁸⁰. Ölen sporcunun öldüğü zamana kadar düzenli bir şekilde baktığı kişiler varsa burada gerçek destek söz konusudur. Ancak ölen sporcunun ölmeden önce değil de gelecekte kuvvetle muhtemel bakacağı kişilerin olması halinde farazi destek mevzu bahistir⁵⁸¹. Örneğin, bir profesyonel sporcu spordan kazandığı parasıyla ailesine de bakıyorsa, ölmeden önce ailesine yönelik gerçek desteğini sağlamış olur. Fakat aynı sporcu henüz profesyonel

⁵⁷⁵ **GÜLEÇ UÇAKHAN**, Sema, Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplanması, Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, Ankara, 2017, s. 657. Ayrıca bkz. Yargıtay 4. HD. 2010/7189 Esas, 2011/7337 Karar, 22.06.2011 tarihli kararı; “*Davacı Sadık, yaralanan kardeşi Ahmet’in desteğinden yoksun kaldığı iddiası ile maddi tazminat talep etmiştir. BK 45/2 maddesinde açıklandığı üzere destek zararı “ölüm neticesi olarak müteveffanın yardımlarından mahrum kalanlar” lehine hükmedilen bir tazminat türüdür. Somut olayda ölüm meydana gelmediğine göre destek zararından da söz edilemez. Bu durumda talebin reddi gerekmektedir.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 06.12.2022).

⁵⁷⁶ **ÇELİK**, Çelik Ahmet, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Yoksun Kalınan Nedir Nasıl Değerlendirilmeli, Seçkin Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2016, s. 13- 14 (Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk).

⁵⁷⁷ **GÖKCAN**, s. 706.

⁵⁷⁸ **GÖKCAN**, s. 706.

⁵⁷⁹ **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 103; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 560.

⁵⁸⁰ **GÖKCAN**, s. 706; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 105; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 658.

⁵⁸¹ **ŞAHİN/ NEVRUZ/ BULUT KARAGEYİK/ ŞİMŞEK**, s. 2; **EREN**, s. 783; **OĞUZMAN/ ÖZ**, s. 105; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 560; **GÖKCAN**, s. 706; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 181.

olamadan amatör sporcu iken ölürse, spordan kazanç sağlayamadan öldüğü için farazi destek gündeme gelir⁵⁸².

Destekten yoksun kalma tazminatı ölen şahıstan geçmeyen, doğrudan doğruya hayatta kalanların kişiliklerinde doğan, asli ve bağımsız bir haktır⁵⁸³. Bir başka deyişle, ölen sporcunun desteğinden yoksun kalan kişiler, sporcudan doğacak olan miras yoluyla değil, doğrudan doğruya kendi kişilikleri sayesinde asli ve bağımsız bir hak olarak kazanırlar⁵⁸⁴. Bu nedenle söz konusu hak bir miras hakkı değil, tazminat hakkıdır⁵⁸⁵. Dolayısıyla destekten yoksun kalan kişilerin mirasçı olması durumunda, bu kişiler ölenin kalan mirası reddetseler dahi; şartların gerçekleştiği durumda destekten yoksun kalma tazminatında talebinde bulunabilirler⁵⁸⁶.

b. Destekten yoksun kalma tazminatı isteminde bulunabilecek kişiler ve ispat yükü

Destekten yoksun kalma tazminatının talep edilebilmesi için ölen sporcunun mirasçısı olunması şart değildir. Ölen sporcunun yaşarken düzenli olarak baktığı ve gelecekte de

⁵⁸² **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 181; **ERTAŞ/ PETEK**, s. 560.

⁵⁸³ **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 24; **NARTER**, s. 971; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 139; **EREN**, s. 778. Ayrıca bkz. Yargıtay HGK. 1982/9-301 Esas, 1984/619 Karar, 25.05.1984 Tarihli kararı; “*Borçlar Yasasının 45. maddesinde sözü geçen destek kavramı, hukuksal bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tutar ve ne hasımlığa ve ne de yasanın nafakaya ilişkin hükümlerine dayanmaz. Bir kimseye, sadece eylemli ve düzenli olarak, geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların olağan akışına göre eğer ölüm vuku bulmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse destek sayılır. O halde, destek sayılabilmek için bakımın (yardımın) eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılması yeterlidir. (HGK. 21.4.1982 gün, 1979/4 -1528 E.412 K.) Öte yandan, yukarıda da değinildiği üzere, destekten yoksun kalma tazminatı, mirasçılık sıfatından ayrı ve bağımsız bir hak olduğundan, desteğin, sağlığında, % 74 beden gücünün kaybına karşılık olarak işverenden almış olduğu tazminatın da bu davada hesap edilecek tazminat tutarından mahsup edilmesi düşünülemez.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 07.12.2022).

⁵⁸⁴ **ŞAHİN/ NEVRUZ/ BULUT KARAGEYİK/ ŞİMŞEK**, s. 1; **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 24; **NARTER**, s. 971; **KILIÇOĞLU**, Tazminat Hukuku, s. 139; **EREN**, s. 778; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 659.

⁵⁸⁵ **EREN**, s. 778- 779; **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 24- 25; **NARTER**, s. 971.

⁵⁸⁶ **TANDOĞAN**, Türk Mes’uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes’uliyet, s. 299; **EREN**, s. 779; **NARTER**, s. 971; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 659. Ayrıca bkz. Yargıtay HGK. 2007/4-222 Esas, 2007/222 Karar, 18.04.2007 Tarihli kararı; “... *Sonuç olarak, destekten yoksun kalma tazminatı nitelik itibarıyla bağımsız bir hak olup; ölen kimse ile davacı arasında kanuni veya akdi bir bakım yükümlülüğü, mirasçılık ya da akrabalık ilişkisi bulunması gerekmediğinden; mirasın reddedilmiş olması, destekten yoksun kalma davasının açılmasına ve incelenip hasil olacak sonuç uyarınca esasına ilişkin karar verilmesine engel, yasal bir neden değildir.*” **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 672. Yargıtay HGK. 1969/4937 Esas, 1971/740 Karar, 11.12.1971 Tarihli kararı; “*Destekten yoksun kalma tazminatının mirasçılık sıfatıyla bir ilgisi bulunmadığından toptan tayin olunan tazminatın veraset senedi gereğince davacılara dağıtılmasına karar verilmesi kanuna aykırıdır. Zira mirasçı olsun olmasın, ölenin akrabası olsun veya olmasın yardımdan mahrum kalan herkes ölüme sebebiyet verenden BK. 45 gereğince tazminat isteyebilir.*” (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 07.12.2022).

kuvvetle muhtemel bakacağı kişiler söz konusu talepte bulunabilirler⁵⁸⁷. Destekten yoksun kalan kişilerin en başında eşler gelmektedir. Ailenin geçimi konusunda her iki eşin de yaptığı hizmetler veya yardımlar sayesinde eşler birbirinin desteği konumundadır⁵⁸⁸. Anne babalarının ölmesi durumunda çocuklar, onların desteğinden yoksun kalacaklarından, tazminat talebinde bulunabilirler⁵⁸⁹. Çocuklar ise büyüüp meslek sahibi olana kadar ailesine destek olmaları mümkün değildir. Ancak kanaatimizce, çocukların da anne ve babasına yardım ve hizmet etmesi nedeniyle fiili destek oldukları kabul edilmesi gerekmektedir⁵⁹⁰. Kardeşler, kural olarak, birbirlerine bakmakla yükümlü değildir⁵⁹¹. Ancak TMK. m. 364'te düzenlenen hüküm uyarınca, ölen sporcu kardeşlerden birinin diğerlerine yönelik nafaka yükümlüsü olma durumu söz konusu ise ölen sporcunun desteğinden yoksun kalma durumu gündeme gelir⁵⁹². Bu durumda davacı kardeşlerin, ölen sporcu kardeşlerinin refah içinde yaşadığını ve onun ölümü nedeniyle kendilerinin zor duruma düşeceğini ispatlaması gerekmektedir⁵⁹³.

Yakın akrabalar da ölen sporcunun desteğinden faydalandıklarını ispat ederek destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunabilirler. Aynı evde yaşayan arkadaşların da, ekonomik yönden birbirlerine bağlı olduklarını, ölenin desteğinden yoksun

⁵⁸⁷ **TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP**, s. 620 vd.; **TANDOĞAN**, Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet, s. 300; **ŞİMŞEK**, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 182.

⁵⁸⁸ **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 54; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 673. Yargıtay 4.HD. 1976/3029 Esas, 1976/3914 Karar, 13.04.1976 Tarihli kararı; *"Yalnız ev işlerini gören kadın da kocasının destekçisi sayılabilir. Destekten yoksun kalınca kocanın tazminat alması için yoksul kalması şart olmayıp durumuna uygun yaşama tarzında para ile belirlenebilen bir zarara uğraması yeterlidir."* (**GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 673).

⁵⁸⁹ **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 675; **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 54.

⁵⁹⁰ **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 54; **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 673.

⁵⁹¹ **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 678; **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 88.

⁵⁹² Danıştay 10. Dairesi'nin 1996/424 Esas, 1997/278 Sayılı kararında; *"Ölüm olayı nedeniyle küçük kardeşe destekten yoksun kalma tazminatı verilebilmesi için Medeni Kanunun nafaka hükümlerine göre ölenin kardeşine yardım edebileceğinin, yaşasaydı hali refahta olacağı kabulü gerekmektedir."* (**GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 679).

⁵⁹³ **GÜLEÇ UÇAKHAN**, s. 678; **ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 92. Ayrıca uygulamada Yargıtay, nafaka vermekle yükümlü tutulan veya destek olan kardeşin refah seviyesini ve bakım gücünü şu şekilde tanımlamaktadır: *"Kardeşin kardeşten nafaka isteyebilmesi için nafaka ile yükümlü tutulmak istenenin refah içinde olması gerekir. Yasada refah tarif edilmemiş, bunun takdiri mahkemeye bırakılmıştır. Refah, bir kimsenin geleceği kaygı duymadan toplumun lüks kabul ettiği ihtiyaçları da dahil olmak üzere, bütün ihtiyaçlarını karşılayabilmesi halidir. Bu kapsamda geliri, çevresine ve sosyal durumuna göre lüks sayılabilecek şeyleri sağlamaya elverişli bulunan ve ihtiyaçları dışında bolluk içinde olan kimse refah halinde sayılır."* (**ÇELİK**, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 92).

kalmalarından dolayı zor duruma düşeceklerini ispat ederek tazminat yükümlüsünden talepte bulunmaları mümkündür⁵⁹⁴.

Bir diğer yandan, TMK. m. 6'da yer alan genel düzenleme uyarınca, davacı davasını ispat etmekle yükümlüdür. Ancak söz konusu davada, Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında vurgulandığı üzere, hayatın olağan akışına ve genel hayat tecrübelerine dayanan kişi iddiasını ispatlamak zorunda değildir, bu durumda ispat yükü davalıya geçmektedir⁵⁹⁵. Örneğin, ölen çocuk sporcunun anne ve babasının fiili veya farazi desteği olacağı hayatın olağan akışı çerçevesinde normal kabul edileceğinden, anne ve baba zararını ispatla mükellef değildir. Bu durumda ispat yükü yer değiştirir ve yaşanan ölüm olayında sporcunun anne ve babasının zararı olmayacağını davalının ispat etmesi gerekmektedir⁵⁹⁶.

c. Destekten yoksun kalma tazminatının hesaplanması

Ölen sporcunun yaşamı süresince onun desteğinden faydalanan kişilerin, ölüm nedeniyle yoksun kalacakları desteğin miktarı belirlenirken öncelikle ölen kişinin gelir durumu, desteğin süresi, söz konusu yardımın miktarı ve söz konusu talepte bulunacak olan kişinin sosyal durumu dikkate alınır⁵⁹⁷.

Sporcunun ölmeden önce fiilen desteği söz konusuysa, geliri hesaplanırken meslek içi ve meslek dışı kazançlarının toplamına bakılacaktır⁵⁹⁸. Yargıtay'a göre ölen kişinin geliri somut olarak hesaplanamadığı takdirde, asgari ücret baz alınır⁵⁹⁹. Bir başka ihtimalde ise, ölen sporcu henüz çalışma yaşına gelmemiş ya da fiilen içinde bulunduğu durum gereği çalışması mümkün değilse, bu kişinin gelecekte yapacağı muhtemel destek hesaplanır. Söz konusu hesaplama tahmini bir değer olacağından; ölen sporcunun yeteneği, zeka durumu, fiziki ve sosyal özellikleri, sağlığı, öğrenim durumu, ailesinin

⁵⁹⁴ GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 680; ÇELİK, Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, s. 93- 94.

⁵⁹⁵ GÖKCAN, s. 732.

⁵⁹⁶ GÖKCAN, s. 732.

⁵⁹⁷ EREN, s. 784- 785; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 108; GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 686- 687; GÖKCAN, s. 709.

⁵⁹⁸ Ayrıca bkz. GÖKCAN, s. 709; GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 688.

⁵⁹⁹ "Davacı emekli öğretmen, trafik kazasında ölen annesi ise olay tarihinde 60 yaşında olup dul maaşıyla geçimini sağlayan bir kimsedir. Yerel mahkemece hükme esas alınan ve ölen annenin davacıya destek olamayacağına ilişkin bilirkişi raporu gerçeğe uygun bulunmamaktadır. Desteğin yaşı itibarıyla bir ev kadını olarak elde edebileceği geliri belirlenmeli, bunun mümkün olmaması halinde ise, desteğin asgari ücret düzeyinde geliri olabileceği benimsenerek, bu miktar üzerinden destekten yoksun kalma tazminatı hesaplanmalı, varılacak sonuca göre karar verilmelidir."(GÖKCAN, s. 711).

imkanları gibi kıstaslara dikkat edilecektir⁶⁰⁰. Örneğin, bir futbolcu çok başarılı bir sezon geçirmiş ve başarısından dolayı iyi bir kulübe transfer olacakken, hayatını kaybetmişse; ölen sporcunun ailesine sağlayacağı farazi destek, o dönemde diğer sporculara verilen transfer ücretleri araştırılarak bulunacaktır. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları gereğince, eğer ölen kişi küçük yaşta ölmüşse; farazi desteğin hesaplanmasında desteğin gelir etmeye başlayacağı tarihteki asgari ücret esas alınmaktadır⁶⁰¹.

Ölen kişinin desteğinin miktarı belirlenirken makbuz, banka havalesi, dekont, tanık gibi ispat araçlarının bulunup bulunmadığı araştırılır⁶⁰². Farazi desteğin söz konusu olması halinde ise, tahmini olarak ölenin geliri belirlendikten sonra yine tahminen davacı ya da davacılara düşecek olan payın hesaplaması yapılarak sonuca gidilecektir⁶⁰³. Ayrıca gelecekte yapılacağı varsayılan yardıma ilişkin başlangıç tarihi ölüm tarihi değil, yardımın başlayacağı varsayılan tarihtir⁶⁰⁴.

Destekten yoksun kalma tazminatı konusunda hak sahiplerinin yardım süreleri somut olayın özelliklerine göre değerlendirilir, bu hususta kesin bir ölçüt verilmesi mümkün değildir⁶⁰⁵. Hak sahibinin bakım süresi yaşamı süresince devam edecek nitelikteyse, yaşama tablolarından faydalanılır⁶⁰⁶. Söz konusu tazminatın belirlenmesi konusunda TBK'nın yürürlüğe girmesinden sonra gerçekleşen olaylar yönünden TBK. m. 55 hükümleri uygulanacaktır. Bu kapsamda kısmen ya da tamamen rücu edilemeyen sosyal

⁶⁰⁰ ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 849- 850; GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 695; GÖKCAN, s. 711. “Ölen üniversite öğrencisinin gelirinin asgari ücretten yüksek olacağı, mezun olduğunda mesleğine göre elde edebileceği gelirin saptanması için emsal gelir araştırılması yapılması, ilgili meslek odaları ve meslek kuruluşlarından mezuniyetlerinden itibaren ne kadar sürede iş bulabileceği, emsal gelirinin ne kadar olacağı vb. hususların sorulması, bu tespitlerden sonra desteğin belirlenen geliri üzerinden maddi tazminat hesaplanmalıdır.” (ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 849).

⁶⁰¹ “Davacılar, yolu karşıdan karşıya geçerken 1993 doğumlu desteklerinin öldüğünü belirterek destekten yoksun kalma tazminatı istemişlerdir. Destekten yoksunluk zararının hesaplanmasında desteğin ölüm tarihinde yürürlükte bulunan asgari ücret her yıl %10 oranında artırılarak desteğin gelir elde etmeye başlayacağı tarihteki asgari ücret belirlenmeli ve bu miktar ölçü alınarak tazminat hesaplanmalıdır. Yerel mahkemece rapor tarihinde yürürlükte bulunan asgari ücret esas alınarak hesaplanan zararın hüküm altına alınmış olması usul ve yasaya aykırıdır.” (GÖKCAN, s. 711).

⁶⁰² GÖKCAN, s. 712.

⁶⁰³ GÖKCAN, s. 712.

⁶⁰⁴ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 108.

⁶⁰⁵ ÖZ/ ACAR/ GÖKYAYLA/ DEVELİOĞLU, s. 877; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 108; GÖKCAN, s. 721.

⁶⁰⁶ Faal ömür tablosu için bakınız. GÖKCAN, s. 720- 721; GÜLEÇ UÇAKHAN/ BASA, Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-2, s. 365.

güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemelerin destekten yoksun kalma tazminatından indirilmesi mümkün değildir. Önceki döneme ilişkin olaylar yönünden ise tasarruf edilen giderler, sigorta ödemeleri, miras geliri, dul kalan kadın veya erkeğin evlenme şansı gibi hususlar tazminattan indirim yapılmasına sebebiyet vermektedir. Tazminat miktarını belirleyecek hâkim, bunları resen gözetmekle yükümlüdür⁶⁰⁷.

8.2. Manevi Tazminat Davası Açma Hakkı

Türk Borçlar Kanunu m. 56 uyarınca, haksız fiil sonucunda yaralanan sporcunun talepeceği manevi tazminata ilişkin genel hükümler aynı şekilde burada da geçerlidir. Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince, haksız fiil sonucunda ölen sporcunun yakınlarının manevi tazminat talebinde bulunma hakkı vardır. Bu kişilerin talepe edebileceği tazminat, sporcunun ölmesi sebebiyle kendilerinin uğradığı manevi zarardan ibarettir⁶⁰⁸.

Haksız fiil sebebiyle ölen sporcunun yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkı veren uygulama kapsamında, yakınlık tabiri “ölen sporcuya yakından bağlı olan kişiler” şeklinde anlaşılmalıdır⁶⁰⁹. Dolayısıyla sporcunun ölümü sonucunda yalnızca ailesinin değil bu sporcuya yakından bağlı olan kişilerin *-aynı zamanda sporcunun da bağlı olduğu kişilerin-* de manevi tazminat isteme hakkı bulunmaktadır. Yargıtay’ın içtihatları gereğince de, yakınlık için kanunen akraba ya da mirasçı olunması şart olmadığı gibi hukuki bağlılık değil fiili bağlılık önemlidir⁶¹⁰. Örneğin, sporcunun ölümü nedeniyle kulübü ya da onu destekleyen taraftarlar manevi tazminat talebinde bulunamaz⁶¹¹.

⁶⁰⁷ GÖKCAN, s. 728.

⁶⁰⁸ ERTAŞ/ PETEK, s. 560- 561; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 660.

⁶⁰⁹ Türk Borçlar Kanunu’nun Adalet Komisyonu Raporu’na göre, “yakın” kavramının belirlenmesinde, ölen ile yakın olduğu iddia olunan kişi arasında düzenli ve yoğun bir ilişkinin ve olay sebebiyle bedellendirilecek ağır bir teessürün varlığı aranmalıdır. ERTAŞ/ PETEK, s. 560; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 187; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 291.

⁶¹⁰ ERTAŞ/ PETEK, s. 560- 561; ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 187; Yargıtay 4. HD. 1979/9973 Esas, 1979/2900 Karar, 05.03.1979 Tarihli kararında; “Bir kimsenin ölenin yakını sayılabilmesi için, ölen ile eylemli aile ve sevgi bağlarının varlığı gereklidir. Burada önemli olan, aile hukuku çerçevesinde yakınlık değil, duygusal yakınlıktır. Böyle olunca da uzak ya da yakın hısımlık bağları yerine ölenle çok yakın ve içtenlik taşıyan duygusal bir bağlılığın varlığı aranmalıdır.” şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İctihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 04.12.2022).

⁶¹¹ ŞİMŞEK, Sporcuların Hukuki Sorumluluğu, s. 187.

Manevi tazminat açısından hak sahibi olmakla destekten yoksun kalma tazminatının hak edilmesi arasında herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır. Bu kapsamda destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunamayan kişinin, manevi tazminat isteminde bulunması mümkündür⁶¹².

⁶¹² Yargıtay 4. HD. 1982/7323 Esas, 1982/9166 Karar, 20.10.1982 Tarihli kararında; “... üvey baba olan davacı, öleni 3- 4 yaşlarında iken yanına aldığı, bakıp yetiştirdiğini, okuttuğunu ileri sürmüş, iddiasını ispat için tanık da dinletmiştir. Bilirkişi raporunda davacının destek tazminatına hak kazanmadığının belirtilmesi, manevi tazminatın reddini gerektirmez.” şeklinde hüküm kurmuştur. (GÖKCAN, s. 834).

9. TAZMİNAT DAVALARINDA GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME İLE ZAMANAŞIMI

9.1. Görevli ve Yetkili Mahkeme

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun⁶¹³ 2. maddesi uyarınca, haksız fiil nedeniyle ikame edilecek maddi ve manevi tazminat davalarında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleridir⁶¹⁴.

Söz konusu davalarda yetkili mahkeme ise HMK. m. 6/1'de yer alan genel hükmü gereğince, davanın açıldığı tarihte davalının yerleşim yeri mahkemesi, yani zarar verici eylemi gerçekleştiren sporcunun yerleşim mahkemesi yetkilidir. Ancak HMK. m. 16'da haksız fiilden doğan davalarda yetkili mahkemeler ayrıca düzenleme altına alınmıştır. Bu kapsamda, zarar gören sporcu; haksız fiilin gerçekleştiği veya zararının meydana geldiği yerde yahut gelme ihtimalinin bulunduğu yerde ya da kendisinin yerleşim yeri mahkemesinde de tazminat davasını ikame edebilme hakkına sahiptir. Bununla birlikte, vücut bütünlüğünün ihlali, kişilik hakkının da ihlali olarak kabul edildiğinden; TMK. m. 25/5 gereğince, zarar gören sporcu kendi yerleşim yerinde veya zarar veren sporcunun yerleşim yeri mahkemesinde de dava açması mümkündür. Bu durumda zarar gören davacı sporcu, bahsedilen yetkili mahkemelerden birini tercih edip davasını açabilir⁶¹⁵.

9.2. Zamanaşımı

Yaralanma ve ölüm olaylarından kaynaklı maddi ve manevi tazminat davaları TBK. m. 72 uyarınca genel zamanaşımı süresine tabidir. Söz konusu madde doğrultusunda, zarar gören sporcunun zararı ve kendisine karşı haksız fiil eylemini gerçekleştiren sorumlu kişiyi öğrenmesinden itibaren iki yıl geçince; her halükarda ise haksız fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren on sene geçmesiyle zamanaşımına uğrar⁶¹⁶. Belirtildiği

⁶¹³ R.G., 04/02/2011, S. 27836.

⁶¹⁴ ÇELİK, Çelik Ahmet, Hukuk Yargılama Yasası'na Göre Tazminat ve Alacak Davaları, Aristo Yayınevi, 4. Baskı, İstanbul, 2019, s. 138 (Tazminat ve Alacak Davaları); ERTAŞ/ PETEK, s. 565; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 71.

⁶¹⁵ ERTAŞ/ PETEK, s. 566; OĞUZMAN/ ÖZ, s. 71- 72.

⁶¹⁶ ÇELİK, Tazminat ve Alacak Davaları, s. 488- 489; ERTAŞ/ PETEK, s. 566; TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 718- 719. Ayrıca zarar görenin zararı öğrenmesi; zararın varlığı, niteliği ve esaslı unsurları hakkında, bir dava açmaya ve davanın gerekçelerini göstermeye elverişli bütün hal ve şartları öğrenmiş olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla tazminatın hesabına yarayacak bütün

üzere, haksız fiile ilişkin zamanaşımı zarar gören sporcunun zararı ve tazminat sorumlusunu birlikte öğrendiği gün başlayacaktır⁶¹⁷. Aynı sporcu, birden fazla rakip sporcu tarafından yaralandığı takdirde her bir davalı zarar veren sporcu açısından zamanaşımı süresinin hesabı ayrı ayrı yapılacaktır⁶¹⁸.

Bedensel zararın söz konusu olduğu durumlarda, Yargıtay zamanaşımının başlaması için zararın ve tazminat sorumlusunun öğrenilmesi yeterli görmemiş, kalıcı sakatlık derecesinin kesin şekilde tespit edilmiş olmasını da şart koşmuştur⁶¹⁹.

Zarara uğrayan sporcu küçük veya kısıtlı ise; haksız fiile ilişkin zamanaşımı; küçüğün veya kısıtlının kanuni temsilcisinin zararı ve faili öğrenmesinden itibaren başlayacaktır. Küçük veya kısıtlı, ayırt etme gücüne sahip olsa da durum değişmeyecek olup kanuni temsilcisi zarar ile faili öğrenmesinden iki yıl ve her halükarda haksız fiilin gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçmediği sürece tazminat talep hakkı zamanaşımına uğramayacaktır⁶²⁰. Bu durum maddi tazminat davaları için geçerli olmakla birlikte

ayrıntılarının öğrenilmiş olması gerekli değildir. (TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 718-719; REİSOĞLU, s. 267- 268; ERTAŞ/ PETEK, s. 566.

⁶¹⁷ ÇELİK, Çelik Ahmet, Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı, Seçkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2018, s. 156 (Sorumluluk ve Zamanaşımı).

⁶¹⁸ TEKİNAY/ AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, s. 718; ERTAŞ/ PETEK, s. 566.

⁶¹⁹ GÜLEÇ UÇAKHAN, s. 950. Ayrıca bkz. Yargıtay HGK. 2018/1020 Esas, 2021/832 Karar, 24.06.2021 Tarihli kararında; "... Buna karşılık, ortaya çıkan zarar, kendi özel yapısı içerisinde sonradan değişme eğilimi gösteriyor, zararı doğuran eylem veya işlemin doğurduğu sonuçlarda (zararın nitelik veya kapsamında) bir değişiklik ortaya çıkıyor ise artık "gelişen durum" ve dolayısıyla gelişen bu durumun zararın nitelik ve kapsamı üzerinde ortaya çıkardığı değişiklikler (zarardaki değişme) söz konusu olacaktır. Böyle hâllerde zararın kapsamını belirleyecek husus, gelişmekte olan bu durumdur ve bu gelişme sona ermedikçe zarar henüz tamamen gerçekleşmiş olmayacağı için zaman aşımı süresi bu gelişen durumun durduğunun veya ortadan kalktığı öğrenilmesiyle birlikte işlemeye başlayacaktır. (HGK'nın 06.11.2002 tarihli ve 2002/4-882 E., 2002/874 K. sayılı kararı). Görüldüğü üzere iş kazası sonucu oluşan sürekli iş göremezlik nedeniyle meslekte kazanma gücündeki kayıp oranı kazalı sigortalıya bağlanacak gelir ve hüküm altına alınacak tazminatın miktarını doğrudan etkilediğinden bu oranın hiçbir duraksamaya yol açmayacak biçimde saptandığı tarihten itibaren zaman aşımının başlatılması gerekir. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 07.07.2020 tarihli ve 2017/21-1593 E., 2020/535 K. ile 03.12.2019 tarihli ve 2017/21-2180 E., 2019/1275 K. sayılı kararları da aynı doğrultuda tespitler içermektedir. Başka bir deyişle soyut öğrenme, kesin bir bilgi edineme ve zararın unsurlarını (örneğin sakatlık derecesi ya da ne gibi beden rahatsızlığı olduğu) bilememe durumunda zarar ve sonuçları öğrenilmiş sayılamayacağından zaman aşımı kesin öğrenmeden sonra başlamalıdır. Aksi takdirde gerçek zarar karşılanmamış ve hak kaybına sebebiyet verilmiş olacaktır." yönünde hüküm kurulmuştur. (Sinergi Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

⁶²⁰ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 72. Bkz. Yargıtay 11. HD. 1975/443 Esas, 1975/2764 Karar, 17.04.1974 Tarihli kararında; "... Baba, ana ve kardeşini olayda kaybeden küçük Ercüment, yaşı sebebiyle dava açmak ehliyetini haiz bulunmadığına göre, zarara ve failine uttlai, söz konusu olamaz. Şu halde kendisinin kanuni mümessili olan vasisinin zarara ve failine muttali olduğu tarihin zamanaşımına başlangıç olarak kabulü gerekir. Bu itibarla davacının, davalı Gıyasettin hakkındaki manevi tazminat davasının zamanaşımı sebebiyle reddedilmiş olması yönünden iki yıllık zamanaşımı süresinin açıklanan esaslar

manevi tazminat, ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı tarafından talep edilebileceği için iki yıllık zamanaşımı kendisinin zararı ve faili öğrenmesinden itibaren başlayacaktır⁶²¹.

uyarınca başladığı tarihin araştırılmaması ve davacı tarafa ittula tarihini ispat olanağının tanınmaması doğru değildir... şeklinde hüküm kurulmuştur. (Sinerji Mevzuat, İçtihat ve İcra Programları, Erişim Tarihi: 29.11.2022).

⁶²¹ OĞUZMAN/ ÖZ, s. 72- 73.

10. SONUÇ

Spor, insanların ve toplumun gelişmesi açısından şahıslara geniş bir hareket alanı sağlayan sosyal bir faaliyettir. Geniş ve serbest hareket alanının varlığı ekseninde sorumluluk hukuku da gündeme gelecektir. Nitekim insanlar arasında sportif faaliyetlerin yaygınlaşması neticesinde birbirlerine zarar verme olasılığı inkâr edilmez bir gerçektir. Bununla birlikte bazı spor dallarına ilişkin gerçekleştirilen müsabakalarda sporcuların zarar görmeme ihtimali neredeyse hiç yoktur. Bu noktada spor hukukundan kaynaklanan zararlarda sorumluluğun doğup doğmayacağına ilişkin belirleme yapılması gerekmektedir.

Sporun amatör ya da profesyonel olarak icra edilmesi fark etmeksizin önceden belirlenmiş kurallara uygun olarak yapılması zorunludur. Söz konusu zorunluluğa aykırı davranan sporcunun, müsabaka ya da antrenman esnasında bir başka sporcuya zarar vermesi sonucunda hukuki ve cezai sorumluluğu doğacaktır. Bu kapsamda sporcuların gerçekleştirdiği fiilleri neticesinde sorumluluğun doğması için haksız fiil hükümleri doğrultusunda hukuka aykırı, kusurlu, zarar verici davranış ve illiyet bağının varlığı aranmaktadır. Ancak bu noktada spor hukukunun kendine has özellikleri devreye girecek ve sorumluluğun tespiti yapılacaktır. Bu kapsamda spor müsabakalarında ortaya çıkan yararlanma ve ölüm olaylarından dolayı sporcunun hukuki sorumluluğundan bahsedilmesi için ilk olarak ilgili sporun kurallarına aykırı şekilde gerçekleştirilen bir eylemin bulunması şarttır. Zira söz konusu sporun kuralları dâhilinde davranıldığı sürece sorumluluk gündeme gelmeyecektir. Fakat spor hakkının, kişilik hakkının bir çeşidi olmasından dolayı spor hukukunda korunan hak mutlak haktır. Mutlak haklara yönelik gerçekleştirilen tüm saldırılar ise hukuka aykırı kabul edilmektedir. Esasında sporcuların birbirlerine zarar vermesi durumunda mutlak hakkın ihlali gerçekleştiğinden söz konusu davranış her türlü hukuka aykırı olacaktır. Ancak bu durum sporun doğasına aykırı olacağından hukuka aykırı her davranış sonucunda sorumluluğun doğması mümkün değildir. Sporcuların hukuki sorumluluğunun doğması hususu, hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerin gerçekleşip gerçekleşmediği, kabul edilen riskin varlığı, kast ve ihmal hususlarının birlikte değerlendirilmesiyle belirlenecektir.

Kabul edilen risk kavramı, spor müsabakasına katılan kişinin, belirli riskleri içeren davranışları sonucunda hukuk düzeni tarafından korunan değerlerin ihlali gerçekleşmesine rağmen söz konusu zarardan sorumlu olmamasını ifade etmektedir. Bu

durumda zarar gören sporcu, hukuk düzenince desteklenen faaliyetlere kendi isteği ile katılarak şahsında meydana gelebilecek zararlara önceden rıza göstermiş olur ve ortaya çıkan zararın tazmini için zarar verene başvuramaz. Söz konusu kavram sporun doğası gereği özellikle spor müsabakalarında karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda sporun icra edilmesi sırasında meydana gelen zararın “kabul edilen risk” kavramına bağlanabilmesi için ilk olarak gerçekleştirilen hareketin, ilgili sporun doğasından kaynaklanması gerekmektedir. İkinci olarak da, sporcu icra ettiği spor dalında zarar verme riskinin var olduğunu bilmeli ve söz konusu sporun kurallarına uygun bir şekilde davranmış olmalıdır. Esasında kabul edilen risk kavramı, meydana gelen zararlar hukuka aykırılık arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Nitekim sportif hareketlerin icra edilmesi sırasında ilgili sporun kendi kuralları dâhilinde gerçekleştirilen bir hareket sonucunda bir zarar meydana gelmektedir ve sporcu bu zarardan kabul edilen risk gereği sorumlu olmamaktadır. Bu durumda, sporcunun fiili değerlendirildiğinde TBK. m. 49 gereğince hukuka aykırı niteliktedir. Fakat hukuka aykırılık ile meydana gelen zarar arasındaki bağ, kabul edilen risk ile ortadan kalkmaktadır.

Spor hukukuna konu olan olaylar açısından hukuka aykırılığı ortadan kaldıran nedenler; meşru müdafaa, zarar görenin rızası, kanunun verdiği yetkinin kullanılmasıdır. Zarar görenin rızası ve kanunun verdiği yetkinin kullanılması hususları, meydana gelmesi kesin olan zararlar açısından gündeme gelecektir. Zararın ortaya çıkması kesin olmayan hallerde ise meydana gelen zarar kabul edilen risk kapsamında değerlendirilecektir.

Sporcu icra ettiği sporun kurallarına uygun davranarak vermiş olduğu zararlardan dolayı sorumlu tutulmaz. Fakat sporcu ahlaka aykırı nitelikte bir davranış gerçekleştirecek olursa ve bunun sonucunda diğer sporcuya zarar verirse, hukuki sorumluluğu gündeme gelecektir. Bu hususta ise spora ilişkin ahlak kurallarını ifade eden fair play söz konusu olacaktır. Fair play kavramı, TMK. m. 2’de yer alan dürüstlük kuralının spor hukukuna yansımalarıdır. Söz konusu ilke, sporcuların sadece spor kurallarına uyması anlamını taşımamakta; rakiplerine yönelik her alanda saygılı ve centilmence davranması anlamını da taşımaktadır. Dolayısıyla fair play ilkesi, yalnızca spor kuralları dâhilinde davranılmasını değil sporu icra eden tüm süjeler arasında dürüstlük ilkesinin uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle spor müsabakalarında ortaya çıkan zararlardan dolayı sporcuların sorumluluğunun belirlenmesinde fair play ilkesinin dikkate alınması gerekmektedir.

Sporcunun kusurunun varlığının kabul edilebilmesi için meydana gelen hukuka aykırı sonucu istemesi veya istememiş olsa da, ortaya çıkan hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için yeterince iradesini kullanmaması gerekmektedir. Bu kapsamda sporcunun, kasti veya ihmali bir davranışı sonucunda bir başka sporcuya zarar vermesi mümkündür. Kasti hareket ister doğrudan kast ile ister ihmali kast ile gerçekleşsin, sporcunun hukuki sorumluluğu açısından farkı bulunmamaktadır. İhmali davranışlarda ise, birçok hukuk sistemi tarafından sporcudan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünün, normal insandan beklenen dikkat ve özen yükümlülüğünden farklı olduğu ve ihmalin sübjektifleştirilmesi sonucunda oyun kurallarına uyulmasının yanında bazı hususlara da dikkat edilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Türk hukukunda ise, ihmalin varlığı objektif kıstaslara göre belirlenmekle birlikte sporcunun dikkat ve özen yükümlülüğü konusunda genel hükümler uyarınca karar verilmektedir. Bu kapsamda sporcunun amatör ya da profesyonel olması da oldukça önemlidir. Nitekim icra ettiği sporu meslek olarak kabul eden ve gelir elde eden profesyonel sporcu ile sporu eğlence ya da sağlık amaçlı yapan amatör sporcunun dikkat ve özen yükümlülüğünün aynı olması beklenemez. Dolayısıyla amatör sporcular açısından ortaya çıkan zararda hukuki sorumluluğun doğması için sporcunun kastının veya ağır ihmalinin varlığı aranmaktadır. Profesyonel sporcularda ise meydana gelen zarardan sorumlu tutulabilmesi için sporcunun hafif ihmalinin dahi yeterli olması gerekmektedir. Bununla birlikte sporcuların amatör ya da profesyonel ayrımı olmaksızın her sporcu dürüstlük kuralına uygun davranmakla yükümlüdür.

Müsabaka ya da antrenman esnasında sporcular tarafından gerçekleştirilen fiil, sporun doğasından çıkıp hukuk düzenine zarar verecek seviyeye ulaştığında zarar veren sporcu açısından haksız fiil sorumluluğu doğacaktır. Sporcunun gerçekleştirdiği hukuka aykırı hareketi sonucunda bir zarar meydana gelmişse ve bu zarar ile sporcunun davranışı arasında illiyet bağı bulunuyorsa; sporcunun hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır. Bu durumda söz konusu zarara sebebiyet veren sporcu, zararını tazmin etmekle yükümlüdür.

Spor karşılaşmasında haksız fiil sonucunda yaralanan sporcunun maddi ve manevi tazminat davası açma hakkı bulunmaktadır. Ancak bunun için haksız fiil unsurlarının tamamı gerçekleşmiş olmalı ve yaşanan olayda hukuka uygunluk sebeplerinden herhangi biri bulunmamalıdır. Zarar gören davacı sporcu; kendisine zarar veren

rakibinin hukuka aykırı bir fiil gerçekleştirdiğini ve kusurlu olduğunu, söz konusu fiilden zarara uğradığını ve bu fiil ile zararı arasında illiyet bağı bulunduğunu ispat etmek zorundadır. Söz konusu davada TBK. m. 54 uyarınca, yaralanan sporcu; tedavi masraflarını, kazanç kaybını, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıpları ile ekonomik geleceğinin sarsılmasından doğan kayıplarını talep etme hakkına sahiptir. Beden bütünlüğü ihlal edilen sporcunun maddi zararlarının yanında manevi bir zararı da ortaya çıkmışsa, bu zararının da tazmini için manevi tazminat davası açabilir. Manevi tazminat hususunda da TBK. m. 56 ve 58 hükümleri uygulanacak ve genel hükümler uyarınca tazminat miktarı belirlenecektir. Ayrıca bedensel zararın ağır derecede olması durumunda TBK. m. 56/2 gereğince de, zarar gören sporcunun yakınları da manevi tazminat davası ikame edebilir.

Haksız fiil neticesinde sporcunun ölmesi halinde ise, yakınlarının maddi ve manevi tazminat talebinde bulunma hakları vardır. Bu durumda ölen sporcunun yakınları tarafından açılacak maddi tazminat davasında talep edilebilecek zarar kalemleri TBK. m. 53 uyarınca; cenaze giderleri, ölümün hemen gerçekleşmediği durumda tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplardır. Ayrıca TBK. m. 56/2 gereğince, sporcunun ölümü nedeniyle manevi zarara uğrayan yakınlarının manevi tazminat davası açma hakkı da bulunmaktadır. Söz konusu yakınlığın belirlenebilmesi için sporcuyla var olan fiili bağımlılık değerlendirilmekte, akraba ya da mirasçı olunma şartı aranmamaktadır. Ölenin yakınları tarafından açılacak manevi tazminat davasında da, -yaralanmada olduğu gibi- genel hükümler uygulanarak tazminat tayin edilecektir.

KAYNAKÇA

- Abik, Y. (2010). Normun Koruma Amacı Teorisi, *AÜHFD*, 59(3), 345-448.
- Akandere, M. & Aktaş, S. & Er, Y. (2018). Zihinsel Antrenman ve Spor, Özdemir Özok Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *TBB Yayınları*, 61- 74.
- Akyol, Ş. (2005). *Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasası* (2.Bs), Vedat Kitapçılık.
- Alicanoğlu, M. (1952). *Türk Ceza Kanunu ve Yargıtay İçtihatları ve Harçlar Kanunu* (C.2), Halk Basımevi.
- Antalya, O. G. (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Haksız Fiilden Doğan Borç İlişkileri, Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri* (C.2), Legal Yayıncılık. (Borçlar Hukuku Genel Hükümler).
- Antalya, O. G. & Topuz, M. (2021). *Medeni Hukuk, Giriş, Temel Kavramlar, Başlangıç Hükümleri* (C.1) (4.Bs), (O. Gökhan Antalya Ed.), Seçkin Yayıncılık.
- Antalya, G. (2008). Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler, *MÜHAD*, 14(4), 63-83. (Sorumluluk Hukuku).
- Apaydın, B. (2007). Türk Spor Hukukunun Tarihsel Gelişimi, *GÜHFD*, 2005/2, 85-99.
- Asan, S. & Çingöz, Y. E. & Paktaş, Y. (2021). Takım Ve Bireysel Spor Yapan Bireylerin Bilişsel Davranışçı Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Karşılaştırılması, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 167-174.
- Ayan, M. (2015). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (9.Bs), Mimoza Yayıncılık. (Borçlar Hukuku).
- Ayan, M. (1991). Tıbbi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, *Kazancı Hukuk Yayınları*. (Tıbbi Müdahaleden Doğan Sorumluluk).
- Aydın, U. (2007). *Profesyonel Sporda Sendikalaşma, PFA Örneği ve Türkiye*, Türk-İş Yayınları.
- Aydın, Z. (2021). Sporda Adalet ve Hak Mahrumiyeti, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *Şen Matbaa*, 83-109.
- Bağlan, A. M. (2022). *Spor Hukuku Pratik Çalışmalar, Temel Kavramlar ve Mevzuat Değerlendirmesi, Çözümlü Pratik Çalışmalar, Test Soruları ve Cevapları*, Seçkin Yayıncılık. (Spor Hukuku).
- Bağlan, A. M. (2015). *Sporda Uluslararası Tahkim Yargılaması ve Türkiye’de Hukuki Durum*, Seçkin Yayınları. (Tahkim).
- Başakoğlu, B. (2015). Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk Hukuku Ve Özellikle Tehlike Sorumluluğuna İlişkin Değerlendirmeler, *İÜHFD*, 6(2), 29-56.
- Baştürk, F. (2007). *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, Beta Yayınları.
- Baysaling, Ö. (2000). *Sporda Her Yüniyle Doping*, İpress Yayınları.
- Berberoğlu Yenipınar, F. (2017). *Manevi Tazminat*, Legal Yayıncılık.
- Berktaş, S. (2021). Sanayi Devrimi İle Gelen Değişim: İş Bölümü Ve Yabancılaşma, *AUSBD*, (6), 1-10.
- Bilge, N. (2014). *Hukuk Başlangıcı, Hukukun Temel Kavram ve Kurumları* (32.Bs), Turhan Kitabevi.
- Bozkurt, E. & Kütükçü, M. A. & POYRAZ, Y. (2004). *Devletler Hukuku*, Asil Yayın Dağıtım.
- Büyüksağış, E. (2006). Tehlike Esasına Dayanan Genel Sorumluluk Kuralı Üzerine Eleştirel Değerlendirmeler, *DEÜHFD*, 8(1), 1-20.
- Candan, T. (2021). Briç Kart Oyunu Bir Spor Dalı Mıdır? Avrupa Birliği Hukuku Açısından Bir Değerlendirme, *AHBVÜHFD*, 25(1), 99-133.

- Çağlayan, R. (2007). *Spor Hukuku*, Asil Yayın Dağıtım.
- Çelik, Ç. A. (2018). *Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı* (3.Bs), Seçkin Yayınları. (Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk).
- Çelik, Ç. A. (2019). *Hukuk Yargılama Yasası'na Göre Tazminat ve Alacak Davaları* (4.Bs), Aristo Yayınevi. (Tazminat ve Alacak Davaları).
- Çelik, Ç. A. (2018). *Tazminat ve Alacaklarda Sorumluluk ve Zamanaşımı* (3.Bs), Seçkin Yayınları. (Sorumluluk ve Zamanaşımı).
- Çelik, Ç. A. (2018). *Bedensel Zararlar, Sürekli İş Göremezlik Zararları, Geçici İş Göremezlik Zararları, Tedavi Giderleri, Yaşam Boyu Bakım Giderleri, Ekonomik Geleceğin Sarılması*, Seçkin Yayıncılık. (Bedensel Zararlar).
- Çelik, Ç. A. (2016). *Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk, Yoksun Kalınan Nedir Nasıl Değerlendirilmeli* (2.Bs), Seçkin Yayınları. (Ölüm Nedeniyle Destekten Yoksunluk).
- Çeribaş, D. (2020). *Spor Hukuku Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çilingiroğlu, C. (1993). *Tıbbi Müdahaleye Rıza*, Filiz Kitap Evi.
- Deschenaux, H. & Tercier, P. (1983) Sorumluluk Hukuku, (Çev. S. Özdemir) Yargıtay Yayınları.
- Doğu, H. M. (2022). *61 Soruda Spor Hukuku*, Adalet Yayınevi. (61 Soruda Spor Hukuku).
- Doğu, H. M. (2017). Spor ve Spor Hukukunda Kadının Yeri, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 313-324 (Spor Hukukunda Kadının Yeri).
- Doğu, H. M. (2017). Türk Spor Hukuku'nda Fair Play, *TBB Dergisi*, (133), 677-684. (Sporda Fair Play).
- Doğu, H. M. (2020). E-Spor ve E-Spor Hukuku Sporcu Sözleşmeleri, *AÜHFD*, 69(2), 443-453. (E- Spor).
- Doğu, H. M. (2021). Devlet Sporcuları, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *Şen Matbaa*, 303-313. (Devlet Sporcuları).
- Dural, M. & Öğüz, T. (2021). *Türk Özel Hukuku Kişiler Hukuku* (C.II, 22.Bs), Filiz Kitabevi.
- Efil, Y. (2010). Basketbolda Sporcu İle Kulüp Arasındaki Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü, *İBD*, 84(3), 1593-1624.
- Ekşi, N. (2015). *Spor Tahkim Hukuku*, Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Epçeli, S. (2010). Futbol Maçlarının Eser Niteliğinde Olup Olmadığı Konusunda Verilen Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi, *İBD*, 84(3), 1581-1592.
- Epözdemir, R. (2019). Müsabaka Alanlarındaki Sporcuların Hakaret İçeren Eylemleri İle Kasten Yaralama Ve Mala Zarar Verme Eylemlerinin Türk Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, *DEHFD*, 21(2), 777-804.
- Erdemli, A. (2005). Çocuğun Oyun Hakkı, *Türkiye Futbol Federasyonu Tam Saha Dergisi*, (10), 40-41.
- Eren, F. (2018). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (23.Bs), Yetkin Yayınları.
- Erkiner, K. (2007). Spora Tarihsel Bir Bakış, Spor Hukuku Dersleri, (Kısmet Erkiner & Ali Soysüren Ed.), *Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi*, (Spora Tarihsel Bir Bakış).
- Erkiner, K. Türkiye'de Spor Hukukunun Oluşumu, *İBD*, Özel(3), 17-40. (Türkiye'de Spor Hukukunun Oluşumu).
- Erkiner, K. 2009. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor

- Hukuku Komisyonu (Haziran), Spor Hukukunda Günel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu, 2009, 15 Kasım 2008 Cumartesi Olimpiyatevi. (Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Milli Olimpiyat Komitelerinin Spor Hukukunun Gelişmesindeki Rolü).
- Ertaş, Ş. & Petek, H. (2017). *Spor Hukuku* (3.Bs), Yetkin Yayınları.
- Erten, R. (2007). *Milletlerarası Özel Hukukta Spor*, Adalet Yayınları. (Milletler Arası Özel Hukukta Spor).
- Erten, R. (2006). Türk Sporunun Yapısal Düzeni, *GÜHFD*, 10(1,2), 117-136. (Türk Sporunun Yapısal Düzeni).
- Esendal, N. (2014). Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Uygulamasının Türk Hukuku ve Cas Kuralları Açısından Karşılaştırılması, *Hacettepe HFD*, 4(1), 149-174. (Spor Hukuku Uyuşmazlıkları).
- Esendal, N. (2020). E- Spor ve E- Spora İlişkin Uyuşmazlıklarda Spor Tahkim Mahkemesinin Yetkisi, *İSHD*, 2(2), 35-88, (E- Spor).
- Fişek, K. (1998). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya'da ve Türkiye'de Spor Yönetimi* (2.Bs), Bağırhan Yayinevi.
- Genç, D. A. (1998). *Spor Hukuku*, Alfa Basın Yayın Dağıtım.
- Gerçekler, H. (2016). *Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulları*, Seçkin Yayıncılık. (Spor Hukuku).
- Gerçekler, H. (2021). Spor Hukuku Ceza Hukuku İlişkisi, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *Şen Matbaa*, 393-403. (Spor Hukuku ve Ceza Hukuku).
- Giresunlu, G. (2011). *Şike Şike Futbol*, Destek Yayınevi.
- Gökcan, H. T. (2018). *Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku* (4.Bs), Seçkin Yayıncılık.
- Gönül Koşar, G. (2020). *Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur ve Etkisi*, On İki Levha Yayıncılık. (Haksız Fiil Sorumluluğunda Kusur).
- Gönül Koşar, G. (2020). Haksız Fiil Hukukunun Amacı, *AÜHFD*, 69(3), 1437-1473. (Haksız Fiil Hukukunun Amacı).
- Güleç Uçakhan, S. (2017). *Maddi Tazminat Esasları ve Hesaplanması* (8.Bs), Seçkin Yayıncılık.
- Güleç Uçakhan, S. & Basa, N. (2016). *Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini*, Ulusal Kongre C.2, TBB Yayınları. (Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-2).
- Güleç Uçakhan, S. & Basa, N. (2016). *Yeni Gelişmeler Işığında Bedensel Zararların Tazmini*, Ulusal Kongre C.1, TBB Yayınları. (Bedensel Zararların Tazmini, Cilt-1).
- Gülşen, R. (2013). *Spor Hukuku* (2.Bs), Adalet Yayınevi. (Spor Hukuku).
- Gülşen, R. (2020). *Spor Hukuku Genel Esaslar*, Adalet Yayınevi. (Spor Hukuku Genel Esaslar).
- Günel, A. N. & Küçükgüngör, E. (1998). Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (3), 1035-1065. (Türk Spor Teşkilatının Hukuki Yapısı).
- Günel, A. N. & Küçükgüngör, E. (1998) *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Yetkin Yayınları. (Türk Spor Hukukunun Genel Esasları).
- Gürpınar, B. & Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri, *AİBD*, 3(1), 171-176.

- Gürten, K. (2014). Roma Hukuku'nda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Yaralanmalar ve Ölümler Nedeniyle Hukuki Sorumluluk, *Hacettepe HFD*, 4(1), 175-186.
- Gürten, K. & Erenel, S. E. (2012). Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği, *İÜHFD*, 3(1), 295-316.
- Hatemi, H. (1998). *Sözleşme Dışı Sorumluluk Hukuku* (2.Bs), Filiz Kitabevi.
- Helvacı, S. (2001). *Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar*, Beta Basım Yayım Dağıtım.
- İmre, Z. (1974). Şahsiyet Hakkının Korunmasına İlişkin Genel Esaslar, Özellikle İsim Hakkı ve İsim Hakkının Korunması, A. Recai Seçin'e Armağan, *AÜHFY*, 797-845.
- İnal, T. (2007). Sportif Alanda Hukuka Aykırı Davranışlardan Doğan Sorumluluğun Sonuçları, *Kazancı Hukuk Dergisi*, (31-32), 7-56.
- Kahveci, N. (2002). Sorumluluk Hukuku Açısından Zarar Görenin Kusurunun Hukuki Sonuçları, *DAAD*, 2(3), 131-142.
- Kaneti, S. (2007). *Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru*, Kazancı Yayınları.
- Karakuş, S. & Küçük, V. (1999). 21. Yüzyıla Girerken Beden Eğitimi Ve Sporun Önemi, Tesislerin Yapımı, Kullanımı Ve Organizasyonları İçin Bazı Öneriler, *DÜSBD*, (1), 271-277.
- Karaoğlu, E. (2017). *Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar*, Seçkin Yayınları.
- Kayıhan, Ş. & Ünlütepe, M. (2017). *Medeni Hukuk Bilgisi* (4.Bs), Seçkin Yayıncılık.
- Kıcalıoğlu, M. (2015). *Haksız Fiillerden Doğan Tazminat Davaları*, Yetkin Yayınları.
- Kılıçarslan, E. A. (2019). *Spor Müsabakalarında Yaralama*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Kırıkkale Üniversitesi SBE, Kırıkkale.
- Kılıçoğlu, M. (2016). *Tazminat Hukuku* (6.Bs), Birinci Kitap, Bilge Yayınları. (Tazminat Hukuku).
- Kılıçoğlu, A. M. (2016). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (20.Bs), Turhan Kitabevi. (Borçlar Genel).
- Kılıçoğlu, M. (2014). 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun ve 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Bedensel Zarar ve Ölüm Olaylarına İlişkin Hükümlerinin Yorumuyla Tazminat Esasları ve Hesap Yöntemleri (4.Bs), Bilge Yayınevi. (Tazminat Esasları ve Hesaplama Yöntemleri).
- Kocasakal, Ü. (2010). Sporda Hukuki ve Cezai Sorumluluk, 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı, *Ankara Barosu Yayınları*, 54-61.
- Koçhisarlıoğlu, C. (2004). Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi, *AÜHFD*, 53(4), 2004, 1-17.
- Korkmaz, F. (2021). *Türk Borçlar Hukukunda Kusur İlkesinin Haksız Fiiller Açısından Değerlendirilmesi*, Yetkin Yayınları.
- Köse, H. A. (2011). *Avrupa Birliğinin Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri*, Legal Yayıncılık. (Spor Hukuku).
- Köse, H. A. (2021). E-Spor ve Hukuki Boyutu, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Türker Arslan Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *Şen Matbaa*, 527-533. (E- Spor).
- Kurtulan, G. (2017). Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, *MÜHFHAD*, 23(1), 465-504.
- Küçükali, A. (2015). Çocukların Oyun Oynama Hakkı Ve Değişen Oyun Kültürü, *Erzincan Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(1), 1-14.

- Küçükgüngör, E. (1998). Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, *GÜHFD*, 2(2), 39-54. (Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu).
- Mavi, S. & Dolaşır Tuncel, S. (2012). Sporcuların 'Sporda Hoşgörü' Kavramına İlişkin Algıları, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4), 125-129.
- Memiş, P. (2010). *Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Galatasaray Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Memiş Kartal, P. (2020). Bir Hak Olarak Spor Faaliyeti, *MÜHFHAD*, 26(2), 537-570.
- Mil, H. İ. & Şanlı, S. (2015). Sporda Şiddet ve Medya Analizi: Bir Maçın Analizi, *ESBD*, 14(55), 231-247.
- Nart, S. (2014). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Hükümler* (1.Bs), Adalet Yayınevi.
- Narter, S. (2014). *Kusursuz Sorumluluk, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku*, Adalet Yayınevi.
- Nomer, H. N. (1996). *Haksız Fiil Sorumluluğunda Maddi Tazminatın Belirlenmesi*, Beta Yayınları,
- Oğuz, H. (2016). Sorumluluk Hukukunda Kusur, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (Y.7), (28), 273-286.
- Oğuzman, K. & Barlas, N. (2014). *Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar* (20.Bs), Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, K. & Öz, T. (2020). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (C.2) (15.Bs) , Vedat Kitapçılık.
- Oğuzman, K. (1990). İsviçre ve Türkiye'de Medeni Kanun ve Borçlar Kanununda Şahsiyetin Hukuka Aykırı Tecavüze Karşı Korunması ve Özellikle Manevi Tazminat Davası Bakımından Yapılan Değişiklikler, Tandoğan'a Armağan.
- Öz, T. & Acar, F. & Gökyayla, E. & Develioğlu, H. M. (2019). *İstanbul Şerhi, Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu* (C.1), Vedat Kitapçılık.
- Özdamar, D. & Sucu, G. (2003). Çocuğun Oyun ve Dinlenme Hakkı, *Kazancı Dergisi*, (17-18), 71-100.
- Özdemir Kocasakal, H. (2013). *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi* (CAS), Vedat Kitapçılık.
- Özer, U. & Çolakoğlu, T. (2017). Çağdaş Spor Bilincinin Oluşmasına İlişkin Spor Yöneticilerinin Görüşleri, *USB*, 1(2), 1-7.
- Öztürk, M. (2020). *Yaygın Spor Faaliyetlerine Katılım Tercihlerinde Rol Oynayan Faktörlerin Değerlendirilmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, P. & Koca, C. (2018). Uluslararası Politika Belgeleri Kapsamında Spor ve Toplumsal Cinsiyet Politikaları, *HÜSBD*, 29(3), 115-130.
- Paslı, A. & Gökçe, S. G. & Yollu, Y. & Karaca, N. (2021). *E- Spor: Hukuki Bakış*, Seçkin Yayıncılık.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi, *Spormetre BESBD*, 2(2), 49-53.
- Reisoğlu, S. (2012). *Türk Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (23.Bs), Beta Yayıncılık.
- Rössner, D. (2010). Sporda Hukuki ve Cezai Sorumluluk, 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı, *Ankara Barosu Yayınları*, 12 Ocak 2009, 50-53.
- Schild, W. (2004). *Doping Yapılmasında Müessir Fiil Sebebiyle Cezalandırılabilirlik. Karşılaştırmalı Ceza Hukuku Serisi, Spor ve Ceza Hukuku*, (Çev. A. K. Yıldız) Ankara.

- Serin, E. (2019). Profesyonel, Amatör ve Sedanter Futbol Oynayanların Fiziksel, Fizyolojik ve Motorik Özelliklerinin Değerlendirilmesi–Anaerobik Dayanıklılıklarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 344-355.
- Soygüden, A. (2019). Sporda Yaşanan Örnek Etik Davranışların Toplumsal Karakterin Oluşmasına Etkileri, *HEAD*, (1), 60-72.
- Soysal, T. (2021). Dijital Çağda Spor: Ekonomik ve Hukuki Yönleriyle E- Spor, *İSHD*, 3(2), 75-144.
- Şahin, M. & Baş, M. & Çelik, A. (2015). Öznel İyi Oluş Ve Spor, *BESBD*, 17(1), 23-31.
- Şahin, Ş. & Nevruz, E. & Bulut Karageyik, B. & Şimşek, G. (2022). *Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Hesaplama Yöntemleri, Aktüerya Bilirkişiliği, Aktüerya Teorisi, Finans Teorisi, Yargı Uygulamaları* (2.Bs), Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, A. (2013). *Spor Müsabakalarında Sporcuların Yaralanmasından Ve Ölmesinden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum. (Sporcuların Hukuki Sorumluluğu).
- Şimşek, K. Y. (2010). Dünya Spor Endüstrisinde Ekstrem Sporların Gelişimi ve Yeri, *CBÜBESBD*, 5(1), 21-27. (Ekstrem Sporların Gelişimi).
- Şimşek, K. Y. (2011). *Ekstrem Spor Tüketim Güdülerinin Türkiye'deki Ekstrem Spor Katılımcılarının Algıladıkları Değere, Algıladıkları Tatmine Ve Davranışsal Niyetlerine Etkisi*, (Doktora Tezi) Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. (Ekstrem Spor Güdülerinin Spor Katılımcılarına Etkisi).
- Şimşek, A. (2015). Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporçunun Dikkat Ve Özen Yükümlülüğü, *TBB Dergisi*, (121), 381-402. (Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlar).
- Talay, Ş. (2013). Spor Hukuku ve Spor Etiği Işığında Fair Play, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı, (Tacar Çağlar Ed.) *Salimat Matbaası*, 707-715.
- Tandoğan, H. (1963). Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması, *AÜHFD*, 20(14), 1-8. (Şahsiyetin Korunması).
- Tandoğan, H. (1961). *Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet*, Ajans-Türk Matbaası. (Türk Mes'uliyet Hukuku, Akit Dışı ve Akdi Mes'uliyet).
- Taneri, G. & Taneri, S. (2015). *Karayolları Trafik Kanununa Göre Hukuki ve Cezai Açısından Trafik Kazaları, Sorumluluk- Tazminat- Sigorta- Rücu Davaları* (1.Bs), Bilge Basım Yayım.
- Taş, İ. & Şemşit, S. & Eylemer, S. (2013). Avrupa Birliği Örneğinde Uluslararası Spor Politikasının Gelişimi: Ekonomik, Sosyal Ve Siyasal Boyut, *SDÜ Vizyoner Dergisi*, 4(9), 136-151.
- Tekinay, S. S. (1987). *Medeni Hukuk Giriş Dersleri* (5.Bs), Filiz Kitabevi.
- Tekinay, S. S. & Akman, S. & Burcuoğlu, H. & Altop, A. (1993). *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (7.Bs), Filiz Kitabevi.
- Tel, M. (2014). Türk Toplum Yaşantısında Fair Play, *International Journal of Science Culture and Sport*, (Ö.S.1), 694-704.
- Tezonarıcı, S. D. (2018). *Spor Hukukunda Doping*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Özyeğin Üniversitesi SBE, Kayseri.
- Tiftik, M. (2005). *Türk Hukukunda Tehlike Sorumluluklarının Genel Kurulla Düzenlenmesi Sorunu* (2.Bs), Yetkin Yayınları. (Tehlike Sorumluluklarının Genel Kurulla Düzenlenmesi).

- Tiftik, M. (1994). *Akit Dışı Sorumlulukta Tazminatın Kapsamı*, Yetkin Yayınları. (Akit Dışı Sorumlulukta Tazminat).
- Tunçomağ, K. (1976). *Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler (C.1) (6.Bs)*, Sermet Matbaası.
- Tutkun, E. & Güner, B. & Ağaoğlu, S. A. & Soslu, R. (2010). Takım Sporları Ve Bireysel Sporlar Yapan Sporcuların Saldırganlık Düzeylerinin Değerlendirilmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 23-29.
- Türkel, U. (2016). Spor Hukuku Bağlamında Adil Yargılanma Hakkı, *KHÜHFD*, 4(1), 79-96.
- Ungan, A. (2017). *Haksız Fiil Tazminatı ile Koruma Tedbirlerine Aykırılıktan Doğan Tazminat*, Seçkin Yayıncılık.
- Uslu, F. (2016). *Spor Hukuku Dersleri*, Adalet Yayınevi.
- Ünver, Y. (2008). Sporda Doping ve Ceza Hukuku, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 5(2), 41-94.
- Von Tuhr, A. (1983). *Borçlar Hukuku 1- 2*, (Çev. C. EDEGE) Yargıtay Yayınları.
- Vieweg, K. (2010). Spor Hukukunun Büyüsü, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-39.
- Will, M. R. (1993). Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni, (Çev. C. KOÇHİSARLIOĞLU) *AÜHFD*, 43(1-4), 269-284.
- Yakın, M. (2011). *Yerli Ve Yabancı Profesyonel Futbolcu Alacaklarından Doğan Uyuşmazlıkların Tahkim Yolu İle Çözümü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Yağcıoğlu, A. H. (2014). *Haksız Fiil Sebebiyle Aynı Zarardan Birden Fazla Kimsenin Müteselsil Sorumluluğu*, Adalet Yayınevi.
- Yavuz, C. (2008). Türk Borçlar Kanunu Tasarısına Göre Kusursuz Sorumluluk Hâlleri ve İlkeleri, *MÜHAD*, 14(4), 29-61.
- Yetim, A. A. (2000). Sporun Sosyal Görünümü, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, (1), 63-72. (Sporun Sosyal Görünümü).
- Yetim, A. A. (2019). *Sosyoloji ve Spor*, Gazi Kitabevi. (Sosyoloji ve Spor).
- Yıldıran, İ. (2004). Fair Play: Kapsamı, Türkiye'deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri, *Gazi BESBD*, 9(4), 3-16.
- Yılmaz, S. & Yıldırım, A. (2021). *Medeni Hukuk- I, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, Aile Hukuku (2.Bs)*, (İbrahim Ermenek Ed.) Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. N. (2018). Uluslararası Çevre Hukukunda Hakça Kullanım İlkesi, *TBB Dergisi*, (135), 235-260.
- Zevkliler, A. & Acabey, M. B. & Gökyayla, E. (1999). *Medeni Hukuk, Giriş ve Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku- Aile Hukuku (6.Bs)*, Seçkin Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayşenur ERMAN

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2018, *KTO Karatay Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk*

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2023, *KTO Karatay Üniversitesi, Özel Hukuk Anabilim Dalı, Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans*

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2018- 2019, *Stajyer Avukat, GÖK Hukuk Bürosu*

Çalıştığı Kurumlar : 2019- 2020, *Avukat, ÖZGÖKÇEN Hukuk Bürosu,*
2020- 2022, *Avukat, YEĞİN & KÜKRÇÜ Hukuk Bürosu*

Tarih : 24 Ocak 2023